

ВАСИЛ ПЕКУНОВ

БАЛАДА ЗА ЗЛАТНАТА ЕСЕН

DAO & ART
therapia & edition

ВАСИЛ ПЕКУНОВ

БАЛАДА ЗА ЗЛАТНАТА ЕСЕН

ИЛИ

*Кръжокът на съдията Жечев
при Клуба на смирените сърца*

DAO & ART
therapia & edition

БАЛАДА ЗА ЗЛАТНАТА ЕСЕН

Кръжокът на съдията Жечев при Клуба на смирените сърца

© Васил Пекунов, автор, 2025

© Мария Сариева, художник на корицата, 2025

© Мария Сариева, художествено оформление, 2025

DAO&ART therapia & edition, 2025

ISBN 978-619-93509-0-4

ВАСИЛ ПЕКУНОВ

БАЛАДА ЗА ЗЛАТНАТА ЕСЕН

ИЛИ

*Кръжокът на съдията Жечев
при Клуба на смирените сърца*

DAO & ART
therapia & edition

*И тази книга се издава с финансовата помощ на
г-н Свилен Йорданов. Сърдечни благодарности!*

Авторът

1.

Съдията и поетът се запознаха през късната есен. По-нататък, когато станаха приятели, те все така не откриваха нищо изключително в срещата си. А поводът, който ги събра онази надвечер, намираха за най-прозаичен, макар и малко комично-умилителен пред вид възрастта на съдията, която все още нарядко, но вече го поставяше в неудобно положение. В случая – да е без стотинка в джобовете си.

В никакъв случай обаче не би могло да се каже, че не осъзнаваха съдбовния характер на срещата си. И двамата бяха наясно, че тя е дело именно на съдбата. Доста позакъсняло, но неизбежно, неотвратимо дело според нейното си деловодство. И те се стремяха да наваксат пропуснатото време.

Истина е, че „се познаваха“, и то не отскоро. Всеки бе забелязал другия, но както се случва по пазарите или в метрото. Купуваш домати и срещаш някого на същата сергия, но дори не му кимаш въпреки сравнително постоянните засечки. Или често пътуваш с някого в метрото, мярваш го ей там през три врати в блъсканицата сутрин – и какво от това, след секунди си го забравил.

Съдията и поетът не бяха се засичали нито сред тълпата на близкия пазар, нито в метро или трамвай, нито по улиците. Случваше се обаче да посещават кварталната църква по едно и също време. Тя обикновено бе полупразна и съвсем тиха. И двамата бяха местни енорияши в някакъв смисъл, въпреки че поетът живееше относително далеч.

А сега съдията си бе забравил портфейла в къщи, което установи пред масата, където продаваха свещите. Подразни се доста, защото това бе вторият път за тази есен. Преди месец бе оставил джиесема си в къщи. Винаги проверяваше за парите и телефона си, преди да излезе. Винаги, винаги, но очевидно не съвсем винаги. Джиесемът му поне бе на мястото си сега. Вдигна глава, огледа се, отпред срещу олтара седеше поетът.

Слез месеци двамата вече бяха обсъждали защо съдията не бе помолил жената зад масичката да му даде двете евтини свещи. Нямаше да му откаже. И тя го познаваше по лице. Не си го бе помислил дори. Съдба, щяха да поклатят напролет глави двамата бъдещи приятели.

Ето така стана. Съдията наистина се поколеба, но реши, че не бива да си губи времето с предразсъдъци, и пристъпи напред.

Поетът бе приключил отдавна с молитвите си пред иконите и сега си мислеше – както обикновено тук – що е животът. Или поне неговият живот. Погледът му бе зареян в Христос и Богородица, а мислите му течаха леко и покойно.

Най-напред му бе хрумнало Бог знаеше откъде, че животът е сбор, комплект от 365-366 залеза, който комплект трябва да преживееш 70-80-90 пъти. Да издържиш, без да прекъснеш поредицата нито веднъж. Да устоиш и на радостта им на залезите, и на тъгата им, и на красотата им в радост и тъга – това едно на ръка, мислеше си поетът. Основното бе да няма срыв във веригата залези. Дупка да няма. Залез след залез без срыв. Понеже ако някоя халкичка, някоя брънка се разкачи и отпадне – смърт.

Значи, умнико, не основното, а задължителното е да няма срив, рече си кротко поетът.

Така е.

Така е, умнико. Само 70-80-90 пъти по твоя симпатичен комплект от 365-366 залеза. Е, ако не ти се случи някое „произшествие“. Примерно дреболията да се спънеш и да се сринеш в дупката. И ето ти срив в милата редичка залези. Понеже си се спънал по обед.

Сега разсъждаваме за живота в спокойния, в равния случай.

Ти разсъждаваш, аз се забавлявам, усмихна се в мислите си поетът.

Приятно ми е да го чуя.

Значи, разсъждаваш за живота без фатални произшествия и трагични спъвания?

Да де.

Ех, какъв живот!

Поне е дълъг.

И се свежда до задачата да избуташ около 30 хиляди залеза.

Без дупка между тях.

Това го минахме вече. Някоя друга формула ще измъдриш ли за живота след днешния щастлив залез? Или да си ходим, че е време да вечеряш?

Поне пет определения мога да измисля. Ей така, импромпто.

Импромпто?

Импровизирано.

Какъв е тоя крив латински?

Мой си.

Казва се експромто.

Ти не ме учи, сопна се поетът на самия себе си.

Добре, давай! „Що е животът?“, проба втора. И по-бързо, че огладнях.

Животът е ребена кост току пред гърлото ти, за която 70-80-90 години трябва да внимаваш да не те задави и да те убие. Ако успееш да го сториш за около 30 хиляди дни и нощи, костта се стопява, а ти отиваш по живо, по здраво при Отца си.

Впечатлен съм. Особено от това как умираш по живо. Значи, умираш по живо, по здраво и хоп – при Отца си.

Такъв е моделът.

Моделът или промисълът.

Нека да е моделът.

Страх ме е да те питам за третия дубъл.

Требъл, не дубъл.

Поетът си играеше с четвъртата формула „що е животът“, когато съдията приближи, приседна на съседния стол, помоли за извинение, че нарушава усамотението му, и с две изречения обясни срамотната ситуация, в която бе попаднал.

Ставаше дума за 80 стотинки назаем за две от най-евтините свещи.

- Виждал съм ви тук – почти шепнеше съдията, – вие също сигурно ме помните.

- Помня ви – кимна поетът.

- Още утре ще ви върна парите. Или когато кажете. Тук или другаде.

Поетът се позасмя, извади от портмонето си монета от един лев.

- Най-добре тук. Следващия път може би аз ще съм си забравил парите.

- Аз ще идвам пак в края на седмицата, ще ги оставя при касиерката.

- Кои тях? Монетата от един лев ли?

- Може да са няколко по-дребни – усмихна се за първи път и съдията.

- Искате ли да забравим за тези стотинки? – предложи поетът.

- О, много бих искал! – възкликна с участие другият. – Но няма да мога.

Абсурд.

Стана, благодари, почти се насочи към жената зад масата, но се спря:

- Извинете ме още веднъж, че ви прекъснах молитвите – вдигна ръка.

И този път щеше наистина да си тръгне, ако поетът не бе отвърнал:

- Не се молах вече. Мислех си какво представлява животът.

- И докъде я докарахте? – направи крачка обратно съдията.

- Тъкмо бях стигнал до четвъртото определение. Наскоро прочетох книга, там имаше такъв образ – за бобслея.

- Животът както бобслей, така ли?

- Там само е загатнато. Представям си улея, шейничката, наклонът надолу.

Прилича. Особено ако вярваш в предопределението на някои от нещата, които ти се случват в живота.

- Улеят?

- Аха.

- А свободният ни избор къде е?

- Там, в улея. Онзи там, житейският улей, е доста широк.

- Разбирам – кимна съдията. – Представям си го обаче с екипажи осморки.

Шейната е тежка, лети. Ние сме на възраст, когато шейната вече лети. Улеят скоро ще свърши, финалът наближава. И си забравяш портфейла заради изумителната гледка на стените от лед, които профучават покрай главата ти.

- Красиво.

- Впрочем, вие сте още далеч от финала – рече ведро съдията.

- Скоро станах на 70.

- Ето, младеж – остана сякаш доволен от чутото съдията и кой знае защо премести монетата в другата си ръка. – Аз подкарах 77-ата. Още летя надолу, добре съм, само дето забравям едно-друго и ме болят кокалите понякога.

Спри да лъжеш, нареди си.

- Бива – каза поетът.

- Повече от бива. Затова идвам, да благодаря на Господ. Мнозина мои приятели вече не ги болят кокалите. Ей сега ще им запали свещичка. До скоро, господине. След три дни ще оставя парите на жената.

Съдията се извърна и се насочи към масата със свещите и иконките. Така и не попита за името на поета, нито пък поетът попита за неговото. В буквалния смисъл те не бяха се запознали все още, но тази подробност едва ли занимаваше някого от двамата.

Поетът дори не се сбогува, когато си тръгна. Съдията стоеше гърбом пред пясъчника долу на земята, свещичката му за Бог да прости вече бе изгоряла наполовина, а другата догаряше горе в свещника.

Малко странно запознанство се получи. Че те дори не знаеха още, че единият е съдията, а другият поетът.

2.

Поетът всъщност бе бивш поет. Не бе написал нито едно стихотворение от поне 30 години. Не стихотворение, куплет не бе съчинил, стих дори. Животът му бе разделен на две равни половини от Берлинската стена: преди и след разрушаването ѝ. Половините бяха еднакви само като времетраене. Иначе по нищо не си приличаха. Не бяха равностойни в никакъв смисъл. По отношение на поезията също.

Поетът бе издал цели три стихосбирки преди 1989-а. Първата мина по ботевски – като през пустиня. Втората – почти по ботевски. А третата, което го изненада до немай-къде, предизвика леко, ама съвсем леко вълнение в литературната пясъчна шир, появили са и няколко окуражителни рецензии ли, бележки ли, все тая. Може би защото книжлето бе и доста смело за онова все още сахарско време. Духаше вятър обаче, пустинята вече се изгърбваше, времето предразполагаше към известна смелост. Всичко се променяше тогава, а Берлинската стена се спотайваше и чакаше чуковете скоро-скоро да я замлатят.

Поетът и досега харесваше тази си стихосбирка. От нея извираше човещина, правдивост, светла тъга, но и светла надежда. Ала не се гордееше с нея, точно както и с останалите две. Бяха несръчни творби, някак половинчати – сякаш бяха живи същества, които разбираха, че мястото им е в първата половина на живота му, несръчната. Тази трета и последна стихосбирка поне я препрочиташе понякога, докато колчем отвореше веднъж на пет години дебютната си книжка, не можеше да повярва не само с кой акъл е пишел тези наивни дивотии, но и с кой акъл издателството е решило да ги издаде. Вероятно ги бе сравнявало с други, още по-впечатляващи дивотии. Мащабът на тогавашната поетическа дивотия го удивяваше и до ден днешен. И на дебютната, и на „класическата“ дивотия.

След падането на стената продължи да пише, но много по-рядко, защото трябваше да работи много и усилено, за да храни семейството си. Комай успя да сътвори няколко много прилични творби: хем прилични, пък и твърде различни, но не ги публикува никъде. Уж бяха съзвучни с вълненията, връхлетели втората половина на живота му още от старта ѝ, но вътрешното му чувство за ред и за порядъчност го въздържа да предлага нещо на литературния „пазар“. Някак от само себе си, свършено естествено и като че неусетно спря да пише изобщо. Прие честно пред себе си, че не е роден поет. Предполагаше, че със занаятчийската си рутина би

могъл и да се „впише“ в писателската братия, но такъв „запис“ го отблъскваше. Не от честолюбие, а защото нямаше смисъл. Честолюбието не играеше никаква роля, когато си осъзнал, че не си роден за поет. Поет, а не вписал се стихоплетец.

След години се забавляваше в какво точно си бе въобразявал, че е възможно да се впише.

Остана му обаче безценно съкровище от поетическата му „биография“. Запази непокътната склонността си към романтиката, която все така улавяше и разпознаваше сред прозата на живота си. Наслаждаваше се на постоянните си лирични отплесквания, на благодарта да се чувства дете дали на брега на морето, дали в гората, в парка или под звездите. Понякога, много рядко, мислеше в стихове, по-скоро обличаше някоя красива мисъл в стихове, и това го преизпълваше с всепоглъщащ мир и благодарност. Не записваше нищичко от проблясъците си.

Работеше каквото му се случеше по пътя, но се стремеше да е по-близо до икономическото му образование, въпреки че то не му служеше почти за нищо. Печелеше добре или доста зле, живееше нормално, децата му пораснаха, родиха им се и на тях деца. Синът му живееше все още в България, дъщеря му – далече в Америка.

Не бе недоволен от живота си, напротив. Ала преди пет години си отиде жена му и всичко се преобърна. Наистина всичко.

Не бе горделив човек, по-скоро се смяташе за смирен. Ала се гордееше със себе си – и си го припомняше често в самотните си размисли – заради начина, по който бе реагирал на сполетялото го нещастие. Не намрази жена си, че го е „изоставила“, както правеха негови връстници в отчаянието или безпомощността си. Не се отрече от Бога, че го е изоставил и го е лишил от милостта си. Не завидя на никого за радостта (най-често неосъзната) да изживяваш старините си не в самота, а с многогодишното си другарче, каквито и кусури да имаше то. Не се самосъжаляваше, това ценеше у себе си най-много. Не се оплакваше. Не се сравняваше. Не се питаше какво би било, ако...

Бе приел. Ракът бе се спрял в шетнята си по света и върху неговата жена. Бе се примирил – в буквалния прочит на думата, мир владееше душата му. Мир в компанията на добрите спомени. Оказа се, че притежава много ценно качество – не позволяваше на лошите спомени да го тормозят. Те изплуваха, разбира се, неканени и противни, но той ги гонеше с воля и твърдост, махаха се, оставяха го на мира.

Тъгуваше за дъщеря си и децата ѝ там зад Атлантика, тъгуваше за сина си и децата му, макар и да обитаваха един град – и живееше. Какво друго да прави?

3.

При съдията съвсем не бе така просто и подредено. Някак подредено.

Той бе разведен отдавна. Има такива жени, рядкост са, но всеки ги е срещал, които на 55 години изглеждат на 45, а някои дори и по-млади. Предизвикват основателна и разбираема завист сред нежния пол и възхищение и апетити сред силния независимо от възрастта на мъжкарите. Жена му на съдията бе тъкмо от тези

младолики жени. На всичкото отгоре бе и красива. През 30-годишния им брак той много се гордееше с красотата ѝ, сякаш той самият имаше някаква заслуга за външния вид на хубавицата. Някой би казал, че се пъчеше, задето такава жена е избрала него за съпруг. Може и така да беше, ала кой знае? По-вероятно бе да изтъкваше собствения си избор и вкус.

Както и да беше, тя го изостави извънредно прилично и достойно. Не хукна с някой младеж, който би могъл да ѝ е син. Или пък с някоя затлъстяла и оплешивяваща мутра, която напуста младееше по престижни курорти и по просташките купони на родния бомонд. Редно е да се отбележи, че можеше да стори и едното, и другото, само да поискаше. Не, тя не се опозори пред децата им, не ги посрами, не ги постави в ситуация да се чудят какво да правят с родителите си. В нея се влюби също приличен човек, достоен, самотник, без деца. Тя не повярва, че това е възможно, изчака да провери, господинът издържа проверката на времето, тя също се влюби в него, което той напълно си бе заслужил, премести се при него, разведе се мирно и съвършено кротко, а съдията се оказа обитател на просторен апартамент, където нямаше дори и котка, понеже тя си взе и котката.

Отнапред той я намрази неистово. И не защото му бе изневерила, и не защото го бе напуснала. И той ѝ бе изневерявал, и той неколkokратно се бе замислял да я напусне заради разни други ако не по-апетитни, то поне различни красавици. И не защото тя създаде редица неудобства и с порасналите им деца, и в работата му. Намрази я заради някои реплики, които си бе позволила да сподели на глас, но поне на четири очи, които не само го шокираха, но и го възмутиха до дън душа. Съдията не бе особено оригинална личност – поне тогава не беше; приличаше на огромното мнозинство от хората, които обикновено се потрисат и негодуват, когато чуят истината за себе си. Жена му го уязви, че от много години я е срам от него, от неговите далавери, от подкупите, които редовно взима, въобразявайки си, че тя патки пасе и не съобразява откъде идва стандартът им. Срам я било от приятелите и покровителите му, от начина му на живот, срам я било от онова, в което се е превърнал... И страх я било – заради децата им – докъде може да потъне баща им в тъмните си афери и какво може да се стовари на главите им, ако някъде баща им нагази фатално лука. А накрая изтърси, че била унижена да живее с човек като него и се самоупреквала как е могла да изтърпи толкова дълго да съжителства с човек като него.

Съдията бе изключително добър оратор, служеше си сръчно с думите и възнамеряваше да не ѝ остане дължен. Ала бе толкова изумен, че помълча. А после, докато обмисляше как и къде най-болезнено да я жегне, не че му мина, по-скоро съобрази, че всичко вече е безсмислено, поклати глава и прекрати разговора, излизайки да се поразходи.

На другия ден тя се изнесе окончателно, последва разводът и така нататък.

Съдията я мрази около две години, после всичко избледня, животът го повлече. А и дамите, които навестяваха леглото му, говореха точно обратното, което помагаше.

Думите ѝ, разбира се, лютяха, но най-вече го занимаваше, мразейки я, как е възможно да съществуват такива жени като нея. Съществуваха обаче, светът бе пълен с жени като бившата му съпруга – млади и стари, хубавици и грозотии, слаби и дебели, агресивни и кротки. Той ги срещаше всеки ден, всеки ден се убеждаваше колко много са тези жени. Жените, които знаеха какво представляват мъжете им, които нямаха никакви илюзии как мъжете им печелят парите си, с които те, съпругите, конкубините и любовниците им, си живееха живота в удобства и даже лукс. И внезапно, точно когато на тях им хрумне и им е изгодно и угодно, решаваха, че всичко, в което до вчера са се къпали и плацикали, е подло, престъпно, позорно, че повече не могат така, демек да се примиряват с позора си, и си тръгват с гордо вдигнати непорочни глави. И най-вече, удивяваше се съдията, мразейки бившата си жена, как бе възможно да съществуват такива нагли същества, които възприемат промяната у себе си като нещо напълно нормално, да преобръщат палачинката като нещо разбиращо от само себе си, което ни най-малко не ги стъписва с чудовищността на безочието им.

И през ум не му минаваше на съдията за инерцията в човешкото поведение, нито за защитните механизми на разума ни. Понеже омразата го заслепяваше и пречеше и на още други съображения да припарят до ума му.

Минаха седем години от развода му. Съдията живееше спокойно в огромния си апартамент, радваше се на малките си внучета, на големите пликове с престижни банкноти, на ласките на добронамерени дами без претенции да морализаторстват и да се преструват на оципани праведнички. Междувременно България премина от епохата на бившия цар в епохата на бившия му телохранител и благодарен ученик. Съдията пък премина шестдесетте си години. Нищо не се промени нито у него, нито в България.

На осмата година уважаваният високопоставен магистрат получи топлинен удар, както предполагаше в минутите, преди да загуби съзнание. Оказа се, че е инфаркт, но не тежък, размина му се. Случи се в безлюдно село, следобед, докато угаждаше на каприза си. Бе му хрумнало да се разходи в жегата, криейки се в сенките на къщите, в които рядко живееше някой. Беше се свлякъл до някакво дърво, проснал се сред праха и трошляка, с който бе настлана уличката. Отсреща мълчаливо го наблюдаваха голите хълмове със сипеите, рехавата горичка по краищата на ридовете и тя кротуваше.... Жужаха мухи, леко му беше. И адски топло. Текна му, че вероятно в ада е такава жегата. Бе все още далеч обаче от онзи синор, от онази съдбовна межда, когато щеше да се пита дали адът следва да е заслуженото му обиталище след деянията, които бе издеянил в този си живот.

Това за жегата в ада бе и последният му спомен, преди да потъне в мрака.

Дойде на себе си далеч преди да пристигне линейката. Приятелят му, на когото бе гостувал, се погрижи да му обърнат подobaващото се внимание в околната болница. Съвзе се бързо, веднага го преместиха в София, оправи се.

Всичко щеше да тръгне по старому, когато се върна в съда след възстановяването си, но той вече не бе старият, а доста нов човек. Именно доста нов, а не още коренно нов. Ама натам отиваха работите.

Много неща бе премислил от оня селски пек.

На първо място, уплашил се бе за живота си. Натурално. Испита ужас от смъртта. Не че се засрами от малодушието си, просто ужасът попремина. Вероятно и защото много добре знаеше, че няма да умре. Всеки ден му го повтаряха и в болниците, и приятелите му лекари, и всичките му набори, които вече бяха изживели подобни перипетии. Ужасът обаче породил дълбоки размисли, а съдията умееше да мисли.

Ужасът от смъртта бе ако не заменен, то най-малко изместен от друг не толкова ужас, а пак силен животински страх. За първи път в охолния си и общо взето безбурен живот си позволи да пристъпи и да поостане за дълго в пещерата, където безчинстваха дамите и господата от неговия кръг ли, черга ли, порода ли... Припомняше си какво се вършеше в пещерата и се уплаши не на шега. Разтрепери се (мислено) заради хората, с които вече има-няма четвърт век си играеха на велможи, на боляри, на някаква нова аристокрация. Само глупак не би се уплашил. Гробищата бяха пълни с такива храбри глупаци – от най-висшите мултаци и шестащи до най-последните в пирамидата, слугите им. Съдията не бе, първо, глупак, а и имаше привилегирован и постоянен достъп до пещерата за преки наблюдения.

Възникна въпросът защо досега не се е бил уплашил, като е такъв умник с най-директен поглед върху зверилника. Не успя да си отговори. Може би все още не бе съвсем честен пред себе си, затова.

Прие инфаркта като знак и правилно постъпи. Хубавите, мъдрите, достойните книги, които бе изчел през детството, юношеството и младостта си, много му помогнаха да поразсъждава за знака, който Господ му бе пратил. Съдията тогава още на вярваше много-много в Господ, по-късно повярва, и то дълбоко и искрено, ала реши, че най-добре е да приеме инфаркта като знак свише. Стори знаменателен избор, без да съзнава колко е знаменателен. Прочете някои подходящи книги, поговори с правилни хора, размисли над прочетеното и чутото. И се престаши да предприеме важни стъпки за остатъка от този си живот.

Вече се бе превърнал в доста нов човек. Почти неусетно за него и сравнително леко. Само уплахите му не бяха леки.

Не му трябваша пари. Притежаваше много, много пари. Само той знаеше колко са. Дори и най-големите му завистници идея си няхаха колко много са. Количеството на парите спомогна в огромна степен за преобразяването му.

Съдията притежаваше чувство за хумор, което рядко „използваше“ по предназначение – да го ползва като източник на мъдрост и радост. Така или иначе имаше усет за „закачките“ на живота. За „шегите“, които си прави с нас, за да ни помага при изборите ни, когато не ни стига умът да се оправим без „шеги и закачки“. Та усетът му за комичното го подтикна да осъзнае, че „се е осъзнал“ скучно и тривиално, че „се е преродил“ по най-баналната схема: бам-бам, линейката, оцеляваш, премисляш пътя дотук, осъзнаваш се, прераждаш се. Няма величава драма, ако не броим величието на раждането на нов (позастарял) човек без натални мъки. Чувството му за хумор не му позволи да се огорчи, че и при него не е никак драматично, а е постно, обикновено. Какво от това? Предишният съдия може би

щеше да поскимти над тая снобска болка, да си измисли даже някоя самозадоволяваща го трагедия. Новия не го интересуваше.

Новореденият съдия се оттегли от далаверите умно и извънредно внимателно. Не сподели с никого, че вече не го теглят, та затова се оттегля. Нито се изпусна, че гледката на глутницата в пещерата го отвращава. Вече. Позовава се на здравето си, на възрастта си. Направи го не само умно и елегантно, но и като изпитан мошеник. Повярваха му, а и никой в пещерата не се притесняваше, че магистратът (о, чудо!) би могъл да си отвори устата. Как да я отвори – за да се самовкара в неприятности ли? Защо да я отваря – за да се самоопозори пред децата и внуците си ли?

Съдията бе изпратен от представителна извадка на българската пещерна магистратура. Гледаше ги и някаква тъпа болка го прерязваше откъм слепоочието. Не се гордееше, че по богатство е някъде малко над средата. По неговите преценки, които, разбира се, не бяха прецизни. Болката идеше от натрапчивия въпрос, който го мъчеше в последните месеци: в коя част на класирането е по корумпираност? Тук нямаше как да си отговори при такава конкуренция във висшата лига, ала в никакъв случай не бе заплашен от изпадане в по-долните (и по-бедните) групи.

Понапи се на банкет. Състезателите от висшата лига погрешно мислеха, че причината е поводът.

Съдията – свободен като птица сред балкански висоти – започна да си живее новия живот, ала едно обстоятелство вгорчаваше всичките му нови начинания: не знаеше къде да си дене парите. Естествено – да ги дене умно и внимателно.

Хвана се на работа като юридически съветник. Съветваше хора, които нямаха нищо общо с човекоподобните от пещерата. След време се пенсионира с облекчение. Стана многократно по-затворен и мълчалив. Ала – на пръв поглед удивително – по-често виждаше деца и внуци. Дори с бившата си жена успяваше да поприказва за едно-друго. Не ѝ довери, че вече по-добре я разбира, но ако ги видеше страничен човек как пият кафе веднъж на три месеца и си бърбят, щеше да помисли, че са приятели. Те комай си и бяха станали почти приятели. Или поне нещо като приятели.

Пак по онова време у съдията вече се бе оформила някаква идея къде да дене поне част то парите си.

4.

Отдавна бе всичко това. Още отпреди ковида, отпреди съвременните войни и безумия. Сякаш в друг живот, в друга някаква такава по-спокойна епоха. А фактически се случи едва вчера, преди някакви си 10-15 години.

Е, доста вода бе изтекла през тези десетина години, откакто живееше свободен от мрака. И доста хиляди лева бе успял да изхарчи съдията. Не да изхарчи, а да оползотвори. Стотици хиляди лева.

В края на седмицата връчи две монети по 50 стотинки на икономката на църквата. Беше я предупредил онзи ден, че ще ѝ остави един лев за господина, чието име не знаеше. Сега пак ѝ обясни на кого да го предаде, ала нямаше нужда, тя помнеше. Не, господинът не бе идвал.

Нито пък се беше появил и през следващата седмица. Жената дори показва двете монети, отделени в ъгъла на чекмеджето. Съдията размисли, извади визитна картичка, написа датата и часа на следващото си посещение в храма, поколеба се дали не добави някаква добронамерена шега отзад, но се отказа. Съобрази, че не е подходящо, без да я наясно защо не е. Вярваше вече на интуицията си. Тя често му помагаше и той не помнеше да го е подвеждала напоследък за по-важните му избори. Примерно последните 10-15 години.

Изобщо не се съмняваше, че прави важен избор, когато жената пхна визитката му под двете монети. Откъде накъде важен? От небето към земята, рече си и си купи свещи.

Поетът не се появи в съответния час на посочената дата. Ситуацията обаче се бе променила. Липсваха двете монети и визитката, а вместо тях бе оставена друга визитка. Там пишеше: „9:30-14:00. 16:00-21:30.“

Съдията веднага оцени чувството за хумор на Маргарит Иванов.

- Нещо каза ли? – попита за всеки случай.

- Не, нищо – отвърна жената. – Много мил господин. Пусна парите ви в дарителницата, а си купи свещи със свои стотинки.

- Парите бяха негови, а не мои – уточни съдията.

- Да, да... – кимна бързо жената.

„И го запишете в протокола на заседанието“ – помисли си съдията и едва не прихна.

Обади се на Маргарит Иванов на следващата сутрин в 9:31.

- Добро утро, господин Иванов – поздрави.

Гласът на поета си беше същият и по телефона.

- Здравейте, господин Стоян Жечев. Впечатлен съм.

Този път съдията се засмя на глас.

- Старая се да бъде прецизен – рече весело.

- Успявате. Е, разплатихте се с мен, поне този дълг вече не ви тежи.

Маргарит Иванов и той се веселеше.

- Дългът от един лев не ми тежи, но дали сме се разплатили, е съвсем отделен въпрос.

- Виж ти – намери да продума поетът.

- Само Господ знае – изясни се съдията.

- Разбрах ви.

- Всеки ден ли си поспивате между два и четири? – промени темата Жечев.

- Почти всеки. Чета и поспивам. Понякога само чета.

- Завиждам ви. Мъдри хора са казали, че следобедният сън е безценен.

- Какво ви пречи на вас? Работите ли още?

- Не, не.

- Тогава?

- Много съм стар вече – обясни съдията. – Пак само Господ знае колко ми остава тук. Не искам да си проспивам старините.

Този път се засмя поетът.

- Аз засега предпочитам да ги проспивам. Ала сигурно затова други мъдри хора твърдят, че следобедният сън е вреден.

- Ето, двамата ще изследваме двете страни на монетата и ще си споделяме впечатленията.

Настъпи обяснима пауза.

- Предлагам ви да пием кафе тия дни – обади се съдията. – След четири часа.

Поетът помисли още.

- Гледах прогнозата – рече. – Още няколко дни ще се задържи такова чудно меко време за ноември. Можем да побъбрим в двора на черквата. На въздух, а е и тихо. След четири. Примерно утре.

- Чудесно – прие веднага съдията. – Чудесно предложение, чудно време – добави.

- Друг път ще пием кафе. На двора живее една рижа котка, искам да я нахраня утре. Приятелка ми е.

- Така ли! И на мен ми е приятелка. Знаех си аз, че е неверница!

- Все ще я поделим някак.

- Тя не ни оставя голям избор – съгласи се Жечев.

- Тъкмо ще се уточним кой ще плаща кафето – добави Иванов, – за да не изпадаме пак в дългови кризи.

- Договорихме се – заяви съдията. – Колкото до кафето, аз ще го платя. Полага ми се по старшинство.

- Разумно ми изглежда. Е, до утре.

- Хубав ден – каза Стоян Жечев и затвори.

5.

Седяха на най-отдалечената пейка в дъното на двора. Слънцето вече се бе скрило зад околните сгради, но все още бе доста топло. Бяха все така тримата, понеже котката – сита и отпусната – не желаше да мърда никъде. Отдясно ѝ се падаше поетът, отляво, накъдето бе завъртяла опашката си – съдията, който я галеше по гърба. Глезаната приемаше с удоволствие ласките, но не мъркаше. Явно смяташе, че именно така следва да стоят нещата в този двор: само един разглезен, тоест тя. Очевидно мислеше, че мъркането вече би разглезило и господата, единият от които току-що бе я нахранил преобилно с вкусни пилешки кокалчета и хрущяли.

Иванов бе облечен с яке, дънки и маратонки. Жечев – с леко палто, панталон и обувки. Той по правило се обличаше изискано, елегантно, но просто. Двамата вече бяха свършили с молитвите си в черквата и се бяха уточнили, че ще дочакат на пейката да се стъмни, преди да поемат всеки по пътя си. Разполагаха с цял час и повече, докато мине шест часът.

Запознаваха се един друг с по-едрите щрихи върху платното, което всеки бе нарисувал през последните 70-ина години.

- Сам ли живеете оттогава? – попита за всеки случай съдията, макар да предугаждаше отговора.

Поетът само вдигна рамене.

- И аз така. В интерес на истината обаче имаше няколко периода, през които поддържах връзки почти на семейни начала. Кратки връзки.

- То не се получава лесно.

- Поне с мене – кимна Жечев. – Началата явно са такива, че аз не мога да се впиша в тях, а жените безпогрешно ги усещат тези неща. Дори и застаряващите жени.

- И така се живее – вметна Иванов.

- Свикнах. Добре съм си и сам. В къщи имам предвид. Иначе около мен е пълно с хора.

- В смисъл? – извърна се поетът.

- В буквалния – рече съдията, гледайки го право в очите. – Ще ви обясня, обещавам. Но първо ми разкажете за вас. За работата ви разбрах, но трите стихосбирки ме заинтригуваха. Икономист – поет... Любопитно...

- Бивш поет – поправи го Маргарит Иванов.

- Биват ли бивши поети?

- Биват и още как. Даже днес сред няколкото хиляди гениални български поети, които продължават да публикуват, огромното мнозинство са бивши.

Съдията мълчаливо се усмихваше. Ала му се наложи два пъти да подбутне събеседника си, та да чуе нещо повече от две-три уклончиви фрази. Така научи за безсънните нощи някога си в 70-те и 80-те години на миналия век, за измамната радост, че си сътворил нещо човешко и стойностно, което не било едно и също, за надеждите и разочарованията, за онези рецензии, дето давали кураж, но не и увереност, за позапазената склонност към романтиката... И за ясното съзнание, че един мъж, когато е сигурен, че не е роден за поет, трябва да намери сили в себе си да приеме истината и да се откаже от литературното занаятчийство.

- На ниво калфа – уточни Маргарит Иванов.

Съдията го слушаше и си мислеше какъв сладкодумник е новият му познат. Стига да го позасилиш по нанадолнището.

- Вероятно имате по някоя бройка от книгите си – обади се, когато отново настъпи тишина. – Ще ми се да ги прочета, ако не възразявате. Предпочитам сам да се ориентирам какъв поет сте.

- Какъв поет съм бил – пак го коригира поетът. – Имам, то е ясно. А от последната си стихосбирка пазя няколко непродадени пакета. Сантименти.

- Подарете ми я.

- Може.

- Много добре. А как беше на стопанското поприще? Там успяхте ли да се развихрите?

- Оказа се, че по природа съм скаран с вихрите – поклати глава поетът. – Ето, станаха 35 години от онзи ноември с големите очаквания. Включително и за бъдещите бурни вихри в икономиката, които щяха да ни направят свободни, богати и честити. А се получи каквото се получи?

- При вас как се получи?

- Слаб ветрец, западен. С преваливания. Не бях беден, не бях богат, дори умерено заможен. Ядваше се и се ядва. Не вършех далавери, спях спокойно. Както знаете, обичам да поспивам. При това държа на спокойния сън.

Съдията не се засмя, даже не се усмихна.

- В никакви ли далавери не участвахте? – произнесе бавно и сухо.

- Господ ме пожали откъм изкусителни предложения. Нито ми се е налагало да ставам мошеник. Но имам богати наблюдения.

- Не сигнализирахте за наблюденията си?

- Не сигнализирах. Хем ненавиждам и действието, а и самата дума, хем няма и никакъв смисъл.

- Защо да няма?

- Кого да информирам? Полицията, прокуратурата, съдиите? Понеже те не знаят и са паднали от небето? И понеже те не са част от далаверите...

- Разбирам мотивите ви – кимна разсъдливо Стоян Жечев.

- Минах метър – каза Иванов, въздъхна. – Избягвам да мисля какво щях да сторя, ако съдбата ми се беше извъртяла по други коловози.

- По друга писта за бобслей – вметна Жечев.

- Именно. Ако бе поела по друга писта. Все се убеждавам, че нали съм будала, не ставам за крадец, както се пееше в оная чалгаджийска простотия. Ала съм благодарен, че не ми се наложи да се самоизпитвам на опън и твърдост.

- Кому сте благодарен? – попита простичко съдията.

- Господу Богу – отвърна начаса поетът.

Всеки потъна в мислите си за няколко минути. На котката ѝ доскуча с тези мълчаливи старци, а и съдията – пак така механично – бе престанал да я гали, та тя също тихо се плъзна долу под пейката и изчезна в сумрака.

- Нищо кой знае колко интересно няма да намерите в моя живот – проговори първи Маргарит Иванов. – Никога не станах поет професионалист, макар че бих се затруднил да обясня какво означава тази главоблъсканица. Станах икономист, горедолу приличен. Мога обаче да говоря добре, когато ми дойде музата. Бива ме в устата, въпреки че музата рядко се вестява.

- Това, че ви бива в устата, е очевидно и е идеално за мен – начена Стоян Жечев. Говореше с поглед, вдигнат нагоре към кръста над кубето. – Моята уста се размля да говори напоследък, тъкмо ще си почина. Ще ме заместват понякога, ако приемете предложението ми.

- Нека предложението поизчака малко – рече тихо поетът. – Тъкмо щях да ви подсета да ми обясните защо около вас е пълно с хора.

- Лошо се изразих – отвърна съдията. – Неточно. Не е пълно с хора, но аз така го чувствам от време на време. Петнайсетина души са, събираме се всеки петък, но не винаги идват всички. Говорим си, обсъждаме разни проблеми, четем книги на глас. Излиза обаче все така някак, че аз приказвам най-много и най-често.

- Участвате в нещо като секта, така ли? – пошегува се Маргарит Иванов, но никак не прозвуча като шега.

- Бих предпочел да го нарека кръжок – свали очи от кръста Стоян Жечев и се усмихна, показвайки, че няма да обърне внимание как е прозвучало. Погледът му обхождаше благо лицето на поета, но нищо освен добронамереност не можеше да се разчете там в дълбокото. – Да, кръжок – повтори.

- Вие ли го организирахте? – попита по-младият старец.

- Не само това – отговори по-възрастният старец. – Аз го измислих кръжока, организирах го и се занимавам от „а“ до „я“ и с логистиката му. Обожавам тази дума. Както вие сигнализирането.

Мина минута.

- Хайде де, разказвайте! – не издържа поетът.

- Стъмва се – каза съдията. – Ще продължим, докато си пием кафето. Впрочем, кога ще пием кафе?

- Кръжокът има ли си име? – все едно не го чу, продължи разпита другият.

- Помните ли албума на „Бийтълс“ „Сарджънт Пепърс лоунли хартс кълб бенд“.

- Разбира се – измърмори Иванов, отбелязвайки как благоговейно произнасяше думите Жечев.

- Оркестърът на сержант Пепър при Клуба на самотните сърца. Е, ние не сме оркестър, а само случайна извадка на столичното пенсионерско общество – от беднотията до доста богатите като мене. А иначе кръжокът спокойно може да се нарече и той „Клуб на самотните сърца“. Като изключим петъците надвечер и вечер.

- И какво е предложението ви към мен?

- Да се включите и да ме замествате понякога в говоренето. Усещам, че сте много подходящ, а моята интуиция рядко ме лъже.

- Може би аз съм тъкмо такъв рядък случай.

- То ще си покаже.

- Искате ли да преминем на „ти“ – рече внезапно Иванов.

- Дадено. Така ще ми е по-лесно да повярвам на интуицията си.

- Петък е след два дни.

- Безспорно.

- Нека пием кафе утре и ще ми разкажеш най-подробно за кръжока, защо съм подходящ и защо ти си доста богат при тия смешни заплати на българските съдии.

- Не възразявам. Ела пак тук след четири, ще те взема и ще седнем в едно кафене наблизко. Много е уютно, а местодомуването на кръжока ни е на десет минути пеша оттам. Ще ме изпратиш после, ще ти го покажа, че сега ме мързи да обяснявам. А в петък ще те чакаме.

- Ако утре не ме уплашиш с нещо – поклати глава поетът и се изправи.

- Ще се постарая да те предразположа – не стана съдията.

- Какво представлява местодомуването? – гледаше го отгоре надолу Иванов.

- Стая. Голяма стая. Бивш квартален партиен клуб. Аз плащам наема на общината – изучаваше го отдолу нагоре Жечев.

- Няма ли да си тръгваш? – разпери ръце поетът.

- Не, ще поостана. Трябва да премисля как да подхожда към изпитанието си утре.

- Защо изпитание?

- Всяка среща е изпитание. Особено пък на нашите години.

- Не става ли много сложно? – продума Иванов.

- Винаги е сложно – отвърна Жечев и той почти шепнешком. – Ще помисля как да е сложно, но да не е объркано.

- Лека вечер – рече поетът, размисли и добави: – Стояне.

- Лека вечер, Маргарит – вдигна ръка съдията. – Не забравяй книгата си, ако обичаш.

Котката замислено ги наблюдаваше откъм ъгъла на храма, но не приближи.

6.

Кафенето бе наистина уютно, а и полупразно – може би поради цената на кафето и миниатюрните парчета торта. Двамата се бяха разположили на малка маса в ъгъла. Съдията говореше, поетът слушаше. Третата му тъничка стихосбирка лежеше вече в чантата на магистрата, окачена на облегалката зад гърба му. Преди 15-ина минути бе написал на титулната страница стандартното: „На г-н Стоян Жечев – с най-добри чувства.“ Всичко обаче бе истина: и името на бъдещия му читател, и естеството на чувствата му.

- Не попитах дали пушиш? – сети се изведнъж съдията.

- Пуших като ученик и в казармата – поклати глава Маргарит Иванов. – Оттогава не пуша.

- Браво на теб! Иначе трябваше да излизаш навън. Аз пуших много, но ги отказах преди 13 години.

- Двойно браво на теб!

- Успях, но беше голяма мъка.

- Искаш ли да се върнем на кръжока? – усмихна се поетът.

- Разбира се. Горещо-долу ти описах каква е картината, личния състав също.

- Кръжочният състав.

- Точно така. Свестни хора са, не съм ги избирал специално. Както ми ги прати животът – така. Попита защо петък. Защото в петък няма мачове, а някои от нас са големи запаленковци, дори касиерката. И аз донякъде. В събота, неделя и понеделник има мачове, вторник, сряда и четвъртък са международните, остава ни само петък. Пък и психологически е най-удобно, човек се отпуска в края на седмицата... А бе петък.

- Добре сте го решили. А сега ми разправи как се роди идеята животът да ти праща когото и да било в кварталния клуб. А после вече ще ми обясниш защо се налага да ти се размила устата.

Поетът изпи половина от своето шише минерална вода, облегна се и се приготви да слуша по-нататък.

- Нека да ти отговоря отзад напред – предложи съдията, изчака кимването на събеседника си и продължи: – Размила ми се устата не защото съм най-умен или най-мъдър. Господ си знае кой е най-най измежду нас, но така се получи, че те ме възприеха като, като...

- Кръжочния ръководител – помогна му поетът.

- И така бива – засмя се Жечев. – По-скоро като плащания наема, който по право му се полага да говори най-много. А и нали съм бил съдия, имат ми уважението, че криво седя, право съдя. Многоопитен съм и те го усетиха.

- Звучи ми съвсем естествено и справедливо. Виж, идеята за начинанието, това най-вече ме вълнува. Все пак... Кръжокът на самотните сърца в Клуба на съдията Жечев... Повече от заинтригуван съм, но докато не чуя, няма да се запиша във фракцията ти. Откъде да знам дали не сте някакво пенсионерско крило на „Червените бригади“.

- Оценявам чувството ти за хумор – промърмори шефът на фракционерите. – Приемам опасенията ти.

Въздъхна мъченически, почти без шеговита преструвка.

- Е, няма къде да избягам от този момент – вдигна глава и впи очи в Маргарит Иванов. – Ще трябва да се върна назад, много назад, за да ти обясня.

- Ами върни се.

- Няма да се разплисквам.

- Ако се налага, разплискай се.

- Не, не се налага – рече съдията, без да отмества поглед. – Ти си умен, ще разбереш от половин дума. Аз неслучайно те изкушавам да ме заместваш в размилането на устата.

- Понякога – уточни поетът.

- Да, понякога.

И Жечев заразправя:

- И така, идеята възникна, защото имах и имам много пари. А имам все още много пари, защото бях корумпиран съдия. А бях корумпиран съдия, защото бях глупав и неморален човек, който живееше по инерция. А живеех по инерция, защото смятах, че не съществува друг начин на живот, който си заслужава, и защото почти всички около мен живееха и живеят по инерция. Нямам предвид само съдиите и прокурорите, служебната ми среда. Така живееха и живеят роднините ми, познатите ми, мнозина от бившите ми приятели. Така са живели и кръжочниците ми най-вероятно, макар че не съм ги разпитвал за подробностите в миналото им – стигат ми подробностите в настоящето им, за да се ориентирам. Което не означава, че те са били корумпиран, говоря за инерцията.

Корумпираният бивш съдия Стоян Жечев отпи от кафето си, но не посегна към своята бутилка вода.

- Издигнах се до сравнително високопоставен съдия. Естествено, че често ме беше гнус не толкова от себе си, а от начина, по който се налагаше да контактувам със завършени изроди. Не, не говоря за престъпниците, а за подкуподателите, някои от тях колеги, магистрати. Или куриери, ако предпочиташ, пощаджии. Да не си

помислиш, че съм изпитвал угризения на съвестта заради деянията си. И помен нямаше от угризения дори когато беше омерзително гнусно. На нашите препатили години не е необходимо да се вдълбочавам, че човекът е обемно животно и вмести у себе си невероятни, немислими за съжителстване полюси. Уж немислими обаче. При мене например съжителстваха склонността ми към четене на високонравствени книги и склонността ми към получаване на все по-големи подкупи. Или още по-ярко: контактувах всекидневно с чистите си деца, а едното от тях все още е чисто до наивитет, и същевременно кривораздавах несправедливост след несправедливост, което бе и в основата на кариерното ми израстване.

Стоян Жечев млъкна като отрязан, замисли се.

- Натрупах много пари, тайни пари естествено – обади се, прочисти гласа си, но вече говореше някак по-глухо и по-тихо.

Поетът се наведе напред, но не гъкваше.

- Това са десетилетия... Десетилетия усърдна работа по кривораздаването. Разбира се, и то се променяше, а аз се променях с него. Таксите се вдигнаха много, нашите, корупционните такси. Цинизмът ни и той се вдигна, наглостта. Вдигна ни се дереджето, самочувствието и то. Освен инфарктът ме спаси и обстоятелството, че все още бях способен да изпитвам гнус. Поне така си мисля.

Сега вече съдията пи вода.

- Междувременно се разведох. А преди години получих средна хубост инфаркт. И като по евангелски учебник, скучно и донякъде очаквано, но не и от мен, се преобразих. Настина, дълбоко, коренно и спасително. Защо неочаквано за мен ли? Защото евангелията бяха последното нещо, което бих прочел. Именно нещо, а не откровение. Бях табула раза. Бях идиот. Невеж, тъп, нагъл идиот.

Маргарит Иванов се облегна пак назад.

- А след още години ми текна идеята за кръжока. Единствената ми цел бе неколцина самотни души да бъдат малко по-малко самотни. От време на време. И така вече няколко години.

Поетът се прокашля, но не се обаждаше.

- Скандализирах ли те? – измери го съдията.

- Не особено – поклати глава другият.

- Е, да... Чуват ли за прокурор или съдия, хората веднага правят асоциация с мошеничество.

Магистратът се усмихваше – спокойно, кротко, без болка.

- Ти току-що го потвърди. Зададох нелеп въпрос. Как може нормален вменяем човек да бъде скандализиран, че български съдия е мошеник!

Маргарит Иванов премълча и тази реплика.

- Обърках ли те? – продължи да рови Стоян Жечев.

- Не съвсем.

- И сега се чудиш какво да правиш. Как да се отървеш от мен. Как по дяволите да се измъкнеш от тази глупава ситуация, в която те забърках!

- И това – кимна поетът. – Питам се обаче друго. Защо говориш в сегашно време за бившия мошеник Стоян Жечев?

Съдията бе шокиран.

- Наистина говорех в сегашно време! Не се усетих. По инерция, вечната инерция... Вероятно съм толкова неуверен в новия себе си, че все още ме е страх от стария себе си. А минаха доста години...

Маргарит Иванов го наблюдаваше и чакаше да продължи.

- Измисли ли нещо? Как ще дадеш на заден ход? – запита магистратът равно, без никаква емоция.

- Това е лесно. Ставам, плащам си на бара моето кафе, не вдигам телефона, ако ти хрумне да ми се обадиш, ала не вярвам да го сториш... И си избирам друга църква, където да благодаря на Господ, че ми помага да я карам някак си.

- Но ти не обичаш леснотията? – подхвърли Жечев без ирония, без горчивина.

- Не бих казал – вдигна рамене Иванов. – Предпочитам да ми е лесно като всеки друг без значение какви ги приказва. Стоя все още тук по две основни причини. От много отдавна се опитвам да не съдя. А втората е свързана с първата: достатъчни съм стар, за да съм наясно, че при други житейски обстоятелства без съмнение бих могъл да бъда на твоето място.

- Смяташ ли?

- Смятам. Щеше да ме е гнус като тебе понякога, но щях да си кривораздавам като стой, та гледай.

- Много си толерантен – каза Стоян Жечев.

- Много съм наясно със себе си – поправи го Маргарит Иванов. – Но съм и много жаден. Ще ида на бара да се самообслужувам с един джин с тоник. Ти искаш ли?

- Почти не пия алкохол вече – вдигна ръце съдията. – Не пия, не пуша, не присвоявам грешни пари. Това нали е сегашно време?

- Бих го нарекъл дори сегашно историческо – засмя се икономистът.

- Ето, чуй се! – размаха вдигнатата си ръка ръководителят на странния кръжок. – Ако се съгласиш да се присъединиш, ще умра със затворени очи, че има кой да ме замести в приказките.

- Я живея! – репликира го Иванов. – Искаш ли вода?

- Не.

Върна се с чаша със забодено резенче лимон. Докато сядаше, звъннаха три бучки лед.

- Добре изглежда, но няма да ме изкушиш. Аз изпих полагаемия ми се тонаж още преди инфаркта.

- При мен се случи обратното. Почти не близвах, сега си наваксам, ама толкова нарядко, че едва ли ще настигна и последните в маратона.

- Как е джинът?

- Вероятно е боклук, но тоникът е ледът оправят бъркоча. Мой приятел нарича тази напитка бъркалце.

- Нежно.

- Моля, продължавай. Аз ще си пия бъркалцето и ще те слушам.

- Приключих, друже – рече съдията. – Останалото са подробности.

- Пак моля, разкажи ми за някои подробности около кръжока – настоя поетът.

- Добре, докато си изпиеш бъркалцето. Разчитам, че ще пиеш ритмично и с темпо – пошегува се Жечев.

- Мога да си взема втори коктейл – отвърна му в тон Иванов.

- Значи, моят благословен инфаркт намали шарлатаните, мошениците и далавераджиите в магистратурата с една бройка. Статистиката не може да улови такъв процент, толкова е малък. – Съдията говореше все така до края, без да напуска шеговития изказ и самоиронията. – Измъкнах се оттам, работих друго, пенсионирах се, дойде ми идеята да сформирам тази група. Вероятно съм се чувствал бая самотен.

Разправи набързо как е намерил първия „кръжочник“, как постепенно са се включили и други. Как ги е намирал в парка или пред някой магазин, как е разчитал на интуицията си. Как после някои от тях са довеждали свой близък или приятел, или бивш колега. Как едни напускали, заменени от други. И така лека-полека до днес. От година и няколко месеца в кръжока вече не влизали нови хора. Така бил решил – че са достатъчно. Само при смъртен случай или при трайно отказване от някого би приел нов член.

- Починал ли е някой? – обади се постът.

- Слава Богу не. Една жена замина при децата си в Германия.

- И дойде моят ред?

- Ако решиш. Ти ще бъдеш първият нов член от бая време.

Сетне съдията обясни, че за нищо на света не би се правил на месия, та да се меси в живота на тези хора. Само им помагал с дреболии. И им осигурявал възможността да общуват поне веднъж седмично с други хора извън роднинско-приятелския си тесен кръг. Някои за жалост нямали дори такъв кръг. Иначе животът им си оставал единствено тяхна работа, изборите им продължавало да си бъдат единствено техни. Не би се поддавал на съблазънта да се намесва в чужди избори освен при поискан съвет. Нямал вече и енергия за такова съучастие. Макар че няколко пъти вече били правени опити да прехвърлят върху него отговорността за предстоящо важно решение. Това обаче било разбираемо. Възрастни хора, плашливи, объркани, неведнъж бити от съдбата.

- А ти им изглеждаш като камък – вметна Иванов.

- Петър е бил камък, аз съм по-скоро мъх – произнесе замислено съдията. – Издръжлив съм. Обърнат съм на север, не ме е страх. Вече не ме е страх от студа. Пък и бивш съдия, те, клетите, разчитат на мъдростта ми. Аз не ги светвам какъв мъдрец съм бил, иначе няма да ми простят разочарованието си.

- Някои от тях също са вършили гадости. Или повечето от тях.

- Естествено – рече Жечев. – Тъкмо затова.

На Иванов му оставаха две-три глътки.

- Има ли млади хора? – спомни си какво бе искал да попита още преди час.

- Не, не, всички са от нашето поколение – енергично поклати глава Жечев. – Всички са около седемдесетте. Аз съм най-стариат. Нека ти обясня и за парите.

И той разказа на новия си познат или по-скоро кандидат-кръжочник къде и как дава парите си, натрупани с мошеничество и подкупи.

- Преди това се налага само да спомена за сираците. С няколко думи... Виж, разпределям натрупаното в две посоки. Всеки месец дарявам една и съща сума. Несравнимо по-голямата част – на сираците, останалото – на моето си поколение, събрано в кръжока. Пак да повторя: запознавам се, преценявам и разбира ли, че човекът не е самотен, обграден е със загрижени за него хора, с две думи – щастлив е, не го каня при нас.

Поетът отвори уста, затвори я. След секунди пак я отвори и погълна половината от останалото в чашата си.

- Знам какво се канеше да питаш – проследи движенията му съдията. – Отговарям ти – личи ти от километър.

- Толкова ли е очевидно – промърмори другият.

- Толкова. И забележи: не съм те питал имаш ли деца, внуци.

- Имам.

- Съжалявам – махна с ръка съдията.

- Не съм чак толкова самотен – подхвърли сухо Маргарит Иванов.

- Никога не споря със самопреценките на когото и да било. В смисъл – от десетина години.

Помълчаха.

- Стигнах до сираците. Превеждам парите на мой приятел, на когото имам пълно доверие, а той ги препредава на хора, които се грижат за сираци. Ще кажеш – защо не даря голяма сума и да не се занимавам всеки месец с банки и така нататък.

- Бих го казал – кимна поетът.

- Защото се боя, че ще откраднат някаква част, когато парите са много. Приятелят ми се кълне, че ония добри хора, с които е свързан, не крадат от сираците. Вярвам му, по-точно стремя се да повярвам, но как да се изразя... Представяш ли си колко пъти съм виждал от упор в съдебната ми зала как хората се кълнат в абсолютни, чудовищни лъжи. А понякога толкова се увличат, че им се получава доста правдиво.

- Схванах.

- Когато парите са малко, по-лесно се и контролира как се изразходват.

- Кой контролира?

- Приятелят ми, доколкото му стигат възможностите, провидението също помага, Господ и той като последна инстанция – гласеше бавният отговор. – Господ е доста зает с глобалните ни идиотщини. Защо трябва допълнително да го натоварвам да се занимава с контрола на солидни парични потоци.

- Разбирам загрижеността ти да не претоварваш Господ.

- Разчитах на това.

И двете реплики не прозвучаха като заяждане, но все пак леко напрегнаха атмосферата около масата.

- Колкото до нашето поколение, просто така реших. Всяко поколение се самовъзприема като уникално, ала нашето наистина беше и все още е уникум. Съдбата му имам пред вид. Самар за бой, първокласен самар. Магарето отдавна се е сетило за всичко, но животът все така бие самара, за всеки случай може би.

- Здравото поколение излязохме – съгласи се поетът.

- Всинца влязохме, мнозина вече излязохме – пое шумно въздух съдията. – Дума да няма – здрав чеп се случихме. Ранно детство – сталинизъм. По-късно детство – хрущовизъм. Юношество, младост – брежневизъм. Всичко това дотук – поне през огромната част от времетраенето му – у нас минаваше като живковизъм. После: зрелите, златните ни години – бандитизъм. Да, да, включително правно-магистратски. Бандоправие... А напоследък – нищетизъм, имам пред вид духовната ни нищета. Или, ако предпочиташ – нищоизъм. Нищоизъмът, както би рекъл нашият с теб десетилетен вожд, е венецът на всички „изъми“, които премляха поколението ни. Какво върша аз, грешният? Подавам трохи на трохичка от стотиците хиляди наши връстници и полувръстници, та хем да усетят малко човещина, хем да не им е толкова самотно, преди да настъпи оная дългата зима.

- Какво означава трохичка? – вдигна очи Маргарит Иванов.

- Помагам с малки, конкретни, различни суми. В плик, дискретно, като бонус към пенсията. Не на всички обаче, на неколцина. Някои имат съвсем прилични пенсии. На тях правя от време на време подаръци. Да са заедно с останалите.

- Какви подаръци?

- Дребни, но от сърце – отвърна уклончиво съдията.

Поетът мълком доизпи джина си.

- Не мога да върна нищо – рече някак покрусено Стоян Жечев. Изведнъж гласът му бе зазвучал отпаднало, изтощено. – Примирих се, че не мога, но още ме боли от тази неотвратима непостижимост. Разбирам, че така трябва да бъде, но още се скапвам от болката... Като сега... Не мога да затворя виновния мръсник; не мога да пусна на свобода невинния. Аз лично невинни не съм вкарвал, поне тоя грях не си стоварих на главата, но си мълчах и не протестирах какво вършат най-гнусните от колегите, когато и това им нареждаха. Или ги изкушаваха с огромни подкупи.

- Милостив е бил Господ към теб – вметна поетът.

- Безспорно – откликна вяло съдията. – Какво мога да сторя сега? Лъжа моите нови приятели, че парите ми са от голямо наследство, от спестявания. Някои от поумните не ми вярват и подозират откъде са. Така да е.

- Колкото и пари да имаш, скоро ще свършат – размърда се Маргарит Иванов. – Освен ако не си солиден милионер.

- Преценил съм нещата – заприготвя се да става Стоян Жечев. – И времето, и темпото.

- Чие темпо?

- Онова великото, дето е непроменимо, колкото и да се гънем ние червеите.

- Тръгваме ли?

- Освен ако не си се отказал поне да видиш къде ни е клубът.

- Не съм – поклати глава поетът. – Имам обаче още един въпрос. Няма да скрия, че от отговора ти ще зависи и какъв избор ще направя.

- Слушам те – едва-едва настръхна магистратът.

- Искам и трябва да знам, Стояне – произнесе полека Маргарит Иванов, – защо разкри пред мен тази част от живота си, която не би изповядвал, сигурен съм, дори пред свещеник.

- Ответната страна трябва да отговори – пошегува се магистратът и се изправи. – Добре, Маргарит, ей-сега ще узнаеш. Докато се разходим до клуба, ще ти кажа. Десет минути дори са ми много. Ще се вместя в две. Хайде, само да си отнесем чашите.

Съдията говореше тихо.

- Нищо оригинално няма да чуеш. Пак.

Крачеха полека по малките улички из квартала.

- Голям кураж ми даде заявлението ти, че мразиш думата „сигнализиране“.

- Не го заявих под клетва – усмихна се в тъмното поетът.

- Не ми трябва на мен клетви вече – отзова се магистратът.

Очевидно не му беше до шеги – дори най-добронамерени.

- Пък и не ми пука. Все ми е тая. Кой каквото ще да каже, не може да го докаже. Да не споменавам давността. Но когато усетя, че някой наистина ненавижда донасянето, аз се изпълвам с доверие към такъв човек. Понеже цял живот съм работил със сигнализатори, доносници, лъжци и подлещи. И мога да направя разликата.

- Освен ако не си се излъгал в усещанията си – вметна Иванов.

- И какво, ако съм се излъгал? – изгледа го Жечев.

- Вярно, нищо. Пито – платено и кой откъде е.

- Именно.

- Много благодаря за доверието, но не това е отговорът на въпроса ми. След като не ти пука, че мога да разкажа какво си ми разказал.

- Много логично. Омразата ти към някои действия ме окуражи, а отговорът е следният.

Възрастният, вече леко попрегърбен мъж повървя малко мълчаливо, събираше мисълта си.

- Истината е, че вярвам на интуицията си. А тя ми каза: довери му се. И друго има. Преди време се бях зарекъл да приема само един човек още, а ако ще се появяват нови членове, да ги води, който иска. Аз обаче – само един. Не ме питай защо така реших – не знам още и аз, поне не съм напълно наясно. Но решението ми е твърдо. Когато се случи тази тъпотия със забравеното ми портмоне, а и после както се развиха нещата, прецених, че ти си човекът, ти ще си последният ми избор. Нито те познавам добре, нито е речено, че ще те опозная. Разделим ли се обаче, повече няма да доведа никого. Ти ще си финалният ми, макар и провален избор. И ще приема, че не съм си нарушил обещанието. И че интуицията ми и тя вече никаква я няма, старичесала се е и тя като мене.

- Значи една тъпотия ни е събрала – засмя се поетът. – В края на краищата тя е в основата.

- Благословена тъпотия – уточни съдията, пак без да се усмихне.

До клуба вървяха, без никой да проговори повече.

Жечев отключи тъмното помещение, светна лампите. Голяма маса, столове, никакви портрети, никакви цветя, нищо. В дъното тясна врата водеше вероятно към сервизното помещение.

Иванов се разходи мълчаливо, седна, столът бе стар, но удобен.

- Други ползват ли го? – наруши тишината.

- Някаква малка религиозна група – отвърна бързо Жечев. – В понеделник и сряда. И една фирма, която ползва стайчето отатък срещу тоалетната. Държат си там разни кутии, пакети, материали. Докарват, изкарват. Делим си наема по равно на три. Стремим се да е чисто, никой няма оплаквания.

- Не ви ли е студено?

- Ще донеса две духалки утре – обясни съдията. – Те ще останат тук до напролет. Аз плащам тока, а духалките ги ползва и другият „кръжок“.

- Религиозният?

- По-добре звучи духовният. Само не ме питай за религията им, много е сложно.

- Тъкмо това щях да сторя.

- Питай тях, ще те свържа, ако желаеш.

Маргарит Иванов не отговори. Гледаше в една точка и все повече потъваше в себе си.

- Е? – обади се след време Стоян Жечев.

- Какво ще правите, ако ви изгонят? – погледна го гостът. – Ако някой си го хареса я за склад, а за нещо друго.

- Ако някой си хареса тази овехтяла мизерия ли? Ще разчитам на връзките си в общината за друго подходящо помещение. В краен случай ще ползваме огромния ми хол в къщи.

Съдията разпери ръце. Седеше отпуснат, но очите му бяха зорки и някак поприбрани навътре.

- Предпочитам обаче да не се събираме при мен. Ще стане много лично. Ще се счупи нещо, ще олекнат нещата, хората са склонни бързо да почнат да фамилиарничат. Не бива, усещам го.

- Интуицията?

- Интуицията.

- Възможно ли е да бъда кандидат-член? – наведе вдясно глава поетът, сякаш изведнъж бе решил да полежи на рамото си. Очите им обаче не се отделяха едни от други. – Само за утре. А утре, като свършим, ще съм или действителен член, или отново свободно самотно сърце.

- Ние също сме свободни самотни сърца – тихо произнесе съдията. – Разликата е, че сме организирани. И че не сме чак толкова самотни.

Иванов изправи глава, кимна.

- Донеси някоя любима книга, да ни почетеш – стана Жечев.

- Ще помисля – обеща поетът.

- Аз пък ще прегледам стиховете ти. Ако се съгласиш, можем да почетем и от тях.

- Ще помисля.
- Хайде да вървим, а ти мисли.
Съдията заключи клуба, протегна ръка. Поетът я стисна, но не я пусна.
- И все пак не е само интуицията ти – рече и чак тогава пхна ръце в джобовете на якето си.
- Звучиш като Галилей – обърна го на смях Жечев.
- Поне никаква инквизиция не ме заплашва – усмихна се Иванов.
- Знае ли човек...
- Ей, да не би?...
- Не, не, ние сме кротки хора.
- Там, в оная тайнствена стаичка, да не криеш бичове и менгемета?
Забавляваха се и двамата. Сякаш, излизайки отново навън, бяха минали вече някаква черта на напрежението и сега си позволяваха да се отпуснат.
- Като че познах – вдигна зиморничаво рамене поетът. – Както и да е, няма да любопитствам повече.
- Моята интуиция май ряпа трябва да яде пред твоята – кимна замислено магистратът.
- Не е интуицията ми, просто го излъчваш.
- Кое?
- Онова другото.
- Ти да не си ясновидец? – попита напълно сериозно Жечев.
- Не, не съм – отвърна също сериозно Иванов. – Онова другото струи от теб, затова го усещам.
- Струи... И ще ми разправяш, че не си ясновидец...
- Наистина нямам такива способности, само съм малко по-чувствителен вероятно. – Поколеба се почти незабележимо, добави: – Виж, баба ми имаше.
- Така ли! – възкликна спонтанно съдията.
Гласът му прокъркна наред смълчаната улица.
- Лекуваше с разни нейни си илачи, наместваше кокали... Виждаше някои неща зад завесата. Предупреждаваше когото тя преценеше, че бива да е предупреден.
- Как се казваше?
Жечев се бе прибрал отново в себе си. Бе тих, спокоен. Някак ведър сякаш. И комай предугаждаше какво ще чуе.
- Хатике.
- Даааа...
- Тя бе майка на баща ми. Аз съм дете от смесен брак. Майка ми беше българка, етническа българка.
- Маргарит смененото ти име ли е?
- Това е името ми – отклони въпроса Маргарит Иванов. – Било каквото било.
- Било каквото било – повтори глухо Стоян Жечев.
Всеки от двамата възрастни мъже знаеше, че мислят за едно и също. Безмълвието им продължи дълго. Отсреща по тротоара минаха хора, отминаха.

- Не съм участвал – обади се съдията. – Никога не съм работил в милиция, в прокуратура.

- Добре – отзова се Маргарит Иванов.

- Искаш ли да знаеш кое е онова другото?

- Разбира се. За него говорехме, а виж къде отидохме.

- Другото идва от чепатия ми характер. Не си надмогнах на ината. Още вчера го реших. Заинатих се да пробвам да видя какво ще да е да се изповядаш пред почти непознат човек.

- И как беше? – размърда се поетът.

Застудяваше в ноемврийската вечер.

- Май извадих късмет. Олекна ми. Мисля, че добре постъпих. Пък и колко още ми остава... Защо да не преживея нещо, което никога не съм изпитвал.

Съдията извади вълнена шапка от чантата си и я нахлупи. Много беше смешен с нея.

- Къде живееш? – запита делово, сякаш снемаше показания от свидетел.

Маргарит Иванов обясни.

- Да те изпратя до метрото?

- Благодаря, ще се прибера пеша.

- Пеша!

- 35 минути е.

Стоян Жечев като че пресмяташе наум разстоянието. Кимна.

- Колкото до интуицията... – промърмори и спря. – Накратко... Ще обмисля дали все пак да не пенсионирам моята. Остарява тя, спаружва се. И отсега нататък да разчитам на твоята.

- Няма ли да изчакаш да станем приятели? – подметна поетът.

- Не сме ли вече приятели? – изгледа го втренчено Жечев, извърна се и пое в тъмнината.

7.

В петък вечерта стаята изглеждаше съвсем различно. Работеха две малки духалки, тихи, красиви дори. Едната приличаше на онези работи, дето сами почистваха пода. Бе топло, приятно.

Поетът не участваше в общия разговор, чакаше да почнат и да бъде представен. Всички го попоглеждаха, продължаваха да бърбят.

В седем и десет съдията за последен път провери часа и се надигна от мястото си в края на масата. Кръжокът стихна. Този петък се бяха събрали две учителки – детска и прогимназиална математичка, уредничка в печатница, каквото и да означаваше това, и касиерка в магазин; счетоводител, автомобилен монтьор, чиновник в някаква агенция и служител в енергата по поддръжка на трансформаторни станции или нещо подобно. Всичките бивши. Четири жени и четирима мъже на близка възраст. С Иванов и Жечев – общо десетима.

- Добър вечер, дами и господа – начена бившият магистрат, веднага седна, намести се удобно на стола си и продължи: – Нашият нов гост е Маргарит Иванов.

Поетът се изправи.

- Дами – поклони се леко. – Господа – кимна.

Всички се смееха. Получи се действително много смешно.

Иванов премести безсмислено дървения си стол по-близо до масата и се отпусна обратно.

- А кротнете де! – повиши глас Жечев. – С господин Иванов се запознахме в църквата, която посещавам, поканих го, ето го при нас. Уговорката ни е, знаете я, че ако тук му допадне, ще се присъедини към групата ни.

Пенсионерите пак се разшумяха, но за кратко.

- Точно както беше при почти всички от вас – изчака тишината съдията. – Има две новини за него, почвам с лошата. Няма да ни е полезен с нищо във всекидневието. Не разбира от коли, ток, сметки, такива неща.

Тук-там заподхвърляха реплики.

- Давай хубавата де! – подкани детската учителка.

- Хубавата новина е, че господин Иванов е поет. Той се възприема като бивш поет. Вие как мислите, съществува ли такова чудо като бивш поет?

Маргарит Иванов наблюдаваше с известен респект какъв изкусен манипулатор е ръководителят на „самотните сърца“. Вероятно също толкова ловко бе манипулирал и своята съдийска зала.

Тукашната заличка, тоест „съдебните ѝ заседатели“, единодушно „гласуваха“, че такова чудо няма.

- Затова и аз не бях съгласен със самозаблудата на новия ни познат – вдигна ръка Жечев да утихнат. – След като приключим с обичайната процедура, ще поискам разрешение от нашия поет да чуе едно едничко стихотворение. Избрах го от книжката, която той вчера ми подари.

„Ловко“ – помисли си поетът, докато слушаше всеобщото одобрение.

- Стихотворението е старо, от времето на Горбачов, когато ние с вас се снисавахме, а той е писал такива стихове.

„Рафиниран негодник!“ – мислеше си вече с възхищение Маргарит Иванов.

През цялото време, докато говореше, магистратът не беше го погледнал нито веднъж.

Гостът разпери безпомощно ръце, повечето присъстващи отново се смееха.

- Господин Жечев ме натика в ъгъла с крошетата си, както го извъртя – обади се за първи път. – Но макар че съм в нокдаун, си запазвам правото да откажа, когато видя кое е стихотворението.

Съдията потуши протестите.

- Така е справедливо – рече кратко, но твърдо. – Тихо, тихо, времето си върви. Маргарит, полага ти се по правото на новодошъл да почнеш ти първи.

- Какво да почна?

- Разправи ни за себе си. Каквото ти прецениш. Имаш десет минути.

Поетът приключи доста по-бързо. Сподели къде е роден, при кого е израсъл, къде е учил икономиката, която е завършил, какво е работил. Не спомена нищо за стихосбирките си, нито за смесения брак на родителите си. Почуди се дали е нужно, но сметна за добре още днес в кръжока да знаят, че е вдовец, че има две деца и четирима внуци – така или иначе щяха да научат. Не съобщи обаче къде живеят децата му.

Щяха да го отрупат с въпроси, но Жечев категорично ги прекъсна, заявявайки, че трябва първо той, гостът, да приеме да стане член на групата, а тогава вече ще се опознават колкото си искат, ако той поиска и доколкото поиска. И се обърна към новодошлия:

- Сега предстои нещо като при анонимните алкохолици, а ние на шега си го наричаме „часът на анонимните самотници“. Всеки, който пожелае, разкрива каквото му е на душата, обсъждаме, даваме акъл. Час, час и половина. До изчерпване на темите.

Както и Маргарит предполагаше, самотата се оказа метафора. Част от събралите се бяха семейни, почти всички имаха деца и куп внуци, че и цяла правнучка на четири години. С една дума, проблемите и ядовете им идеха точно и най-вече от близките им, отделно от приятели, комшии и заради разни бюрократически идиотщини я около здравето им, я покрай пенсиите им, я за нещо друго. „Процедурата“ също излезе простичка, но очевидно вършеше работа. Казваш си болката, който иска, ти дава акъл – кратко и добронамерено, съдията накрая и той, но не всеки път, човекът се успокоява или спори, но поне му поолеква, че си е споделил тегобите – и така до последния желаещ да говори за себе си.

Така че тези възрастни жени и мъже, съвсем не още остарели, камо ли пък престарели, би могло да бъдат наречени самотници само с кавички, след като бяха заобиколени от роднини, приятели, добри познати, бивши колеги, от кого ли не. Ала въпреки това всички без изключение се чувстваха самотни и гостът бе сигурен, че домакинът му ни най-малко не бе преувеличил или изопачил общата картина.

Вероятно това се отнасяше и за неговото, на съдията, усещане за самота въпреки всички грижи за тези вече близки нему хора, въпреки и времето, което им отделяше.

Наближаваше осем и половина, когато Жечев подаде на Иванов собствената му стихосбирка, отворена на съответната страница. Почука с нокът стихотворението отляво и вдигна вежди.

Авторът видя какво е избрал „шефът“ на кръжока, прочете пак четирите куплета, сякаш не ги знаеше почти наизуст. Не вдигаше още очи от книгата. Тишината ставаше леко напрегната. Пък и някак невъзпитано се получаваше. И горделиво, и фалшиво, и снобско, мърляво въобще.

- Добре – рече тихо и върна тънката книжка на съдията.

- Няма ли ти да го прочетеш?

- В никакъв случай. Ако е чужда творба, както и да е, но моя... И то отпреди 40 години...

Стоян Жечев огледа аудиторията. Маргарит Иванов за първи път забеляза в очите му игрив, дори леко закачлив блясък. Не точно блясък, а мънички огънчета. Бе учуден и вече донякъде притеснен.

- Видяхте ли какво представлява творческата чувствителност! – усмихна се магистратът. – На живо. Поетът си е поет и след 40 години! Някой да твърди, че времето не е илюзия?

Залата се оживи, тук-там остроумничеха.

- Тишина! Почвам.

Огънчетата изчезнаха, сякаш ги поля студена вода. Четеше стар и много препатил човек.

Поетът слушаше познатите думи и си мислеше колко наивен е бил на младини и каква чиста душа е носил, преди да я окаля в неразумието и нетърпението си. И в онази така болезнена липса на самообладание. Същевременно бе впечатлен от „рецитала“ на Жечев. Преди да стане съдия, най-вероятно новият му познат бе работил и като адвокат, така изразително „ораторстваше“.

Милите възпитани хора ръкопляскаха, споделяха гласно колко хубаво било стихотворението му.

Той благодари, чувстваше се неудобно. То и в цялата сцена се усещаше нещо изкуствено, предвзето. Вече дълбоко съжаляваше, че се е съгласил на тази безсмислена суетня.

- Приключваме! – вдигна ръце, въведе ред Стоян Жечев.

Замълчаха лека-полека.

- Смутихме нашия нов приятел, но пък и той трябва да ни разбере. Това е ново за нас, да представим някого с поезията му. Тук са били декламирани Яворов и Ботев, други велики поети, както и някои съвременни, които са допадали на някого от нас. Ала не и от евентуален нов член на групата ни. Това едно. Другото е, че той оттогава не е издал нищо. Тази е последната му книга.

Стаята отново се разшумя.

Съдията погледна отпред титулната страница.

- 1987-а – съобщава. – Кога е писано? – попита.

- Не помня – отвърна след пауза гостът. – Някъде в началото на 80-те.

- Естествено – промърмори другият.

Всички ставаха, обличаха се. Някоя от жените изключи духалките, прибра ги в някакъв шкаф.

- Хайде, до другия петък – говореше Жечев. – Хубава седмица. И здраве! Пазете се. Аз ще изпратя господин Иванов. И на вас, и на вас всичко добро.

След четвърт час, останали двамата, те завършваха разговора си отпред на улицата.

- Та кога ще ми съобщиш какво си решил? – подхвърли съдията и зиморничаво се сви в палтото си.

Само за денонощие зимата вече напомняше, че приближава.

- Понеделник или вторник – отговори поетът.

- Все пак какви са ти впечатленията? С една дума.

- Пресни.
- Разбрах.
- И не сте твърде придирчиви към поезията. Което е голям плюс.
- Спокоен съм – рече приятелски Жечев. – Вече идваш на себе си.
- Аз обаче не съм спокоен – поклати глава Иванов. – Със сигурност чукам на отворена врата, ама нека си кажа, та да ми е чиста съвестта. Обезпокоих се заради тия две скръбни очи.

Наблюдаваше внимателно реакцията на събеседника си. Вече бе наясно, че оня чудесно разбира за какво му говори.

- Почитателката на Питагор и Нютон е като разтворена книга, драги. Слепец би почувствал какво изпитва към теб. И е много миловидна. Защо я измъчваш?

- Окопити се ти – въздъхна престорено съдията. – По-добре се чувствах одеве, когато се бе свил като свенлива ученичка.

- Та защо я мъчиш? – не го остави на мира одевешната свенлива ученичка.

- Не е редно – отвърна глухо Жечев.

- Кое не е редно?

- Кое, кое, така го усещам? – поозъби се съдията.

- Ти ли я доведе?

- Не, друга една жена, но тя спря да идва.

- Редно е да я информираш, ако и ти я харесваш – бавно и равно взе да изрежда Маргарит Иванов. – Редно е да се замислиш кое е по-добре и за двамата ви. Редно е да ѝ прочетеш правата, тоест как виждаш предполагаемия ви съвместен затвор.

Тук съдията се позасмя, а поетът продължи:

- Редно е да си представиш лошо ли ще ти е всяка вечер в седем часа да те викат на вечеря, после да ти разказват спомени как е писала двойки на такива като мене, дето не си пишеха домашните, преди да им дойде акълът. Разбира се, освен в петък. Тогава, вместо да водиш напусти разговори по нощите с разни досадници, които ти се мешат в живота, ще се прибирате заедно и ще вечерята в девет часа.

- А ти защо не си го направил досега? – обади се кротко Жечев.

- Редно е да поразсъждаваш – престори се на глух Иванов – имаш ли законното право да се наричаш самотник, щом те погледнат тия архимедови очи. Тя – да, ти – не.

- Не ми отговори на въпроса – процеди съдията.

- Никой мене не ме глада така, затова – отговори истината поетът.

Или полуистината. Поне в момента беше истина. Отдавна вече беше истина.

- Чакам да се обадиш в началото на седмицата – каза сухо Жечев. – Правим банкети за новодошлите, трябва да се подготвим.

- Това пък какво означава?

- Ще видиш. Или няма да видиш – гласеше последната реплика.

И без да подаде ръка, съдията пое в мрака към самотния си дом.

Първата работа на Маргарит Иванов, когато се прибра в своя си самотен дом, бе да извади стихосбирката си от библиотеката. Сложи я на нощното си шкафче и чак тогава хапна надве-натри, изми си зъбите, нахлузи пижама и се зае да препрочита творенията си отпреди 40, че и повече години. След първите две се запита колко време не е отварял тази книжка. Не можеше да си отговори дори приблизително.

Бившите поети рядко четат бившия себе си, каза си, затова са и бивши поети.

Продължи бавно и много внимателно. Тук-там се изуми. Не, разбира се, че не от новия прочит, от новото и по-дълбоко разбиране, а от безрадостното осъзнаване, че през десетилетията, когато е посягал към тези стихове, е пропускал и пропускал да забележи някои тънкости за собствената си персона. Ако им бе обърнал внимание, може би въпросната персона щеше да изживее някои изживявания малко по-леко. Така си мислеше, докато книжлето лежеше върху корема му, а той пиеше вода от шишето. Не само по-леко, добави, но и по-смислено. И категорично нямаше да е толкова объркан. Тогава. И в някаква степен и до тази вечер, до току-що.

Продължи да чете, стигна до стихотворението, което най-много бе допаднало на „сержанта“ Стоян Жечев от Клуба на самотните сърца.

А може би бе прочел само него, хрумна му. Отворил е напосоки и е решил, че горе-долу става като за литературна вечеринка пред непретенциозна публика.

Мина отново четирите куплета, после пак – трети път за тази вечер. Едва ли, въздъхна, без да се усети. Както и всички останали дотук, и това стихотворение би могло доста да се хареса на някого, та да избере него. Защо не, биваше го.

Понеже са едно цяло. Като конкурс за „Мис Вселена“ са, рече си със самоирония. Красавици до едно. И правят една единствена голяма красавица.

Затвори книгата, реши, че ще си остави останалите красавици за уикенда. Ако пак е в настроение.

Проза се, чудеше се дали да гаси нощната лампа.

Не на някого се е понаравило, мина му през ума, а на достопочтения Стоян Жечев. На негова чест. На бившия корумпиран магистрат и верен слуга на пустата ни прогнила система, който днес ходи по църквите без пари и заговаря самотници като него.

Като кого? – уточни.

Като мене. И като себе си. За да пере съвестта си. За да усмирява и умирява сърцето си. И за да стопява парите си с неговото си добре изчислено темпо.

Угаси, но не можа да заспи. Налегнаха го спомени. Ту му ставаше чоглаво за толкова нелепици в миналото, ту се усмихваше в тъмницата, любувайки се на картини и сцени от младостта си и не само от нея. Върна се към жена си, към най-скъпоценните им мигове, поне за него най-скъпоценни, прати ѝ, както правеше вече години, своята благодарност, помоли се отново, както правеше всеки Божи ден след кончината ѝ, да се чувствата тя добре там, на най-хубавото възможно място на небето...

Болката обаче не си отиде. Нито пък дойде сънят.

Пак се случи трудна нощ, но той бе свикнал. Особено с тежките нощи срещу събота.

През уикенда дочете стихосбирката си. Не беше зле. Като за оня несръчен простодушник – ядваше се. И през ум не му мина да промени статуса си на заклет бивш поет.

Разходи се из гората, погледа мачове, чете хубави книги, яде суха и вредна храна, пи сухо и вредно вино, спа нормално. В понеделник се обади на бившия далавераджия в тога и му събщи, че ще се включи в кръжока му.

Стоян Жечев не прояви никаква емоция, но Маргарит Иванов бе на 70 години и чудесно усети колко се зарадва бъдещият му кръжочен ръководител. На новобранеца не му беше смешно какви са смешни. Изпитваше даже радост. Може би наистина животът му напоследък се бе превърнал в равно, скучно, така добре познато спокойно езеро.

Понечи да разпита като какво ще представлява „банкетът за новодошлия“, но премълча. Много важно какъв щеше да е. Какъвто – такъв.

Съдията прекара и той нормален уикенд. Спеше по принцип недобре, будеше се, премисляше какво още можеше да стори, та да осмисли повече живота си, тоест остатъка от живота си. Отдавна бе успял да надмогне над самосъжалението и много рядко се връщаше към миналото, за да окайва предишния себе си и да се гнуси от безобразията му. Вниманието му бе съсредоточено върху днешния ден с максимална перспектива една седмица. Така бе решил преди време – цяла една седмица бе предостатъчен период за организиране на текущите задължения и за планиране на нещо ново. Милиарди човеци из цялата планета всекидневно размиваха Господ с плановите си, особено с дългосрочните; той предпочиташе да не се включва в този хор. Смяташе – най-сериозно, – че колкото и да е всемогъщ Господ, и той си има някакъв лимит за смеене.

Премисли каквото се бе натрупало за премисляне, отметна каквото имаше за отмятане за наличностите из банковите си сметки и в няколкото дебели плика, скрити на уж сигурни места из апартамента му, разтърпка се до кварталния магазин, погледа и той като Маргарит Иванов мачове, но не футболни, а баскетболни и хокейни, чете много и си отбеляза какво би могъл да занесе в клуба да чуят умни неща и неговите хора.

Стараше се да не обръща внимание на болката. Тя впрочем не бе една: боляха го и гърдите, и корема понякога. Напоследък лесно се уморяваше, губеше и апетит, доколкото изобщо бе запазил апетита си през последните немалко години.

На 76 навършени години бившият високопоставен магистрат Стоян Жечев имаше на разположение поне двама добри познати, опитни лекари и дискретни хора, към които можеше да се обърне за помощ, за съвет, за насочване към най-добрите специалисти по болезките и апетитите. Нямаше нужда от никаква помощ. Той само се шегуваше, че едва ли не възнамерява да пенсионира интуицията си. А тя му

казваше, че ще пенсионира нея най-накрая, а преди това ще му се наложи да пенсионира белия си дроб и още разни добри приятели, които още му служеха.

Една издайническа кашлица, нарядко все още, нашепваше, че интуицията му не го подвежда и този път.

А може би не той, а тя, интуицията му, щеше да пенсионира него, а сетне, останала сама, щеше да потъгува и да се самопенсионира. И щяха да плеснат с ръце, да се прегърнат, но не като Ботевите самодиви, а като бивш престъпник с вярната си интуиция и да литнат към деветия кръг на ада или към някой по-плитък, ако небесата преценяха да бъдат по-милостиви към задружната двойка.

Не го беше страх. Не че се забавляваше от комай наближаващата реалност, но не се и страхуваше. Той бе извънредно интелигентен човек, вече бе такъв, вече бе наваксал, доколкото бе успял, та знаеше и карма какво е, и кармична болест какво е. Нямаше как да знае какво е натрупал в предишните си животи, но много добре знаеше и помнеше какво е насъбрал в този.

Знанието му не предполагаше да е страхлив, а смирен. Достатъчно бе умен да го е научил и от живота си, и от книгите, написани от други многоумни люде.

Много го зарадва обаждането на поета. До петък дори не усети да го болят гърдите. И сякаш се хранеше по-добре и с желание. Не че поетът имаше пръст в подобрението му, но то съвпадна с повишеното му настроение.

Част от времето си отдели да подготви „банкета“. В смисъл да помоли жените да донесат нещо вкусно и то се знае – домашно. Скромно, без изхвърляне, да се почете традицията.

Интуицията му подсказваше, че този банкет трябва да е по-специален. И не защото щеше да бъде в чест на последния човек, който той щеше да доведе. Маргарит Иванов заслужаваше добро посрещане, това от една страна. От друга, той възлагаше големи надежди на поета. Би било глупаво да разчита, че някакъв глупав банкет ще предразположи новия му приятел към по-обвързващо отношение към кръжока, но пък какво лошо имаше в намерението му просто де се почерпят като хората.

Едно не му харесваше: защо онзи странен човек му бе определил среща в петък пред черквата в шест часа, преди да идат към клуба. Трябвало да изяснят непременно нещо не по телефона, а на четири очи. Не, в никакъв случай не му допадаше каквото и да е изясняване на четири очи точно преди приемането му за нов член.

Разбира се, обеща да е там.

9.

В петък Стоян Жечев първо се отби до клуба, разтовари бялото и червеното вино, което бе купил, луканките и едно много вкусно филе, което харесваше, не побутна нито стол, нито нищо, не включи духалките, огледа още веднъж помещението и се отправи към църквата. Одеве малко се бе поколебал дали на не вземе и половинка маркова скъпа ракия, но му се стори, че ще прекали. Веднъж, че

щеше да наруши собствената си ако не забрана, то поне строга препоръка никой никога да не носи твърд алкохол в клуба освен по големи поводи; и още – щеше да отдели по този начин поета от останалите, да го привилегирова, а не биваше.

Въпросният (без сам да знае) лишенец от ракиена привилегия вече седеше на пейката, а беше студено. До него се бе настанила котката и се топлеше, притисната о тялото му.

- Добър вечер – поздрави съдията, отпусна се, като внимаваше да не смачка животинчето, опъна нозе. – Доколкото схващам, предстои ни важен и таен разговор. Да я изгоним, че да не ни издаде какво сме се наговаряли?

Котката не го и погледна какви ги бръщолеви.

- Нека слуша. Разчитам на дискретността ѝ – усмихна се Иванов.

- На твоя отговорност – кимна Жечев.

- Щеше ми се да чуеш още нещо за мен – започна направо поетът. – И да поставя едно условие. Ако не го приемеш, стискаме си ръцете и можем да пием кафе от време на време, след като се помолим заедно тук.

- Давай – пророни магистратът.

- Много добре ми дойде поканата ти. Беше ми самотно и ми е самотно. Сам знаеш, никакви деца и внуци не помагат до изгониш самотията, когато живееш отделно.

- И когато живеят заедно, често пак не помага – вметна Жечев.

- Така е... Радвам се, че ще се включа. Имам идеи с какво мога да бъда полезен на онези хора, а и на теб, надявам се. Малко, но от сърце. Държа да знаеш, че никак не обичам всякакви клубове, кръжоци, асоциации, съюзи и прочие говорилни и тралалайщини. И никога няма да ги заобичам. Въпреки това ще дойда, при теб усетих сърдечност, простота, естественост. Това ми стига, за да преборя скрупулите си. Сега условието.

Котката се размърда, размисли, скочи лениво, някак като че със забавени движения, и се отдалечи по своите си дела.

- Какво ти казах, дискретно същество – рече весело поетът.

- Условието – подкани го глухо съдията.

- Поставям вето да ми даваш пари. Нито стотинка. В смисъл не да ми даваш, аз няма ги да приема; не желая да ми предлагаш. Не желая в това ми начинание да са намесени пари. Разчитам да ме разбереш правилно. Не смятам, че някой е дошъл в клуба заради парите. Естествено, че никой не е подозирал за твоята щедрост, преди да я получи. Приемам щедростта ти сама по себе си, без значение какво я предизвиква и какво цели. Аз обаче имам добра пенсия, имам добри спестявания, децата ми работят добра работа и ми помагат понякога, а аз не възразявам, защото това ги радва. Нямам материални проблеми.

Съдията гледаше асфалта под краката си. Поетът гледаше през цялото време него.

- Можех да ти го кажа и по телефона, но предпочитам да те виждам пред очите си.

Жечев вдигна глава, извърна се, погледите им се срещнаха.

- Няма проблеми – рече кратко.

Иванов кимна комай облекчено.

- Не бях мислил за парите – промърмори съдията.

- Още по-добре. Да идем да запалим по свещичка Господ да ни помага и занапред!

- Бива.

Запалиха. До клуба Жечев обясняваше съдържано какво ги очаква тази вечер след „задължителната програма“.

- Огладнях – смееше се Иванов.

- Някои са големи майсторици – усмихваше се и съдията. – Ще те нахранят, не се безпокой, сит ще се прибереш.

Получи се мило, когато съдията обяви, че си имат „ново другарче“. Така се изрази – ново другарче. Новото другарче господин Маргарит Иванов. Звучеше смешно и мило. Сценарият на ежеседмичните сбирки бе променен за случая. Най-напред на „другарчето“ му бе предоставена нова възможност да добави нещо към разказа си от миналия петък, да дооформи един вид представата що за господин е. Мешавицата между автобиография и CV този път отне по-малко от пет минути. Съдията разреши само три уточняващи въпроса – още две минути.

- Господин Иванов не е от най-словоохотливите, както вече сте се уверили – приключи тази точка от „дневния ред“ Жечев. – Но е много сърдечен и прям, когато пожелае – добави бавно и натъртено.

Лекарката през цялото време слушаше усмихната, но поетът не можеш да разчете нищо зад тази усмивка и тези очи. Казваше се Христина, Тина, както тя предпочете да бъде наричана, когато съдията ги запозна при влизането ѝ. Тогава, преди минути, той научи, че жената е лекар, че още работи, макар и съвсем скорошна пенсионерка, че замества, викат я често и така вероятно ще бъде и в бъдеще. Жечев обясни, че ѝ се е обадил да я пита защо не е била предишния път, както винаги правел при отсъствия, обяснил ѝ, че ще имат нов член, та затова тя носела това нещо от къщи.

„Нещото“ лежеше в непрозрачен плик.

- Опекох набързо малко кекс – рече докторката Тина. – Много е прост, но времето ме притисна.

- Нямаше нужда – изтърси Иванов първата дежурна безсмислица, която му дойде наум.

Тя го изгледа и отвърна:

- Тук така е прието. За добре дошъл.

- Благодаря – смотолеви той.

- Добре дошъл – каза докторката, обаче подаде плика на Жечев.

Покъртително приличаше на известна кълтри певица, но Маргарит Иванов за нищо на света не можеше да си спомни как ѝ беше името. Много важно името ѝ! Беше много красива кълтри певица. И на млади години, и по-късно, и сега. Примерно на 67-68. А може и да бе прехвърлила 70-те. Кълтри певицата, не лекарката Тина с любезната усмивка и неразгадаемите очи.

- Хайде, казвайте си болешките, че виното оттатък ще се стопли! – чу гласа на магистрата и чак сега осъзна как се е вторачил.

„Стига с тази Доли Партън! Не, не е Бренда Лий! Не, Шаная Туейн не ѝ е бяла косата! Край!“ – опита се да се съсредоточи поетът.

Всички от предишния петък бяха отново и днес, но само двама души споделиха разни притеснения, за които искаха съвет или човешка подкрепа.

Вторият случай си беше жива мъка. Отиваше си човек, завладян от страх и заобиколен от страх. Страх и у него, и у близките му. Един от близките, енергетикът, седеше насреща му и поетът си отбеляза да не забрави другия петък да донесе книгата, от която би могъл да прочете някой кратък пасаж. Дори се сещаше кой пасаж от многото подходящи. Нямаше да навреди, помисли си, ако не помогне.

Привършиха обсъждането, жените извадиха от шкафовете пластмасови чинии и чаши, вилици, салфетки, три остри ножа, нарязана мезетата, баниците, сладкишите, Жечев разля вино според вкусовете, чукнаха се, приветстваха Маргарит Иванов, разговориха се.

- Сега като си между нас – заяви пенсионираният чиновник, – ще чакаме пак да ти дойде вдъхновението и да напишеш нови стихове! И да сложиш кръст на това „бивш поет“.

Да чуе това тъкмо от този мъж, за новоприетия бе съвсем изненадващо. Напомни си да не преценява и оценява никого без каквито и да е основания – всички тук му бяха напълно непознати. Отвърна нещо шеговито-уклончиво, смяха се, подкачаха го, разпитваха го, той също научи много неща за тях. Времето неусетно преваля десет и половина. Жените, някои с позачервени лица, се наканяха да тръгват, мъжете и те се засуетиха, че е станало късно, прибраха масата, почистиха, съдията сложи последните недопити бутилки вино в бюрото, всеки пое към дома си.

Стоян Жечев се прибираше в не особено добро настроение. Щеше му се банкетът да беше минал поне малко по-различно, а то нищо специално не се бе получило. Нямаше понятие какво би означавало това „специално“, не можеше да си отговори какво бе очаквал, какво би го задоволило. Така си мислеше, ама не бе прав.

Поне за Маргарит Иванов банкетът „се получи“ повече от специален. Той обаче все още не го знаеше.

Като легна, първата му работа бе да потърси онзи пасаж в книгата, който му се стори в клуба, че би могъл да насочи мислите на „другарчетата“ му в нова посока. Или поне мислите на близкия родственик на отиващия си.

Прочете пасаж. „Съкрати“ го. Не вървеше сякаш така без контекст. Ако проявява интерес, щеше да им обясни набързо контекста. Как се обясняваше набързо контекст за такова изпитание като смъртта? Не си отговори. Заспа бързо и дълбоко.

Чак на сутринта се сети да провери в гугъл коя е кьнтри певицата. Не беше никак трудно, отне му дващест секунди. О, да, беше минала 70-те, и то отдавна. И продължаваше да е все така хубава. За разлика от докторката Тина, която категорично бе все още далеч от тях.

Това пък какво те интересува, сопна се на себе си.

Нищо, само отбелязах.

2-3 години не е много далеч, да отбележа, заяде се със себе си.

За жените е далеч. Особено на нашата възраст.

А защо не отбележа, че и тя продължава да е все така хубава, подкачи се.

Защото нямам представа как е изглеждала преди.

Аха... Напоследък се е разхубавила!

Не му се водеше този диалог. Не вървеше на добър край. Закуси, доизпи си кафето и реши да се качи на Витоша да подиша чист въздух. Чистият въздух щеше да му подейства. Освен дробовите щеше да прочисти и главата си от щуротии, а като се върне, щеше да си пусне онази готината кънтри певица и да послуша разкошния ѝ глас.

Така и стори. Ала не успя да прекара спокоен уикенд. Докара го, ама горедолу. Вероятно бе заради промяната в живота му. Вече няколко години не бе преживявал никакви промени и като че това бе започнало ако не да му харесва, поне да го устройва.

Видя обаче внуците си, половината внуци. Другите щеше да види следващата неделя. Живот и здраве. Е, да, през компютъра.

10.

В понеделник се обади на Стоян Жечев.

- Да не се е случило нещо неприятно? – веднага заразпитва той.

- Не допускаш ли, че мога да ти звънна по приятен повод? – обърна го на смях поетът.

- Рядко ме търсят за нещо хубаво – даде на заден ход съдията. Помълча. – Казвай!

- Обаждам се на своя кръжочен ръководител – продължи в шеговития тон редовият кръжочник. – Бих искал да съгласувам някои мои инициативи.

- Инициативи!

- Тази дума ми дойде.

- Добре. Нататък?

- Ще ми се да се включа активно – обясни Маргарит Иванов. – Да проява...

- Инициативност! – прекъсна го Жечев, прихна.

- И кураж.

- Занасяш ли ме?

- Не, не, разбира се.

- Много си палав за понеделник сутрин...

- Вярно е, понякога изпадам в такова някакво палаво настроение. Но сега съм сериозно-палав.

- По дяволите! Това поетите сте големи зодии! – смееше се съдията. – Сериозно-палав!... Божичко!

- Звучи оксиморонно, но е истина.

- И ще съгласуваш! Ти чувал ли си, че от 35 години у нас не е задължително всичко да се съгласува.

- Знам аз, ама ми се прищя да го изсъгласувам.

- Кое?

Маргарит Иванов разказа за книгата, за пасажа от нея.

- Хубаво – отсъди магистратът. – Но това не е баш инициатива, а предложение за човешка подкрепа.

- Съгласен. Инициативата ми е да прочета нещо като много кратко есе на тема горделивост и нейния антипод смиренито.

Стоян Жечев обмисляше странната инициатива.

- Чие е есето? – уточни.

- Мое – отвърна поетът.

- Къде си го публикувал?

- Никъде.

- Защо?

- Защото не съм го написал още – уточни бъдещият есеист.

- Така значи... – промърмори съдията.

- И няма да го публикувам – добави Маргарит Иванов. – То ще си остане в златния фонд на Клуба на самотните сърца. Не ливърпулския, нашенския.

Стоян Жечев изхърка нещо оттатък. Хъркането издаваше удоволствие и отпускане.

- Току-виж ще стане по-подходящо да се наречем Клуб на смирените сърца – добави инициативният редник.

- Още като те зърнах в църквата тогава, усетих, че този път нещата ще се наредят – рече доста неясно командирът.

- Прословутата ти интуиция – подметна поетът.

- Тя.

- Кой неща? Какво ще се нареди? – разпита бавно и съвсем не на шега Иванов.

- Някои неща. Едно-друго ще се нареди – гласеше отговорът.

- Сега ти ме пързаяш.

- Ще поживеем, ще разбереш.

- Продължаваш да ме пързаяш.

- Нищо подобно, друже – засмя се изведнъж съдията. – Бих дал мило и драго да можех да спря пързаянето. И твоето, и моето. Да хвана оная двуместна шейничка за бобслей и да я метна встрани от улея. Поне за малко. Поне за година-две.

Връзката сякаш изключи. Маргарит Иванов не чуваше никакъв шум по линията.

- Там ли си? – обади се.

- Тук, там – чу гласа на съдията.

- Мога ли да навляза в дълбочина на моята възкръснала инициативност? – предложи поетът, мъчейки се да върне разговора им в предишната весела тоналност.

- Може, стигни до най-дълбокото – опита се да се пренастрои и магистратът, но никак не му се удаваше.

- Вчера-онзи ден си мислех, че бих се опитал да напиша цял цикъл от миниесенца за седемте смъртни гряха и техните противоположности.

- Ти да не си въобразяваш, че помня кои са смъртните грехове! Гласът на Жечев звучеше глухо и даже някак ядосано. Иванов му ги изреди.
- Какво е това животно миниесенце?
- Малко есе, ама мини.
- Твой жанр ли е?
- Мой. Бъдещ.
- Господи!
- Инициативата ми всъщност е едно предизвикателство: от бивш поет да се превърна в бъдещ миниесеист.
- Схванах – изпръхтя магистратът. – И кой ще е вторият грях?
- Колебая се между завистта и алчността.
- Изборът си е твой.
- Да приема ли, че е съгласувано? – подхвърли бъдещият миниесеист.
- Приеми. И дерзай!
- Без цензура?
- Ха-ха! – отзова се Жечев, ала наистина се бе поразвеселил отново.
- Решено. Хубава седмица до петък.
- Хубава и на теб. До петък. Освен ако не решиш нещо друго...
- Освен ако не решим нещо друго – поправи го Иванов. – Защо не? Докато дишаме, Господ ни насърчава да решаваме едно или друго.
- Тази мъдрост я включи в миниесенцето ти за смирението – рече Стоян Жечев и първи затвори телефона си.

Господ не насърчи никого да реши нещо различно, така че се срещнаха в петък вечерта.

Дотогава Маргарит Иванов се подготви за „инициативите“ си. Текстът, който вече бе подбрал от една от настолните си книги, бе посветен на смъртта и страховете ни преди кончината. Преписа го търпеливо в компютъра, внимателно го свери за пропуски и грешки, изпринти го. Във вторник и сряда сътвори съвсем стегнато есе за противоборстващите в душата на всеки смъртен човек смирение и горделивост, като използва пример от друга своя любима книга. Остави го в четвъртък да отлежи и втаса, в петъка го пипна тук-там, посъкрати го още и в седем часа вечерта в чантата му лежаха няколко листа, изпълнени със смислени думи и зашеметяващи числа. Така му се струваше. За единия текст бе абсолютно уверен, понеже не беше негов.

За нищо на света не би могъл да си отговори защо си бе самопричинил всички тези усилия, всички тези напрегнати часове на колебания и болезнен размисъл. Защо се бе поддал на импулса да говори и споделя съкровени свои истини пред почти напълно непознати хора, възрастни хора, заостенели до голяма степен (като него) в своите си вярвания и убеждения... Защо? Няма лошо, казваше си през седмицата. Действително – нямаше лошо. Да не е именно от горделивост, питаше се през тези така бързо отлетели в работа дни. Не беше от горделивост. Отдавна бе приключил с горделивостта. Тогава защо? Защото така ми идва отвътре, отговаряше си. И като че този отговор го задоволяваше.

Междувременно Стоян Жечев прецени, че точно тази седмица е подходящ период да провери (пак!) някои документи, да направи точни справки по сметките си и да преброи внимателно парите си по разните тайници. Записа си всичко, прибра листа в нов тайник между стара и малозначителна лична макулатура. Поразсъждава върху някои свои – и те нови като тайника – идеи, част от новите идеи му допаднаха, други решително отхвърли. Улисваше се в тези занимания и чак до петък не обърна внимание, че изобщо не го е страх (все така!) от темата на разсъжденията му. Сутринта преди сбирката го осъзна, остана доволен, но не много учуден. Съобрази и друго, не по-малко важно: абсолютно нищо не го болеше. Вече дни наред нищо не го мъчеше, не кашляше, даже спеше нормално. Я какъв си здравеняк, каза си, докато оглеждаше мършавата си фигура в домашното си огледало. Защо не вземеш да се ожениш, опита се дори да се ухили срещу себе си, но излезе по-скоро нещо като гримаса, ако не и озъбване.

Добре, само попитах, загърби бързо огледалото. Ала остана в същото ведро разположение на духа.

Много неща можеше да скрие от себе си, и то доста успешно го правеше. Но не и умората. Наистина се чувстваше уморен вече. От всичко.

11.

Този път се събраха дванайсет души. Маргарит Иванов се запозна с още една жена, която бе пропуснала последните два петъка. Крехка, усмихната жена, която още работеше от време на време като гардеробиерка из театрите.

Първото, за което Стоян Жечев разпита, бе как е сестрата на бившия служител в енергото. Хич не беше добре. Всички се разговориха, но водещият не обели дума, че новият член възнамерява да чете нещо на тази мъчителна тема.

Днес се бяха натрупали доста проблеми за обсъждане. Поетът имаше усещането, че някои болки са били нарочени за споделяне предишния петък, но банкетът или сянката на предстоящата смърт на непознат, но все пак свързан с тях човек, ги бяха отложили с една седмица.

Ставаше късно, приближаваше девет. Групата си мислеше, че приключват. Стоян Жечев погледна подканящо Маргарит Иванов, поетът го погледна въпросително, съдията поклати глава и рече:

- Господин Иванов ни е подготвил малко литературно четене за тази вечер. Има ли уморени?

Зашумяха. Нямаше уморени комай. Или поне никой не предложи да си ходят.

- Да спомена какво знам – добави Жечев. – Почти нищо. Маргарит е избрал някакъв пасаж от книга, където се говори за смъртта. А после ще ни прочете малко есе, което трябва да е написал тия дни.

След минута настъпи пълна тишина. Поетът се постара да надмогне на желанието си и нито веднъж не погледна към докторката как е реагирала на внезапната промяна на тазвечерния разпорядък. Използва времето да бърка по чантата си, да вади и подрежда листа.

- Стоян точно обясни какво ми се щеше да направя – започна тихо. – Този текст от книгата е малко дълъг, а вечерта напредна. Ще прочета само малко и ще ти го дам да го видиш – обърна се изведнъж към изненадания енергетик. – Ако прецениш, че е добре за нея, прочети го на сестра си.

- Тя и сама може – обади се след малко човекът.

- Още по-добре.

Поетът съобщи коя е книгата, обясни с няколко изречения защо е измежду любимите му, въведе ги, че това е разговор между пастор, който ще си иде буквално след часове, и негов мъдър приятел. Помълча. Този път ги огледа всички, кимна на себе си и започна да чете. Гласът му бе равен, но и малко развълнуван.

„Вероятно това е една от последните ми лунни нощи, когато още съм на крака и мога още да ценя красотата на земята, която винаги толкова съм обичал. Колко много пъти съм напътствал хората към престола на Отца. И колко рядко съм виждал истинно знание и истинна вяра. Колко често се стараех да победя страха на хората в последния им час. Сега, когато сам отивам при моя Отец, разбирам, че не страхът мъчи човека, а съзнанието за безполезно и безплодно изживения живот. Съзнанието за недостатъчна вяроност към заветите на любовта, за недостатъчна чистота в преживения живот.“

Направи малка почивка да пийне вода от шишето си.

- А ето какво му казва мъдрецът – рече още по-тихо. – Съкращавам доста.

Очакваше, че някой може да поиска да прочете целия дълъг абзац, но цялата група мълчеше.

„Няма смърт, скъпи приятелю. В онзи момент, когато си отива последното физическо дихание, духът вече е изоставил формата, в която човекът е живял на земята. И тези, които приближават смъртта, както и онези, които се раждат на земята, вървят по своя път само за да се движат към съвършенството. В съвременното си възпитание човек попива толкова предразсъдъци, че дори не разбира как животът – целият велик Живот – се движи около него и в самия него. Ако във вашето сърце не живееше онази Светлина, която сега заобикаля нас двамата и всички около нас, вие нямаше да можете да стигнете до толкова високата чест, в която сте живели и живеете. В сърцето на човека съобразно с възходящото му развитие оживяват едно след друго качествата на онзи единен Живот, който той носи в себе си.“

Не издържа и се огледа за миг-два. Жечев бе забил взор в масата, братът на умиращата жена бе потънал в себе си, а очите на лекарката Тина бяха някак озадачени. Озадачени и Бог ги знае защо погаснали.

- И още малко – продължи поетът. – Това е по-нататък.

„Вие никога не сте мислили за живота на хората на земята като за вечен живот, а само като за живот, като отрязък от рождението до смъртта. А между другото това е поредица от животи на земята в продължение на векове. Няма места на небесата, където да се почива. Живото небе се труди по същия начин, както и живата земя. Ние си тръгваме оттук, трудим се, учим се, живеем в по-олекотени форми, по други закони, точно така, както на земята можем да живеем само по законите на земята.“

Маргарит Иванов сгъна трите листа на две и мълком ги подаде на енергетика. Мъжът се усмихна машинално и ги пхна в джоба на якето си, увесено върху облегалката на стола.

- Надявам се да донесе поне малко утеха – продума поетът. – На теб също. Никой не проговаряше.

- И есето ли е за смъртта и страховете ни? – попита високо математичката. Гледаше обаче Жечев, а не автора.

- Той да обясни – отвърна съдията.

- Ако предпочитате, да забравим за есето – вметна Иванов.

- В никакъв случай – намеси се чиновникът.

Подкрепиха го, загълчаха.

- Есето е за битката у нас между горделивостта и смирението – разпери ръце поетът.

- Много добре! – одобри комично счетоводителят, сякаш точно тази битка не му даваше мира и само чакаше да изслуша есе за нея, та да мирне.

Избухна смях. Маргарит Иванов извади няколко листа от чантата си. Последният бе изписан само в началото, и то предимно с числа.

- Не е дълго – продума, утихна и стоята. – Ще говоря бавно, не мога да чета бързо.

И зачете. Есето започваше с уговорката, че няма изобщо да се спира какво представляват единият от седемте смъртни греха – горделивостта, и неговият антипод смирението. Предвид възрастта и опита на аудиторията това било излишно.

Излишно било да акцентира и върху нравствената тежест на всяка от двете враждуващи от паметивека философски, екзистенциални, морални и така нататък ценности, категории, величини, качества. Пак по същата причина.

„Аз съм икономист и ще се опитам да представя горделивостта и смирението от по-различен ъгъл. Горделивостта е харчене на огромен ресурс за мимолетен или никакъв резултат. Горделивостта хаби напусто човешката ни енергия. То не ни носи печалба, а илюзии, които най-често впоследствие ни разбиват и опустошават. Напустите усилия на егоизма водят до опустошение, няма изключение от тази формула.“

Четеше тихо, спокойно, доста отчетливо и вече почти без никаква емоция.

Смирението, наопаки, било извънредно мъдра инвестиция в себе си. И в безсмъртната ни душа, и в сегашната ни личност. Самата дума смирение носела в себе си величествения си смисъл. Смирен, ти вече си с мира, ти вече другаруваш с мира, с него и в него си. Това било честен договор между душата ни и Бог или световния разум, световния промисъл – всеки може да си го нарича както иска, – договор за мир, покой, хармония у всеки от нас.

Горделивостта обаче не можела да се помири с тези договори, които по-напредналите люде сключвали с небесата. Как да се помири, като нямало мир у нея! Тя винаги ровела и рови да ни подмами и изкуши да повярваме, че сме нещо по-особено, по-различно, по-качествено от останалите. За жалост много често успявала и затова безспир наблюдаваме трагикомедията на жалките и нерядко смешни

горделивци, преди животът да ги отрезви или най-често низвергне на дъното с надеждата да проумеят калпавия си избор.

На „калпавия избор“ съдията се позакашля, задъха се, овладя се, но така и не вдигна глава.

„Аз съм нов тук, но ще дръзна да кажа, че кръжокът ни е пример за смирение – продължи Маргарит Иванов, променяйки рязко насоката на есето си. – Кръжокът ни съществува, за да си помагаме поне малко от малко в стремежа ни да вършим добро, да правим нещо позитивно, нещо редно и просто човешко. И го вършим, смирено съзнавайки колко сме малки, дребни, немощни всеки поотделно, но не и като единно цяло. Алтернативата? Щяхме горделиво да се самолюбуваме, както правят мнозина от нас, да затлачим глупашки жизнените сокове у себе си и само да мърморим и се вайкаме колко лошо е всичко наоколо и колко несъвършени са всички наоколо. Освен нас, разбира се. Апропо, всички горделивци са глупаци.“

- Абсолютно вярно – обади се математичката.

Маргарит Иванов продължи да чете. Кръжокът бил още и страхотен урок, който всички присъстващи са преминали, щом са тук. Не се били поддали на инфлацията на добродетелите. Не се били поддали на обезценяването на ценните им книжа на житейската борса. Не се били поддали на инерцията. Защото често тъкмо инерцията била майка на горделивостта. Понеже била стократно по-лесна и по-лека от смирението. По-лесна и по-лека за съжителстване. И трябвало всеки един от присъстващите смирено да с гордее, че не е горделивец. Че не е капитулирал пред примамките на горделивостта.

Тук-там взеха да си шушукат, да коментират шепнешком.

- Моля! – обади се глухо Стоян Жечев.

- Още съвсем малко – съобщи Маргарит Иванов и пак зачете.

„На нашите години, струва ми се, е повече от наложително смирението да ни бъде постоянен спътник. То ще ни помогне да си направим добре счетоводството – какво сме постигнали в живота си дотук, какво още ни се ще да свършим, какво мечтаем да оставим след себе си, та дори и като спомен. Добър спомен: не е зле, нали? А горделивостта само би ни унизила с нелепостта си. Що се отнася до нея, не мога да се сетя да съществува нещо по-комично от горделив старец. По-комично е дори от горделивия глупак.

Бих ви предложил да се замислите само върху няколко неща. Едното е каква част от енергията на човечеството отива за задоволяване на горделивите ни страсти. А би могла да се използва за добро. Второто: запитайте се какво е трябвало да се случи през хилядолетията назад, за да ни има нас тук, днес, петък, в края на 2024-та година след Христа, в тази малка стая. Малка, тясна, пълна обаче с толкова много любов и надежди. Да, с надежди. Представете си веригата на произхода си назад, назад, назад. Всички чудеса и чудесии, за да сме живи сега и тук. Докъдето и да стигнем назад във времето, смирението вече ще се настанило у нас. Неусетно и смирено, кротко, ненатрапчиво. И ще ни помогне да не посрамваме в тези късни наши години непрекъсваемата – поне до нас – верига. А и да благодарим и да се порадваме, че сме част от нея.

И последно за размисъл. Безспорно, саомнението ни пречи да общуваме разкрепостено и свободно с ближните си. А какво по-ценно има на този грешен свят от общуването помежду ни? В този смисъл то, саомнението, тя, горделивостта, са пряк път към самотата. Нима някой иска да бъде самотен? А смиренето е враг на самотата. То обаче е още по-голям, несломим враг на страха ни от смъртта. Ако не сте се замисляли над това досега, сторете го. И ще се убедите сами, че именно то, благословеното смирение, ни е събрало тук.

Разбира се, драги приятели, аз съм напълно наясно, че ние сме много несъвършени смиренници. И че ни тровят още тонове горделивост у нас, пък нека и да е само от време на време. Но самото осъзнаване на тази битка в душата ни е светъл път към доброто.“

- Това е... Дося ми се за споделя тия неща и с вас... Благодаря ви.

Настана пълна тишина.

Маргарит Иванов сгъна листата и ги прибра в чантата си. Освен оня, донякъде изписания лист с числата.

- Ами така... – вдига най-после очи Стоян Жечев и огледа хората си. – Да благодарим и ние и да си ходим, а? Най-добре се лижат рани насаме.

Смях и гълчава посрещнаха думите му.

Той се бе извърнал към Маргарит Иванов, за да му изкаже благодарност от името на всички, да подхвърли нещо шеговито и вероятно сърдечно, но забеляза листа в ръцете му.

- Ще останете ли само още няколко минути? – вдигна написаното поетът. – Тук съм преписал няколко много интересни числа. Те са, те са... Как да се изразя?... Те са един вид математическа метафора на смиренето.

- Млъквайте! – нареди полушеговито-полусериозно математичката.

Всички пак прихнаха да се смеят, напрежението се разреши, но постепенно млъкнаха.

Маргарит Иванов погледна часовника си.

- Обещавам в десет без двама да приключа. Моля, не се мъчете да запомните милионите и милиардите. Не е нужно. А и аз съм насреща, ако искате подробности.

Усмихна се на бившата учителка по математика, сложи ръка на сърцето си. Пак рукна смях, секна.

- Това го взех от един наш съвременен роман, странен роман.

- Как се казва? – попита някой.

Той им каза заглавието.

- Кой е авторът?

Никой не беше чувал името на автора.

- Действието се развива преди около 20 години – начена поетът. – Христо Ботев слиза от небето на Земята и прекарва една седмица у нас, в днешна България. Говори пред парламента, пред писатели, ходи нагоре-надолу, включително и горе на Балкана при Хаджи Димитър, и долу до Козлодуй, накрая стига до Вола, където и изчезва. Това с няколко думи. Та го канят да гостува и в „Панорама“.

- Нещо като фантастика, така ли? – обади се някой.

Маргарит Иванов размисли как да отговори.

- Фантастично е само едно – вдигна вежди. – Ботев не се самоубива, като вижда как я караме.

- Тихо! – въведе ред Жечев.

Иванов разказа набързо, че в „Панорама“ Христо Ботев обяснил на аудиторията как се вижда планетата ни откъм небесата. И по-точно хората спрямо Земята в реален мащаб.

Христо Ботев взел за пример „сравнително неголямото“ езеро Титикака в Южна Америка. Площта му е 8300 квадратни километра, съобщил той, без да ползва никакви справочници. Най-голямата дълбочина на Титикака била 300 метра. Той приел, че средната му дълбочина е 100 метра и изчислил обема му. 8300 квадратни километра площ, което прави 8 милиарда и 300 милиона квадратни метра, умножени по 100 метра надолу, получило се 830 милиарда кубика вода.

През цялото време Маргарит Иванов поглеждаше към листа.

- После Христо Ботев рисува следната картина – продължи този път по-високо той. – На всеки жител на Земята той определя цял кубически метър вода, в която да се побере тялото му. Включително бебенца, малки деца. Доста щедро, доста просторно, нали? Когато е писан романът преди 20 години, Ботев приема, че човечеството е 6 милиарда души. Днес е повече, но посланието му с нищо не се променя. Като се раздели обемът на Титикака на населението на планетата, излиза, че езерото може „да погълне“, както се изразява Ботев, 140 пъти човечеството.

- Стига бе! – възкликна някой от мъжете.

- Не стига – усмихна му се Маргарит Иванов. – Поне на Христо Ботев не му стига. Той продължава с Индийския океан. Той е най-малкият воден океан, ако не знаете. Данните за площта му варират, но Ботев закръгля на около 76 милиона квадратни километра. Както ще се убедите, площта на една-две Бългрии повече или по-малко изобщо не променят картината.

Нататък Христо Ботев и аудиторията му пресметнали, че Титикака е над 9000 пъти по-малко от Индийския океан. Само като площ. Ботев съобщил, че средната му дълбочина била 3800 метра, тоест 3 километра и 800 метра. Обемът на океана също не го затруднил. Излязло, че водната маса е около 290 милиона кубически километра. Един кубически километър е равен на един милиард кубически метра. Тоест Индийския океан представлява басейн от 290 милиона милиарда кубически метра вода. Другояче представено: 290 по 10 на степен с 15 нули отзад.

- Ботев прави и още няколко изчисления – привършваше Маргарит Иванов. – Общо взето Индийският океан побира много над 40 милиона човечества. Или 40-50 милиона пъти човечеството ни.

Поетът погледна за последен път в листа си, прибра и него.

- Тогава – допълни. – Сега сме към 8 милиарда души. В къщи сметнах. 290 милиарда кубически метра на 8 милиарда човека е равно на 36 милиона пъти и отгоре. При това, напомня Христо Ботев, всеки от нас „се шири уютно в цял кубически метър вода“. Аз лично не мога да си представя 36 милиона човечества, събрани в най-малкия океан. Опитам, не мога.

След секунди разбраха, че няма повече.

- Дано не съм ви надул главите – произнесе в тишината поетът. – Признавам, изкуших се. Толкова е изкушаващо да сложиш редом смиренieto и аритметиката. А те се оказаха първи братовчеди. На небето – също.

След десет минути започнаха да се разотиват.

Междувременно коментираха, поцъкаха, поспориха. Маргарит Иванов помоли да има връзка с всички, раздаде визитката си на всеки, получи няколко и той, записа си имена и телефони.

Останаха двамата със Стоян Жечев.

- Умори ли се? – попита дружелюбно съдията.

- Много – отвърна честно поетът.

- Струваше си – загаси осветлението домакинът.

- Така се надявам и аз – отвърна откровено Иванов.

Не допускаше, че има още някой навън. Чакаха ги: Тина малко настрани и математичката досами вратата.

- Знаеш ли колко пъти е по-голям Тихият океан от Индийския? – изговори веднага тя, без да се усети, че вече мина на „ти“.

- Знам – кимна той.

Не бе сигурен пита ли го, или и тя знае.

- Не ни се рови в телефона – обади се лекарката.

- Площта му е почти два пъти и половина по-голяма. Отделно дълбочината.

- Леле! – само изпъшка бившата учителка Радка.

Маргарит Иванов бе много доволен, че бе запомнил името ѝ. Бе го свързал преди малко с „Под игото“.

- Лека нощ – пожела им жената, пак погледна съдията по своя си начин, запазен само за него, и си тръгна сама в нощта.

- Какво ще кажеш? – обърна се съдията към докторката.

- За кое?

- За него – посочи той с глава към поета.

Тина не очакваше такъв въпрос, но отговори бързо:

- Полезна вечер. Поне за мен. А за него нищо не мога да кажа.

- Завидях му малко – усмихна ѝ се едва-едва Стоян.

- Притеснявам се за тях – обади се Маргарит. – Сами по нощите. Късно е вече...

Двамата мълчаха, но поне бе прекъснал нелепия им разговор, сякаш него го нямаше и не чуваше как го обсъждат.

- Да бяхме извикали такси...

- Ние сме свикнали – измери го лекарката. – Парясниците не обръщаме внимание на такива лиготии.

Думата му прозвуча грубо и предизвикателно, но той се опита да не го покаже.

- Не ви ли е страх?

- Давай на „ти“, ние тук си говорим на „ти“.

- Не се ли страхуваш?

- Разбира се, че се страхувам – вдигна рамене жената. – Млада съм, хубава съм, чантата ми е пълна със стотачки... Свиква се обаче. Ходя по осветени улици, след трамвая ще взема тролей, а от спирката до дома ми са две минути, пак по осветена улица.

- Чудесно – произнесе той първата „подходяща“ глупост, която му дойде на ума.

- Чудесно е, как да не е чудесно!

- Ще напишеш ли нещо за другия петък? – намеси се Стоян Жечев, за да промени темата.

Докато Маргарит Иванов обмисляше какво да отвърне, съдията заключи вратата на клуба.

- Зависи в какво настроение съм.

- Настроение или вдъхновение? – уточни докторката.

- Те са вързани – кимна ѝ той.

- Спомена нещо за алчността или завистта – напомни му Жечев.

- Не знам, ще преценя... Ще ти се обадя...

- Не може да е само за греха – настоя категорично Тина. – Ако ще пишеш за алчността, трябва да включиш и щедростта. Като тази вечер. Плюс и минус.

- Това ми е идеята – смотолеви Маргарит.

- А кое е противоположното на завистта?

- Много са – отвърна ѝ бързо той. – Добронамереност, милост, пак щедрост, благост... Най-обобщаващото е любов. Любовта не познава завистта.

- Ами напиши го! – отсече докторката Христина.

- Ще видим... Може междувременно да ме изгоните – засмя се малко изкуствено той. – Без предизвестие. Защото съм себичен, себелюбив, алчен за времето ви, фуклив и горделив.

- Може и такъв да си – промърмори тихо жената.

- То ще си покаже – вметна Жечев.

Никой не се усмихна дори.

- Вие си говорете, аз се прибирам – заяви внезапно съдията. – Лека нощ.

Извърна се и бързо пое към далечния ъгъл.

- Дали да не извикам такси все пак? – наруши мълчанието Маргарит.

Все така си стояха пред вратата на клуба, сгушени в якетата си.

- А пари?

Тя продължаваше да се взира в очите му. Още от преди малко, още откакто заговориха за завистта и алчността, не отместваше погледа си.

- Нали чантата ти е пълна със стотачки! – опита се да свали напрежението той.

- Това бе самоирония – обясни му най-сериозно Тина.

Добре очите ѝ останаха сериозни и обезпокоително, пронизващо преценяващи.

- Нямах нужда от слушалки – рече тихо мъжът. – Можеш да преслушваш само с очи.

- То затова се казва преглед – изведнъж прихна жената. – А не преслуш.

И Маргарит се развесели. Смехът ѝ бе добър, приветлив.

- Представяш ли си какви наивници сме мъжете! В началото си казах, че очите ти са неразгадаеми.

- В началото всички сте наивници – уточни тя. – После обаче си показвате рогата.

Той се обърка.

- Няма ли да ми предложиш да платиш таксито?

Той съвсем се обърка.

- Виж, вероятно съм доста несръчен – разпери ръце. – Отвикнах... Ама и теб си те бива.

- В кое? Мене ме бива за много неща. Ако знаеше какви магии ми се налага да правя в работата си!

- Напомняш ми една моя някогашна приятелка. И тя беше такава – хем добра и сърдечна, хем заядлива и такава...

- Каква такава?

- Провокаторка – намери точната дума той.

- Я ме изпрати до трамвая! – заяви провокаторката. – Тъкмо ще имаш време да ме сравниш и с други твои някогашни или по-скорошни приятелки.

Отвикналият Маргарит Иванов шумно въздъхна.

Жената свойски го хвана подръка и протичко попита:

- Ти вярваш в прераждането, нали?

- И в него – отговори той.

- В много неща ли вярваш?

- В доста.

- И в Йоко?

- Моята Йоко Оно отдавна си отиде – полека произнесе той. – Да, вярвах и в нея. Безрезервно.

Най-неочаквано докторката Христина тихо взе да напява известната песен на Джон Ленън за Йоко. Притежаваше извънредно чист глас и пееше, по-скоро тананикаше съвсем вярно.

- Харесва ми, че не се превземаш.

Пеенето бе прекъснато. Тоест приключило.

- Това оставаше! На моите години... – отзова се Маргарит.

- Как само се превземат на твоите години! Идея си нямаш!

- Напротив, имам. Виждал съм. Но те не са на моите години.

- В смисъл?

- Връстници сме само календарно – каза мъжът.

- Сега схванах – каза жената.

Вървяха бавно, но вече приближаваха спирката на трамвая. Застанаха да чакат, мълчаха.

- Искам книгата – измъкна ръката си тя. – Моля. Онази за пастора, дето си отива.

- Няколко тома са – обясни ѝ той. – Пасторът е във втори том.

- Дай ми тогава първите два тома.

Още усещаше топлината на ръката ѝ под мишницата си.

- Добре.

- Чета бързо. Имам много време за четене. Пазя книгите.

- Добре.

- Аз съм една извънредно порядъчна парясница, заслужаваща доверие – рече тя.

- Ще го запомня.

Изад завоя в далечината се показаха фаровете на трамвая.

- Моля, вземи и оная другата книга – с Индийския океан и трупове.

- Добре – пак кимна той.

Трамваят бе на стотина метра, когато тя поривисто протегна ръка и стисна по мъжки неговата.

- Как ти викат приятелите? – усмихна се.

- Марго.

- Марго...

Трамваят намали.

- Беше хубава вечер, Марго. Малко провокативна, но хубава.

Махна му и се качи в щедро осветената мотриса.

12.

Маргарит Иванов поработи усилено през уикенда. Разбира се, най-напред намери време за внуците си. Наприказва се по телефона и с двама приятели. Сготви си, изчисти, изхвърли боклука, подреди безсмислено някакви неща. И пак му останаха часове и часове за работа. Седеше в креслото си или лежеше на дивана и мислеше. Записваше си едно-друго. Спа добре и дълго. В неделя седна на компютъра, нахвърли първоначалния скелет на есето си за завистта. Взе да се дразни от тая дума – есе. Той да не беше есеист! Взе да нарича писанията си размисли. Именно: размисли за завистта. Повърхностни размисли. И кротки. Не кротки – смирени размисли за завистта..

Най-много го затрудни да „закове“ кое точно човешко качество е контрата на завистта. Разполагаше с достатъчно време. Уикендите по правило му се струваха по-дълги от делниците. Вероятно защото по-рано, в предишния му уреден и щастлив живот, почивните дни отлитаха за броени часове. Да, сега осъзнаваше, че животът му тогава бе щастлив. Като изключим разни многобройни детайли – категорично бе щастлив. Тогава не го проумяваше, понеже не приемаше детайлите за детайли. Доста години вече се натрупаха, откакто се ориентираше по-добре кое е дреболия, а кое е стабилно и стойностно.

Така че минаха часове, преди да открие задоволителен за себе си отговор за антагониста на завистта. Потокът на разсъжденията му стигна до „добровидността“. Оказа се, че бе измислил нова дума. Дори няколко, ако прибавеше и „добровиждането“, „добровиди ми се“ и производните. Словотворчеството му се бе получило странно, случайно, непреднамерено.

Хрумна му да се обади на доктор Христина и да ѝ се похвали. Веднага му хрумна и друго: че тази идиотщина ще пасне „идеално“ на петъчната му „лекция“ за горделивостта и смиреността. Трябваше да внимава за хрумванията си. За тъпите си хрумвания, за да не се налага да съобразява колко са тъпи. Вдетиняваш се, рече си, оглупяваш, пада ти защитата, пада ти самообладанието.

По-после, когато се връщаше назад, веригата на размислите му до „добровидността“ изглеждаше толкова лесна и очевидна. Просто бе отхвърлил всички синоними на завистта, които бързо му идваха наум, като бе и в петък отишъл пред клуба. Отхвърли и идеята да провери и в синонимния речник в нета. Искаше да се справи сам, а и да тренира все по-ленивия си ум да мисли, ако обича. Тогава му текна за „зловижда ми се“. Сетне бе леко да изфабрикува „добровиди ми се“, а оттам и „добровидността“ с „добровиждането“. И останалите.

Сега вече можеше да иде в гугъл. Нямахме зловижда ми се като синоним на завист. Бе доста изненадан. Намери обаче на едно място обратното: завиждам като синоним на зловижда ми се. Така и трябваше да е.

Дума да не става, нямаше да звъни на никого!

Пусна си да послуша Тина Търнър. Не бе добра идея. Понечи да хлопне капака на лаптопа. Не го хлопна, а внимателно го пусна, но не и преди да чуе отново любимата си песен на оная красивата кълтри певица. Мислеше си, че по асоциация през кълтри музиката бе стигнал до рока и Тина Търнър. Тина... Заповядайте две в едно. Не Тина Търнър, а докторката Тина. Визия и име. В едно. Кълтри визия и рок име.

Много оригинално.

Не претендирам за оригиналност, рече си смирено, просто ми хрумват разни неща.

Седна да пише в неделя следобед и като свърши, осъзна, че е претупал набързо завистта – тази скучна, досадна, омерзителна гадост. А изцяло се бе посветил на новата си, на собствената си мила приятелка добровидността.

Прочете какво е написал. Поправи го. Добави още. Оцвети в червено къде трябва да поразвие едно-две наблюдения ли, разсъждения ли – все тая. Прецени, че и този път няма да е повече от две стандартни компютърни страници.

Съвсем вероятно бе да не го изгонят и след идващия петък, ако дотогава не го направеха.

Много смешно.

Просто ми хрумна.

В понеделник се обади на Стоян Жечев и го информира, че е загърбил алчността, а са е отдал изцяло на завистта и враговете ѝ. Изцяло – в смисъл през уикенда. Отдал – в смисъл творчески.

Попоказваха за завистта, за клуба, за живота. Съдията говореше малко хрипло, закашля се няколко пъти, но отрече да е настинал или нещо подобно. Грип? Започваше ежегодната епидемия от грип. Не, никакъв грип. Случвало се от време на време така да се позадави. Ето, минало.

На Маргарит Иванов му хрумна да попита:

- Христина по какво е специалист?
- Гастроентеролог е – отвърна съдията и внезапно се засмя. – Ако страдаш от запек обаче, не я питай какво да правиш.
- Че кого друго? – влезе в тона му поетът.
- Ти ме чуй добре! Много се дразни, като я питат за запек.
- И защо?
- Де да я знам защо! Дразни се и това е. Пак им казва какво да вземат, ама се ядосва.

- Няма да забравя, чух те.
- Ти да не страдаш от запек? – почти се закашля Стоян, но бързо се овладя. Изигра го някак така, сякаш се бе задавил от смях.
- Не страдам от запек – събщи му Маргарит. – Страдам от натрапчиви хрумвания. Няма да ти отнемам повече времето, ще се видим в петък.

През седмицата чете много „колегата“ Шекспир. Бившият „колега“. Или по-скоро „колегата“ на бившия поет Маргарит Иванов. Забавляваше се, без да забравя – съвсем сериозно, – че Шекспир си беше поет и до ден днешен. За разлика от него, драскачът на стихчета.

Чете сонети. Мислеше си за любовта. Хрумна му заглавието на оная комедия, „Напразните усилия на любовта“. Приемаше, че усилията често са напразни. То си беше и очевидно. Любовта да не беше концерт по желание! Тази любов, мъжко-женската. При другата любов обаче, човешко-човешката любов, голямата любов между човеците и към човеците, небесната любов у нас човеците, любовта с голямо Л, при нея проблемът с усилията стоеше по коренно различен начин. Там не съществуваха напразни усилия. Поне така му се щеше да вярва на Маргарит Иванов.

По-късно през седмицата, когато пак четеше из настолната си книга, той попадна на следния пасаж за любовта: „Нима Любовта у човека намалява от това, че се е изляла и някой не я е приел? Онова място, където ти си излял Любовта, винаги ще бъде място на мира, макар и другият човек да не се е утешил в твое присъствие и да е останал там неспокоен. Твоята Любов – ако е била действена, ако Животът в теб се е носел като вихър на радостта към сърцето на нещастния, който не те е разбрал, – винаги ще създаде около него освежаваща струя. И като остане сам, той ще се успокои, ще се приведе в ред и ще каже на другите: „Намерих решение на въпросите си.“ Затова ако в живота срещнеш ситуация, подобна на тази, която се случи сега, носи само Светлина и Мир, носи цялата любов на сърцето си, стой на дежурство пред Вечността и не мисли за последствията от срещата.“

Възможно ли бе, мислеше си поетът в самотните си вечери, онзи мизерен клуб, онази тясна стаичка да е „място на мира“. Поне за него беше – мир, покой, топлина и утеха му носеше атмосферата в казионното помещение с бръмчащите духалки, донесени с любов от корумпирания съдия Стоян Жечев, и със самотните извън петъците старци, събрани пак с любов от подкупния магистрат Стоян Жечев.

Нямаше търпение да дойде петъчната вечер.

Съдията прекара нелека седмица. Предполагаше, че се разболява от проклетия грип. „А аз се главоболях, че няма да получа коледен подарък!“, самонахъсваше се. Самоиронията обаче го успокояваше. Още от едно време, когато бе избягал от съдийството, най-сигурният начин да избяга от тревогите бе да се присмива над себе си. Не можеше да има каквито и да е претенции към живота си. Даваше му – той, животът, на него, Стоян Жечев, – щедри поводи за гавра и подбив със себе си. Кашляше. Не толкова често, колкото болезнено. Болките в гърдите пак се появиха. Нямаше температура. Не се чувстваше слаб, та да легне. Не отиваше на лекар. Не изобщо на лекар, а при свой много добър познат, който бе специалист тъкмо по разните кашлици и болки в гърдите.

За първи път изпита страх. Пропълзя отнякъде тоя страх у него, заседна вътре някъде, не помръдна оттам. Не беше страх от смъртта. Самопровери се. Разполагаше с цялото време на света, което Господ му бе отпуснал до неизбежната му смърт, за да провери бои ли се от смъртта. Опита се и успя да бъде напълно сериозен и отговорен, без да кошунства върху себе си поне на тази тема. Резултатът, според него, бе доста ясен. Не го беше страх, че скоро може и да си иде. Чувстваше се трезв, докато смилаше тази мисъл. Не го беше страх – животински, панически, отчайващо, съзливо и самоокайващо. Разбира се, че се страхуваше от неизвестното, от онова, което го очакваше, каквото и да беше то, но това бе здравословен страх, пак се самоиронизира по навик. Добре, ако не здравословен, страхът му бе нормален, лесно преодолим.

Точно такъв се и оказа.

Продължаваше да се самоизучава. Най-големият майтап е, че ме е страх за съдбата на клуба, рече си в сряда. Бе изпопремислил и изпопроверил всичко останало и всички останали. Не се кахъреше за нищо и за никого. Всичките му близки щяха да се оправят, като си отидеше. Що за израз бе това „да се оправят“? Сякаш нещо щеше да се разбърка, нещо щеше да промени хода на живота им. Та той отдавна не бе част от живота им. Или поне не влияеше ни най-малко нито на хода, нито на посоката на живота им. Това обаче не се отнасяше за клуба. Нали? Да, отговори си десет пъти. Не можеше да се познае. Не го бе точно и буквално страх какво ще стане с клуба, а сърцето му се свиваше от безпокойство. Нямаше покой в душата му. Не беше идиот, дума да няма, повече от наясно бе, че хората му ще продължат да живеят някак и всякак и без него, Стоян Жечев, и без клуба, ако клубът се разпадне. И без неговите – на Стоян Жечев – жалки подаяния, които, както и да го извърташе и напусто да се самоизмамваше, си бяха чисто и просто измолвания на греховете му. Отделно се и молеше, всяка седмица го правеше, Господ да му прости гадостите, които си бе накачулил върху душата, но и паричките ги даваше – нямаше какво да лъже себе си – пак като измолване. Двойна молитва. Както и да беше, безпокоеше се за клуба, тоест за около дузината му другарчета по самота. Беше му и мъчно.

А бе ти до умирачката ли стигна, сепваше се. Ала продължаваше да върти и превърта лентата назад и назад и после пак напред и напред.

Така беше. Клубът бе първото негово чедо, лично създадено от него с любов. Първата му и комай единствена рожба, планирана, зачената и родена с любов. Голямата му изява на любов и на искрено покаяние.

Не броеше децата и въобще семейството си някога, когато обичаше и бе млад и непоковарен. Правилно бе, че не ги брои. Знаеше, че е прав.

Семейството му го върна към кратките, но блажени години, когато не бе покварен. Мислеше за покварата. Сега покварен ли беше все още? Къде бе отишла тя, ако не е? Всички дебели книги казваха, че човек може да спечели Божията милост дори в края на дните си, ако върши добро, след като се е покаял. Да я спечели дори при последния си дъх, ако се покае преди това. Божията милост – не пропусна да се уязви – не се печели, малоумнико, а те спохожда. Въздъхна, досаждаше му вече постоянно да се самонаблюдава и поправя. Така да бъде: Божията милост би могла да те споходи и в сетния миг, ако искрено си се разкалял.

Като мина кашлицата, се запита: ти покая ли се истински и дълбоко? Само Господ знаеше как се бе покаял.

Възникна неизбежен въпрос: а добрините, които вършиш, стигат ли да „заменят“ злините ти, да ги обезсилят?

Ще си играем на замени, така ли? Добро за зло. Изхвърлям зло, моля за добро.

Само че това не бе никакъв отговор на неизбежния въпрос. Кой друг, ако не опитният магистрат, бе по-наясно с извъртанията и бягствата от точен отговор.

Вдигна уморено рамене. Питай Маргарит Иванов, помисли си отпаднало, питай него дали доброто около теб, дали доброто, което вършиш, ще те отърве от казана... Той ще ти отговори, какъвто философ се извѣди. Може и есе да напише за покварата и възкресението.

Това сега защо беше, укори се някак отмаляло? Какво ти е направил човекът, та хапеш и съскаш? Той пък какво общо има с твоите тегоби?

Болката в гърдите пак се обади. Иди на преглед, вместо да хленчиш, полегна на дивана Стоян Жечев. Ще ида, затвори за малко очи, ама нека първо да видя как ще съм. Може пак да ме отпусне, както беше досега. Може и да не се обади повече.

Ала продължи да бъде, както не беше било досега. И не спря да се обажда.

В петък по обед съдията звънна на поета. Съобщи му, че ще наmine към църквата да запали свещи. Ако е свободен, можело да се видят там, да постоят вътре на топло и после заедно да идат в клуба.

- Онзи ден бях там – отвърна Маргарит Иванов.
- Добре тогава, до довечера в клуба – разбърза се Стоян Жечев.
- Не ме разбра – ще дойда. Просто така го казах... В колко часа?
- Шест.
- Ще се видим в шест.

В шест и двайсет и пет свещите им догаряха в пясъчниците, а те седяха срещу олтара и тихо разговаряха. Разправяха си как всеки от двамата е стигнал до Бога. По-точно съдията питаше, а поетът би трябвало да отговаря, но не се получи.

- Разправи ми подробности! – настояваше Стоян.

- Казах ти вече, нищо интересно няма при мен – повтаряше Маргарит. – Нито пък поучително. О, забрави тази дума!

- Защо?

- Глупава е в този контекст. Няма нищо, което да си струва да запомниш.

- И все пак?

- Всичко се получи скучно и естествено.

- Това е моята стихия: скучното и естественото. Давай!

- Преди 1989-а вярвах уж, но дори не си струва да го обяснявам. Ужким не се вярва. Не ходех в църква, палех някоя свещ от време на време. „Отче наш“ на празниците. Господ не бе постоянна част от живота ми. Нито занимаваше разума ми. След като падна Берлинската стена, постепенно взех да проумявам разни неща... Станах вярващ. Дори не усетих колко време ми отне.

- Точно това щях да питам.

- Бързо се получи. От само себе си. Не съм ревностен. Не постя строго. Не спазвам ритуали. Не се впечатлявам от никакви църковни послания, нашенските...

- Това оставаше – изръмжа съдията.

- Идвам тук, защото ми харесва и църквичката, и двора ѝ. Иначе храмът ми е у дома. Там се моля, там си общувам с Господ.

- Как върви?

- Кое? – не разбра веднага поетът.

- Общуването.

- А... Бива. Изцяло зависи от моето състояние... Той Господ си е постоянен... Стоян Жечев изхъмка.

- А при теб как беше? – погледна го Маргарит Иванов.

- Просто и ясно. Като свалих тогата, почувствах нужда да се покая. Отидох в манастир, стоях там два дни, покаях се. Олекна ми сякаш. Допадна ми и тишината, и тия чимшири там, всичко. И понеже не съм глупав, бързо ми текна, че единственият, на когото мога да разчитам да внесе поне малко ред в опропастения ми живот, е Исус Христос. Няма да повярваш, но когато ножът е опрял до кокала, много бързо ти се налага да повярваш.

- Шегуваш се – вметна Маргарит.

- Шегувам се – кимна Стоян. – Но е вярно. Обърнах се изцяло към Бога. И все още съм обърнат. И само на него се уповавам.

- Спазваш ли всички християнски правила и забрани?

- Дори не ги знам всичките. Нищо не се старая да спазвам. Каквото смятам, че е добро, това правя. Като тебе съм в това отношение. Ям месо преди Коледа. И никога няма да се изповядам пред патриарха или митрополитите. Виж, пред тебе можех...

Повече не размениха дума в храма.

Вървяха едва-едва, всеки все така потънал в мислите си, към клуба. Стоян Жечев подкашляше, а на Маргарит Иванов тази кашлица все повече не му харесваше, но не се обаждаше.

- Написа ли го есето? – поинтересува се по едно време съдията, но гледаше в краката си.

- Взех си и тоя грях на душата – отвърна поетът.

Щеше му се малко да разведри мълчаливото напрежение наоколо им, но не успя.

- Завистта?

- Завистта. По-скоро е за светлото отсреща ѝ.

- Тъкмо – рече мрачно Стоян Жечев.

- Защо тъкмо?

- Защото напоследък взех да завиждам.

- На кого?

- На младите.

Маргарит Иванов предпочете повече да не разпитва. А и съвсем наближаваха.

13.

В клуба се събраха няма и десетина човека. Някои боледуваха, други не дойдоха поради някакви си техни причини. Нямаше промени в състоянието на жената, която си отиваше. Енергетикът не бе в настроение, не му се разказваха подробности. Обсъдиха набързо и проблемите на другата учителка, детската, със сина ѝ, който се оказа – поне от това, което чу Маргарит Иванов, – голям чешит, ама не от симпатичните чешити. „Ето, пак завистта, мислеше си, пак на някого му се зловиди и му чернее пред очите, че някой друг живее уж по-добре.“

По думите на майката синът ѝ завиждал на брат си и се заяждал и с него, и с нея. Засега само се заяждал. Освен ако учителката не преувеличаваше. Освен ако единият син бе малко по-любим от другия, а тя прехвърляше несъществуващи грехове върху по-малко любимия.

Свършиха доста бързо този път.

- Миналия петък окъсняхме – прочисти гласа си Стоян Жечев. – Днес може да приключим доста рано. Зависи от Маргарит. – Обърна се вдясно, изглежда го. – За тази вечер ни е подготвил есе за завистта. Надявам се пак да е миние.

Всички се оживиха. Обади се и по-толерантни от съдията, които бяха съгласни и на миние и четвърт.

- Пак нищо не знам – прокашля се той. – Сериозно... Не съм му го поръчвал, имам свидетел. Идеята си беше негова. А мене лично много ме интересува какво е измъдрил за завистта. Тя, мръсницата, отдавна ми е голямо гайле.

- На тебе! – възкликна спонтанно математичката Радка.

- На мене я! Дори на тебе завиждам – рече ѝ все така напълно сериозно съдията. – Така че мога да отделя примерно още десет минути.

Пак зашумяха весело.

- Ще се сместя и в по-малко – обади се поетът, тази вечер отново и миниесеист.

- Чети си бавно – усмихна се внезапно магистратът. – Ние сме ларж хора, нека са десет минути.

Пригответе се да слушат. Иванов извади няколко принтирани листа от обеимистата си чанта, в която бе пъхнал плик с трите дебели книги, обещани на докторката, вдигна глава да огледа новите си събратя по кръжочна съдба.

- И за какво ми завиждаш? – попита глухо прогимназиалната учителка.

Топлият ѝ глас някак скръбно проряза тишината в клуба, а духалките само задълбочаваха ефекта от продължаващото неудобно мълчание.

Стоян Жечев не ѝ отговори веднага. Маргарит Иванов втренчено го гледаше и се опитваше да го подкрепи да реагира по най-подходящия за нея начин.

- Виж се – рече кротко и кратко съдията.

Жената цялата се стегна.

- Как да не ти завижда човек! – добави мъжът, когото тя толкова харесваше и уважаваше, което пък не бе тайна за никого от присъстващите. – Ако се погледнеш от страни, няма как да не забележиш, че ти си едно чудесно същество, добро и светло същество. Ама ти не се поглеждаш от страни.

Радка сведе очи.

Тя се изчервява, усмихна се вътрешно поетът.

- И името ти е светло и радостно – вметна съдията.

Тя вдигна поглед.

- А сега нека се съсредоточим върху завистта, че там ме стяга чепикът. Нямам вече търпение.

- Ти си добро и светло същество – изтърси математичката, а очите ѝ грееха.

- Знаеш ти... – промърмори той, но едва ли някой го чу в надигналата се гълчава.

След няколко минути бяха готови да слушат.

- Почти няма да говоря за завистта – изненадващо заяви Маргарит, без да гледа в текста си. – Не виждам никакъв смисъл ние тук да говорим за завистта. Ние сме зрели хора, всичко за нея трябва да ни е ясно. Срам и позор е тя. Наистина е смъртен грях. Топ седем. Всеки от нас е виждал с очите си или поне е чувал какво прави завистта с хората, как някои буквално реват със сълзи заради по-високи чужди премии, заплати, по-хубави коли, по-просторни апартаменти... Това най-малкото. Други убиват от завист. Или се самоубиват от завист... Майната ѝ на завистта!

Разбира се, че се наложи да поизчака.

- Това ли ти беше есето за завистта? – подхвърли автомобилният монтьор.

Така и не разбраха шегува ли се, наистина ли пита.

- Есетата ми са като зебрата – отвърна му поетът. – Черно-бели. Ала моята зебра е предимно бяла.

- Като северна мечка?

- Като белия заек на Алиса – поклати глава Маргарит Иванов. – Ето, почвам да чета. И ще чуете какви нови думи измислих тази седмица.

„Много по-важно за живота ни е какво стои отсреща на завистта. С какво ѝ се противопоставяме. Антонимите ѝ са много, ще изредя само няколко: благостта, щедростта, добронамереността, любовта, ако щете. Вълшебни думи. Вълшебни качества и състояния.“

Четеше действително много бавно и този път съвсем овладяно.

„Сега внимавайте. Като размишлявах за този наш враг завистта, стигнах до „зловиди ми се“. Жестока дума. Синоним на завистта. Нещо, което не е зло, а много често дори е добро, да ти се вижда като зло. Защото виждаш по зъл начин, затова ти се зловиди. После, много бързо, измислих думата зловидност. Съществителното срещу глагола. А оттам, буквално веднага, се появи моето езиково откритие, с което се гордея. А то е „добровиди ми се“ и производните.“

Поетът огледа стаята, очите му весело проблеснаха.

- Нямаше да ви се разсърдя, ако бяхте поръкопляскали – заяви, като се опита да скрие шеговитите искрици в очите си.

- Не се майтапи, а продължавай! – нареди сухо счетоводителят.

- Слушам – отсече Маргарит Иванов и искриците наистина угаснаха тутакси.

„Подчертавам, става дума да ти се добровиди. Благовиди не става, защото имаме вече благовидност, но тя е друга дума, отнася се за външност, за излъчване, така се е получило с нея.

Та от добровиди ми се извадих добровидност, добровиждане, добровидец, добровиден и така нататък. Какво е според мен да притежаваш добровидност? Добровидността е да те радва доброто у другите, когато го видиш. А ти тъкмо него да търсиш и намираш у хората. Блазе на онези, които именно светлото търсят и намират у хората. Да ти се добровиди – това означава радост за добровидеца. Доброто му носи радост. То винаги носи радост – освен ако не си луд или зъл. Добровиждането означава още, че като на първо място обръщаш внимание на доброто, ти не даваш енергия на злото, не помпаш сила на злото. Не го виждаш злото даже понякога. Как освен радостна се чувства душата ни, когато си пусне духовния компютър или онзи духовния телевизор, а там вижда на екрана добротата, човещината, любовта! Обратното е, когато по нашите земни телевизии се загледаме в новините. Те винаги почват с трагедии, престъпления, злини, злини...

- И простотии – вметна пак счетоводителят; и пак сухо.

- В този смисъл толкова е хубаво, че в петък се събираме от седем часа – кимна му поетът. – Поне в петък си почиваме от новините. Имам пред вид тези от нас, дето не могат да не ги гледат.

- Чети! – обади се съдията.

„Хората като цяло, но особено ние възрастните и остаряващите, сме твърде подвластни на зловиждането. На тия години човек прави равносметки, ще не ще. Като правим равносметка, винаги ни се струва, че сме излъгани – пенсиите ни са по-малки, отколкото е трябвало; чуждите деца повече обичат и уважават родителите си, по-добре се отнасят и повече се грижат за тях, отколкото нашите деца за нас; преценяваме, че сме пренебрегнати от роднини и приятели; убедени сме, че сме отритнати от обществото.

Жестоки равносметки правим. Ала нека за малко да преобърнем фокуса и да се заемем с добровиждане. И така, не бива ли да се запитаме защо пък трябва да са ни равни сметките в тия наши проклети равносметки? Какво пък толкова ще се случи, ако не са равни? Голяма болка ли е, ако сме дали повече, отколкото сме получили? Особено пък на децата си! Лошо ли е да даваш, без да те е еня за равни и неравносметки? Ако има на тоя свят равновесие, а него го има, нищо че ние сме слепи да го видим в зловиждането си, говоря за равновесие в сметките и в равносметките; та щом съществува тая благодат равновесието, това означава, че в оставащите ни години и десетилетия, да сме живи и здрави, ще получим още добро към себе си, онова – недодаденото ни. Нали така? Ако сме прави в убеждението ни, че сме давали повече, отколкото получаваме сега на зрели години, ще ни се додаде. За да възтържествува равновесието в равносметките. Защо не? Защо да не вярваме в това? Аз вярвам и се чувствам много добре със и във вярата си. Макар и изобщо да не смятам, че лично аз съм дал повече, отколкото получих от щедрия към мен живот. Но вярвам в равновесието. Вярвам и че всички сметки един ден ще бъдат изравнени – тук или горе.“

Маргарит Иванов вдигна глава.

- С което току-що дадох пример за добровидност – засмя се тихо. – Благодаря ви, че пак ме изслушахте.

Най-ненадейно за него счетоводителят и математичката изръкопляскаха.

- Трогнат съм – вдигна ръка новоизпеченият миниесеист. – Вие сте най-снизходителната аудитория, която съм виждал.

- Добровиждал – подметна автомобилният монтьор.

Сега вече всички се разбърмчаха.

- Обещавам следващият път само да слушам – извиси глас поетът. – Взимам си отпуск от есеистиката.

- А алчността? – обади се първи път тази вечер Христина.

- Алчността ще чака – поклати глава той. – Тя няма да избяга, залагам си пенсията, а тя е голяма.

- Има ли въпроси? – смълча ги Жечев. – Някой нещо иска ли да пита, да коментира, да сподели?

Имаше, искаха.

Неусетно и неизбежно беше намесена политиката. Маргарит бързо забеляза, че каквото и да обсъждаха, за каквото и да се надприказваха, всички без изключение не натрапваха партийните си пристрастия, а едва ли бе възможно никой пък да нямаше пристрастия. Погледна към съдията, който следеше развитието на препирните и веднага ги уталожваше и вкарваше в някакви рамки: не бе сгрешил, неговата ръка бе пипнала и тук, той очевидно бе забранил всякакви партийни разправии. От нашите се прехвърлиха – пак леко и неотвратимо – към световните проблеми, към нови президенти и стари войни, към стари ковиди и нови грипни епидемии, към цялата идиотщина на съвременния свят и пак на съвременна България. И като как вирееше Маргарит-Ивановата добровидност сред тая нива! Питаша го и го провокираха, без обаче да се заяждат, как се оправя с това негово

добровиждане и най-вече как го постига. Откъде взима енергия. А като му причернее, как постъпва. И колко често му причернява. И все в тоя порядък питаха.

Той отговаряше съвсем кратко. И смислено, и разбираемо, доколкото можеше.

А те му разказваха – и си разказваха един през друг – как те постъпват. И как се въртят на тази вечна въртележка. И как много им харесва да добровидят, ама като ги натисне животът, а той само това и прави, добровиждането им изхвърча от въртележката като мед в центрофуга. Само че медът се полепвал по стените на центрофугата и си го ядеш после, а добровиждането изхвърчало по дяволите, понеже нямало какво да го задържи.

Това за меда го обясни автомобилният монтьор, чийто баща гледаше пчели на село и синът му ги разбираше тези неща.

Маргарит нямаше какво да ги посъветва. Можеше единствено да им сподели как той постъпва, като го хванат бесните. Стремел се, каза им, да се поуспокои, а после се уповавал на природата на добровиждането. Защото в природата на добровиждането било заложено то да бъде генератор на собствената си енергия.

- Я пак! – настоя да разясни бившата уредничка в печатница.

Той разясни.

- Да не искаш да кажеш, че твоего добровиждане е нещо като вечен двигател?

- Искам – отвърна ѝ той.

- Перпетуум мобиле, така ли?

- Така.

- Защо не го патентоваш? Ще станеш милиардер.

Дори и тази реплика не беше хаплива, а само добронамерената шега на уморен от илюзии и напразни надежди човек.

- По няколко причини – вдигна длан неслучилият милиардер и сгъна палеца си. – Тия, дето трябва да приемат патента, ще ми зловидят и ще го отхвърлят.

Изчака да се насмеят и сгъна показалеца си:

- Казах, че се уповавам на добровиждането, а не че то пристига винаги щом го повикаш. Така че кой ще ти гледа такъв несигурен патент! – Сгъна и средния си пръст. – Най-важното обаче е, че генераторът на добровиждането си има уникален ключ, за да го задействаш. Аз не притежавам този ключ.

- Язък – рече най-простодушно и най-сериозно жената. – Нямаше да е лошо помежду ни да има някой милиардер. И каквото си... Как беше?

- Добровидец – подсказа математичката.

- Да, добровидец... Каквото си ни добровидец, ние пък вероятно щяхме да станем милионери.

- Така щеше да е – усмихна ѝ се също най-сериозно поетът. – Имам хубава новина.

Загълчаха отново, зашъткаха си.

- Добрата новина е, че и упованието върши работа. Понякога, но върши. Затова и аз често се уповавам. И добровиждането вземе, та се върне. Упованието е завъртяло тайния ключ на генератора, добрата енергия отново е заредена. А бесните са си отишли да бесуват другаде, а не у мен.

- Значи я караш на упование – обобщи деликатната материя автомобилният монтьор.

- В такива случаи. Има и други думи, но тази я обичам. Хубаво звучи, нали – упование!

Пак мина девет и половина. Стана и десет.

Стоян Жечев погледна часовника си, обяви, че другия път ще продължат да си говорят и спорят, а Маргарит само ще слуша, та да се учи.

Разделиха се в смях. Добре им беше заедно на тези самотници, личеше си. Кой каквото и да таеше в душата си, тук в тясната стаичка се отпускате. За няколко часа да е, но и това беше нещо, а те явно го оценяваха.

Поетът даде на Тина трите книги, увити в плик, след като почти всички си тръгнаха. Тя отново бе закъсняла малко, но знаеше, че ѝ ги носи, беше ѝ показал плика, докато тя се настаняваше срещу него. Сега погледна заглавията, авторите, сгъна хубаво плика му и го пхна в обемистата си получанта-полураница.

- Кога искаш да ти ги върна? – попита го, преди и тя да поеме към трамвая.

- Ако ти харесат, не бързам. Ако ли не, донеси ми ги другия петък.

- Става – изгледа го тя.

Отвън съдията заключи, стисна му здраво ръката и без дума да каже, се отдалечи. Но не чак толкова, че поетът да не го чуе как пак се закашля някъде там отзад в мрака.

Докторката му звънна в неделя сутринта, благодари му още веднъж за книгите и му заяви, че няма да му ги върне в петък. Нито в по-следващия петък. Пожела му приятна почивка и затвори.

Маргарит Иванов положи усилия и след малко добровидно прие, че и това е начин на общуване. Делови, любезен, но строг, студеност, малко кръжочен такъв. Постарому кръжочен. Предполагаше, че такова ще да е било общуването в отколешните традиционни кръжоци. Хладни, вгълбени, любознателни дами и отдадени изцяло на науката или изкуството си господа.

Това пък откъде го измисли, поучуди се на шантавите си асоциации.

И гласът ѝ не беше същият по джииесема. Не беше така топъл, както звучеше на живо. Ама то на живо всичко бе различно. Винаги.

14.

Доста различен се случи и следващият петък. Поетът се обади в четвъртък на съдията с предложение пак да се видят в църквата, преди да идат в клуба. Подхвърли на шега, че това може да им стане нещо като традиция: в шест часа – молитва и „обмен на мисли“, кратичко, стегнато, като между ръководител и служител, после – кръжок.

Стоян Жечев не оцени закачките му, а му съобщи, че няма да присъства, защото е болен. Не, не бил грипът. (Цялата страна вече пламваше лека-полека от традиционните грипни вълни.) Не, не бил ходил на лекар, той си се познавал. Бил поизстинал, ще стои на топло, бързо ще му мине. Да, пие каквото трябва. Да, децата

му донесли и лекарства, внук му напазарувал. Разбира се, другата седмица щели да се видят. Много щял да се радва, ако пак се обадел.

Коледа приближаваше. Както всяка година, откакто бе овдовял, поетът прекарваше Бъдни вечер сам у дома си, а на Коледа гостуваше на сина си, снаха си и внуците. Бе купил вече някакви подаръци, които вероятно пак щяха да бъдат сравнително неподходящи и донякъде нескопосани. Поне бяха от сърце.

Видя се с един от малцината си приятели. Лудницата в центъра на града съвсем бе луднала вече. Поговориха, но той – сам не можеше да си обясни защо – не обели и думи за кръжока и новите си познати. Така някак прецени, че не бива да споделя, че клубът си е едно, а приятелството му с този сърдечен и винаги добър към него човек – друго и отделно, та затова не бива да се смесват дори и само в предколедни приказки и раздумки.

Госпожа Христина сигурно четеше книгите, дежуреше в болницата си, живееше своя си напълно неведом нему живот, но не ѝ хрумваше пак да се обади и да каже две думи какво мисли за прочетеното. Той изпитваше облекчение, че джиясемът му мълчи, а когато нарядко прозвъняваше, на дисплея се изписваха други имена. Предпочиташе да му е познато и уютно, вместо да се чуди какво да говори и как да се държи с нея. Като се видеха в петък, нали щяха да поприказват...

В петък обаче дневно-вечерното му разписание доста се обърка. Трябваше да свърши някаква спешна работа, за която го помоли синът му, окъсна, не се отби в църквата, почти закъсна за кръжока, а там завари само няколко души, между които не беше докторката. Той погледна поне три пъти часовника си, тя нали все идваше малко след седем, но този път изобщо не дойде.

Маргарит Иванов бе почти уверен, че водещ този път ще бъде автомобилният монтьор Пенко, че би трябвало да е той поради някакъв ред и някаква логика, които интуицията му подсказваше.

Нищо подобно. Никой не водеше, никой дори и не понечи да застане в тази роля. Просто си приказваха, обсъждаха най-вече кой с кого се е чул по телефона или по разните месинджъри и прочее, кой от отсъстващите от какво болен, колко е болен или колко са болни внуците, такива неща. Никой не продума нищичко за себе си, за свои проблеми, някак така се получи. От време на време Маргарит срещаше очите на Радка и разбираше, че тя е наясно за състоянието на съдията, че са разговаряли, че е обезпокоена и сякаш търси подкрепа и у него, у новия си познат и съклубник. Той пък не смееше да подхване какъвто и да е диалог с нея, понеже не знаеше какво я е излъгал Стоян. А че я бе излъгал, не се съмняваше ни най-малко.

По едно време общият им разговор тръгна само за момент към политиката, към поредните изврътливи и подли партийни комбинации след поредните избори. Поетът мълчеше, но много внимателно следеше накъде и как ще се развият емоциите. Развият или развилнеят? Пак сгреша. Неочаквано за него, темата бе пресечена от математичката, която само подметна: „Ало!“ – и всичко стихна. Сигурно така бе вдворявала ред и тишина в класовете си.

Заловиха се да обсъждат други болези. Сетиха се за сестрата на енергетика, но и той липсваше, за да съобщи как е и бере ли вече душа.

В осем и петнайсет Пенко заключи клуба отвън и се разотидоха. Поне в това не беше сбъркал, рече си оклюмалият Маргарит Иванов, резервният ключ държеше автомобилният монтьор, следователно поне на хартия беше нещо като заместник на Стоян. Браво на интуицията ти, похвали се не толкова злъчно, колкото с досада, и продължи да си мисли за математичката Радка и одевешното ѝ предложение да идат двамата да видят как е магистратът. Защо двамата, а не сама? „Защото защо!“, нахока се и май този път наистина се ядоса на себе си.

Стоян Жечев категорично отказа всякакви посещения. Осведоми го, че вече е отклонил и настойчивите молби на учителката по математика. Маргарит Иванов, от своя страна, не го осведоми, че вече е информиран за това.

- Важното е, че си по-добре – заяви фалшиво, понеже изобщо не бе убеден в подобряването му.

- Разбира се, че съм по-добре!

- Ще се видим в петък тогава.

- Разбира се, че ще се видим в петък!

Съдията още не бе довършил заядливата си фраза, когато се закашля. Задави се, успя между кашлянето и да изругае, опита се да овладее пристъпа, нищо не се получи, сети се поне да затвори телефона. Поетът изчака пет минути и звънна, но съдията не отговори. Обади се след половин час, след час – все същото. Притесни се, но реши, че няма да казва на Радка.

Жечев му върна обаждането надвечер, изръмжа някакво извинение, излъга като многоизпечен български магистрат, че понякога го дави така, но е инцидентно, успокои го един вид да не се кахъри за него и го прати по живо, по здраво до петък.

В интерес на истината Маргарит Иванов много се колеба дали да се обади на лекарката. В началото на седмицата не устоя, въпреки че измисли поне десет довода да не го прави. Тя си беше в къщи, което го зарадва. Да, удобно било да говорят. Да, можел да ѝ отнеме от времето.

- Хайде малко по-простичко! – рече му простичко. – Не е нужно да си толкова официален и...

Търсеше думата.

- Възпитан – помогна ѝ той.

- Префърцунен – намери я тя.

- Да не съжалиш – засмя се той. – Хората, когато ги освободиш от пре-фър-цу-не-ност-та – изрече на срички, – стават много досадни и фамилиарни. И аз съм такъв.

- Казвай! – пресече го тя.

- Да не си болна?

- Здрава съм. Не са ме викали в болницата вече трети ден. Цяло чудо е. Наваксвам. Чистя, готвя, пера, дрънкам по телефона с дъщеря си и внучката.

- Много се радвам.

Така и не я попита защо не е била на последната им сбирка.

- Казвай! – повтори Тина.

- Жечев не е добре, говорих с него. Помислих си дали ти не знаеш какво му е. В смисъл оплаквал ли се е... Закашля се преди малко, звучеше зловещо...

Разказа ѝ каквото е научил от съдията и какво е чул, преди да му затвори.

- Нищо не знам – отвърна докторката. – Никога не ми е споделял нещо обезпокоително за здравето си. Той изобщо малко говори за себе си.

- Забелязах.

- И винаги някак така – между другото.

- Ясно. Е, оставям те да се радваш на свободното си време.

- И няма да ме попиташ дали чета книгите?

- Няма – каза той.

- Пак се префърцуни – каза тя.

- Усещам, че тази дума ти е любима. Произнасяш я с такава лекота...

Изведнъж му хрумна, че пак може да му затворят телефона, за втори път днес. Като децата сме, усмихна се, радвайки се, че докторката не може да го види.

Тина не затвори, а взе да му обяснява, че четете здраво първия том на оная книга, многотомната, и е още в началото на романа за Христо Ботев.

- Всичко ми е толкова чуждо – заяви откровено, – толкова странно и непривично... Толкова е далеч от онова, с което съм свикнала... И същевременно ме привлича, потънала съм вътре... Не спя по нощите, а ти ми каза, че пасторът ще се появи чак във втория том...

- Още много чудеса и красоти има да се случат дотогава – вметна Маргарит.

- Виждам, виждам.

- Ами... – измънка той. – До петък.

- До петък. Поне засега.

- Дочуване.

- Очаквах – подзе бързо тя – да ми се обадиш в събота. Да се поинтересуваш защо съм отсъствала. Може да се бях разболяла, да съм паднала и да съм си счупила крака... Или да ме е нападнал някой лош вълк и да ме е изял барабар с внучка ми и кошницата ѝ.

Той си представи как рисуваха бабата в приказката за Червената шапчица и щеше да прихне, но се сдържа.

- Искях да ти звънна – рече честно.

- И какво те възпря?

- Стори ми се неуместно.

- И какво му е неуместното?

- Не знам – призна си той.

- Част сме от една общност – продължи да го мачка тя. – Чета книги от библиотеката ти. Няма нищо неуместно.

- Сега като те слушам, няма – измънка Маргарит.

- Чувствам, че те притискам и ще ти разваля комфорта – засмя се Тина. – Бъди здрав!

И този път затвори.

А поетът гледаше апарата в ръката си и си помисли, че така или иначе не е научил защо все пак е отсъствала миналия петък. Щеше да я пита идващия, нямаше да забрави.

15.

Ала тя отново не дойде. И още неколцина. Между тях и Стоян Жечев.

Енергетикът обаче се появи и разговорът се завъртя около все побезнадеждното състояние на сестра му. Оттам за грипа, за предстоящите ваканции на децата – редовни и грипни, за коледните празници, за програмата на сбирките им. Уговориха се следващия петък, Игнажден, да бъде последната им среща за тази година, а на Стефановден, все още Коледа, да пропуснат. Така че после щяха да се видят на 3 януари. Живот и здраве!

Разбраха се кой ще предупреди съдията и останалите отсъстващи. Знаеха, че той вече е добре, според думите му, но е решил и този петък да пази домашен режим, за всеки случай. Знаеха, че Христина спешно е поела извънредно дежурство в болницата си – точно като миналия петък.

Аха, каза си Маргарит.

- Абе те освен нея нямат ли никого за заместване! – избоботи автомобилният монтьор Пенко.

- Доста лекари са болни – обясни детската учителка, която бе разговаряла с докторката.

- Или рано-рано отиват на село още в петък! – изхъмка Пенко. – Червено вино, прасета, туршии... А Тина е като пионерче – винаги готов!

- Стига глупости! – обади се някой.

Но свинското и червеното вино промениха насоката на общия разговор. Заобсъждаха пити, погачи, баници с късмети, баклави и пълнени чушки с боб, кръжокът се превърна неусетно в кулинарна говорилня, но на поета му беше уютно и така, празнично, коледно, човешко...

Само да не беше проклетото усещане, не усещане – убеденост, че съдията лъже като дърт циганин за здравето си.

Разделиха се пак едва към осем часа. Наобещаха си следващия път да носят разни домашни лакомства, та да се почерпят предколедно и предновогодишно.

- Аз ще донеса червено вино – каза счетоводителят. – За Коледа може.

- Той дори Жечев бе купил миналата година – напомни някой.

- Помня аз – кимна виночерпецът.

Автомобилният монтьор Пенко пак заключи отвън, а поетът внезапно почувства оная безпределна самота, която често го мъчеше последните доста вече години. Дори си каза, че би могъл да звънне на сина си, просто да ги чуе. Размисли, телефонът продължи да мръзне в джоба на якето му. Не му се разхождаше в студа, насочи се към трамвая. Слезе обаче след няколко спирки. Бе си спомнил за едно малко квартално ресторантче, където бе вечерял с приятели няколко пъти. Намери свободно място срещу кухненския бокс, бе шумно и миризливо, но на него не му

пречеше никак, щом бе пълно с хора. Хапна. Позволи си да пийне повече от обикновените му спартански дажби, които си налагаше в последно време. Съвсем не евтино наливно вино, бяло, нелошо, тоест не усети кисела жилка или горчилка. Биваше го. А и името му бе засукано, та наивен човек би се изкушил да повярва в едва ли не най-доброто му качество.

Тази вечер Маргарит Иванов доброволно бе приел да бъде наивен човек. Малко странна бе тази наивност, която осъзнаваше себе си, но той си я харесваше и такава.

Плати сметката, но не стана веднага. Представи си празния си апартамент, замлъкналата спалня, кухнята, където цареше мъжки ред и непобедима с нищо пустота, а бе опитвал – всуе – да я понапълни със собственото си нелепо присъствие. Учуди се, че вместо да изпита така познатото нежелание или просто страх да се прибира у дома си, почувства топла благодарност към жилището си, което си оставаше единственият пристан, негов си, познат и удобен пристан, където все така можеше да закотви разнебитената си лодка.

И тогава за първи път от 20 години или повече му се прииска да напише стихотворение. Вероятно елегия, предположи, в която лирическият герой щеше да бъде занемарена, овехтяла лодка без име, защото боята с името ѝ отдавна се е олющила, която лодка се прибира надвечер в залива, където ѝ се пази място на кея, там, в най-забутания ъгъл с ръждясалите метални подпори, около които водата сякаш е плесенясала и мързеливо се плиска, бъкана от противни лигави водорасли...

Браво, рече си и отказа да мисли какво би си наговорил по-нататък.

- Искате ли още нещо? – попита го любезно момчето, което го обслужваше.

- Не, благодаря, ставам – отвърна и се надигна да си вземе якето от закачалката.

Прибра телефона си, провери в чантата за портмонето, огледа масата.

Ето че не си толкова пийнал, похвали се. Само виното малко те удари на елегичност... Утре ще ти мине. А може още в трамвая.

Мина му наистина още преди да се прибере, но пък прекара отвратителен уикенд. В блока бе станала някаква авария, спираха водата, разправяха се с майстори, съседите се караха, крещеше се по стълбището. Както и да е, оправиха всичко.

Междувременно той говори два пъти със Стоян Жечев. Първият път – съвсем кратко, че съдията правеше нещо и бе зает, вторият – по-дълго и откровено.

- Лъжеш ме за здравето си – заключи Маргарит, след като изслуша лъжеца.

- Откъде накъде! – възропта магистратът.

- И аз това се питам – отвърна му поетът.

Може би човешкият, предразполагащ към доверие отговор накара Стоян не само да се разсмее, но и да свали тъпата защитна броня, която кой знае защо бе решил да си нахлузи.

Впрочем, не се бе закашлял нито веднъж и по време на двата им разговора.

- Малко излъгах, не много – рече тихо, пресипнало, уморено. – Вече съм добре, доходих на себе си.

- Не те познавам още – вметна Маргарит. – Поне като лъжец. Струва ми се, че сега казваш истината.

- Мой приятел лекар идва вчера – продължи съдията, все едно нищо не бе чул. – Преслуша ме, дробовете ми са чисти. Нямам температура, не ми се вие свят. Наду ми главата да ходя да ми правят снимки и изследвания. Излъгах го, че ще ида при първа възможност.

- Смейеш ли се в момента? – попита поетът в настъпилата тишина.

- Само се усмихвам. Е, може би ще отида по-нататък. Или веднага след Нова година. На моите години е добре да знам кое как е.

- На всички години е добре.

- Хубаво. Как сте вие там?

- Бомба сме.

- В петък ще дойда, ако не ми мине котка път.

- Ще те чакаме.

- Защо не напишеш нещо за алчността и щедростта? – предложи изневиделица магистратът. – Щедрост, Коледа, подаръци, звънчета...

- Не става – отговори Маргарит.

И му напомни, че в петък предстои минибанкет или максибанкет – според както се получи. Ще носят и червено вино. И добави, че на Стефановден няма да се събират, а чак след Нова година.

- Всичко това го знам – изслуша го търпеливо съдията. – Ама какво пречи да послушаме за щедростта?

- Нищо не пречи – съгласи се поетът. – Само че нямам желание дори да разсъждавам за алчността.

- Ти разсъждавай за щедростта.

- Сега, преди Коледа, имам други проблеми.

- Ще споделиш ли?

- Не – заяви след пауза Маргарит.

- Толкова ли е лично?

- Толкова.

- Млъквам.

- След сбирката онзи ден си позволих да се понапия. Мене от малко ме хваща вече. Отворих една яма, сега я запушвам. Такива ями се запушват само лично и в самота.

- Дано не е тая, за която се досещам.

- Тая е, която е – отвърна му поетът.

- Радка ми се обажда през ден – тресна изведнъж съдията и въздъхна.

- Сигурен бях.

- Дай акъл.

- Не давам акъл за такива неща – отказа Маргарит.

- Какви такива неща? – пак въздъхна Стоян.

- Любовни.

- Чак пък любовни... Нека не ставаме смешни.

- Ще се повторя, че не те познавам още. Но доколкото се ориентирам в хората, не останах с впечатлението, че си глупав. Допреди малко.

- Добре де...

- Впрочем... Ще ти дам акъл, щом настояваш.

- Такъв те искам! – живна оттатък съдията.

- Нищо няма да загубиш, ако ѝ покажеш, че виждаш чувствата ѝ и ги оценяваш. Никой не те насилва, да ги споделяш.

- Мога да загубя покоя си – промърмори Стоян.

- Ето затова не давам акъли за такива деликатни материи.

- Не даваш, ама даде. Ще помисля. Мога да я зарадвам, че се радвам да сме заедно... В някакъв смисъл...

- Зарадвай я.

- Искаш ли да се помолим заедно в шест часа? – попита внезапно съдията.

- Преди банкета?

- Преди галабанкета.

- Добре. Миналата седмица не съм палил свещи.

- Разбрахме се. Ако нещо ти хрумне, звъни.

- Добре.

- Ако запълниш оная яма, звънни да се похвалиш.

- Пий чай с мед и забрави за моите ями! – засмя се Маргарит Иванов.

До сряда я бе затворил. Плътно. Солидно я затрупа с прах и пепел, погребва я пак и се помъчи дори да я забрави.

Много му помогна, че успя да преодолее себе си и да набере номера на Тина. Бе сряда, късен следобед, меко, слънчево време, което по нищо не приличаше на зима. А тя би трябвало да настъпи по календара си само след броени дни.

Тина си бе в къщи и по нищо не издаде учудена ли е от позвъняването му или не. В началото дори възприе някакъв такъв дружелюбен тон, сякаш си приказваха всеки ден за ланшния сняг.

Поразпита го как е. Той я поразпита как е. Нали не се бяха виждали отдавна. Пак глътна въпроса защо все тя ходи на дежурства по петъчните вечери. Добре била, чистела с прехосмукачка. А после я чакал мопът.

Когато настана неловката пауза, а тя настъпи след минута-две, поетът находчиво се присети и подхвърли:

- Сега ще кажеш: „Казвай!“

- Казвам го – откликна тя със същия приятелски равен тон.

Той ѝ разправи за разговора си със Стоян Жечев, за доктора, приятеля му, дето го бил преслушал и заявил, че гърдите са чисти. И понеже бил сигурен, че съдията ще се мотае кой знае колко време, дали тя не би могла да му уреди и преглед, и изследвания. Защото той, Маргарит, се притеснявал, че той, Стоян, може да е и много по-зле, отколкото едни слушалки могат да покажат.

- Скрита пневмония?

- Примерно. Или нещо, дето ти го знаеш, а аз не съм го чувал дори...

- Ясно – промърмори докторката.

Поетът зачака какво ще реши.

- Виж, друже... Кръжочни друже... Не ми изглеждаш наивен, да ти го кажа честно. Солиден си един такъв уж, като те чуе и види човек, ще си помисли, че си умник...

На умника никак не му харесваше как почна тази тирада.

- Слушаш ли ме? – осведоми се жената.

- С огромно безпокойство – рече той.

- Правилно. Така трябва да ме слушаш в случая.

- Само да вметна: бивах наистина солиден понякога. Три години бях заместник-генерален директор на една солидна асоциация и една година – изпълнителен директор на солидно предприятие от седем души заедно с мене.

- Ето нà! – възкликна докторката, сякаш точно това бе очаквала да чуе за солидното му понякога минало. – А Стоян те е изпързлял като последния абдал. И ти, какъвто си ми наивник, си се вързал.

- Наивник съм ти аз – подхвърли предпазливо наивникът.

- Как можеш да си представиш – пропусна репликата му покрай ушите си тя, – че някой колега с всичкия си ще ходи да преслушва у тях възрастен човек, който не е добре, кашля и така нататък! В това грипно време! Със слушалките, преслушва го, пито-платено, довиждане, приятелю! Така ли си го представяше?

- Горедолу – промънка Маргарит.

- Боже!

- Знаеш ли какво е бобслей? – попита ни в клин, ни в ръкав той.

- Знам, разбира се! – сопна се тя. – Защо?

- Просто така.

- На загадки ли ще играем сега?

Той ѝ разправи набързо за разговора при запознанството им с Жечев.

- Много точно – одобри тя. – Добре се сети. Пуснал те е по улея да си се пързляш надолу на воля.

- Сетих се и да ти се обадя – напомни ѝ поетът.

- Да, ама заради друго.

- Какво мислиш, защо ме излъга?

- Толкова е просто! – засмя се искрено докторката. – Защото е искал да му се махнеш от главата. Да не му додяваш и ти със загрижеността си.

- Нямаше да додявам.

- Той откъде да знае! Стоян има кола. Скъпа, хубава кола. Колегата щеше да го накара да дойде при него. Рентген – задължително. Кардиограма – задължително. И прочее. Кръвна захар. Той споделял ли ти е, че му е висока захарта?

- Не.

- Има си хас!

- Ти откога си в клуба?

- От две години. Разбирам защо ме питаш. Достатъчно сме близки с него, за да го притисна. Ще говоря с него в петък. Ще дойда непременно. Да не съм луда да изпусна безплатното плюскане!

- Ти какво ще донесеш?

На Маргарит като че му олекна от смяната на темата. Ала Тина не бе сменила темата.

- До петък вечерта ще уредя да го видят в нашата болница. Ще го пратя при когото трябва. Оня мъж е железен. Стоян ще се гъне, но ще слуша и ще изпълнява. Поне ще знаем какво му е не само сега, но и изобщо.

- Да – рече поетът.

- Себе си ще донеса – каза лекарката с железните колеги.

- Можеш да метнеш нещо специално във фурната...

- Можех и мога, но ще се въздържа от мятане, понеже ще бъде до шест часа на работа.

- Мен ако питаш – попрокашля се Маргарит, – на мен ми стига, че ще доведеш себе си.

- Стига ти? – продума замислено жената.

- Напълно. Дори забравих вече за фурната.

- Тука вече преигра. Няма мъж под небето да забрави за фурната.

- Преиграх – призна си той.

- Ще донеса уиски. Подариха ми някакво фръцнато уиски. Или от времето на Карл Велики, или още от Юлий-Цезаровата епоха. Ти обичаш ли старо уиски?

- Обичам и младо, но вече само близвам.

- Ще близнеш ли в петък?

- Без всякакво съмнение.

- Тогава мини през някой магазин и купи лед, да не се занимавам аз.

- Добре, Тина.

- Я! Хареса ми как звучи. Предпочитам те такъв.

- Какъв?

- Простичък. Сговорчив. Послушен.

- Добре, Тина.

- Милият той... И си въобразяваш, че аз ще се метна на шейничката, а ти ще ме засилиш надолу.

- Не, Тина, не си въобразявам.

- Хитрецът ми той, кротушкото... Ти знаеш ли колко мъжки народ ми е минал през ръцете за тези 40 години!

- Не, Тина.

Тя се развесели.

- Хайде, до петък, че ме чакат прахосмукачка, моп и фурната.

- Фурната ли? – зарадва се престорено поетът.

- Ще пека сандвичи, хитрецо. За мене си, за вечеря.

- Ооо...

- Ще го преживееш. Хайде, живеј! И да не забравиш леда!

Той се чудеше какво да подметне, та да продължат да си приказват, но след секунди разбра, че е сам на линията.

Следващите два дни обмисля някои части от разговора им, някои акценти, някои думи особено, някои интонации още по-особено. Нищо не измисли, в смисъл какво да прави, как да се държи и какво всъщност ставаше. А ако човек не знае какво всъщност става у него и около него, как да знае как да се държи?

Дръж се естествено, каза си на глас в петък на обед. Поне това го можеше от доста отдавна.

Гласът му хриптеше, глух, някак много по-басов ли, по-гърлен ли – не бе в състояние да определи.

Какъв да ти е гласът? – продължи да си приказва сам като лудичките. – По цял ден мълчиш, мълчиш, мълчиш... Като пукал.

Е, довечера щеше да се наговори. И в църквата, и на коледно-новогодишния „галабанкет“.

И живееш като бухал – рече си ядно, този път наум. – Не спиш по нощите, будуваш, четеш, пържиш се на слаб огън, а през деня си отспиваш.

Зарече се, че след Нова година ще се върне към нормалния си ритъм на живот. Какво щеше да се промени след Нова година? Де да знам какво, вдигна рамене, но щеше да го направи.

В църквата бяха само двамата. Жената им продаде свещите и излезе да си шета някъде из храма или в тъмницата по едва осветения двор. Маргарит Иванов носеше лед в найлоновия плик, от който току-що бе извадил наденичката и я бе начупил отвън на приятелката си. Стоян Жечев изглеждаше добре, свеж, мекото слънчево време през деня очевидно бе повдигнало и настроението му.

Поетът не бе склонен обаче да го жали и го попари, щом свършиха с молитвите си и оставиха свещите да догарят.

- Защо ме излъга? – започна полушепнешком и директно. – Излъга ме за приятеля си, че е идвал у вас. Никакъв доктор не е припарвал до теб.

Съдията усети, че е нелепо и глупаво да се взира в иконите, извърна глава, спогледаха се дълго и мълчаливо.

- Ти пък как разбра? – преглътна лъжецът.

- Тина ме светна – отвърна бързо другият. – Обадох ѝ се с молба да ти уреди прегледи и изследвания, защото бях сигурен, че ще отлагаш и ще се мотаеш.

Стоян Жечев вдигна вежди, без да отмества очи.

- Но изобщо не подозирах, че си ме излъгал. А тя ми обясни, че съм абдал, че това е абсурд, дето ми го разправяш, а аз съм лапнишаран. И световен шампион по изпързаяне с бобслейна шейничка.

Магистратът се ухили като дете.

- И тя ли се сети за бобслея!

Бе възхитен като дете.

- Не, аз ѝ казах какво сме си говорили точно тук преди време.

- А, да...

- Е?

- Признавам, изпързях те... – Сложи приятелски длан върху коляното на поета, а той мълком хвана ръката му и я премести обратно. – Добре, извинявай...

Моля да ме извиниш... Не ми се говореше за здравето ми. Това е истината и това е всичко. Не обичам да се говори за здравето ми. Не от лошо. Не те излъгах от недоверие или от досада.

- Можеше да ми кажеш, че не обичаш, и никога нямаше да ти говоря за никакво здраве.

- Можех – кимна съдията. – Сбърках. Ще ме извиниш ли?

- Да. Но те предупреждавам, че аз млъквам, но не и Тина. Тя най-вероятно ти е насрочила вече прегледи и така нататък.

- Благодарение на теб – подхвърли без укор съдията.

- Аз откъде да знам какво обичаш и какво не! – разпери ръце Маргарит Иванов.

- Наистина, откъде?

- Понеже не искам да те лъжа... И да знаех, че не обичаш някой да ти се меси за здравето, пак щях да ѝ се обадя.

- И защо бе, човече?

- В една гениална книга героят отвръща на точно този въпрос така: „Такъв съм и иначе не мога.“

- Ще ми разкажеш за тая книга.

- Нямах проблеми. След като идеш на лекар.

- С Тина няма да мога да изляза на глава – рече усмихнат съдията.

- Не я познавам – вдигна рамене поетът. – Но се боя, че си прав. Тоест, радвам се, че най-вероятно си прав.

- Бих могъл да се заинатя, нали си наясно?

- Наясно съм, ала няма да го направиш!

- Мислиш ли?

- Мисля. Дължиш ми го.

- Щом така смяташ...

- Стига де, не е кой знае какъв зор! За няколко часа ще минеш през кабинетите и готово.

- А ако решат да ме оставят в болницата, защото имам петкилограмов камък в бъбрека? Примерно...

- Ще го извадят и ще си натиснеш киселото зеле с него. Или е по-добре да умреш?

- Това вече е хубав предколеден въпрос. Ще се въздържа обаче да ти отговоря. Поне не днес.

- С тебе никога не е скучно – произнесе помирително поетът.

- Благодаря – сложи ръка на сърцето си магистратът. – За загрижеността – също.

- Зарежи я моята загриженост! Я ми кажи, налагаш ли кисело зеле?

- Налагам си епитимии – гласеше отговорът.

Прихнаха едновременно.

- И за уиски ли?

- И за уиски.

- Понеже в плика нося лед за уискито на Тина. Било от времето на Юлий Цезар, първокачествено римско уиски. Било конфискувано от картагенска изба.

Съдията веднага отмени самоепитимията си да не пие уиски, камо ли пък древно, олекна му на душата, поетът и той се отпусна, забъбриха за кръжока, за хапването, което ги чакаше. И даже закъсняха с пет минути в залисията.

Пенсионерите бяха с приповдигнат дух. По общо съгласие отложиха обсъждането на всички проблеми и болки за началото на новата година. Дори сестрата на енергетика се бе почувствала малко по-добре, та той си позволи да го удари малко през просото и по-късно се понапи, но кротко. Почти нямаше отсъстващи този път – само касиерката. Бяха се събрали 12 души без съдията.

- Има ли някой да гладува? – попита още в началото той със свършено мрачен тон, на който всички се вързаха, а скръбните му очи изразяваха покруса и едва ли не отчаяние.

Поетът, който много добре знаеше в какво добро настроение е приятелят му, за пореден път си помисли, че този човек е бил виртуоз на демагогията, докато е мърсувал из съдебната система.

Поучудиха се, заразпитваха го на свой ред защо пита, отрекоха да гладуват. Чак пък толкоз...

- Притесних се за вас – обясни някак бащински Жечев. – Като няма ядене тук, боледувате, намирате си поводи да не идвате, работите. Ама разберете ли, че ще има почерпка на корем, пристигате като рота войници под тревога. Та си помислих да не сте тук от глад.

И се ухили.

Вече се бяха усетили, че ги е праметнал, настъпи хаос. Смях, шетня: повтори се същото като при почерпката за включването на поета, но този път трапезата бе много по-богата и разнообразна. Наляха вино, чукнаха се.

Жените набързо обменяха похвали и рецепти, ахкаха и охкаха коя колко добре се е справила и колко е вкусно, докато мъжете опустошаваха наистина апетитните мезета и не само мезета. Говорилнята се примеси със сумтене и мляскане, с ония специфични звуци, които съпровождаха храненето на възрастни хора, които са си свои и не се стремят да спазват кой знае какво приличие.

Маргарит Иванов водеше „светски“ разговори, включително дали не е написал някое ново стихотворение.

- Не пиша отдавна – отвърна.

- Знам аз, ти го каза – потупа го по рамото Пенко, който седеше до него, – ама рекох да не те е хванала музата.

- Не е. Пуснал съм я в отпуск за този ми живот. В следващия може пак да се срещнем.

- Абе... – произнесе философски автомобилният монтьор. – Хапни от туршията – посочи, – жена ми прави страхотни парени чушки.

- С удоволствие – взе си Маргарит.

Съдията пък даваше сводка за здравето си на консилиума, който пък му даваше акъл как да го пази. Скоро обаче му писна и забрани темата за здравето му.

С ходенето до тоалетната разменяха местата си, подеха се нови сладки приказки или нови спорове за време оно и за вчера.

Поетът не пропусна да отбележи, че и днес никой не отвори дума за политика.

Не знаеше как е с другите, но в осем и половина той бе преял до пренасита. Не помнеше откога не се беше претъпквал така, при това и лакомо.

Тина седна до него, държеше в ръка пластмасова купа.

- Ще натрошиш ли леда вътре? – подаде му и широка метална лъжица, която явно бе донесла заедно с уискито.

Тупнаха красивата бутилка в средата на масата, до нея леда, някой раздаде чисти пластмасови чаши.

Пак настъпи обяснимо оживление. Оказа се, че почти липсват балами, които да не искат да опитат отлежалото картагенско питие. Закачаха я какъв ще да е тоя обожател да ѝ подарява такова марково уиски, тя им обясни с две думи какъв е пациентът и как го е закъсал, но те не ѝ повярваха и продължиха да я задяват, докато примлясваха хубавото уиски.

Тя се смееше, сетне махна с ръка и се обърна към съседа си:

- Ти къде ще караш Бъдни вечер? – попита го тихо.

Той не очакваше такъв въпрос, та близна от римския балсам, докато премисляше какво да отговори. Усети, че вече е доста подпийнал, че е смешен в суетнята си.

Докторката го гледаше изпитателно, но не го захапа.

- В къщи, сам – отговори ѝ. – А на Коледа ходя у сина ми на обед. Събираме се с двамата ми внука, снахата, плюс сватята и сватът.

- На 25-и ли? След Бъдни вечер? – уточни тя.

- Да, на другия ден. А ти?

- Карам Бъдни вечер при сестра ми. От доста време.

Кой знае защо Тина чукна чашата си о неговата, отпи. Не се чу никакъв звук, разбира се, но самият ѝ жест му се стори странен. Странен и интимен.

Интимен! Съвсем се напи, рече си предупредително поетът.

- Там живее майка ми – продължи жената все така почти шепнешком. - На 90 години е.

- Да ти е жива и здрава – вметна Маргарит.

- Сама се обслужва, в акъла си е. Апартаментът е неин, голям е и е много удобен, баща ми го е купувал на времето. Сестра ми фактически живее при нея. Бойна бабичка е все още, ама сестра ми е кротка, понасят се.

- А зет ти?

- Той какво? Добре си е той. Две жени го гледат.

- И бойната бабичка ли?

- Тя го боготвори, доколкото такива чувства са ѝ присъщи.

- Такива са тъщите, боготворят зетьовете си – съгласи се на шега той.

- Виж, трябва да отмъкна Стоян – забърза се Тина, видимо се напрегна. – Уговорила съм му преглед в понеделник, сега ще му кажа, а ако се наложи, ще го въртя на шиш през уикенда да благоволи да иде.

- Ти си страхотна! – заяви най-искрено Маргарит.
- Имам да уговарям не само него, но и теб – рече полека тя и го изгледа.
- Мен ли!
- Теб – въздъхна дълго жената, като че с изпускането на въздуха от дробовете си се надяваше да ги напълни с кураж.
Поетът хем бе стъписан, хем и поуплашен какво ли ѝ е текнало сега.
- Имам идея от вчера... Каня те на 26-и на коледен обед. Пада се в четвъртък. Ще хапнеш нещо домашно, аз ще сготвя. Защо да стоиш сам на празника? Пък и аз... Шепнеше все по-бързо и по-нервно.
- Макар че един куп приятелки са готови да пристигнат начаса и да приказват до полунощ – засмя се припряно.
- И да ти изядат сармите – идваше на себе си Маргарит.
- И това. Предпочитам обаче твоята компания.
- Мога и аз да ги изям всичките – гледаше я и той.
Никога досега не бе я виждал притеснена.
Ти пък кога изобщо си я виждал досега, мина му през ума.
- Халал да са ти – усмихна се докторката, вече се отпускате и тя.
Бе казала каквото бе казала.
- Е, приемаш ли поканата ми?
- Ти сериозно ли смяташе, че ще ти се наложи да ме уговаряш?
Мъжът се усмихваше най-добросърдечно, а жената свали очи.
- Ами... Допусках разни неща...
Бе хванала чашата си и изпи порядъчна глътка.
- Какъвто си префърцунен – добави.
- О, да, това не го съобразих – кимна той. – Префърцунените не приемат веднага покани за коледен обяд. Аз обаче невинаги съм префърцунен. Благодаря ти, поканата ти е много мила.
- Само да не си въобразиш нещо – добави Тина вече съвсем шепнешком. – Аз съм чудовищно недоверчива и още по-ужасяващо старомодна.
- Това пък какво означава?
- Означава, че ще те приема за приятел само ако се убедя, че не си подлец.
- И как да те убедя?
- Ти измисли, няма да те улеснявам.
Този път той въздъхна.
- Утре ще ти се обадя – стана рязко тя.
Не забрави чашата си, напротив. Поднесе му я да ѝ сложи още лед и му посочи докъде да ѝ я напълни.
- Не се диви, предстои ми битка!
Засмя се, придърпа свободен стол и се настани до съдията.
Поетът разговаряше с уредничката в печатница, когато неколцина подвикнаха: „Тихо, тихо!“, а съдията се понадигна. Чантата му стърчеше на стола зад гърба му.

- Само минутка и продължаваме да се веселим – рече старият мъж. – Искам да пожелая на всички ви весела Коледа и щастлива Нова година. Да сте здрави, да сте жизнени и вие, и близките ви около вас. Другото все някак ще се нареди.

Благодаряха му, връщаха му хорово пожеланията.

Той седна, премести чантата в скута си. Дръпна ципа, извади десетина еднакви плика, бели и плътни, залепени и надписани.

Стана много тихо.

- Хубаво нещо са традициите, нали? – Размести пликите, докато намери името на касиерката. – Това са ви коледно-новогодишните картички... Както всяка година... Кой ще предаде картичката на Лидия?

- Дай я на мен – протегна ръка Радка. – Утре ще мина да я видя как е.

Нататък Стоян Жечев съобщаваше името и съответно връчваше плика или директно на получателя, или го препредаваха през масата.

Маргарит Иванов наблюдаваше процедурата с неприкрито любопитство. Беше му интересно какво е измислил за обяснение приятелят му. Или щеше да се направи на разсеян и скоро щеше да чуе и своето име.

Още по-интересно ли, впечатляващо ли поне за него бе да види, че никой, ама абсолютно никой не отвори плика си с „картичката“, да я прочете, да ѝ се порадва.

Съдията раздаде всички пликосе, включително на машиниста и работничката в мебелен цех, които поетът познаваше по-отскоро. Накрая остана един плик, Жечев се извърна към него, каза името му, усмихна се многозначително и му го подаде през масата.

- Аз ще стоя до единайсет – съобщи. – Ако искате да останете и след това, ползвайте резервния ключ.

И гощавката продължи, сякаш не бе прекъсвана.

В единайсет не го оставиха да си тръгне, без да му натикат в ръцете чиста найлонова торба с разни останали недоядени вкусоти. Маргарит мислеше да се прибира и той, но прецени, че предпочита да се разходи сам в нощта. Постепенно се разотиваха. Още преди единайсет и половина поетът пожела всичко добро на неколцината си нови познати, решили да се почерпят по-основателно или да си побъбрят от душа, пое и той към дома си.

Отказа да вземе каквато и да е храна. Би прибрал само бутилката уиски, ей-така, за спомен, но докторката не му бе оставила тази възможност. Преди да си тръгне малко след съдията, тя бе обявила, че с твърдия алкохол са дотук, изчака да потуши евентуални протести, но никой не протестира, пхна си пълната до половина бутилка в чантата и им помахаша да се пазят, че ги иска всичките на линия след Нова година.

Маргарит Иванов издържа да не бръкне в чантата си през дългата си разходка до в къщи. Щом заключи и си свали якето обаче, седна на шкафчето за обувките и разкъса плика с твърдото квадратно картонче вътре, което бе напиал в клуба. Пликът бе празен. На картончето пишеше: „Спокойно, нали сме се разбрали! Бъди здрав! Весела Коледа!“

Поетът се усмихваше в антрето, докато се събуждаше. Усмихваше се и докато се приготвяше за сън. Питаше се дали и в някой друг плик е имало такова картонче или пък истинска картичка, но без банкноти. Не му се вярваше. Все пак идеше Коледа. И на малцината с по-големи пенсии или спестявания едва ли им бяха излишни малко допълнителни парички. Я стига, какво пък те интересува това, скастри се.

Заспа бързо и спокойно. И малко на градус все още.

На сутринта пиеше кафе и си мислеше, че до 26-и остават цели пет дни. Да, в Америка бе дълбока нощ. Прати писмо на дъщеря си да му напише кога ще им е удобно да се чуят и видят през нета, да се порадва и на внуците си. Прати писмо и на сина си да му напише трябва ли да купува нещо за Коледа и ако да – молеше за списък, та да си го изпринти.

Бе девет часа, събота. Чудеше се какво ще прави следващите дни. Добре де, освен да чете и гледа европейски мачове.

Чакаше да му се обади. Погледна часовника си за последно в десет и половина и си забрани повече да се интересува от времето. Не, не от метеорологичното.

Какво ли трябваше да занесе у госпожа Тина?

Как трябваше да се държи?

Как да се подготви за някакви неприятни изненади?

А не може ли да бъдат приятни изненади? О, да, разбира се...

Докторката звънна чак по обед.

- Да не си помисли, че снощи съм била пияна и вече съм те забравила? – почна направо.

- Аз си мисля всякакви неща, госпожо – отвърна уклончиво той.

- И все пак?

- Хрумна ми, че мен едва ли ще ме забравиш за няколко часа, ама за поканата не бях толкова сигурен...

- Я какъв си бил хрумлив! – рече Тина и му нареди: – Вземи нещо за писане!

- Взел съм. Телефонът ми бе върху бележника.

- Така ли? И ще ми разправяш, че не си бил сигурен!

- Дрънкам си аз...

- Пиши!

Тя му продиктува адреса, обясни му как да стигне и кое копче да натисне долу на домофона, защото името ѝ го нямало.

- Час? – вметна той.

- Дванайсет и половина.

- Какво да донеса?

- Цветя – отвърна жената.

- Съсипа ми изненадата – оплака се мъжът и май не се преструваше.

- Нямахте да ме изненадаш – засмя се тя. – Ще се изумя, ако те видя без цветя.

Той помълча, преди да подхвърли:

- А ако те извикат да заместваш?

- Ще откажа – отговори начаса лекарката. – Правила съм го. Те си имат и дълбоки резерви от мен.

- Ама първо звънят на теб, нали?

- Естествено! Аз съм страхотен доктор! А ти откъде знаеше?

- От житейския си опит – обясни ѝ поетът. – Когато една жена е страхотна, тя обикновено е страхотна и в професията си.

- Така ли било... – произнесе тихо страхотната жена.

А той си помисли, че това е вторият случай, когато я усеща смутена. Би дал много да би могъл да я вижда в момента.

- Така е било и така е – каза ѝ.

Тя вече се бе окопитила.

- Ще ти се обадя в понеделник как е Жечев и какво ще го правят.

- О, благодаря. Не те попитах приел ли е, защото видях, че снощи омекна като глина.

- Ще омекне, къде ще иде! Като ти звънна, вероятно ще знам и какво ще го правят нататък, ако има нещо.

- Възможно ли е да няма нищо?

- Не – отсече Тина.

- Да... То иначе...

- За да не се притесняваш, обичам всякакви цветя. Всякакви! Чао.

Докато и той каже „чао“, тя бе затворила.

16.

И уикендът, и началото на коледната седмица се оттекоха много по-бързо, отколкото поетът очакваше. Проведе цели три видео „пресконференции“ с далечна Америка, поприказваха си и се наразказваха до насита. Вече не обръщаше толкова внимание на акцента, с който внуците му там говореха български. Бе се примирил, умирил, смирил. Как да е, като ползваш родния си език само у дома?

На Бъдни вечер – по новооформила се традиция – си побъбри с двама-трима самотни като него приятели и роднини, вдовци, разведени. По-скоро на Бъдни привечер, защото след девет часа си изключи телефона, легна си, чете и заспа.

Прекара весела Коледа у сина си. Отиде без колата си, за да пие червено вино, едно на ръка, и за да не се чуди къде да паркира, понеже там бе цяло чудо да паркираш дори и по празниците.

На 26-и, четвъртък, купи червени рози, макар че жълтите повече му хванаха окото. Те и червените бяха също толкова свежи, сякаш току-що откъснати от някоя пролетна градина. Разбира се, че трябваше да ѝ занесе червени. Тя четеше книга, където тия неща с цветовете бяха обяснени ясно и подробно.

Тя вероятно знае и без книгата, предположи, докато плащаше.

Страхотните жени тия работи ги знаят още с раждането си, отговори си.

Точно в дванадесет и половина звънна долу на звънеца. Тина не беше ходила на фризьор, не беше гримирана, нямаше червило – както винаги, откакто я

познаваше; бе облечена в хубава домашна рокля, която ѝ отиваше, но нито криеше, нито подчертаваше фигурата ѝ.

Той ѝ връчи букета, протегна ръка и за нейна изненада пое нежно дланта ѝ и я целуна.

- Госпожо – леко сведе глава. – Честита Коледа!

- Честита и на теб.

Тина пое палтото му, окачи го, извърна се и се усмихна:

- Повече не се превземай!

- Префърцунвай – поправи я той.

- Все тая – засмя се домакинята. – Розите са прекрасни, Марго. И ми стана много приятно, че ми целуна ръка.

- Госпожо...

- Ела да те нахраня.

Нахрани го обилно и вкусно. Някой префърцунен сноб или префърцунен лигльо сигурно щеше да се изпрефърцуни, че докторката не е кой знае каква готвачка и би могло да се постарае малко или много повече, понеже едва ли приемаше през ден, през два мъже у дома си на официални обеда. На Маргарит всичко му бе вкусно, постоянно ѝ го казваше, а и бе съвсем наясно колко труд бе положила и да напазарува, и да сготви, и да подреди такава празнична маса.

Разговаряха за децата и внуците си. Тя имаше една дъщеря от единствения си брак, която живееше в Германия с мъжа си и дъщеря си, вече доста пораснала. Разправи му за Бъдни вечер у майка си, за децата на сестра си, колко обича Коледа и колко мрази Нова година. Той ѝ разказа за вчерашния си ден у сина си, за внуците си, за дъщеря си и другите си внуци в Щатите. И колко обича Коледа, но не мрази Нова година, когато си чете до полунощ, гледа през прозореца фойерверките, отбелязва си (не, не писмено!) в кои общини артилерийската подготовка е била на ниво, а къде куца и трябва да се вземат мерки – и заспива като всяка друга делнична вечер.

После заговориха за Жечев, за когото той вече бе информиран от нея. Предстояха му сериозни изследвания след Нова година – някои органи или функционирането им, както се бе изразила докторката, я караха да не е никак спокойна за него. Дробовете най-напред, жлъчка, бъбреци... „И нататък по реда си.“ Поне бе сигурна, че ще научат как е, а оттам насетне каквото могат, ще направят.

- Не е стар още – рече Тина, – но е водил безобразен живот.

- Мислиш ли?

- То си личи от изследванията. Пак добре, че той нищо не разбира какво пише там.

- Не бих се обзаложил – поклати глава поетът.

Тя смени темата. Изчака го да си изяде десерта, сервира кафе, преместиха се в хола ѝ: той на дивана, тя в очевидно любимото си кресло.

- Нали не бързаш? – осведоми се за всеки случай.

- Не, разбира се – засмя се той.

- Тогава, драги, хайде разкажи ми за себе си. Всичко, което прецениш, че може да ме интересува. Не се фукай, недей и да скромничиш.

- Не е ли малко подло от твоя страна?

- Не е. И не лъжи. Каквото не искаш да споделяш, премълчи го. Няма как да разбере, нищо не знам за теб.

- Как така нищо!

- Нищо от това, което е най-важно за мен.

- Това вече съвсем пък не е честно.

- Давай, давай, не ме мотай!

- А ти?

- Аз после. И то само ако преценя, че не е безсмислено.

- Няма що, страхотно си го измислила!

- Страхотните жени страхотно ги измисляме – гласеше веселият непреклонен отговор.

Не се получи като досадна изповед или скучна реч, понеже още от началото тя го прекъсваше, разпитваше, уточняваше, изобщо разприказваха се пак. Ала упоритата жена винаги го връщаше натам, накъдето искаше, и научаваше точно това, което искаше да научи – независимо допадаше ли ѝ или не. Не че Маргарит Иванов можеше да каже какво ѝ допада и какво не.

По някое време дори на него му стана любопитно не какви ги е вършил и какви ги е мислил, а го озадачи начинът, по който представяше житието-битието си. Наистина бе съвършено откровен и съвършено оголен. И ни най-малко не му пукаше, което вече буквално го изумяваше.

Умори се след час и половина-два. Не би било редно да не се спомене, че и той бе потънал много навътре в живота на Христина, просто така вървеше разговора им, откровено.

- Стигнах вече до пастора – изправи се тя, отиде в друга стая и донесе първия том да му го върне.

Седна, вгледа се в очите му.

- Още кафе? Нещо за пиене?

- Тази кана вода е достатъчна.

- Нека ти доверя – въздъхна жената и заговори кротко и някак странно логично и последователно: – Много съм ти благодарна, че беше искрен. Основното, което исках да проверя, бе дали пъзелчетата се напасват. Има ли някакво противоречие между онова, което чух от теб в кръжока, книгите, които четеш, нещата, които приказваш – и начина, по който си живял, всекидневието ти. Доверявам ти, не открих нищо смуцаващо. Нямах никаква идея колко съм удовлетворена.

- Удовлетворена? – обади се поетът.

- Добре де, не е това думата. Щастлива съм! Да, щастлива. Нямах никаква идея колко е приятно очакванията да не те излъжат.

- Защо пък да нямам?

- Защото не си жена, глупчо!

- Това не го съобразих... Значи, ревизията е приключена?

- Просто си поговорихме за теб.
- И не съм подлец?
- Така ми с струва, Марго.
- Ще ме приемеш ли за приятел?
- Натам отиват нещата, Марго. Ще ме разочароваш ужасно, ако внезапно се окажеш подлец и ме накараш да те разприателявам като във фейсбук.

- Още вода ми трябва – сипа си той втора чаша. – Мога ли да ти напомня, че хората се разочароват, когато преди това са били очаровани.

- Не е нужно, драги – не сваляше очите си от неговите лекарката. – Ти бе откровен и открит, дължа ти същото. Затова нека ти кажа, че скоро ще стана на 67 лазарника и съм малко бавничка с очароването. Не ми иде вече отръки.

- Да предложи друг израз? – усмихна ѝ се той.

- Да чуя.

- Изпитваш най-протичка лека симпатия.

- Би ли го повторил, но по-бавно.

Маргарит Иванов го повтори съвсем бавно.

- Не е и това, много е слабо – поклати някак вгълбено глава жената. – Я да ги оставим тези гатанки. Питай сега ти, ако нещо те гложди!

- Тази гатанка, мила Тина, е извънредно важна за мен – каза той.

- Нима допускаш, че за мен не е, мили Марго! – вдигна рамене тя. – Ще я отгатнем, да сме живи и здрави. Питай, не се притеснявай, ще ти разкажа всичко, което те интересува.

- Дано не те обидя, но засега почти нищо не искам да знам. Така ми е добре. Нека те опознавам постепенно.

- Ти избираш – вметна овладяно жената.

- Днес ще ти задам само три въпроса, много лесни са за отговор. Първият е имаш ли си приятел?

Тина прихна да се смее.

- Какво смешно казах? Гадже ли искаше да кажа?

- Днес е Коледа, човече! – клатеше красивата си глава тя. – Като ме гледаш така, имам ли си приятел?

- Тогава вторият въпрос. Защо?

- Значи си знаел отговора на първия!

- Допусках го.

- Отговорът на втория е: нямам, защото нямам. При много жени така се случва. Аз съм измежду тях.

- Трети и последен въпрос: защо си оставяш бяла косата? Много ти отива, ама нали има разни специални бели бои или платиненоруси ли бяха? Мързи ли те, или подчертаваш колко ти е гъста и хубава косата? Съзнавам, че въпросът ми е доста идиотски, но се питам още от оная вечер, когато те видях за първи път.

Тя го бе зяпнала леко и изглеждаше хем смешно, хем така по детски очарователна.

- Божичко, ти не се шегуваши!

- Бих ли посмял да се шегувам с такива неща! Нали ще ми издереш очите!

- Позна и за двете – внезапно се ухили Тина. – И ме мързи, адски ме мързи да се занимавам с бои и бойдисвачки, и се перча с хубавата си коса. Може и да е бабешка, но е хубава!

- Така си и мислех. Нямахте как да няма и малко перчене.

- Ама ми отива, нали?

Той само въздъхна, кимна.

- Хич не се зарадва на първия отговор – подметна закачливо тя, стана и се приготви да отнесе чашите за кафе в кухнята си.

Спря се на вратата на хола с чинийките в ръце, но Маргарит Иванов продължаваше да мълчи.

- Съжалявам, не биваше да го казвам – продума домакинята и го остави сам.

Той още премисляше какво да ѝ отговори, когато тя се върна, взе първия том от края на масата, свери нещо в съдържанието и отвори на съответната страница.

- Бих искала да поговорим за някои неща, които не разбирам – предложи кротко.

- Дано мога да ти бъда полезен – продума Маргарит.

- Ще можеш, ще можеш. Хей – сети се изведнъж тя, – имам още половин бутилка от онзиденшното уиски! Искаш ли?

Той не се поколеба нито секунда. Тъкмо щеше да си допремисли.

Докторката изчезна отново, донесе чаши, лед, ядки в красива кристална купичка. Настана се в креслото си, като предостави на него да налее, но му посочи, че желае буквално две глътки.

- Наздраве! – чукна чашата си о неговата.

- Наздраве!

Той отпи, вдига поглед. Очите ѝ бяха спокойни, но бдителни.

- Много се зарадвах на първия отговор – наклони леко глава Маргарит.

- Не забелязах, вероятно съм се разсеяла – леко вдигна рамо Тина.

- С годините свикнах да бъда съдържан във външната изява на радостта си – продължи мъжът. – Много ми помага, защото често се случва радостта ми да е била напразна или още по-често без основание.

- И си рече: сигурно и сега пак ще е така – предположи жената.

- Рекох си го, госпожо – кимна той. – Рекох си още, че сега не знам какво да правя, но знам, че каквото и да направя, ще усложня ужасно живота си. На мое място не е ли нормално човек да си рече такива неща? Ала се радвам...

- Объркваш ме – обади се тя.

- Ала се радвам, че чух каквото чух. С другото ще се справя някак си.

- Всичко е объркващо с теб. – Тина размърда пръста си, с който бе отбелязала мястото от книгата, листата прошумоляха. – И тази книга ме обърка, съвсем ме обърка. Толкова нови за мен неща! И още толкова не разбирам... Ала усещам невероятна топлина, докато я чета. И милост, милост... И такава благодат...

Тя тръсна глава, пресегна се, доля си още два пръста уиски и пусна три бучки лед отгоре им. Пи, подсмъркна:

- И през цялото време от главата ми не излиза, че това е любимата ти книга.
- Една от любимите – вметна той.
- Знаеш ли кое е хубавото? – усмихна се внезапно тя.
- Мога да изредя стотина неща – усмихна ѝ се и той.
- Ти си единственият, с когото мога да поговоря за нея. Ето тук най-напред.

Това пък какво означава според теб?

И тя му прочете един кратък пасаж.

Навън отдавна се бе стъмнило, когато приключиха с книгата.

- Така ми е жал за пастора! – клатеше глава Тина.

- Така се радвам за пастора! – клатеше глава Маргарит. – Такъв благословен край!

И неусетно се върна при приятеля си Стоян Жечев.

- Все още не мога да повярвам – рече ѝ, – че Стоян се съгласи да ходи при твоя познат, а не при своя си приятел.

- Нормално е – обясни му докторката. – Моя човек ще си свърши работата не по-зле от неговия, ама приятелят му ще му виси на главата, ще го притиска за режим, ще го проследява спазва ли указанията му, изобщо – ще го тормози. А Стоян не е човек, дето ще се остави да го тормозят.

- Дори за сметка на здравето си!

- Разбира се, че дори за сметка на здравето.

- Това петно ли е, петна ли са в дробовете... Много ме смущават...

- След Нова година ще видим точно какво е. Пак ще го гледат, ще умуват, има си процедури...

Маргарит усети, че тя шикалкави, че го баламосва. Най-вероятно я беше страх той да не се изпусне пред приятеля си какво му е казала. Прищя му се да я попритисне, да измъкне каквото може от нея. Внезапно осъзна обаче, че не иска и да знае още цялата истина. Добре си беше и така, в неведение и с надежда.

И къде ще избягаш от цялата истина, мина му през ума. Именно защото нямаше къде да избяга, цялата истина можеше и да почака още малко.

Махна с ръка, сякаш пъдеше мислите си.

- Какво има? – сепна се Тина.

- Нищо – погледна я той. – Коледа е, светъл празник. Утре Стоян има имен ден, пак ще му се обадя.

- И аз ще му звънна.

- Заседях се – изправи се рязко гостът. – Ще вървя.

Домакинята не го спря, а той кой знае защо го очакваше. Благодарил я за гостоприемството, за чудесния ден, който му е подарила – дежурните фрази. Тя изчака да приключи, на свой ред му благодари за компанията и за много ползотворния за нея разговор за книгата.

Сякаш бяха прекрачили границата на два свята. Само допреди пет минути бяха говорили най-откровено и най-съкровено за най-сакралните мъки на човека и душата му. А сега си разменяха постни реплики и тривиални любезности.

Ала нито тя, нито той успяха да избягат от тази нелепост. Чак докато тя, хванала вече дръжката на външната врата, тихо попита:

- Е, Марго, как ти се добровиждат нашите отношения?

Бе напълно неподготвен за такъв въпрос. Тя го гледаше право в очите, а хубавата дума сякаш я изпя, така меко и ласкаво я произнесе.

Той реагира спонтанно. Протегна ръце, прихвана полека главата ѝ с шепи, вдигна я нежно нагоре, опита се да запомни израза на очите ѝ, после вече не му беше до израза на очите ѝ, а и тя ги бе затворила... Целува я, докато и тя, и той останаха без въздух.

Отдръпна се.

- Обещавам ти, в най-скоро време ще ти доложат как ми се добровиждат – проговори, след като си пое шумно дъх.

Устните ѝ... Сега му изглеждаха изпръхнали и още по-топли.

- И кога по-точно ще ми доложиш? – усмихна се тя, ама едва-едва.

- Нека си регулирам дишането – засмя се поетът. – Щом го регулирам, ще съм готов с доклада.

- Дано си по-бърз с регулациите – отвори широко вратата докторката.

Маргарит Иванов слезе по стълбите вместо с асансьора. Тръгна пеша, после реши да вземе такси от булеварда. Мина време, докато се появи кола със зелена светлинка, още двайсетина минути пътуваха до дома му. Уж не беше твърде далече, ама не беше и близо. Шофьорът се опита да завърже приказка, след като си честитиха Коледа, но на пръв поглед любезният му клиент се оказа неразговорлив. Млъкнаха – и така до плащането на сметката.

Любезен, неразговорлив, но щедър, помисли си шофьорът, преди да отпраши да работи.

Поетът – разбираемо – не бе зает с мисли за себе си, а за докторката Христина. Още по-разбираемо, още на стълбището ѝ първо и най-главно се питаше от колко време не е целувал жена. Странно, но отначало се затрудни да си отговори. Сетне веднага се появи логичният следващ въпрос: а тя? Понеже както се целуваше, може би доктор Тина бе целувана още по-отдавна. Нямахше понятие откъде накъде му дойде това на ума. Не смяташе обаче, че кой знае колко се заблуждава. Тя се целуваше радостно и още, как още... Да, някак учудено. Точно така, учудено!

Естествено потекоха относително по-пресните спомени за плахите му опити за сближение с няколко жени, години след кончината на неговата си жена. Нищо не се получи. Нищо подобно. Подобно на кое? На днешния ден, каза си, на последните седмици, на цялата ситуация сега. Нищо от онова с онези жени дори отдалеч не наподобяваше това с тази жена.

Не тази жена, а Тина.

Беше още в таксито, когато се сети как тя бе реагирала на краткия му разказ за оная гадост, която демагозите наричаха и до ден днешен възродителен процес, за преживяванията на баща си турчина и за мъките на майка си българката. Маргарит Иванов имаше богат опит за сравняване на разните реакции през последните 40

години и вярваше, че безпогрешно се ориентира – поне за тая мракобесна материя – коя реакция е човешка и коя не е.

Едва се бе прибрал, ония трагедии се стопиха, а се появи отново вкусът на устните ѝ. И изобщо вкусът на цялото преживяване – от обеда до целуването.

Преоблече се в домашните си дрехи. Да, за жалост, нямаше как да отблъсне вълната от размисли и емоции – някаква странна смес, хем противна, хем агресивна, – която го удари, когато неизбежно се втурна проблемът с възрастта, със старостта, със смъртта в края ѝ. Беше го яд на себе си, че си трови началото на коледната вечер, но нищо не можеше да стори, освен да премисли каквото премисли. И да въздъхне. Поне горчилката намалая, а сетне и отлетя нанякъде.

„Бийтълс“ помогнаха. Хрумна му, че откакто се запознаха със Стоян Жечев, нито веднъж не си бе пуснал „Сарджънт Пепърс лоунли хартс к्लъб бенд“. Дори се изуми как не му е дошло на ума. Това бе любимият му албум, знаеше го наизуст едно време. А може именно затова.

Настани се удобно, написа в търсачката „Sgt“ и в листа долу тутакси се появи песента. Щракна, полюбува се на хубавата обложка, заслуша се в краткото парче.

Господи, мислеше си, 56-57 години оттогава! След „Сарджънт Пепърс“ реши, че му се слуша Моцарт, после релаксираща музика, после не вечеря, защото бе преял у докторката, после си легна и бързо заспа рано-рано.

Рано и се събуди.

В девет часа звънна на Стоян да му честити имения ден. Това бе третият път за последните няколко дни: пожелания за весело прекарване, поздрави за Коледа. Този път: здраве, кой как е прекарал Коледа с децата, да, почивка сега, да, четене на книги и някой и друг по-интересен английски мач.

Ала взаимните изненади предстояха.

- Вчера бях на обед у Тина – подхвърли поетът едва ли не преди да затворят.

- Моля! – възкликна спонтанно съдията.

- Покани ме, приех. Хапнахме, побъбрихме...

- Ти да видиш!

- Е, нямаше как да видиш – удари го на шега Маргарит.

- И това ли беше?

- Това – излъга най-спокойно поетът.

- Докато дрънкахме за ланшната шума, сигурно си се чудел дали да ми кажеш.

Гласът на Стоян не бе сърдит, просто констатираше очевидното според него.

- Грешиш, приятелю – засмя се поетът, – отлагах го за десерт. Не съм възнамерявал да го крия.

Магистратът дълго мълча, сякаш обмисляше каква присъда все пак да произнесе.

- Чувам дишането ти – обади се Маргарит.

- Така дишам аз, чува се – промърмори Стоян.

- Само да знаеш.

- Добре! По дяволите! – Съдията сякаш бе решил най-после какво наказание да наложи. – Откровеност за откровеност... Довечера сме на ресторант с Радка – съобщил някак прегракнало.

В интерес на истината Маргарит Иванов очакваше да чуе най-разнообразни мъжки реплики – включително пиперлии и леко вулгарни, – но не и това, което чу.

- И защо „по дяволите“? – намери за уместно да попита след половин минута.

- Понеже не съм никак убеден, че постъпвам правилно.

- И нямаше да ми кажеш, ако аз не бях ти казал за обяда у Тина.

- Естествено. Това да не е твоя работа! След Нова година може би щях... Ако си послушен...

Стоян вече се смееше.

- Трябва да изясним с нея едно-друго – продължи. – Ти нали точно този акъл ми даде. А и ми е жал...

- Това вече беше гадно – прекъсна го поетът.

- Не за нея бе, човече! Не ме разбра, защото бързаш като пале пред майка си! – парира начаса съдията. – Кой съм аз, та да ми е жал за нея! Жал ми е и сега, а щеше още повече да ми е жал, ако зарежех нещата така, без да ѝ обясня колко я ценя... И колко си я обичам тази добра, тоя сваятна питагорка...

- Кажи ѝ го!

- Ще ѝ го кажа, тъкмо за това я поканих!

- Приятна вечер. А аз ще изляза сега да се поразходя.

- Марго?

- Да? – Маргарит Иванов леко се стегна. Досега съдията не беше се обръщал така към него. – Чудех се какво ти пречи да произнасяш името ми.

Оттатък пак се чуваше само дишане.

- Остави това сега – проръмжа Стоян Жечев. – Виж, Тина само външно е такава ербап... Отвътре е като оня ръчния хляб от едно време... Майка ми, Бог да я прости, му викаше „душичка“. Хляб душичка...

- Ако някой ден признателната общественост – начена тържествено поетът – реши да издигне паметник на грижовния кръжочен ръководител, аз ще изровя земята, но на скулптора ще позираш ти.

- Не се майтапи! – засмя се съдията.

- Признавам, че си по-умен от мен – завърши Маргарит, – но не си чак пък толкова много по-умен. Нима допускаш, че не съм го забелязал?

- Аз да си кажа... Умнико!

- Аз също съм наясно вече с ербапо-душичкестия характер на нашата докторка.

- Само подметнах... Хайде, върви се разхождай, белким измислиш още някое есе!

- До скоро, приятелю. Пак ще се чуем.

Новините около приятеля му го накараха да преосмисли много и много неща за самия себе си. Раждаха се някои идеи.

Стоян Жечев не бе очарован да чуе отново гласа му по обед на следващия ден, събота.

- Няма да досаждам, шефе, максимум две минути – избърбори поетът предварително намислената си фраза. – Как мина, накратко?

„Шефът“ въздъхна, размисли и все пак изруга тихо под носа си.

- Много си нагъл.

- Времето ми тече.

- Какво да ти разкажа... Ти да не би да ми разказа за себе си.

- Разбира се, че ти разказах! – фалшиво протестира Маргарит.

- Прати ме за зелен хайвер ти... Както и да е. – На съдията не му се спореше. – Споделих ѝ честно и почтено всичко, което мисля за нея и чувствам към нея... Точно според указанията ти...

- Стига!

- Не всичко, то се знае... Накрая ѝ съсипах настроението, защото ѝ обясних, че съм саможив темерут, че ми е добре да си живея така, както си живея... И тъй нататък...

- Леле, това ли направи! – Поетът бе поразен и говореше може би малко грубо: – Ти най-сериозно ли ѝ заяви, че тя е страхотна и мила, и всеотдайна, и че разбираш, дето си ѝ легнал на кроткото сърчице, ама понеже си дървенияк, консерва и егоист, едно на ръка, а и мреш да си самотен у дома, и понеже може да ти пречи да си гледаш мачовете – нека си я караме като досега!

Магистратът обмисляше емоционалната пледоария на обвинението.

- Горещо-долу това се получи – обади се.

- А тя как реагира?

- Посърна... И ми рече, че тя приема... В смисъл, примирява се, щом така виждам нещата... И че винаги можа да разчитам на нея, ако имам нужда от помощ...

Маргарит Иванов понечи да блъвне пак, но се удържа и силом си наложи да дойде на себе си. Къде се вреше, дето наистина не му беше работата.

- От друга страна – произнесе, – ти най-добре можеш да прецениш как искаш да живееш... Съжалявам, че избухнах.

- Прояви съпричастност към кръжочния си ръководител – изтърси глухо съдията. – Ще ти се отчете, като ти пиша характеристиката за пред Господ.

- Тури му пепел – каза Маргарит.

- С нищо не си ме засегнал – каза Стоян, – но му турям пепел.

- Ще ти звънна след Нова година. Хем да видя как си.

- Звънни и преди това, ако ти хрумне.

Поетът се обади на Радка в неделя. Пожела ѝ приятно прекарване на новогодишната вечер. И докато тя мънкаше радостна и безкрайно учудена от позвъняването му, той ѝ напоежа всички най-хубави неща на тоя свят, които му идваха на ума.

В неделя вечер поне едно от причудливите му идеи се бе оформила като решение. А в понеделник сутринта звънна на Тина.

Тя не прие веднага предложението му. Не че имаше против, но трябваше „да съгласува“.

Съвсем друга тема е, че трудно повярва на ушите си и бе доста стъписана. Пообърка се, което му достави огромно удоволствие. Не пропусна обаче и да го захапне, като се съвзе.

- Днес е 30-и, нали? Много по-добре би било да ми се обадиш утре надвечер, да речем. Или най-малкото късно довечера. Хрумва ти нещо, а аз веднага почвам да играя по гайдата ти.

Ама гласът ѝ я издаваше колко се радва.

- Първо, не е нещо, а мила покана да посрещнем заедно новата година – започна престорено назидателно той. – Второ, предпочитам да ти доложим лично кое как ми се добровижда. И наоколо да гърмят фойерверки, а думите ми да звучат като заря.

- Поет – вметна сухо докторката. – Има ли трето?

- Има. Знам, че ти създавам главоболия в последния момент, но и ти ме разбери. Не беше хрумване, а гениална идея, която следваше добре да обмисля. Вие, младите, сте по-припрени, ама на нас, възрастните, ни трябва повече време, за да помъдруваме над идеите си.

Тя се смя искрено и малко по-дълго, отколкото щеше да се смее, ако не беше и малко попресторено. Време ли печелеше госпожа Тина?

- Обмислих я идеята си – настави равно канещият – повече от добре и я намерих за още по-гениална. Едва тогава посегнах към джиесема. Това ми е темпото, мила госпожо, моля за снизхождение.

- Надявам се, няма четвърто – отзова се поканената.

- Всуе се надяваш, има. Ако приемеш, няма да носиш нищо. Абсолютно нищо. Пълна почивка. Идваш като английската кралица, Бог да я прости, настаняваш се, а аз ще те обслужвам.

- Все нещо ще спретна – пое си въздух Тина.

- Не! – настоя Маргарит.

- Не може така.

- Може. Утре може. Каквото сготвя – това. Впрочем, аз съм широко скроен човек: мога да готвя, мога и да не готвя.

Тя пак прихна, тихичко този път.

- Утре ще му мисля кое ще избира.

- Зарежи готвенето, Марго!

- Не ми се мешай, Тина!

- Ще ти звънна до час – рече тя, връзката прекъсна.

Поетът – съвършено обосновано и умно – реши да отложи пазаруването за после. Защо да пазарува, ако щеше да е сам?

Лекарката се обади след има-няма половин час.

- Благодаря за поканата, пак, много мило от твоя страна – почна директно, като чу гласа му. – Сега...

- И мъдро – успя да вметне Маргарит Иванов.

- Почвам отначало – каза тя. – Благодаря за милата ти и мъдра покана.

- Моля.

- Така. Сега, ето как стоят нещата при нас, младите. Ще дойда след девет часа. Дотогава ще съм при майка ми, да им сложа да се нахранят с детето, че сестра ми са на гости. От две седмици ѝ бях обещала, че ще карам Нова година у тях. Детето е десетгодишен дангалак и е много оправен – ще се наглеждат взаимно с прабаба си. Ще им звънна към единайсет да ги чуя как са. И сестра ми отделно ще се обажда, и дъщеря ѝ, майката на оня разбойник. Както и да е, всичко е наред. Уговорихме се със сестра ми...

- Падна ми камък от сърцето – произнесе светата истина поетът.

- Тегли му един шут на камъка!

- Теглих му. Ти защо ми спести най-интересното?

- Кое пък е това? – направи се на ударена жената.

- Я как се преструваш! Наивник или не, ама тоя път няма да ти мине номерът с бобслея. Та какво каза сестра ти?

- За промяната в плановете ли?

- Тина!

- Ами... Попревъзбуди се от любопитство... Настръхна като същинска клюкарка... Тя си е и клюкарка малко...

- Да го наречем жажда за знания.

- Може и така – засмя се лекарката. – Много ми е ученолюбива, но не ѝ се уреди въпросът.

- Никак ли?

- Нямаше как да е никак. Ако се притесняваш, представих те в много добра светлина. Поет, генерален директор на седем души, хубава пенсия...

- Трогнат съм.

- След Нова година обаче няма да се отърва лесно.

- Може да ни запознаеш, тя ще загуби ума и дума – и готово.

- Идеята ти е добра.

- И мъдра.

- Имам работа, мъдрецо.

- Аз пък ти имам имейла. Ще ти пратя адреса си.

- Благодаря. Утре ще се видим след девет. Ако се сетя за нещо, ще ти звънна.

- Поздрави майка си, сестра си, разбойника. Пожелай им весело прекарване от мое име.

- Разбира се. Дочуване.

Ама този път тя не затваряше.

- Има ли нещо? – попита Маргарит.

- Има, Марго – продума Тина. – Бих искала да знаеш, че ме стопли с поканата си... А сега – дочуване.

На Маргарит Иванов му оставаха две важни задачи за изпълнение.

Свърши първата за час-два – напазарува и за двата варианта на меню. Сухи колбаси, риба, майонези и прочее зимни мезета за любимото си бяло вино; и месо, зеленчуци, разни сосове, ако все пак се претрашеше да сготви нещо за Тина. Купи и плодове, ядки, хубави коледни салфетки.

Като разтовари всичко, се обади на Стоян Жечев. Пожела му весело прекарване (съдията щеше да бъде при дъщеря си) и попита небрежно:

- Чувал ли си се с питагорката?

- Току-що – отговори някак служебно, но не и враждебно магистратът. – Въртя, сука, но накрая пак излезе нейното. Утре ще ми донесе разни готвени от нея блягинки. Сигурно ще имам да ям до 10-и януари.

- Блажени дарените с блягинки – отбеляза стегнато поетът.

- Разправи ми за твоето обаждане. Как била изненадана, ама ти много си я разчувствал с пожеланията си.

- Ти си суров воин мъжкар, Стояне, затова не забелязваш, че аз съм си такъв – разчувствам дамките.

- Бива те, да знаеш – похвали го суровият воин. – Като я слушах, съвсем я беше размекнал.

- Като спомена 10-и януари – промени темата Маргарит Иванов, – хрумна ми тия дни идея. Ако не си гледал дългосрочната прогноза, след 5-и времето ще е много меко, сухо, а бе става за пътуване. Рекох си, да се поразходим двамата до селото, където живееш през ваканциите. Ще видиш къде съм израсъл като съвсем малък и през летата. Ще ти покажа къде беше къщата на дядо ми и на баба ми, българите. Сега там има друга къща, сравнително нова. Живеят други хора, дори не ги познавам. Ще се разходим, ще хапнем някъде и се прибираме в София.

- Изчакай ме една минута да помисля – предложи изненадващо Стоян Жечев. – Разходи се до кухнята, пий вода и се върни. Не затваряй.

- Добре – рече озадачен Маргарит Иванов.

И точно това направи, отиде да пие вода.

- Тук съм – проговори след две минути съдията.

- Чувам.

- Много добра идея, Марго – одобри я Жечев, – но аз имам контраидея. Не, контра звучи лошо.

- Алтернативна?

- Точно така! Ех, как обичам „българските“ думи! Алтернативната ми идея е да идем до моето село. Стотина километра са, а къщата на дядо ми и баба ми си стои, нищо че сега не е наша. И аз съм карал там лято след лято. Ще пообиколим наоколо по баирите, много е красиво. После как беше – ще хапнем някъде и обратно в София.

- Добре – съгласи се поетът. – А следващия път ще идем до моето село.

- Отдавна си го мислех, че е редно да го видя това село още веднъж.

Нещо бодна Маргарит Иванов под лъжичката.

- Дядо ми бе славен човек – въздъхна магистратът. Помълча. – Браво на теб! Чудесно го измисли!

- Ти го измисли за твоето село.
- Да де, ама иначе... Все тая. Коя кола ще вземем?
- Може би все пак моята – предложи поетът. – След като ще ходим при твоите спомени, ти ще се умилиш и ще ти се допие поне винце в селската кръчма.
- Добър шофьор ли си? – осведоми се не на шега съдията.
- Среден, но разумен.
- Има подходящо кръчме – съобщи Стоян Жечев. – Там ще хапнем и ще изпия малка каничка червено вино.
- Дадено. Ще следим прогнозите и ще изберем най-подходящия ден. Без петък.
- Естествено. Ти къде ще караш Нова година? – попита съдията.
- В къщи – отвърна бързо поетът.
- Весело прекарване и на теб. На 3-и ще се видим.
- В шест часа ще бъда в църквата – каза Маргарит Иванов.
- И аз ще дойда тогава – реши Стоян Жечев. – Не забравяй да си носиш пари, за всеки случай!
Засмя се весело като дете, преди да затворят.

17.

До следващия петък обаче оставаше много време, което съдията оползотвори по най-добрия за себе си начин.

Разговорът за пътуването до селото му отприщи лавина от спомени. Самият той се изненада колко неща успя да възкреси в цветни картини, след като се понапъна малко в началото, а после всичко потече от само себе си. Бе се насладил на вълшебно лятно детство – в буквалния смисъл на думата. Баба му му разказваше вълшебни приказки за вълшебни царства и царкини, за вълшебни приключения и геройства, а тя пък беше вълшебна сладкодумница. Да, беше много стара тогава, на цели 50-60 години, но той я възприемаше такава, каквато я бе „заварил“ – бабичка, прекрасна бабичка, любимата му бабичка.

Наизвади кашони и кутии със снимки, които не бе разглеждал от сума ти време. Той като бебе, като 2-3-годишно хлапе, някакви тържества на селския площад, а в дъното фотоапаратът е хванал и големия портрет на чичко Сталин, най-добрия приятел на децата, включително и на българските летни селянчета, а иначе току-що пръкнали се новоизпечени софиянчета. Малкият Стоянчо на двора, играе си с някакъв маркуч. Той при кошерите на дядо си. Той, пременен като индианец с пера от кокошка под превръзката. Майка му, леля му, братовчедки, сюриса деца братовчеди, баба му и дядо му – позират важни-важни до герана... И още няколкостотин снимки – коя от коя по-захабени, поизтрити, бледи, несръчни, пречупени тук-там, огромната част – без надписи, без дати отзад, без нищо.

Пак подкашляше леко. И съвсем нарядко. Поне не го боляха гърдите.

Този път не избяга от някои безрадостни наблюдения. Вероятно снимките го провокираха. Най-напред: какво щеше да стане с тях, когато се случеше неизбежното. Пообходи мислено родата си, своята си, най-близката. Не можа „да се

закачи“ за нито едно от обичните си лица, които се появяваха едно по едно пред вътрешния му взор. Никой, ама абсолютно никой – мислеше си – няма и да посегне към тия овехтели кутии, да ги прегледа, да ги подреди, да ги запази за идните души, които щяха да се появят на тоя свят и да влязат в тела, принадлежащи на рода Жечев.

Никой не ти принадлежи, старче, напомни си. Нито на теб, нито на рода ти. Още по-малко пък тия синковци, които ще да се пръкнат по линията на дъщеря ти.

Прибра кашоните и кашончетата, замисли се къде да заведе поета около селото си. Набеляза си няколко красиви кътчета, откъдето се ширваше по-просторен пейзаж. И кал ще се ширне вероятно, рече си. Е, и? Кал, синьо януарско небе, снежни върхове в далечината, мир, чист въздух... Нарича се излет сред природата, а не сред асфалта.

Така или иначе, чудесно го измислиха. Здравей и сбогом.

Това „сбогом“ го отплесна към Радка математичката, оттам – към кръжока, оттам – да го вземат мътните тоя поток на съзнанието! – към едно някогашно дело, последвано от много тежък личен разговор с оня устат адвокат, който го бе направил на мат и маскара.

Мат и маскара! Присети се, че това бе един от любимите лафове на дядо му. И изцяло потъна в спомените за дядо си. Запита се дали е обичал някого повече от дядо си. Може би децата, но това бе друго, различно, не подлежеше на сравняване и не бе редно да се сравнява. Майка, баща, баба му, другите му прародители – не, дума да не става. Бившата му жена – глупости! Няколко жени, които наистина бе обичал – глупости! Още, все още, даже днес, след 60, след 70 години – ето пак го обляхваше онази любов, с която дядо му Стоян го обичаше по своя си неземно простицьк начин и на който детето отвръщаше с пълната мяра на чистото си невинно сърце.

И какво стана с чистото сърце?

Наложи се да пийне нещо още в късния следобед, на вечеря – пак. Легна си рано, алкохолът подпря едно рамо, спа добре, като къпан пияница.

На сутринта, последната сутрин на годината, го болеше леко главата. Защото не си пияница, похвали се, докато сърбаше кафето.

Купи едно-друго от кварталния магазин.

После се обади Радка, уговориха се в колко часа ще мине. Той си спести спорове, напомнянията, че няма нужда, че защо се товари и заради него и подобните безсмислени тъпотии. Жената дойде, но не влезе. Как така? Ами така, заинати се, имала била работа и прочее. Накара го да излезе на площадката, за да не му подава двата плика през прага, че не било хубаво така, обясни му как да яде еди-какво си и как да си стопли еди-що си, понеже той беше малоумен и малолетен, та нямаше да се справи с такива гигантски предизвикателства, спести ѝ (пак!) какво му мина през главата, прие пожеланията ѝ, отпрати своите и аха тя да хукне надолу по стълбите, но той я прикова със втренчения си поглед.

- И няма да ме целунеш за живот и здраве, така ли? – измери я едно хубавичко. Добрата Радка загуби уж ума и дума, но само за секунди.

- Не – отвърна. – Виж си брадата.

- Тук ли ще ме изчакаш да се обръсна? – попита я най-сериозно той.

- Казах ти, имам работа – поклати укорно глава тя. – Не ме занасяй!

- Не те занасям – пристъпи той към нея. – Хубаво, аз ще те целуна.

Хвана я за раменете да не мърда и нежно я целуна по бузата.

Бузата ѝ бе поувехнала като снимките от детството му. Ама и тя като тях излъчваше топлота и любов, осъзна той, преди да се отдръпне.

- Сега вече върви – усмихна ѝ се. – Ако не умра от преяждане до петък, ще се видим тогава. Пази се.

Изчака я да тръгне надолу и чак тогава тихо притвори външната си врата.

Прекара добре, в смисъл – нормално и спокойно, новогодишната нощ при сина си, спа в хола, прибра се малко преди да стане обедно време, звънна на един от старите си познати – Васил, честити му именния ден освен Новата година, отговори на цял куп обаждания и есемеси, пак поспа в късния следобед, че на оня диван хич не му беше удобно, не близна нищо след прекаляването преди и на Нова година, чете, спа, чете, кашляше от време на време, не излезе нито веднъж навън, нагъваше Радкините благини, мислеше често за нея, за жената, която не обичаше да се занася, ала очевидно обичаше да обича и да се грижи за обичните си, хващаше го скомина заради своята безпомощност, заради тая проклета дума „късно“, която не му излизаше от ума.

В петък точно в уречения час бе в църквата. Ала бе дошъл доста по-рано, за да нахрани котката, да поседи навън в студа, да погледа кръста горе на кубето и за да си каже за стотен път, че само Господ знае кое е късно, кога е късно и дали изобщо е късно.

Междувременно Маргарит Иванов изкара страхотна Нова година със страхотната докторка Тина. Или вече Тин. Още докато ѝ помагаше да свали раничката си и ѝ поемаше палтото, я попита дали може да я нарича Тин.

- Това пък защо? – учуди се тя.

- Не знам, хрумна ми. По-лесно ми е.

- На китайка ли ти приличам?

- По-скоро на японка понякога. Ако ти е неприятно, забрави.

- Няма проблем. Както искаш, така ми казвай. По-рано всички ми викаха Криси, после Тина, сега нека съм Тин. Само за теб.

Той ѝ подаде удобни меки чехли,

- Смръзнала си се – попира ръцете ѝ.

- Студено е, а и тая мъгла...

- Ръкавици?

- Забравих ги в бързината.

- При сестрата ти нямаше ли едни ръкавици?

- И това не съобразих. И шапка не си взех.

- Стопли си ръцете на радиатора.

- Не, добре съм вече. Не забравих обаче да хапна малко, че бях пригладняла.

Бе почти девет часа. Тя бе дошла много по-рано, отколкото той очакваше, но масата бе подредена, мезетата нарязани, само по-нататък трябваше да претопли каквото ѝ бе сготвил за вечеря.

Докторката огледа хола с елхичката, трапезата с красивите чаши, чинии, прибори, салфетки, ярката светлина от полилея. Посочи мястото, което предположи, че ще е нейното. Поетът кимна.

- Много е красиво – рече жената. – Постарал си се. Благодаря.

Мъжът произдърпа стола ѝ, настани я.

- Моля – рече тихо. – Ракия, водка? Или уиски? Чърчил не би възразил, че объркваме етикета.

Тя се засмя.

- Глътка ракия с лед.

- Сега идвам.

Той сервира, чукнаха се.

- И без това ще ме питаш, да ти разкажа набързо. – Тина вдигна глава, очите ѝ сияеха. – Измислих го гениално, за да не се бая, иначе сигурно щях да дойда малко преди полунощ. Съседката отсреща ми е нещо като приятелка, помагала съм ѝ не помня колко пъти. Помолих я да нагледа два-три пъти старо и младо, докато заспят, връчих ѝ моя ключ, звъннах на сестра ми да ѝ се похваля каква съм умница и ето ме тук. Да отбележа още, че и майка ми, и правнук ѝ въобще не се впечатлиха. Досадната муха, която бръмчеше и им пречеше да си гледат телевизията и таблета, просто щеше да отлети през вратата по-рано. Още по-добре, прав ѝ път.

Маргарит Иванов я наблюдаваше замислено, без да се обажда.

- Какво има? – вдигна вежди гостенката.

- Ти си си – отвърна уклончиво домакинът.

- Тоест?

- Успокоих се, докато те слушах. Неотразимата самурайка се завърна. Бях се притеснил с тия ръкавици и шапки... Рекох си, влюбила се е в някого и ще умре от студ тая зима.

След дни и седмици Маргарит Иванов все се питаше как му дойде на акъла да изтърси тази провокация и най-вече защо я изтърси. Не можеше да си отговори. Обикновено не го правеше. Дори много рядко изтърсваше на глас каквото му текваше на ума. Сега го стори, ама излезе за добро. След дни и седмици не можеше да повярва колко на добро излезе. Слава Богу, че се изпусна.

Докторката имаше избор как да реагира на уж шеговитата му реплика. Отне ѝ бая време да реши какъв да е изборът ѝ. Единият път бе и тя да го обърне на шега, другият – да го озапти и да му покаже, че е неуместно или поне доста рано да минава разни линии. Червени линии, жълти, а може би и зелени, но по-нататък... Тя обаче послуша сърцето си и тръгна по трета пътека.

През цялото време не отмести очите си от неговите. Освен че бе смела жена, за което много ѝ помагаше професията ѝ, беше ѝ и любопитно да види какъв ще е изразът на очите му, като чуе каквото му предстоеше да чуе.

- Така... – проговори тихо и съвсем сериозно. – Оценявам находчивото ти и провокативно чувство за хумор, Марго. Прав си, малко бях отнесена днес, що се отнася до въпросните шапки и прочее, но не забравих да си взема нощницата. Добре ме чу, оттатък в раницата е. Влюбена или не „в някого“, съобразявам.

Дума да не става, заслужаваше си да се полюбува на сащисаната му физиономия.

- Изпросих си го – усмихна ѝ се притеснено той. – Сега какво да правя? – попита я сякаш наистина търсеше помощ от нея.

- Казах, че я нося. Ако си толкова скандализиран, просто ще си я отнеса в къщи неразопакована.

Дори на нея ѝ хареса крошетото, с което го свали в нокаут. Малко жестоко бе за вкуса ѝ, ама как да не го цапардосаш, като е свалил гарда толкова ниско.

- Недей така – помоли я глухо поетът. – Не е по докторски да се бие падналия.

- Отговарям какво да правиш – едва-едва смени тона тя. – В името на хуманитарната ми професия.

- Само да смръкна малко амоняк...

- Не драматизирай! Ще се оправиш.

- Мислиш ли?

- Дръж се естествено, драги – най-после се позасмя жената. – Хапни, пийни, донеси по някое време онова във фурната. Оттук усещам, че си ми сготвил нещо вкусно. И лека-полека ще ти мине. Това не би могло да бъде първият ти нокаут, какъвто си слабак в бокса. Трябва да си свикнал.

- И след тази канонада да се държа естествено?

- Опитай, опитай, миличък. Но най-напред иди в антрето и занеси раничката ми в спалнята, че така е малко грозно. Все едно всеки момент може да бъда захвърлена в ъгъла. Отстрани изглежда, сякаш тя ме чака там, за да ми е на сгода да се пръждосам веднага.

Тъкмо бе застанал на лакът да се понадигне от ринга, когато този нов удар в челюстта пак го залепи на пода. Или пък това си бе съсичане със самурайския меч и главата му никога повече нямаше да се върне на мястото си. Откъде? Ами оттам, където се бе търкулната току-що.

- Да ти повея ли с кърпата? – обади се Тина.

Пак добре, че е било само кроше.

Той стана, без да отговори, излезе, лампата в коридора светна, върна се след секунди. Седна, вдигна взор:

- За какво да говорим сега? – попита омърлушено.

- Знаеш какво чета аз, мили – отвърна мило тя. – Разкажи ми ти какво четеш. Ако решиш, можеш да ми покажеш библиотеката си. Разправи ми какво прави тия дни, как са близките ти, как прекара Нова година през 995-а примерно.

Разговориха се, но не се получи кой знае колко естествено.

Той стопли печеното, поднесе го, Тина го одобри, нахраниха се и преядоха.

Смяха се или се разчувстваха от разни забавни спомени, от разни комични новогодишни ситуации.

Разбира се, нощницата си стоеше в главата му, увесена като Чеховата пушка на стената, която все някога трябваше да гръмне. Маргарит Иванов обаче усети, че няма нерви да чака до последното действие. Издебна, първо, тя да започне да разправя нещо, а той да я слуша с половин ухо и да се приготвя; сетне, второ, издебна настъпилата пауза и произнесе високо и ясно:

- Чехов, Тин. – И разпери ръце. – Пушката на стената гърми ли гърми в главата ми. Тая нощница, която ти мило разпростря на стената, не ми излиза от ума. Затова е време да ти споделя някои потайности, за които ти не си се и догаждала, каквато си разсеяна понякога.

Лекарката Христина свали усмивката от хубавото си лице.

- Искам да ти ги споделя още тази година – добави поетът. – Годината, в която се запознахме благодарение на Стоян, Господ да го помилва.

Оставаха петнайсетина минути до гърмежите, бомбите и общоградската вакханалия.

Никой дори не бе отворил дума да пуснат телевизора, да слушат кухо-фалшиви президентски речи или приповдигнати репортажи от концерта на площада.

Маргарит Иванов запълни времето, за да ѝ довери колко много я харесва, че от първия миг, в който я е видял, е усетил привличане към нейното излъчване, а не само към нея. Че за него е празник възможността да си общуват. Че е цяло чудо, че се разбират от половин дума, че вечните прищевки и опърничави безобразничения на тяхната претенциозна възраст сякаш се стопяват, когато са заедно. Че обича чувството ѝ за хумор. Че обича сарказма ѝ. Че обича твърдия ѝ и делови тон на вечно заета уморена жена, но че обича още повече нежния и топъл изказ, когато ѝ е добре или е трогната от нещо. Че харесва как се държи с хората, как се облича, как не се превзема и как някак достойно и пристойно върви през живота си. И че е дълбоко благодарен на Бог, на съдбата, на случая и на оня инат Стоян Жечев, че я е срещнал, а тя му е позволила да я опознае поне малко, все още малко, но отблизо. Но и това му стигало за общата картина.

Започнаха да гърмят няколко минути преди полунощ – както обикновено.

Станаха с по чаша шампанско в ръка, отидоха при прозореца, гледаха първите фойерверки, изчакаха да минат минутите, пожелаха си взаимно най-хубави неща, пийнаха по глътка, оставиха чашите и се целунаха кратко и приятелски. Стояха прави, прегърнати и мълчаха.

- Тоя последния четвърт час на миналата година – прошепна Тина – няма да го забравя, докато съм с всичкия си... Вярно е, че се догаждах, скъпи. Ти си толкова открит и... – Търсеше думата. – И честен някак си в симпатиите си.

- В чувствата си – продума той.

- Но не предполагам, че ще чуя това, което бе така мил да ми споделиш... Не мога да говоря като теб... Но искам да знаеш, че и при мен е така... Всичко е така, а може би и повече... Аз съм жена, полага ми се.

Вдигна се на пръсти и го целуна бавно и нежно, после по-отривисто и отдадено – и дълго, и някак облекчено дори.

Навън гърмеше и трещеше.

В един часа си бяха наприказвали много от онова, което преизпълваше сърцата им.

- Ако ни чуят отнякъде внуците ни, ще изпукат от смях – рече по едно време поетът.

Така си беше, действително щяха да изпукат децата, само дето нямаше как да ги чуят.

- То ще си остане между нас – смееше се и Тина.

- Няма как да си остане само между нас – стрелна я той с очи.

- Имам пред вид какво си шепнем. Да знаеш, и дъщеря ми би умряла от смях, ако можеше да види отнякъде майка си.

- Такъв сухар ли е? – подхвърли Маргарит.

- Аз я привикнах да ме приема за сухар. Може би по-скоро като препечена филийка все пак... За да не ме мисли, да не ме жали и да не измъчва себе си заради мене... Ще прибера масата – изправи се рязко сухарът или по-скоро препечената филийка.

- Няма да прибираме никаква маса – спря я домакинът. – Утре ще я вдигна, ще хвърля чиниите в миялната машина и готово.

- Мога и аз да я заредя...

- Можеш, но не ти се урежда преписката. Утре ще се излежаваш, ще мързелуваш и ще пиеш кафе, поднесено от нокаутирани боксьори.

- Ти изобщо не си нокаутиран, драги мой – възрази тихо тя.

- Докторе, много бих искал да вярвам на диагнозата ти – сведе глава поетът.

- Ще ми се да ми поднесеш кафето, без да ставам? – наклони кокетно глава жената.

- Тъкмо да не ми се пречкаш – кимна мъжът.

Тя отиде първа в банята, а докато той миеше зъбите си, вече си бе сложила нощницата и седеше на леглото. Щом той влезе, тя стана бързо, погледна го, бавно се завъртя с гръб и пак се извърна към него.

- Прекрасна си – усмихна се поетът.

- Днес си я купих – съобщи лекарката. – Реших, че мога да се пъхна в такава прекрасна нощница.

- Ти си прекрасна, Тин – рече Маргарит.

- Не е ли малко... младежка? – продума Христина.

- Не е.

- Доста се сбабичосах напоследък...

- Не ми ги пробутвай тия, самурайко.

Тя го прегърна. Бяха все така прави.

- Много добре направи, че ме покани тук на Нова година – пошепна.

- Заслугата е изцяло твоя – целуваше я той.

На сутринта и двамата бяха преживели нощ, каквато и двамата не бяха и мечтали, че някога отново ще преживеят в този си живот. И двамата бяха получили подарък, за какъвто отдавна-отдавна бяха отвикнали дори да си спомнят. И двамата

бяха достатъчно умни, за да осъзнаят що за дар свише ги е снизходил и да го оценят. И да не приказват излишно за неизразимото с думи.

Пък и достатъчно се бяха наприказвали в дългата новогодишна нощ.

Тина уж обядва при него, но хапна едва-едва, колкото да му прави компания. Преди това пи късно кафе в леглото, разгледа библиотеката му, послуша каквото ѝ прочете той, поговориха за прочетеното – и тя си тръгна.

Решиха негласно, че е най-добре да поостанат сами, да свикнат.

Преди обяда тя настоя да подреди спалнята, той прие. Свърши бързо и му каза, че е оставила нощницата си при него. Поетът кимна, но Тина държеше плика, в който снощи бе нощницата ѝ.

- Това е пижамата ти – обясни жената. – Ще я взема, нека стои при мен.

Той мълчеше и я гледаше.

- Може би да я опера първо? – подхвърли.

- Не – поклати глава тя, – нека ми мирише на теб... Докато пак я облечеш.

- Кога?

- Няма да е тази вечер, Марго – поклати глава жената. – Днес трябва да се взема в ръце и да премисля някои неща.

- Внимавай, моля те! – предупреди я той най-сериозно. – Не задълбавай, не преобръщай всичко с хастара навън, не му мисли много, че току виж си измислила нещо, което ще ме съсипе.

- Не се безпокой, скъпи – закачи тя плика на облегалката на стола и седна срещу него. – Аз съм много прагматичен самурай и трябва да съм луда да съсипя теб, за да съсипя себе си.

- Разчитам на нормалността ти.

- А ти как успяваш да си винаги спокоен? Уравновесен такъв един... Не съм сигурна, че се изразявам добре.

- Разбирам те. Смирението ми помага. – Той пиеше второ кафе в хола, бе отпуснат и някак притихнал. – Като овдовях, имах време да се вгледам в себе си. Дълго, тъжно, безнадеждно време, но много подходящо за вглеждане навътре. Ужасих се от някои работи, които видях, разпознах, осъзнах... И се смирих. Не се разбунтувах, а се смирих. Оказа се адски трудно, но самотата помага... А после намерих сили да препрочета любимата си книга и най-после ми просветна, че единственото, което трябва да правя, е да оставям енергията на добротата и любовта да преминава през мен. Не да я произвеждам, а да не ѝ преча. Да не преча на Господ да си върши работата. Той я пуска през нас, а глупаците, какъвто бях и аз, я спират от глупост, самодоволство, раздразнение, зъл бяс, заради какво ли не... Той ни е дал този избор: всеки от нас да може да спира енергията му, която е насочил през всеки от нас – това ни е изпитанието и изпита във всеки живот. Господ нищо не губи, губим ние неразумните и злобливите. Понеже Божията енергия така или иначе е неспираема, неудържима е и винаги си намира пътя...

- Защо млъкна? – подкани го Тина.

- Сега... Тя си тече през добрите и разумните люде и нищо и никой не може да я ограничи. Така че... Оставих се на Божието течение, на Божия поток, на Божията

воля, ако предпочиташ... И се оказа, че така е сто пъти по-лесно да се живее. По-уравновесено, нали така каза? Да, и по-спокойно. И баста!

Маргарит Иванов точно тогава се присети да ѝ прочете малко от четвъртия том на любимия си роман. Намери бързо мястото.

Тина беше добра слушателка, тоест не се обаждаше.

„Изпращайте на всяко сърце поздрава на вашето сърце. Вие сте хората, вие сте света, вие можете така широко да обичате и благославяте опечалените, неустойчивите и нещастните в широкия си живот хора, че вълните на вашето доброжелателство да долетят до тях и да им донесат мир и успокоение. Всяка страст, която вие ще победите у себе си, от която ще освободите сърцето си, ще полети като лъч на радостта и енергията към далечния свят. Никаква енергия, изпратена от човека в доброта, не може да пропадне в света. Енергията на злото омотава само онези, у които среща раздразнение. Тогава тя може да се загнезди у човека. А енергията на добротата няма да подмине нито едно същество в света и ако не освободи, то ще облекчи всеки страдалец, покрай когото лети.“

Поетът вдигна глава, погледна я:

- Мислех да си препиша една от тези мисли и да си я залепя на стената, но няма смисъл – помня я наизуст. Тя ми дава упованието да живея в покой и смирение.

- Коя?

Той я повтори, без да гледа в книгата: „Никаква енергия, изпратена от човека в доброта, не може да пропадне в света.“

- Ако повярваш в това, падналото домино само се изправя и се подрежда като стена, която те пази от мрака и от отчаянието.

Тина протегна ръка, взе книгата, разгледа я, погали я, върна му я.

- Скоро ще стигна и до нея – усмихна се.

- Би могла да си я четеш и тук – подхвърли Маргарит.

Отиде до библиотеката си, върна тома на мястото му.

- Ще има ли място за мен да чета, без да ти преча? – наблюдаваше го отсреща доктор Тина.

- Аз ще ти преча. Холът – той разпери ръце – е на твое разположение. Мога да ида в спалнята, в кухнята, в другата стая, където преспиват внуците ми понякога. Има място, Тин. – Усмихна ѝ се. – Ти си такава дребничка, мъничка... Особено като спиш, свита на кравай в младежката си нощничка...

- Не говорехме ли за четене? – засмя се Тина.

- За четене ли говорехме?

После хапнаха и тя си тръгна.

А Маргарит Иванов си заповяда да не мисли за нищо, да не предполага, защото друг разполага и той много добре знаеше кой е. Очите му се затваряха за сън. Легна, повъртя се, но успя да заспи и спа чак докато се стъмни отново в първия ден на новата 2025-а година.

Видяха се чак в петък, тоест само след два дни, но на тях им се стори много дълго. То се знае, че можеха да намерят време един за друг, но „се договориха“, без да го споменават на глас, че предпочитат да продължат усамотението си, за да си поразсъждават на воля и да си се самооглеждат на воля каква са я свършили.

Маргарит предимно се излежаваше, говореше по телефона, разхождаше се следобедите, мислеше. И не забравяше да следи окуражителните прогнози за времето. Окуражителни за пътувания на кратки разстояния и обезсърчителни, ако човек се замислеше, че в България вече няма зими, а нещо, което той не се наемаше да определи какво е, но знаеше, че то в никакъв случай не може да замести зимата и никога няма да я замени. А какви зими имаше навремето, иронизираше се. Зими, лета, ред, дисциплина и предвидимост. И вяра в утрешния ден. А сега е хаос и анархия.

Заглеждаха го. Прошарен възрастен мъж, който се подхилва по улиците. Не изглеждаше луд, не си говореше сам, бе облечен прилично... Но то какви ли не хаховци пълнеха улиците на София.

Тина успя да изкара и едно вечерно дежурство на 2-ри януари, но то мина леко и без напрежение около болните. Иначе не спираше да говори и тя по телефона с роднини и приятели, честитеше и приемаше поздравления за новата година, лъжеше на поразия как е прекарала самата нощ при майка си, докладва съдържано на сестра си истината за новогодишната нощ, като категорично отказа да влиза в подробности както за изживяванията си след един часа през въпросната нощ, така и за намеренията си, доколкото изобщо бе наясно какви са намеренията ѝ. Естествено, че говори пет или десет пъти с Маргарит, но това не се броеше, то си бе в реда на нещата.

Така ли? Вече! Е, поне така ѝ се струваше. Вече.

Стоян Жечев прекара добре със семейството на дъщеря си, игра си с внуците, пийна и хапна умерено, бе в настроение и позабрави за мъчителните дни около Коледа. А на 2-ри, четвъртък, още преди докторката да облече бялата си престилка в болницата, се закашля, задави, заруга, запоклетисва – и изхрани кръв.

Пак не се уплаши, понеже не се изненада. Трябваше да му е съвсем изветрял умът, за да не се ориентира накъде отиват работите. Работите? Може би все пак обратното на работите? Бе чел достатъчно. Някои симптоми ги знаеше и насън да го вдигнеха. Ами оня прокурор? Нали пред очите му бе минал по тоя път нещастникът!

Най-много го изненада внезапната успокояваща мисъл, че добре се е напаснало с приятеля на Христина. Успокояваща! Именно, успокояваща. Тъкмо да има повече информация докторът, тъкмо да мине още време до другата седмица, та по-добре да види човекът кое как е и най-вече докога е.

И през ум не му мина да позвъни спешно на своя си приятел. Кротко, рече си, кротко и ведро. Каквото има да става, ще става. Пък и комай е време. Поигра до насита, наигра се, дойде ти акълът, поживя спокойно... Всичко е наред. Сега вече е наред. Само дано имам време да доподредя нещата докрай.

Поне никога не съм бил страхливец, рече си. Ама да не бях използвал храбростта си за храбри безчинства и беззакония...

Пресегна се за телефона, звънна на Радка за втори път след вчера, помоли я да го извини, че е забравил да ѝ благодари за вкусните благини, с които го храни ето вече трети ден, обеща ѝ да се видят утре в клуба и удържа на обещанието си.

Дойдоха почти всички. Поне всички, които Маргарит Иванов вече познаваше. Още двама члена на кръжока „се водеха по списък“, но и двете жени отдавна бяха при децата си в странство и Господ само знаеше дали и кога ще се върнат дори за кратко.

Пак прекараха хубава вечер. Групата пенсионери още бе превъзбудена от празничните преживявания, разказваха си кой как е прекарал новогодишните дни, какви подаръци са дарили и получили. Смееха се на остроумието на внуците си, на проклетията на снахите си и на темерутщината на зетьовете си. Ала добронамерено го правеха, с леко сърце, празници бяха все пак и идеха нови и нови.

Обсъдиха набързо и много нововъзникнали за тези две седмици проблеми или бели кахъри, които някой от тях възприемаше като проблем. Състоянието на сестрата на енергетика отново се влошаваше след краткото живване, ама жената още се крепеше горе-долу.

Маргарит Иванов и Христина седяха далеч едни от друг, така стана. Стоян Жечев водеше сбирката спокойно и равно, не се закашля, дишаше равно и тихо, говореше малко и на място. Само той си знаеше, че се чувстваше уморен и че не бе повярвал на очите си, когато сутринта провери теглото си, което не бе правил поне от два месеца. Точно след десет дни щеше да иде на преглед, Тина току-що му бе съобщила, че се е чула с доктора, че той ще бъде на ски до другата неделя, както бе обяснил и по-рано, а в понеделник, 13-ти, ще го чака сутринта в кабинета си. Час? Той ще уточни, като си види графика, бе отвърнала кръжочната докторка.

Така че ако килограмите му вървяха с този темп надолу, в болницата щеше да се яви стегнат старчок в спортна форма, а не някой разплут шкембелия. Усмиваше се почти по същия начин, по който го правеше приятелят му, докато се разхождаше по улиците.

- Какво се хилиш? – изглежда го изпитателно Тина. – Весело ти е, че ще ходиш на фатална дата ли?

- И това – кимна ѝ дружески той. – Аз обичам 13-и, само съжалявам, дето не е петък. И не се хилия, а се радвам каква си ми съвестна и внимателна.

- Мигар? – съвестно и внимателно следеше израза на лицето му жената.

- Трябва да поръчам значки – поклати доволно глава той, сякаш ей сега се бе сетил за нещо много оригинално. – Имам познат шприцаджия, мила моя, ще му поръчам да изсече няколко значки и да ги гравира: „Отличен кръжочник“.

Точно така, мислеше си бъдещата отличничка по кръжочното дело, доверявайки се на острото си око: лицето му е леко подутото. Може да е от недоспиване, оцени шегата му, като го потупа по дланта. Или от препиване тия дни. Надявай се, въздъхна и се върна на мястото си.

Наближаваше десет часа, наприказваха се. Стоян Жечев изключи духалките, изчака всички да си тръгнат, първа впрочем – Радка, че бързаше заради нещо си,

заклучи отвън и въпросително погледна Маргарит и Тина, които стърчаха до него и го наблюдаваха.

- Какво има?

- Само да ти пожелаем лека нощ – вдигна успокоително ръка поетът.

Чак сега съдията се вгледа по-съсредоточено в двойката.

Нищо ново нямаше, нищо странно, нищо обезпокоително. Само дето тя го държеше под ръка.

- Ще я изпратя – каза му Маргарит.

- Изпрати я – отзова се Стоян, като че им даваше благословията си.

- Лека нощ – обади се и Тина.

- Лека – кимна съдията и пое към дома си.

Двамата тръгнаха към трамвая.

- Искаш ли да дойдеш у нас? – попита тя веднага.

- Разбира се, че искам – отвърна той.

- Ами заповядай тогава – попритисна се тя о него.

- Само ако си сготвила обаче, умирам от глад.

Тина премълча, само се сгуши още по-плътнo.

- Добре че ми взе пижамата – обади се той след време.

- Добре че ти взех пижамата – засмя се тя. – Иначе не знам как щяхме да я караме.

- Такси – съобщи поетът и вдигна ръка отдалеч.

Тази втора нощ заедно се оказа много по-различна.

И двамата го усетиха, колкото и да не беше за вярване. Бяха се почувствали добре в старите си кожи на семейни хора. Проверяха сами себе си, самоизучаваха се, самоизпитваха се дали не се лъжат. Тия привични неща, с които някога бяха свикнали, без да ги забелязват дори, и от които бяха отвикнали толкова отдавна – особено Тина, живееща сама от почти 15 години. Връщаха се към някогашните си навици и нагласи леко, почти неусетно и с едно кротко стъписване, което не само не плашеше, а бе дори и някак предизвикателно, гъделичкащо, възбуждащо забравени сетива и възприятия.

Спеше им се и вечерта, и на сутринта, ала не спираха да говорят, сякаш не се бяха виждали от месеци.

Най-напред, разбира се, обсъждаха проблемите на някои от хората в кръжока и най-вече състоянието на Стоян Жечев с леко подутото му според докторката лице. Тя не спести на Маргарит нищо от многобройните си опасения. Той хем ѝ бе благодарен за откровеността и доверието ѝ, хем като че би предпочел да не научава най-злокобните ѝ страхове, за които тя смяташе, че почти сигурно ще се потвърдят.

Преди да стигнат обаче до болестите, Тина сподели, че Жечев ѝ е малко темерутест за вкуса ѝ, но иначе бил добър и свестен. Имало обаче у него нещо тъжно и страдалческо, което криел, ама от нея не можел с нейното набито докторско око. Сякаш нещо го изяждало отвътре. Сякаш бил осъдил абсолютно невинна майка на дълъг затвор, а децата ѝ са останали сам-сами, понеже бащата е избягал още с раждането на последното.

- Или по-скоро, като е научил за последното ѝ забременяване – поправи я Маргарит.

- Да – кимна бързо тя, – така е по-близо до житейската практика.

- Скръбен е, защото е помъдрял – продължи той. – Ама рядко си позволява да тъгува. Мъдростта му обаче не е на онова ниво, че да осъзнава ролята на радостта в живота ни. Крехка е мъдростта му, слабичка е още. И той не успява да проумее, че само радостта може да ни спаси от болките и отчаянието, които всекидневно ни носи този свят. Затова и всеки ден трябва да се борим с тая пуста безрадостност.

- Как да се борим, Марго? – попита простодушно Тина.

- Като си намираме причини за радост, как иначе?

- Ти откриваш ли радостта напоследък? Примерно заради мен?

- Разбира се.

- Защото си мъдър?

- Разбира се.

- Явно аз не съм. Да ти кажа честно, не подозирах, че спя в едно легло с теб от прекомерна мъдрост. Мислех си, че е заради нещо друго.

- Понеже не разсъждаваш философски. Понеже не подхождаш философски към цялото философско многообразие на радостта.

- Ох... – рече Тина.

Така си приказваха двамата щастливи пенсионери. Хем най-сериозно, хем се и закачаха, за да свалят напрежението, породено и от тегобите около тях, а вероятно и от щастието им.

Говориха и за стихосбирките му, които той ѝ бе дал да чете или по-скоро подарил на Нова година и които тя отнесе заедно с пижамата му. Тина вече си имаше любими стихотворения, дори се бе постарала да наизусти няколко куплета и му ги изрецитира в леглото, а той не знаеше как адекватно да реагира, освен да ѝ благодари смутено и да я целува по очите. Стори му се, че е най-добре да изрази колко е трогнат, като я целува по очите. Тя се смееше или го насърчаваше, мъркайки като котка.

Темите скачаха – и вечерта, и през нощта, и сутринта, и докато обядваха късно-късно в съботата. Поетът ѝ разказваше за родителите си, за баща си мюсюлманина, съсипан от идиотизма на родната ни християнска държава; и не само по времето на оная идиотщина, която все още наричаха „възродителен процес“, а и много по-късно – със смъдящите рани, неизцерените душевни болки и все така смазващото унижение. Описа ѝ одисеята на един от чичовците си. Оттам се отплеснаха към политиката. Оказа се че доктор Тина е била с крайнодесни ако не убеждения, то настроения и симпатии, била е съвършено убеден враг на властта с някои кратки изключения, участвала била във всякакви протести и най-вече на медиците и през 90-те, и в началото на този век. Отдавна обаче не се интересувала от политика. Понякога гласувала – по-скоро от яд и когато разните идиоти ѝ идвали над козирката, но по-често не намирала нито причини да се разкарва до секцията им, нито пък била уверена за кои или за кого да гласува. Маргарит я слушаше, вмъкваше разни реплики и уточнения от собствения си опит. И си мислеше колко тя приличаше

на куп негови бивши и досегашни познати и на някои от почти приятелите му, които разсъждаваха и постъпваха по същия начин. И най-близките му роднини, да, също и те.

Този път тя му разправи доста и за бившия си съпруг. Леле! На третото „леле“ поетът си забрани да си спомня за тази дума.

И пак се намеси философията. Може би от „философските“ болки и полушеги Тина направи някаква асоциация към бившия си съпруг. Помъчи се да го обрисова с един шрих и избра определението потаен. Невероятно, чудовищно потаен бил. Тя му била казвала – наум естествено – Бъстър Кийтън. Мълчи, не споделя, разказваше тя тихо, учудено, като нещо диво и нелепо, преживяно в някакъв друг живот, наблюдава те и пак мълчи. Оживява се само когато прави забележки. Или директно към мен, към дъщеря ни или към родителите си примерно, но и укори и натяквания за всеки и за всички зад гърба им, без да се брои клюкарстването и ровенето в чуждото бельо – пак на всеки и всички, включително приятелите му. И дава указания и разпореждания, представи си, под формата на дълбокоумни философски максими. Същи Ларошфуко. И Майка Тереза да си, няма да издържиш. Нещо средно беше, вдигаше голите си рамене жената все така сякаш изумена, че е била не само свидетел, а и участник в цялото това представление, нещо средно аритметично между Игнаций Лойола, Гюро Михайлов и карикатура на Ларошфуко.

- Леле! – изпусна се на глас Маргарит.

Най-искрено се опитваше да си представи средното аритметично между тази впечатляваща троица, но се провали.

- И вероятно все още е същият забележителен коктейл – затвори темата докторката, – но аз съм лишена от възможността да проверя. За което всеки ден благодаря на съдбата вече повече от 15 години.

Маргарит Иванов се възхищаваше на хапливото ѝ остроумие. Поне когато разказваше за този човек.

- Ти още го обичаш по някакъв начин – засмя се, – така вълнуващо разправяш за него.

- Вярно е – разсмя се и тя. – Обичам го, както се обича средното аритметично между Игнаций Лойола, Гюро Михайлов и пародия на Ларошфуко. Ето това вече е философска любов. Без радост обаче.

Така си се задяваха двамата щастливи пенсионери, докато взаимно си разкриваха къде ги стяга шапката, а още по-точно – къде ги стяга под лъжичката. Взаимно се изучаваха и научаваха.

Поетът се въздържахше уж, за да не утежнява атмосферата, ама разговорът на закуска така се извъртя, че той все пак ѝ разказа какъв ужас е изживял да гледа как умира най-близкият му човек. Още от опасенията преди диагнозата на жена му, та чак до кончината ѝ, без нито ден да се отдели от нея. А сега му предстоеше да го преживее по един или друг начин и със Стоян Жечев – според прогнозите на доктор Тина. Стори му се глупаво, като така или иначе са подхванали тази печална тема, да крие от нея колко съжалява и как се упреква заради редките разprávии с жена му, които били все по дребни поводи и за безсмислени неща, как го боли, че е бил

несправедлив към нея, а днес, от дистанцията на времето, тези свади, макар да избухвали от дъжд на вятър, му се стрували още по-абсурдни и толкова непристойни и за двамата. Ала нищичко не можел да направи сега...

- Прости си – посъветва го Тина. – Не си го правил от лошо.

- Простотията също е лошо нещо, Тин.

- И така да е, но не е като злината.

Всичко, всичко бързаха да си кажат. Като че ли някой от тях щеше получи удар утре или след седмица, да го сгази кола или просто да изчезне... Сякаш нямаше да се срещнат никога повече. Не го съзнаваха как бързат. И бързаха, бързаха.

Спаха междувременно. Любиха се междувременно. Тина пусна пералнята. Домързя я да готви. Или просто предпочете да си говорят и да се опознават, вместо да готви. Опържи набързо яйца, какво ли пък повече им бе необходимо. Изпрати го чак надвечер – той да си гледа мачовете, а тя да си почине от всичко. Да, дори от него.

19.

Никой не получи удар, не го сгази трамвай, не се изгуби безследно из космоса. Говореха всеки ден по три пъти, виждаха се през ден.

Във вторник Стоян Жечев отложи уговорената разходка, без да обясни причините, в сряда заяви, че всичко е наред, а в четвъртък Маргарит Иванов поогледа отново колата си, остана доволен как са я изчистили и потегли към приятеля си да го вземе.

- Искаш ли да се качиш да видиш къде живея? – предложи съдията.

- Като те оставя довечера – отвърна поетът, като размисли.

- Става – съгласи се Жечев.

Изглеждаше добре. Облечен бе спортно и въпреки това някак елегантно.

- Приличаш на швейцарец, който се готви да прескочи до Сен Мориц за сутрешното си кафе.

- Приличам на български старец, който отива на село – репликира го магистратът, докато се настаняваше отдясно. – Обещавам ти да не правя забележки как караш – закопча колана си, – само те моля да не бързаш. Обичам пътя, радвам му се.

- Дадено. Само ми кажи по-отнапред къде ще се отделим от магистралата.

- Това не го ли обсъдихме вече?

- Само напомням, навигаторе.

- Патили те тебе навигатори – изхъмка Стоян Жечев, върна максимално назад седалката, изпъна крака, облегна удобно гръб и се приготви да се радва на пътя.

Метеоролозите „познаха“. Пътешествениците случиха на хубав зимен ден с много слънце, „умерен“ ветрец и ясно небе. Особено като приближиха планината, когато гледката стана великолепна и ако човек се престореше, че не вижда снега нагоре по билата, съвсем щеше да заприлича на пролет. Стотината километра хубав

път при кротката скорост, която поетът поддържаше дори на магистралата, им дадоха възможност да сменят поне пет теми, докато стигнаха.

Стоян Жечев се върна отведнъж към преображението си след инфаркта. Гледаше през прозореца, мълчеше и изведнъж заговори, сякаш продължаваше мислите си на глас:

- Ако не беше инфарктът, драги, ако не се бях променил драстично, сега сигурно щях да бъда бивше величие. Дълбоко страхопочитан и искрено уважаван от всички боклуци бивш член на Висшия съдебен съвет или бивш подпредседател на някой от висшите съдилища. Накратко – заслужил бандит на съдебната система, герой на корупционния труд.

- Било то... – подхвърли шофьорът.

- И още как – кимна пасажерът.

- Виждаш ли какви хубави неща прави Господ.

- Инфаркта ли имаш пред вид?

- Не, след инфаркта.

- Не ми отделяй инфаркта. Той си е в пакета. В коледния пакет под елхата.

- Ти по-добре си усещаш тоя пакетаж.

- Не усещам – засмя се ненадейно магистратът. – Знам.

И още по-ненадейно попита:

- Да ти се намира някоя цигара в колата?

Маргарит дори извърна глава надясно.

- Да не превърташ от селски сантименти?

Не се шегуваше.

- Рекох си, че днес мога да си позволя една цигара.

- Не ме карай да се караме – помоли го поетът.

Съдията размисли.

- Мина ми. Ще те карам други работи – смени темата.

- Слушам те.

- Не сега, но скоро. Само те подготвям.

И млъкна.

- Хич не си ми симпатичен, като почнеш да ми се правиш на загадъчен – заяви му Маргарит Иванов, но се усмихваше, макар и малко пресилено.

- Предстои ни сериозен разговор. Тогава ще те натисна да приемеш разни работи.

- За какво?

- Финансово-материален ще ни е разговорът. Прагматичен. Земен. Но ти си поет, няма как да не усетиш, че ще има и лек небесен привкус.

Стоян Жечев зяпаше навън, говореше бавно, а изразът на лицето му бе ведър, някак замечтан, та даже и вдъхновен като че ли.

Приятелят му за трети път го поглеждаше, като не забравяше веднага да върне взор на магистралата, която никак не беше натоварена.

- Наистина изобщо не те познавам – изрече каквото му бе на ума. – Бог ми е свидетел, че никога не бих допуснал, че само мисълта за някакъв финансово-материален разговор може така да те озари.

- Защото забравяш за лекия небесен привкус – отвърна съдията. – Той ме озарява.

- Виж, това не го съобразих, ваша чест.

Негова чест изръмжа доволен, но не обели дума повече за земно-прагматичните дела.

- Какво мислиш за ада? – попита ни в клин, ни в ръкав след няколко километра. – За температурата в казана се притеснявам. Възможно ли е да е толкова врял катранът, че да не изтрая, да се завайкам и да се изложя пред другите хубавци там.

- Дума да не става – отзова се Маргарит.

- Значи, смяташ, че ще е само топличък.

- Дума да не става да вода този разговор.

- И защо бе, сухар такъв?

- Имаш си бивши колеги, все хубавци вероятно, с тях си го води.

На навигатора му допадна какво чу, закашля се от удоволствие, кашлицата се задълбочи, позадъха се, но овладя пристъпа.

Шофьорът извънредно внимателно слушаше звуците отдясно и запомняше подробностите, за да докладва довечера на кръжочния доктор.

- Дадено, няма да питам за ада – задиша равномерно съдията. – Питам за Тина. За нея нали може?

- Може – разреши му поетът.

- Как е Тина, Марго?

- Опасна зодия си ти – похвали го искрено „Марго“-то, дори удари леко волана от възхищение. – Тина е добре – заразпраща с най-деловия си тон, – ходи на работа, когато я повикат, наглежда майка си от време на време, говори с дъщеря си понякога, с внучката си, чисти с прахосмукачка, бърше праха... Да, готви също така...

- Ох, това за праха много ме успокои – рече също напълно сериозно Стоян Жечев. – Мразя да е прашно, кашлям, като не съм обрал праха една седмица...

Настъпи логично мълчание.

- Та как е Тина? Иначе.

- Иначе е добре.

- Не ме интересуват подробностите, човече – втвърди малко тона съдията. – За мен е важно само тя да е добре.

- Тя казва, че е добре – натърти леко и поетът.

- Надявам се и ти си добре...

- Повече от добре, Стояне.

- Ясно, не ти се говори нито за ада, нито за рая.

Маргарит спонтанно се засмя.

- Защо, за рая ми се говори. Не смятам обаче за редно да го обсъждаме. Но мога да кажа на глас, че Тина е прекрасна жена, сваятна, не е лицемерна, не се прави на по-млада и на по-умна, не се преструва, че е нещо по-особено от това, което е, не

се натрапва и не се вайка, нито пък се пъчи, че е мъжкарана и никаква мъжка помощ не ѝ е нужна. Готина баба е. На внучка си. За мен е готина мацка. Много съм ти благодарен, че си я мярнал някога и си я поканил в кръжока.

- Хубава е, нали? – извърна се вляво Стоян Жечев.

- За мен – много.

- Мярнах я колко е хубава, а после и като си отвори устата, не съжалих.

- Мениджър си ми ти...

- И какво за Тина?

- Приключихме за днес с Тина – вдигна дясната си ръка Маргарит Иванов.

Приятелят му мълча, докато не посочи къде да напуснат магистралата.

Поеха по второстепенен път, но добър криво-ляво.

- Бил ли си член на партията? – поинтересува се изведнъж съдията.

- Майко мила, да ти имам потока на съзнанието – отрони поетът.

- Да?

- Не.

- И как те изпуснаха?

- Ако не греша, твоят кръжок е аполитичен. Не се говори за политика. Или греша?

- Сега не сме в клуба.

- Но си оставаме кръжочници.

Стоян Жечев прихна.

- Много добре го рече. Идеален си бил за партиец, понеже си съвършен йезуит.

- Неведнъж съм си го мислил за теб.

- Така ли!

- Така. Изобщо напоследък тоя Лойола много се навърта наоколо ми.

- Я! И как?

- Зарежи я тая. Да, бях идеален за партайгеносе, но още тогава бях и йезуит. И се изплъзнах от инквизицията на колегите йезуити.

- Не ми отговори на въпроса. Приеми, че не е политически, а културологичен.

- Така бива – усмихна се и Маргарит Иванов. – Отговорът засяга културологичния и естетическия аспект на моя мироглед.

- Добре, многознайко – забавляваше се магистратът; като че и настроението му се бе подобрило с приближаването на селото на дядо му. – Ще разправиш ли най-после?

Поетът му разказа надве-натри как са го изпуснали, тоест как се е изхитрил да избегне членството в комунистическата партия. Когато приближило да го обсъждат, а той добре знаел какво предстои, направил скандал, скарал се жестоко с партийния секретар и го поотложили.

- И защо не пощя?

- Работех тогава в един институт, бяхме млади, имах вече приятели вътре в партията им и знаех какво мъртвило е. А и се случи в ония времена, най-гадните, преди да дойде перестройката. Ех, бях твърде апетитна хапка с баща си турчина!

- И какво стана после?

- После ли? Пак аха да ми дойде редът, бях и на друга работа вече. Там едва ли щях да успея да се изсуля, но те започнаха да сменят имената ни... Отървах се.

- Може и да се заблуждаваш – обади се разсъдливо съдията. – Ако са намерили някой стражар в рода на майка ти, има вероятност да е заради това.

- Нямам в родата нито джандари, нито legionери, нито пък партизани и ятаци – поклати глава поетът. – Бях наистина идеален за младо полутурско комунистче. Ала се пръкнах йезуитин, който мрази инквизицията.

- Нататък как беше?

- Все така, безпартиен до днес. Мога да ти гарантирам, че и утре ще е така.

- Вай! – пак се смееше Стоян. – Някоя ли партия не те налага? ДПС-то, някоя дясна, зелена?

- Някоя. Нека ти обясня и да приключваме тая тема. Моя милост съм умерен, пасивен, скептичен – меко казано – градски десничар поради липса на избор на някакъв вид друга десница в тресавището. Андрешко ме остави в тресавището в края на миналото хилядолетие, заряза ме да се оправям сам и аз се оправям. Не съм като оня мърляч съдия-изпълнителя да хленча и да се моля на Андрешко. Камо ли пък да ревна накрая. Ние йезуитите не режем, а се оправяме.

Мина километър време.

- Внимавай, сега завоят е много остър, не личи – проговори съдията.

Поетът намали, колата бавно навлезе във виража.

- Хитрец си ти, Марго – продължи спокойно Стоян Жечев. – Браво на теб. Ама няма да сменя темата, за да чуеш какви тъпанари имаше едно време.

- Аз знам какви тъпанари имаше едно време – рече хитрецът.

- Знаеш, но за мен не знаеш, затова чуй. Аз пък бях „деполитизиран магистрат“, понеже преди това бях „политизиран“. При мене нямаше искаш или не искаш. Другият ми дядо, не тоя, е бил ятак. От ония 200 хиляди, както ги броеше моята бивша партия, та разсмиваше и кокошките, дето са давали яйца на партизаните. Приеха ме в партията точно по времето, когато започнаха да измират старчоците. В най-тъмните, но и най-сладките години за кариера и крадене. Брежнев умря първи, бе точно на моите сегашни години. Андропов си отиде след него, ненавършил 70 – по-млад е бил и от теб!

- Едва ходеха – вметна Маргарит.

- Черненко накрая бе връстник на нашия хубостник Тодор Живков. И умря по-млад от мен сега. Изпратих ги всичките от грохналото политбюро, скърбях с цялата партия. Ха-ха. Младият скърбящ съдия Стоян Жечев с опечалена физиономия, свел глава на траурното партийно събрание. После дойде Горбачов, бях дори година-две партиен секретар. По-после Хелмут Кол бутна стената, деполитизираха ни, но аз запазих много полезни партийни връзки с някои все така политизирани негодници. Докато не получих инфаркта и всичко се оттече.

- Вярвал ли си някога? – попита поетът.

- Разбира се. В началото, още преди да ме приемат. Така бях и възпитан от едната страна на рода ми. А този ми дядо, тукашният, заедно с баба ми си мълчаха. Та тъй. Ама имах възможност много да чета, архиви съм чел също много и всякакви,

нямаше как да вярвам, като ми се отвориха очите. Мога обаче да се обзаложа на пет лева, че не бях по-малък йезуит от тебе. Как го каза одева – аз пък бях йезуитин, който вярва в инквизицията. До едно време...

- Трябва да сме съвсем близо – рече Маргарит Иванов.

- Трябва и сме – отговори ведро Стоян Жечев. – След няколко километра ще ти покажа откъде да минеш. – И весело добави: – Андрешко!

Селото бе съвсем малко, събрано сякаш от грижовна ръка долу в ниското около площада. Виждаше се идеално от високото: църквичката, смесеният магазин, чешма, пейки, контейнерите за боклук. Грижовната ръка бе оставила двајсетина къщички, разхвърлени по околните баири, да си живеят на воля и някак сами за себе си.

Бяха спрели пред табелата, стояха прави и се любуваха на пасторалната картина.

- Ей оная там, старата къща – посочи съдията. – С полегатия покрив. Това е къщата на дядо ми. Ще идем да поогледам поне двора, после ще те заведа по едни пътеки да се насладиш на панорами и простори.

- Да не се уморим? – подхвърли меко приятелят му.

- Не е далече, а пътят е съвсем полегат.

- Добре тогава.

Слязоха с колата до къщата. Дворът бе пуст, комай и тя.

- Ползват я за вила – обясни Стоян. – Стегнаха я, вътре е като нова.

Облегна се на оградата, опря чело на телта, остана така дълго.

Маргарит се бе отдръпнал настрана да не му пречи, оглеждаше се, дишаше дълбоко чистия балкански въздух. Хич не приличаше на началото на януари, слънчевият ден искреше в синьо и зелено – заради чистото небе и боровата гора над главите им.

- Ела да оставим колата на площада – настани се пак вдясно съдията. – И тръгваме.

Пътеката, по-скоро коларският път, по който пое, наистина се оказа лек, а и каменист, та не газеха в кал или кишавица. Подминаха гробището, навлязоха в друга борова гора, стана равно и по-просторно, младият бор бе сменен от стар бук, проредя, букакът свърши рязко и се озоваха на нещо като малко плато, откъдето се разстиляше великолепна панорама към по-високите части на планината – вдясно, и към полетата – вляво.

Стоян Жечев се озърна, все така без дума да обелва, намери подходящ объл камък, седна. Бе се задъхал, успокои дишането си, пи вода от шишето си в чантата, нахлупи по-дълбоко шапката си, че тук подухваше хаплив ветрец, вдигна глава към спътника си и попита доволен:

- Не е зле, нали?

Маргарит Иванов още стоеше прав и го наблюдаваше с някакъв такъв леко изумен израз на помръкналото му лице.

- Давам още пет лева да науча какво мислиш – предпазливо се пошегува съдията.

Поетът изненадващо протегна длан и потърка пръстите си. Нищо не се промени на лицето му. Може би само очите му още повече помръкнаха, ала незабележимо за приятеля му.

- Хитрец си ти, Андрешко! – разсмя се магистратът.

Бръкна във вътрешния джоб на якето си, извади петолевка от портфейла си и му я подаде. Маргарит машинално я пхна в дънките си.

- Мислех си, като те гледах как сядаш на тоя камък – заговори тихо, – че приличаш на пенсиониран счетоводител, на бивш учител по рисуване, на профсъюзен деятел, на кротък часовникар от началото на миналия век... Но, главата си залагам, никой не би си и помислил, че си бивш корумпиран съдия! По дяволите, защо си бил това, което си бил? Бих дал хиляда пъти по пет лева да би могло да не си бил това, което си бил!

- Само пет хиляди лева ли даваш да ми промениш биографията? – продума отдолу съдията.

- Десет хиляди – вдигна залога отгоре поетът.

Стоян се замисли, но взорът му се бе насочил някъде в простора.

- Седни! – само подхвърли.

Маргарит се настани до него. Камъкът бе много удобен и никак не бе студен.

- Дойде ми малко-много драматично – обади се най-сетне съдията, но не се извърна.

- Драматично се получи – съгласи се драматикът. – Ти си виновен!

- Вярно е. Аз ти предложих пет лева срещу лекия ти драматизъм. Ама не знаех...

- Можех да те излъжа. Но ти не заслужавах това.

- Защо пък? Май че щеше да е по-добре...

- Защото си ми приятел – обясни му Маргарит защо. – И нямаше да е по-добре.

- Това пък защо?

- Защото можеше да ми хареса да те лъжа за пет лева. И утре можеше да опитам да те излъжа срещу десет, след седмица – за двайсет.

Стоян поразсъждава наум.

- Съвсем се вдетиняваме – заключи.

- Което си е вярно, вярно е – засмя се до него приятелят му.

Помълчаха.

- Ей там играехме на индианци – показва вляво към горичката магистратът. – Селската и градската ваканционна хлапетия – всички заедно, без класови и расови различия. Бяхме невинни, изобретателни и проклети. И безмилостни в преследването на лошите бледолики.

Сякаш се бяха наговорили, решиха спонтанно, че ще е чудесно хептен да се вдетинят и взеха за си разказват детските лудории – за каквото се сетеха, прекъсвайки се и надприказвайки се. Прекрасно, вълшебно се чувстваха така и толкова вдетинени.

- Е, сега вече заприличахме на Любен-Каравеловите и Вазовите старци – вметна весело по едно време поетът. – Остава да се размърнкаме и колко хубаво е било едно време, а сега младите всичко са попилели...

- За това друг път ще се размърнкаме – отзова се съдията.

За този половин час всеки научи за другия може би повече, отколкото за дни общуване в София.

След време обаче съдията го заболяха гърдите, сгърчи се дори за момент.

- Какво има? – притесни се Маргарит.

- Нищо, мина... Понякога така ме подпира в гърдите...

- Често ли?

- Не – излъга тутакси Стоян Жечев. – Случва се, отива си...

- Не трябваше да отлагаш изследваният си – поклати глава приятелят му.

- Ей го къде е понеделник...

Умълчаха се, детството се оттегли в покоите си.

- Помниш ли, когато се опознавахме... – заговори като че повече на себе си магистратът. – Рече, че имаш богати наблюдения за мошениците. И че не си „сигнализирай“, защото нямаш доверие на полицията, прокуратурата, съдиите. И че те са част от далаверите.

- Помня, разбира се. Сега какво се присети за тия неща?

- Какво, що, присетих се... Сега е мой ред да ти обясня защо аз никога не предадох престъпните си колеги. Ти си деликатно момче, но знам, че те интересува.

- Вярно е, но не съм сигурен, че точно днес ми се ще да слушам обясненията ти.

- Ще ти се наложи, моето деликатно момче – каза остро магистратът. – Освен ако не станеш и не си тръгнеш.

Момчето нито стана, нито се обади повече.

- На първо място, то се знае, не ги издадох, за да не пострадам аз самият. Аз имах купища доказателства за техните мизерлъци, те съответно – за моите. Това дори не е първо, то си е извън класирането.

Избуха, закашля се, изкърти хрчка, надигна се, отиде по-надалеч, изплю я. На връщане изтри устата си с хартиена кърпичка, пак седна.

- Извинявай... Първото ми основание, значи, бе, че ще ми се смеят. Може би ти сега ще ми се смееш, но тогава за мен бе непоносимо дори да си помисля, че ще стана за смях. Представяш ли си? Висш съдебен съвет, главен прокурор, комисиите в Народното събрание – всички ми се смеят на акъла какво съм си въобразил, че ще направя. Министър-председателят също, президентът също. Голям майтап щеше да падне с моите доказателства. Като с доказателствата за всички банки, магистрали, къщи за гости и за каквото се сетиш през последните 35 години. Обичаш ли „Швейк“?

Маргарит дори не разбра какво го пита?

- В смисъл?

- В смисъл! Какъв друг смисъл освен буквалния? – дори се ядоса малко Стоян.

- Не съм я чел – отвърна поетът.

- Какво!

- Чу ме.

- Не си чел „Швейк“?

- Не. Виновен съм, но не е като да съм убил човек.

- Не е смешно – отсъди съдията. – Жалко е. За теб. Срамота!

Маргарит Иванов само въздъхна след произнасянето на присъдата.

- Там има един епизод, това е в Австро-Унгария преди Първата световна война. Войниците се оплакаха от полковия си командир. Дойде проверка. Естествено, че нищо нередно не откри. А полковникът ги строи, накара ги да бият крак и докато вървеше строевата, те скандираха, тия, дето се бяха оплакали: „Какво направихме, едно голямо лайно направихме!“ Той се държеше за корема и умираше от смях. Ето какво щях да направя и аз. Това първо.

Жечев подсмъркна, пак извади книжна салфетка.

- Второ. Можеха да се ядосат. Някой или някои. Рядко се случва, но бе възможно. И тогава я катастрофа, я паднал в банята, я внезапен инсулт без аутопсия. И какво? Моите хора в кръжока щяха да останат без бонуси! – Съдията прихна на собствената си шегичка. – Понеже, драги, тоя въпрос ме занимаваше съвсем доскоро, да, и след като създадох кръжока. Отделно щях да съсия и него.

Маргарит Иванов слушаше и съобразяваше.

- Както и да било, най-съществена е третата причина за моята пасивност, за моя толстоизъм, да го кажем. А тя е, че тоя народ, нашият с теб народ, момче, не иска някой да бъде изобличаван. Нищо, че приказва обратното. И че си дере ризата на гърдите колко е петимен за обратното. Той за кого гласува народът? Защо избират престъпници и откровени бандити в Народното събрание, във Висшия съдебен съвет, за главни прокурори, за министър-председатели? Защо не протестират? А ако протестират, ти е жал да им гледаш протестите! Защо мълчат?

Съдията бе започнал да надига глас, почти викаше, но не се усещаше. И гласът му, и думите звучаха извънредно странно и нелепо сред невинния пасторален пейзаж.

- Когато народът узрее и пожелае да живее свободен от гангстери и далавераджии, какъвто бях аз, мога да ти гарантирам, че поне десет души от Съюза на съдиите ще свидетелстват срещу боклуците и бандитите. И прокурори ще свидетелстват, и адвокати, и всякакви още. Аз няма да видя, драги мой, ама ти може и да доживееш, ако излезеш дълголетник!

Стоян Жечев пак се смя дълго на остроумието си. Най-изненадващото за слушателя му бе, че този смях не бе горчив, а ведър и някак освобождаващ.

- Ще трябва да векувам – вметна.

- Щом трябва, векувай, ама го виж и се зарадвай и заради мен!

Съдията махна с ръка и не се обади поне десет минути.

Маргарит Иванов погледна часовника си, прецени, че достатъчно са си починали.

- Искаш ли да ставаме? – наруши мълчанието.

- Не. Добре ми е тук – не помръдна магистратът.

- В моята любима книга, оная, от която ви четох, пише, че с добри дела може много здраво да се чисти карма, до пълно изчистване дори, но това се отнася за хора, които стигат до високи духовни нива.

- Чисти, кърти, извозва – обади се Жечев.

- Нещо такова – усмихна се Маргарит. – За нас с гайдите е важно, че може. Поне малко кармица да е, но може. Ти от много години вършиш добро. Няма начин да не ти се зачете колко много си изкъртил и извозил. Всички ние се надяваме на това – на кантара добрите ни дела да излязат повече от лошите. И да минем метър пред кантарджията.

- Кой всички ние? – извърна се рязко съдията.

- Всички до един. Всички хора по света.

- Дрън-дрън! – изсмя се грубо Жечев. Не беше злорадо, а само грубо. – Милиони, ако не милиарди „по света“ не им пука изобщо за твоя кантар. А на други милиони и милиарди дори не им минава през ума, че изобщо съществува кантар. Нито карма, нито кантар да я мери. Нито треперят от нещо, нито пък се надяват да минат метър пред твоя кантарджия.

- То не е и нужно да им минава през ума – продължи спокойно поетът. – Тия неща минават през сърцето, без значение усещаме ли ги или не. И се трупат в подсъзнанието дори и на най-дебелокожия тъпак.

- Излиза, че се надяват подсъзнателно?

- Учудва ли те?

Стоян Жечев не отговори учудва ли го. Изправи се обаче.

- Прав си, заседяхме се. Да се размърдаме, а? Сега ще те заведе на една красива поляна. Тъкмо да проверим там ли е, или е открадната от някой местен бабаит.

- И поляни ли крадат тъдява? – надигна се и Маргарит Иванов.

- Всичко се краде. И не само тъдява – гласеше обобщението.

Завариха поляната на мястото си. Действително бе красива и такава закътана, тиха, нежна, отколешна...

- Тука ли завличаше селските моми, като порасна? – погали една от буките поетът.

- Като пораснах, спрях да идвам на село. Баба ми почина, баща ми взе дядо ми в София, но той бързо се събра с бабичката си. Така че селските моми останаха с празни ръце.

- Кое е печално, печално си е – прегърна ствола Маргарит. – Можеше пък да слушиш с някоя местна.

- Ама нямаше да се родят моите си деца – рече разсъдливо Стоян.

- И това е така – почти се скри другият зад дървото.

- Ела да слезем до църквата – предложи домакинът. – Да проверим и нея отворена ли е, или я е заключил някой идиот.

- Нямате поп?

- Какъв поп бе, човече!

Идиот или не, но някой бе заключил старата грохнала църквица. Катиар висеше още на портата към дворчето.

- Виж катинара – посочи съдията.

- Видях.

- Идиоти...

- Сега какво предлагаш?

- Знам ли... Да идем малко да се разходим до реката, после ще обядваме в онова кръчме, то е близо. На връщане преди магистралата ще се отбием за няма и километър. Асфалт е, дупки, съсипия, но се минава без проблеми... Там стърчат едни отвесни скали – много е внушително. Леко се стряска човек какви ги е свършила природата... Ти си поет, можеш да се вдъхновиш да напишеш някоя балада.

- По-скоро ода – вметна поетът.

- Може и елегия, ако се натъжиш.

- Ще ти кажа там.

- Нещо като „хубаво си моя скало, миришеш на старост...“

- Ти е трябвало да станеш поет – смееше се Маргарит.

- Много ме ядосаха тия идиоти – смееше се и Стоян. – Бях си нарекъл да запаля свещи вътре...

- Можем да се върнем след реката.

- Гони ти михаля... В София ще запалим. Утре преди кръжока.

- Ами да! Точно така.

- В шест часа?

- Както обикновено.

- Помниш ли в „Швейк“... Мамка му, как ще помниш, като не си го чел! Там Швейк се разделя със свой приятел и се уговарят да се видят след войната в кръчмата на Швейк. Точно в шест часа.

- След войната?

- Именно. И Швейк го примамва: всеки ден ставали гюрултии, а ако тъкмо този ден било много тихо, все щели да я нагласят някак.

Съдията говореше, а на лицето му се бе изписало блажено изражение, сякаш и той беше там, в Чехия, в началото на 20-и век.

- „Тъкмо този ден“ е денят след войната, така ли? – забавляваше се и поетът.

- А бе ти глух ли си? Разбира се, че е тъкмо този ден! И Швейк му вика: я по-добре ела в шест и половина. Ако Швейк закъснеел някъде. А оня настоява: а не можеш ли да дойдеш в шест часа? Добре де, ще дойда, кандисва Швейк. – Стоян Жечев побутна с лакът приятеля си в гърдите. – И ние така, точно в шест. Като се навекуваш, като видиш как справедливостта криво-ляво е победила и в тая наша клета страна, ще се сещаш за мен и задължително за тоя шести час.

Съдията перна катинара, все едно му удари шамар.

- Я ме води към реката! – подкани го поетът и пое от площадчето право напред по тясна изкъртена уличка.

Божичко, мислеше си, досега я сме срещнали десет души в това село, я не. Включително тия по дворовете.

А до реката бе още по-безлюдно – не видяха ни дете, ни възрастен.

Седнаха удобно на някакви повалени дървета, гледаха едва влачещата се бистра водица. Слънцето напичаше. Денят напредваше неправдоподобно мек и топъл за 9-и януари. Не разговаряха. Съдията се бе затворил, вероятно потънал отново в детски спомени или Бог знае в какви размишления, а поетът се навеждаше с упорита ритмичност и хвърляше камъчета, които тихо цопваха, без да оставят никакви кръгове в мързеливата плитка рекица.

- В понеделник... – пое въздух по-възрастният, гласът му изхриптя, прочисти го: – В зависимост... Ако нещо ме задържат... Изобщо... Вие с Пенко поемете нещата. Пенко е свестен. Можеш да му се довериш. И Тина. Поне кръжока да не го мисля...

- Притеснен ли си? – не сваляше очи от него не толкова възрастният.

- Това е думата. Притеснен съм. Но не ме е страх.

- Виждам. Да ти направят изследванията, да разберем какво е, що е... И притесненията ще си идат.

- Точно така, моето момче. – Стоян Жечев бе извърнал глава към Маргарит Иванов, усмихваше се. – Притесненията обикновено ни ядат заради незнание или невежество. Щом науча резултатите, ще спра да се притеснявам.

Поетът не издържа, отмести очи.

- Хвърляй си камъчета сега и не мисли за нищо – чу до себе си, но предпочете да не вижда как го гледа приятелят му.

Кръчмето бе свряно в нещо като малка горичка до междуселския път, съвсем близо и много удобно за минаващите.

- Нямаше знак – отбеляза Маргарит.

- Откраднат е – предположи логично Стоян.

- Скоро ще откраднат и табелата за селото ти.

- Няма да се обзалагам. Иначе ще ми отидат петолевките.

- Аз ще те почерпя каничката червено вино – каза поетът. – С честно спечелените ми одева пари.

- Почерпи, щом настояваш – кимна до него съдията. – Другото обаче аз плащам. Гост си ми.

Хапнаха миш-маш, вкусен, сякаш го бе правила у дома си жената на кръчмаря. Ръчен селски хляб. Маргарит опита глътка от виното.

- Не е лошо.

- Не е. С миш-маша бива.

Пиха кафе, приказваха си за времето и за късмета си днес; за българските дивотии; за предстоящата инаугурация на новия стар американски президент, когото Жечев недолюбваше, а Маргарит възприемаше като логично пръкнало се зло, пряко следствие на друго тамошно зло; за Радка и доброто ѝ сърце, за нейната мила всеотдайност.

- Тази мила всеотдайност, приятелю, не е абстрактна, а си има съвсем конкретен получател – уточни поетът.

Допиваха си кафето.

- Аз няма да ти разправам, не е редно – отклони дружелюбната реплика съдията. – Ако се сближите по-нататък, попитай я какъв живот е живяла допреди само 5-6 години. Тя е и мъченица, и герой.

- Мъж, деца? Роднини? Работа?

- Всичко. Добави и държава.

- Няма да забравя. Само да се сближим... Имах такава пралеля.

- Не е чудно – доля остатъка в каната Стоян Жечев и гаврътна на екс чашата си. – По тия нашите земи е пълно с жени мъченици и герои.

Пътуваха спокойно до София. Маргарит остави приятеля си пред дома му, напомниха си още веднъж за утрешната им среща в шест часа в двора на църквата.

- Как се казва приятелят на Швейк? – внезапно се сети поетът.

Магистратът го изгледа уморено със смесица от съжаление и отчаяние.

- Господи, прости им невежеството! – промърмори артистично. – Водичка се казва. Старият сапър Водичка.

- Водичка ли?

- Да, Водичка! Ударението е на първата сричка.

- Знаеш ли, приличаш на Ян Хус – подхвърли му поетът. – Не ти, погледът ти. И той така е гледал откъм кладата горе оная бабичка долу със съчките в ръцете.

- Те, Ян Хус, Швейк и Водичка, са сънародници – ухили се радостно съдията.

- А ние с бабичката сме невежите.

- Ти го каза. Да живееш 70 години и да не си чел „Швейк“!...

- Свещена простота – обобщи приятелят му.

- Хайде, махай се от очите ми, че пак ще ме хване яд! – махна с престорена досада Стоян Жечев и се прибра във входа си.

Маргарит Иванов за нищо на света не би се обзаложил, че този път кръжочният шеф се бе пошегувал.

Както и да било, и двамата забравиха, че поетът щеше да се качи да види апартамента на съдията.

20.

На другия ден, в петък, Тина се появи още рано сутринта. Рано, рано, беше вече към десет, но той току-що бе свършил с късното си кафе.

- Наспа ли се? – попита тя още на вратата.

- Като младенец – отвърна Маргарит и вдигна въпросително вежди към торбите в ръцете ѝ.

- Купих това-онова. Ще сготвя до обед. Да имаме нещо за душата за уикенда.

- Не бях чувал този лаф от сто години – засмя се той.

- Дядо ми така казваше – събуваше се бързо жената. – Довечера след сбирката съм дежурна до сутринта, после смятам да мързелувам при теб.

- И двата дни ли?

- Както решим, но поне до неделя на обед. После можем да се преместим и при мен. Ако изядеш всичко и още се боиш, че ще умреш от глад, в къщи винаги има нещо за ядене.

- Успокоих се – прегърна я той и не я пусна цяла минута.

Когато я освободи, Тина го погали по лицето, вдигна си покупките от поставката и се отправи към кухнята.

- Аз ще готвя и ще те слушам, а ти ще ми разправиш за Стоян и за селото му, за пътуването, за всичко. Как ти изглеждаше, как се държеше, всичко.

Наля си чаша вода, сложи си престилката и се зае да работи. До обед той ѝ разказа наистина всичко, което прецени за важно. Чувстваше се много добре така, в тази мека, почти семейна атмосфера. Помагаше ѝ от време на време, по-скоро ѝ се пречкаше, но и това бе част от спокойната атмосфера.

Докторката обядва с него, изслуша всички възможни комплименти за манджата си, която – тя си знаеше – не бе нищо особено, обсъдиха само някои от безпокойствата си за Стоян Жечев и не само за него, сетне тя си отиде, понеже имаше и друга работа преди дежурството си. Маргарит пак поспа, чете, мисли дълго и болезнено за алчността човешка, а в шест часа бе в двора на черквичката.

Съдията седеше на тяхната скамейка и го чакаше. Времето още бе много топло за януари, но се усещаше, че скоро ще застудява пак.

Влязоха вътре веднага, запалиха свещи и всеки се усамоти в молитвите, благодарностите и тишината си.

Този път ритуалът продължи над половин час.

Маргарит първи излезе навън, потърси котката, но тя не се появи. Стоян се закашля още на вратата на храма, плю в книжната си кърпичка, изхвърли я в коша до пейката.

- Хайде да вървим да пусна бръмчилките да топлят – рече и пое към изхода.

Маргарит се опита да поведе разговор, но приятелят му му даде да разбере, че не му се приказва. Добре бил, починал си бил, всичко било наред.

Включиха духалките, препоредиха столовете, колкото да се намират на работа, след малко другарчетата им взеха да пристигат.

Жечев живна, поприказва с всички, почнаха.

Нищо успокоително не научиха за сестрата на енергетика. Бяха се случили и разни други неприятности, за които се надпреварваха да дават акъл на угрижените как да се измъкнат от тях. Цялата сбирка тази вечер тръгна така – с болки, тегла и притеснения.

Минаваше осем и половина, когато бившата касиерка извади от чантата си тънко книжле и им предложи да чуят няколко стихотворения от млада поетеса, дъщеря на нейна комшийка. Момичето било много талантиливо, а стиховете ѝ били невероятно зрели за възрастта ѝ.

- На колко години е? – запита някой от мъжете.

- Не се питат такива неща – сръза го жената. – Младо е, като ти казвам.

- Чети де! – обади се Стоян Жечев.

Касиерката четеше много изразително стиховете, които никак не бяха лоши, особено последното подбрано стихотворение.

- Тъжно – заключи Пенко монтьорът.

- Тъжно и умно – добави детската учителка.

- Бива си го момичето – намеси се и енергетикът и внезапно се обърна към

Маргарит: – Ами ти? Не си ли написал някое ново стихотворение?

- Нали знаеш – разпери ръце поетът. – Не пиша вече.

- А есе? Обеща есе?

- Нищо не съм обещавал – поклати глава Маргарит Иванов. – Истината е, че обмислях какво бих написал за алчността и щедростта?

- Написа ли го? – не разбра счетоводителят.

- Само го обмислях.

- Тогава разкажи какво измисли! – разпореди се някак рязко Стоян Жечев.

Приятелят му извъртя глава, погледна го учудено.

- Не схвана ли? Сподели ни за какво размишляваше! Ако обичаш... Моля.

Кръжокът се поотпусна след последната натъртена реплика.

- Ще бъде разхвърляно – предупреди поетът.

- И при мен в сервиза е разхвърляно – каза весело Пенко.

- Сърдете се на себе си, ако не ви хареса – заяви тихо Маргарит и начена да излага мислите си от следобеда.

Най-напред обясни какво разбира под алчност, какво представлява алчността според него. Алчност било ламтеж за власт, пари, имоти, за вниманието на околните и на целия свят, за всякакви подобни богатства и достижения, ценни за алчните хора. Алчността била някакъв вид мерзка енергия, защото властта, парите, имотите, вниманието и така нататък също са енергия. Ето защо алчните са алчни за енергия, твърдеше в притихналия клуб Маргарит Иванов. За какво им била тази лелеяна енергия? Само за едно: да запълнят огромната си вътрешна празнота. Алчният човек бил празен човек. В него зеела празнота, яма, пещера, породена именно от алчността му. И тази драма, тази трагедия нямала разрешение. Никога и никъде. Защото енергията на този свят е 100 процента. Няма откъде да се вземе допълнително, та за станат 110 или 200. За да грабиш от световната енергия само за себе си и извън това, което ти се полага само на тебе, значи, ти трябва да лишиш другите от енергия, която е крайна величина. 100 процента и нито микрон повече. Логично следва, че алчният чрез алчността си се намесва в Божието разпределение на Божията енергия. Нали било ясно, че енергията е Божия и ничия друга? Та алчният ламтял за по-голям, но абсолютно несправедлив дял от Божията енергия, разпределена според Неговата, на Господ, висша справедливост, за която ние хората сме нямали понятие, ала във всички случаи това не било по равно.

Не било нужно да го подчертава, но за прегледност да кажем, че алчността нямала нищо общо със стремежа ни да живеем по-добре, да работим за по-добър живот, да се борим за по-добър живот. Това били съвсем различни неща.

- Може и да са различни, ама добре беше, че го каза – обади се счетоводителят.

Маргарит му се усмихна и продължи. Алчността за енергия нямала насита. Никога и никъде. От едно време та досега. Без значение съзнава ли алчният, че греховно жадува за Божия енергия, която не му се полага, или си въобразява, че иска просто пари или власт, или каквото ще там да е. Съжалявал, че ще даде пример с политиката и изобщо с властниците, но било най-прегледно. Ето, както си било от паметивека, и нашите людоеди горе по върховете нямали насита: политици, олигарси, овластени бандити. Те били плюскачи на човешка енергия, тоест плюскали от Божията енергия, предназначена за другите човеци. В този смисъл били людоеди. И нямали, и нямали насита. Те знаели, че в действителност никой не ги обича освен близките им може би, те знаели, че цялата тази блъсканица да им целунат я ръката, я задника, че цялата подлизурска надпревара около и под тях е фалш и отврат. Невъзможно било човек да не усеща, че не е обичан – даже и да е почти социопат. Те знаели, че са лишени от любовната енергия и на Господ, и на чисто човешката енергия на хората – и тя Господня по произход, затова давали мило и драго да я заместят с енергията на парите и властта. И били дълбоко, неизразимо с думи и трагично за тях нещастни. Колкото и да се лезели и фукали по телевизията и пред слугите си, че не са. Защо ли? Защото си имало закон. Закон за пещерата, за зеещата ама, за бездънните дупки у алчния. Той гласял: колкото и да откраднеш и отмъкнеш, колкото да сипеш и наливаш в ямата, тя сякаш напук става все по-голяма и съответно по-празна, та изисква все повече кражби. И така до безкрай. Не ямата обаче, не бездънната пещера изисквала все нова и нова плячка и грабеж, а ужасното, непоносимото за алчния чувство за празнота, за липса, за нямаване. Това усещане за нямаване и съответният ламтеж за още и още имане оставало постоянно у тях и им изияждало душите. Не, не изияждало, а оглозгвало до кости душите им.

Беше се попревъзбудил поетът. А Жечев пет минути не можеше да умири кръжока, та да го чуят докрай.

Маргарит Иванов се успокои и набързо „мина“ и през щедростта. Говореше много тихо и комай почти без желание.

- Щедростта си е щедрост, какво да я нищим... Но тя не е да пращаш SMS-и по един лев или да даваш петдесет стотинки на просяка. Или да те изнудва президентът да дариш нещо насила за „Българската коледа“. Или уж доброволно, но и с едно наум, че ще си го върнеш десетократно през разни държавни поръчки, получени от тия, с които си пиеш шампанското по галакоктейлите. Тя, щедростта, е да пуснеш към другите насъбралата се у теб или край теб Божия енергия. И да не мислиш, че тя те е спходила, защото си велик, избран, специален, а да приемаш, че просто така се е получило. Пускаш я да си ходи по пътя, като задържаш само това, което прецениш, че ти е нужно, за да не ти е тежко да живееш. Как преценяваш колко ти е нужно? Някак. Всеки сам има мяра за това, но тази мяра не мери с мерките на алчността, а на щедростта.

След още двајсетина минути възбудени коментари всички се разотидоха. Първа си тръгна Тина, бързаше за болницата. Маргарит я изпрати навън и тя успя да му каже, че видът на съдията след екскурзията вчера ѝ е харесал, че сякаш е живнал малко сред природата.

- Да е жив и здрав, в понеделник дано всичко е наред – отзова се поетът, уговориха се отново за съботата, за утре, той я целуна и тя се метна в таксито, което си бе поръчала.

В неделя след обед Тина току-що се бе прибрала у дома си, когато ѝ звънна Радка. Плачеше и подсмърчаше, но докторката успя да се ориентира каква е ситуацията. Математичката бе говорила по телефона със Стоян Жечев преди броени минути, а той се бил така закашлял, че не можел дума да произнесе от задушаване. Тя била чакала така – с отворена линия – кой знае колко време, слушала го как се мъчи и ѝ се късало сърцето. Поминалото му, обещал ѝ да ѝ звънне надвечер да разбере тя как е и затворил.

- Утре ще видим какво става – успокояваше я Тина. – Всичко ще направим за него, обещавам ти. Каквото е нужно, всичко.

- Знам, знам, по ми е леко, като знам, че ти ще си там... – редеше Радка. – Тина, умирам от страх. Мъча се да се овладее, знам, че така му преча, но нищо не мога да сторя... Страх, панически страх...

- Я стига! – скара ѝ се лекарката. – Всичко ще е наред!

- Моля се Богу.

- Моли се! И му пращай надежда на Стоян, а не страховете си!

- Ти знаеш... – тихо проплака жената отсреща. – Сигурно съм смешна... Аз го обичам...

- Сега вече говориш глупости – произнесе меко Тина. – Какво му е смешното?

- Не знам...

- Днес, като ти се обади, му го кажи.

- Мислиш ли?...

- Мисля. Но недей да хленчиш тогава. Заяви му го високо и радостно!

- Де да можех.

- Опитай бе, жена!

- Той е наясно...

- Я е наясно, я не е. Ти му го изясни. И твоята любов ще го пази от днес нататък да му е по-леко. Каквото и да го чака. И ще го сгрыва. Или и това не разбираш?

- Това го разбирам.

- Добре тогава. Сега се стегни и ми се обади, като се чуете.

Тина веднага информира Маргарит. Звънна му и вечерта, след като говори с Радка. Съдията бил вече по-добре и се готвел да се яви утре сутринта в болницата.

- Нали и ти ще отидеш? – изпусна, без да ще, поетът.

- Браво бе! – сръза го ядно докторката.

- Извинявай, просто...

- Ще бъда там, ще го съпровожда навсякъде по кабинетите и ще те държа в течение.

- Благодаря, моето момиче.

Тина прихна да се смее, сетне отведнъж се пресече.

- Я го произнеси пак!

Много добре звучеше.

- Я пак.

И третия път звучеше добре. Дори още по-добре.

- Наричай ме така по-често.

- Това да е.

- Засега това. Лека нощ, моето момче – засмя се жената.

На сутринта в понеделник Стоян Жечев обиколи всякакви кабинети и манипулационни, а следобед вече бе настанен в болницата за допълнителни изследвания и процедури.

Всичко, всичко се промени оттук нататък.

Бившият поет Маргарит Иванов получаваше редовни сводки за състоянието на приятеля си от настоящата докторка Христина. Никак не го зарадваха тия сводки, тоест съдържанието им. Не се видяха с нея два дни, но тя бе достатъчно откровена по телефона, за да му обясни в общи линии как стоят нещата или по-скоро как биха изглеждали, ако биопсията потвърди опасенията ѝ. И нейните, и на колегата ѝ, който щеше да бъде лекуващ лекар на бившия съдия Стоян Жечев.

- Най-много ме е яд, дето не забелязах, че е толкова отслабнал – кахъреше се Тина. – Ама как да видя, не му личеше... Ако бях се усетила, щях още наесен да събера две и две.

Маргарит пък си отбеляза две наум. Не смееше да се обади в болницата, за да не притеснява Стоян, ако е заспал или се занимават с него. Стоян също не му се обади, което много го огорчи, после му мина, след което реши, че трябва да се вземе в ръце и набра номера на свой добър познат. Помоли да му отдели само пет минути, ала човекът бе така любезен и му отпусна десет, та да си зададе и допълнителните въпроси.

Поетът благодари сърдечно, влезе в интернет, позачете някои извънредно потискащи текстове в гугъл, затвори лаптопа, размисли, но този размисъл с предопределен финал му отне не повече от броени секунди. Стана и се насочи право към шкафа в хола, където държеше запасите си от твърд алкохол. Не, не беше зле, рече си, след като провери складовите наличности. Инвентаризацията показва, че може да започне с хубава ракия, подарена му преди две години от един познавач на ракиите, да премине на бяло вино, ама то си беше в хладилника, където и трябваше да бъде, а накрая щеше да се порадва ето на това уиски, каквото пиеха само заслужилите пенсионери с общонационално значение. В бутилката го чакаше доста над половината. Беше я получил отдавна от именно такъв пенсионер като свидетелство, че добрите спомени понякога размекват и застаряващите лица от общонационално значение.

Сравнително зареденият и относително непокътнатият шкаф, който той на шега наричаше „Армагедон на изкушението“, за кой ли път го изпълни със заслужена гордост, но не промени решението му.

Ти си станал съвършен трезвеник вече, похвали се за кураж, извади двете шишета, затвори вратичката, обеща си да не я отваря поне седмица, остави уискито в хола, пъкна ракията в камерата, докато бавно и мераклийски си спретне някакво

мезе, а после още по-бавно и не по-малко мераклийски се напи, както не се бе напивал много, ама много отдавна.

Стоян така и не се обади тази вечер. Тина звънна контролно към девет, но той майсторски я преметна, че вече е в леглото, чете и скоро ще заспива. Да бе...

На сутринта го боляха и главата, и стомаха, и – Бог знае защо – мускулите. Чаши ли вдигах или щанги, питаше се. Зае се да се лекува с чай и хапчета, а основното лечение го отложи за по-нататък.

Звъня пак Тина да го информира, че са ѝ се струпали още семейни задачи и проблеми, че ще тича насам-натам, та най-вероятно ще се видят чак утре, в сряда. Той как е? Много добре, отвърна поетът с кристална поетична откровеност.

Преди да прескочи до кварталното магазинче, провери как е с хляба, написа си на листче още две-три неща за пазаруване, но не и бирата, понеже тъкмо за нея излизаше и нямаше как да я забрави.

На обед пийна пак от оная великолепна ракия, а после се доизлекува с любимата си едно време бира. Спа, без да изключи джиесема.

Стоян му звънна след пет часа, информира го, че е бомба, че го гледат като писано яйце, че го въртят и премятат едни хубави докторки и сестри и че вече са стигнали до майчиното му мляко, но то било последно за изследване. Май.

Не обели дума за биопсия.

Право седи, криво лъже стар кадия – хрумна му изневиделица на Маргарит и спонтанно се засмя на каламбурчето си.

Бе леко, съвсем поносимо пъян въпреки следобедната дрямка. Не го болеше нищо вече и възнамеряваше да уважи старите английски традиции с два пръста уиски тъкмо когато приятелят му бе позвънил.

- Весел си, това ме радва – каза откъм болницата Стоян Жечев.

- И по-весел ще стана – отвърна откъм хола си Маргарит Иванов.

Седна на фотьойла, сипа си два пръста и половина от шишето, което не бе прибирал от снощи, и с покруса отбеляза, че остават не повече от още три пръста най-много.

- Тина ли? – питаше съдията. – Моята здравна фея. Тя ли те радва така?

- Ти ме зарадва – обясни му поетът. – Че си бомба и така нататък. Кога ще те пуснат?

- В четвъртък най-късно.

- Значи, в петък си на линия.

- Така го планирам. Разбираш ли, не искам никой да се притеснява за мене, да си променя графици, изобщо начина си на живот заради мене. В смисъл като разписание...

- Разбрах те, шефе – пийна от уискито Маргарит.

- Много добре ми звучиш – рече Стоян.

Побъбриха още малко. Съдията остана на разположение на своите красиви докторки и сестри, а поетът – на уискито и бялото вино, с което щеше да полива оскъдната си вечеря.

Този път не се напи много, а остана в някакво уравновесено състояние между опиянението, умората и нетърпимата душевна болка.

Сряда сутринта потръгна без главоболие или стомашни проблеми, ала взе мерки още отрано със закуска, която включваше голяма бутилка бира. Пак леко го носеше, тъкмо да не се задълбочава натам, накъдето не искаше.

Такъв го завари Тина преди обед.

Вярно, предупреди го, че идва, но не му остави никакво време за подготовка. Беше долу вратата, когато му звънна по телефона, че е тя. След минута бе горе, огледа го, помириша го, тутакси се отказа да му обяснява защо и как идва неочаквано, поклати глава и рече:

- И така си готин.

- Как така? – целуна я Маргарит, сдържайки дъха си.

- Пийнал.

- Пийнал ли! – възмути се той. – Че аз изтрезнявам вече от два часа!

- Струва ми се, че преуспяваш – побутна го тя и тръгна към кухнята, този път само с една торба.

- Заподозрях те аз вчера – запретна тя ръкави, завърза с привичен жест престилката отзад. – Трябва да изпера тази престилка – промърмори.

- Да, моето момиче – настани се поетът на мястото си.

Тина го измери дълго-дълго.

- Заподозрях те аз вчера по телефона – повтори. – Малко ми фъфлеше. Ама си казах, че така ми се е сторило.

- Доверчива си ми ти – коментира приятелят ѝ.

Тя измъкна голяма тенджерата от шкафа.

- Когато пия, аз не фъфля – чу зад гърба си. – Моето момиче... Аз премислям по-дълбоко думите си, затова говоря по-бавно...

- Аха – наля жената вода в тенджерата.

След половин час супата на Тина вече се вареше, тя беше подредила в хладилника разни кутии с готови неща за ядене и се наслаждаваше на разговор, който би могла да определи всякак, но не и като скучен.

Приятелят ѝ Маргарит Иванов продължаваше да посрбва бира, но честно я бе предупредил, че със супата ще я почерпи страхотна ракия без лед, защото ледът само развалял страхотния ѝ вкус. Разводнявал го, както той находчиво – според него – се изрази.

Не ѝ обърна внимание, че тя отказа почерпката.

Тина вече четвърт час слушаше мъдрости – отново с онова характерно провлачване, но вече знаеше, че това не е фъфлене, а бавно поизнасяне на премислени истини.

Най-първата премислена истина бе, че господин Иванов от понеделник вечерта бил премислил много житейски обстоятелства и величествени загадки на битието, но че главата му не е родила никаква причина, която да го спре да пие.

- Язык за умните ти книги, дето ги четеш! – бе вметнала докторката със сълзи в очите от лука.

- Те са в отпуск – съобщи ѝ той. – Реших, че имат нужда да си починат от мен и аз от тях.

След още едни нарязани моркови време готвачката вече търпеше критики за неразумното си решение да бъде с него. Сиреч – да живеят като двойка. Той нямал воля, а и му бил пластелинов характерът, затова не устоял на влечението си към нея, но тя трябвало да прояви принципност. (Тя щеше да изпусне черпака на пода, така я разсмееши.) Добре, ако не принципност, то мъдрост да не се обвързва с него по какъвто и да е начин, защото, първо, той не заслужавал, и, второ, не искал тя да преживее такава мъка той да умира пред очите ѝ, а тя нищо да не може да направи. Понеже и той нямало да може нищо да стори, като дойдела умирачката му.

- Какво ми предлагаш? – извърна се жената. – Да бях избрала да си остана сама, така ли?

- Мадам, вие ме смятате за коравосърдечен – нацупи се мъжът и здраво си пийна още бира. – Мисълта ми е, че можеш да си намериш някой 50-годишен младок, симпатяга, веселяк и богат собственик на казино на Слънчака.

- И да го излъжа симпатягата, че и аз съм на 50? – изпуктя Тина.

- Глупости! Този весел пич щеше да види какво съкровище си и изобщо нямаше да се интересува от годините ти!

- От годините на майка си – поправи го тя.

След още пет минути разговорът им се отметна накъдето се отметна.

- И защо ти първи? – попита го Тина, след като остави супата да ври на слаб огън, отказа ракията, бирата, отказа и вода, отказа всичко – дори любимото си кафе.

- Ти си по-млада – отговори ѝ разсъдливо домакинът. – Освен това жените живеят много по-дълго от мъжете български мъже.

Тя се смееше – малко попресилено, но още не се бе ядосала на акъла му.

- Аз знам какво е да ти умира най-близкият човек пред очите – продължи най-спокойно той, сякаш ѝ разказваше за скучния снощен мач, какъвто не бе гледал. – Преживял съм го. Ала ти защо се подлагаш на такъв риск? Виж го Стоян, здрав, прав, бодър, работоспособен... И ето...

- Нищо не знаем още за Стоян – вметна кротко докторката. – Всичко може да е все пак...

- Не на мене тия, моето момиче – натърти Маргарит. – Аз също имам откъде да научавам разни научни науки, моето момиче – продължи все така назидателно. – Сигурно са му взели вече биопсия, нали?

- Днес сутринта – кимна жената.

- Вероятно съм непоносим – заговори той внезапно без никакъв пиянско-ироничен фалцет или престорена патетика. – Побърква ме мисълта, че сега предстои каквото ми предстоеше преди години. Не мисли, че жалия себе си. Побърквам се, че знам какво ще е и нищо не мога да направя. Както не можех и за жена си тогава... И полудявам, че утре и аз мога да се спихна отведнъж, а ти си корава глава, ще останеш докрай да ме гледаш как си отивам и се спаружвам...

- Има ли още?

- Момент – вдигна ръка Маргарит Иванов. – Няма да чакам супата.

Стана, сипа си порядъчна чаша студена ракия, пак седна.

- Има, моето момиче – отново отпочна с пиянския предвзет тон, – има много още. Само едно от многото: бесен съм на себе си, защото добре знам, че трябва да изпитвам вяра, любов, смирение, благодарност, радост, ако щеш... И че тъкмо тях трябва да прашам на Стоян по нашата си с него поща, за да му помогна поне малко. А не го правя и в момента, и вчера, и оня ден, защото нямам сила да го направя. Все още нямам...

Тя го слушаше мълчаливо и го гледаше втренчено, сякаш изучаваше лицето му на обедната светлина.

- До довечера... После приключвам. От утре ще съм... Както и да е. От утре ще можеш пак да разчиташ на мен. Не и днес...

Тина се изправи.

- Щом е утре – утре. – Протегна ръка, погали го по косата. – Разбирам. Ще се чуем утре. Ако има нещо ново за Стоян, ще ти се обадя още днес.

Той я изпрати в коридора.

- Виж, нека знаеш – говореше тя вече с палтото си и обути, – бившият ми мъж не беше пияница, но като го хванеха дяволите, се напиваше като казак и правеше големи бели. Не, не спрямо мен, изобщо...

Маргарит не проговори. Бе се облегал на стенния гардероб, за да е стабилен.

- Не се разведох заради пиянството му, но и то подбутна накрая... Свикнах да си до мене за тия седмици... И изобщо, откакто се появи. – Тина му се усмихна уморено, сама си отключи. – Ще се радвам утре да се върнеш. Край мен няма навалица от хора, на които мога да разчитам.

Тихо затвори вратата отвън и си замина.

21.

Маргарит Иванов удържа на думата си, а още повече удържа на огромното си желание да не я удържи и да продължи да пие.

В сряда вечер допи уискито, на вечеря не близна нито ракия, нито вино, нито бира, нищичко. Изкъпа се дълго и с известно отвращение към себе си. Спа горедолу добре и криво-ляво се наспа.

Тина се обади само веднъж: Стоян го изписвали утре, той щял да ги търси, като се приберял и дойдел на себе си.

В четвъртък сутринта поетът бе трезвен, полубодър и преизпълнен с онази мрачна решителност, която обхваща препилите мъже след края на редките запои, когато съвестта започва да ги гризе какви са ги свършили най-вече със себе си.

Той проведе сравнително дълъг телефонен разговор със сина си, а следобед и с дъщеря си в Америка. Точно в четири часа бе в църквата, запали свещ за здравето на съдията, изслуша службата. Надвечер отиде до училището на големия си внук. Побърбиха, преди малкият да се качи в микробусчето, което щеше да го откара у дома му, а дядото успя да размени няколко бързи реплики и с шофьора за евентуалното ангажиране на возилото за един уикенд през следващите седмици.

Както и предполагаше, нямаше никакви проблеми – при тия цени. Уговориха се, записаха си телефоните, микробусът потегли с децата.

Приятелят му не се обаждаше никакъв.

Маргарит се прибра, колебаеше се на кого първо да звънне – на Тина, та да научи, ако има нещо ново, или на Стоян. Тогава и извън джипесемът му.

- Тъкмо се канех – рече радостно поетът.

- Усетих те аз – заяви доволен съдията.

- Вие нещо много взехте да ме усещате – измърмори тихо поетът.

- Кои ние?

- Съдии, доктори...

Магистратът се смееше, а на приятеля му пак му се допи – този път от облекчение.

- Разказвай как си.

Стоян му разказа.

- Гадно ли беше с тая биопсия?

Стоян му обясни как е било.

- В клуба ли ще се видим?

- Не, драги, в църквата – отвърна съдията и пак прихна: – Ако дойдеш де...

- Липсваше ми тия дни – каза честно поетът.

- И ти ми липсваше, приятелю. Предлагам да сменим часа обаче. В пет, ако ти е удобно. Да имаме време да поприказваме. Трябва да поприказваме.

- Ако искаш и по-рано.

- Да, да, та не можеш да се напиш.

- Определено ми липсваше – въздъхна Маргарит.

- Утре в пет.

- Облечи се хубаво. Ще е все така студено.

- Закъсня, драги. Докторката вече ме инструктира за всичко, включително и за шапката ми.

- Добре е сторила.

- Мисля и не мога да измисля как да ѝ се отблагодаря – рече тихо съдията.

- Да те открехна – почна отдалеч приятелят му. – Докато ти режеха парчета от тялото, аз много поумнях. Като не можеш да измислиш нещо, обади ми се. Аз вече съм го измислил. Каквото и да е то.

- Това е ново – отзова се Стоян Жечев. – Звучи ми много успокояващо. Та как да ѝ се отблагодаря?

- Бъди жив – обясни му как поетът.

- Я колко било просто! Как не се сетих? Много ти благодаря.

- За нищо. Пак заповядай. До утре.

Навън бе студено и седяха на столовете до стената. Разтоваряха съвсем тихо, за да не пречат на Господ, на Богородица, на апостолите и ангелите по стенописите, на неколцината богомолци, които идваха и си отиваха.

Маргарит бе разпитал Стоян за малкото подробности, които не бе научил от Тина. Картината, оформена от нея, от приятеля му лекаря, от съдията и от интернет, се бе преизпълнила с бои, контури и най-вече с такава перспектива, че да ѝ се ненагледаш.

И двамата умни, зрели, възрастни мъже бяха напълно наясно с дълбоката художествена красота на перспективата.

Така че бяха стигнали пак до интуицията.

- Стига с твоята интуиция! – съскаше шепнешком поетът. – Нищо не се знае още. Човек трябва да живее с вяра и с надежда. Защо сме тук, ако не вярваш?

- Това не беше умно – отвърна спокойно съдията. Прозвуча помирително, просто като очевиден факт. – Вярвам, разбира се. Но не вярвам, че Господ ще се намеси заради вярата ми... Позакъснялата ми вяра.

- Не съществува позакъсняла вяра.

- Вярвам, че той си знае работата и че така трябва.

- В какъв смисъл трябва?

- В единствения. Щом се случва, значи трябва. А че на нас не ни стига акълът да разберем защо, то си е наш проблем. Впрочем... За това точно „трябва“, окончателното, акълът ми много добре си го разбира...

- Така ли?

- Така я!

- Оф! – изпъшка Маргарит.

- Оф, моф – това е. Слушай сега. Тая биопсия доста я бавят... Както и да е, патологът ще прати резултата след около две седмици. Ще ми типосат диагнозата, ще научим какъв е туморът, колко е агресивен, как да бъде лекуван и прочее. Това обаче не е наша работа. Моята е да свърша определени ариергардни процедури...

- Какво каза? – почти извика Маргарит.

- Ариергардни процедури казах – изгледа го от упор Стоян. – Семейството ми, кръжокът, Радка. Отделно апартаментът, колата, банкови сметки, едни пликове... Ти също си част от процедурите.

- Поласкан съм – помъчи са да прозвучи особено иронично поетът.

Бе ядосан и на приятеля си, и на себе си, защото пустият им разговор не вървеше както му се искаше.

- Предпочитам да изживея времето, което ми е останало, без илюзии – направи се, че не обръща внимание на тона му съдията. – А и интуицията ми не ми е много необходима, след като вече няколко пъти кашлям нещо червеникаво...

- Така ли!

- Стига с това „така ли“! Това червеникавото, струва ми се, няма какво друго да е освен кръв.

- Докторът там знае ли?

- Естествено.

- Тина?
- Разбира се. И от него, и от мен.
- Само аз не знам! – въздъхна Маргарит Иванов.
- Ти не си ми доктор – усмихна му се Стоян Жечев. – Ти си ми приятел.
Оттук нататък разговорът потръгна по-добре.
- Ще ми се да те помоля да се подготвиш за нова роля. Чисто психологически.
Няма кой друг, ти трябва да поемеш кръжока.
- Дума да не става! – размаха ръце поетът. – Не!
- Защо? – попита търпеливо съдията.
- Не и докато не е ясно всичко.
- Помисли, момче, помисли трезво. Да речем, размине ми се. Как точно –
нямам понятие, но примерно ми се размине. Пак ще трябва да бъде сменен. Лека-
полека. Плавно, но неизбежно. Ще идвам, но няма да мога да правя всичко, което
върших досега.
- Ще приказваме, като излезе биопсията – заинати се Маргарит Иванов.
- То се знае, че ще приказваме и тогава – кимна му като на малко дете Стоян
Жечев. – Сега само подхвърлям.
- Да ти се не видят подхвърлянията!
- Тина ще ти помага, Радка също. Не е кой знае какъв зор. Хората са разбрани.
Нека не ги оставяме сами заради някакви си раци осмократи.
- Много оригинално.
- Мога ли да подхвърля още нещо? – продължи невинно съдията и не изчака
отговора: – За парите да ти предложи. Възнамерявам да ти прехвърля неголяма сума,
ти да я управляваш. За кръжока.
Евентуалният бъдещ управляващ на определени суми мълчеше.
- Ще ти кажа как е било досега. Кой, колко, през колко време и така нататък.
Това – ако интуицията не ме излъже.
- Какво означава за теб неголяма сума? – осведоми се поетът.
- Не съм решил още. Но ще е петцифрено число и няма да започва с единица.
- С двойка?
- Няма да е и с двойка.
- Защо аз? Познаваш останалите от много по-отдавна?
- Обаче ти ми стана приятел – ухили се все още действащият шеф на кръжока.
- Пенко не ти ли е приятел?
- Хитърчо... Няма да ти мине номерът, Андрешко.
- Ще обсъждаме, като излезе биопсията. Като мине, дай Боже, и
химиотерапията. Тогава бих...
- Не, приятелю – прекъсна го Стоян толкова рязко, че Маргарит сякаш чу как
дървеното чукче се стоварва върху съдийската маса. – Няма да се подложи на
никаква химиотерапия. Ти си първият, на когото го заявявам.
Поетът премисли поне пет реплики, но нищо не продума.
- Предпочитам да се обезобразя естествено и елегантно – добави съдията.
- Естествено и елегантно – повтори Маргарит, за да повярва какво е чул.

- Да, миличък, ще си отида естествено, само дето ще съм елегантно обезобразен.

Естествено и може би дори елегантно разговорът им прекъсна за дълго.

По-късно Стоян Жечев ни в клин, ни в ръкав сервира друга изненада:

- Вероятно ще се учудиш, но имам и една специална молба към теб – рече съвсем тихо, но настоятелно. – И не бързай да казваш не! Обмисли я и постъпи както искаш. Предпочитам да е по съвест... Да, молбата! Напиши поне едно стихотворение, да речем, в следващия месец и ми го подари.

- Ще видя – отвърна „по съвест“ Маргарит Иванов.

- Виж...

- Ще зависи коя съвест ще надделее – добави замислено поетът. – Дали съвестта да не тормозя поезията със себе си, или съвестта да изпълня налудничавото желание на приятел.

- Налудничаво, но искрено – уточни приятелят.

- Иначе нямаше дори да я питам съвестта си.

Още по-късно, когато вече бе време да поемат към клуба, Стоян изведнъж върна темата за тумора.

- Нека знаеш, Марго, аз заклех Тининия доктор да бъде откровен с мен, както и аз съм откровен с него. Да не ме залъгва, сякаш съм някой хлапак. Та тая проказа, която той очаква да е, след като видя и томографа, и прочее, се нарича дребноклетъчен карцином.

Поетът не му откри, че много добре знае как се нарича.

- Звучи солидно, нали? Да ти е кеф, че те е споходил. Сега ще бъда откровен и с теб. Ето какво му казах на доктора, на добрия свестен доктор, приятеля на добрата сваятна Тина. Казах му, че съм вярващ човек и че съм много благодарен на Господ, че ми е избрал толкова подходящо време да ме прибере. Много подходящо, благодатно подходящо време. Великолепен тайминг, както би рекъл внук ми.

- Той Господ обикновено е свършено точен с тайминга.

- Именно. Обикновено, но не винаги според нас невежите. То таймингът винаги е прецизен, ама ние понякога не разбираме защо и как. Особено ако е свързано с деца... Както и да било, при мен всичко е идеално. Имаме с Господ пълен консенсус, приятелю, за тайминга ми... Тайминга му... Да ти кажа защо и ставаме.

Съдията потри ръце, сякаш смяташе да цепи дърва или да събира сено на купи. Само дето не си плю в шепите. Поетът мълком го наблюдаваше, преизпълнен с тъга и възхищение.

- Сам виждаш какво става и какво иде. За у нас по-добре да не отварям дума. А по света. Няма човек нужда от никаква интуиция. Предпочитам да пропусна представлението. Уморен съм, често съм отвратен, а и не съм сигурен, че бих запазил нерви и разсъдък, дори и да бях здрав. На кого тогава щях да бъда полезен? Не, не искам да се посрамвам на стари години. Стигат ми резилите ми дотук. По-добре така. Ще ви брулят тежки времена, но не и мен. Бурята ще брули само гроба ми. А аз ще съм си добре на тихо и топло. Доколкото съм чувал, макар че ти отказа да побеседваме на тази тема, в казана било доста топличко...

- И това за казана ли изтърси на доктора? – проговори Маргарит.

- И това, Марго. Мъжът се оказа наистина свестен, предразполага към задушевни откровения.

- Ясно... Тайминга, значи.

- Тайминга, момче.

- Първо биопсията, после ще бистрим тайминга.

- Ако пожелаеш... Помисли обаче да ми драснеш едно стихотворение.

- Обещах ти, ще помисля.

На вратата на клуба съдията изведнъж високо се засмя и рече радостно:

- Ако искаш, вярвай, но ми е дяволски приятно, че си имаме кръжок. Всички тия хора... Бог да ви пази.

Отключи.

- Не ти ли е ангелски приятно? – сложи ръка на дланта му поетът.

Стоян Жечев трепна.

- Стари навици, друже – продума. – Разбира се, че ми е ангелски приятно.

Ангелски приятно мина и сбирката. Почти никой не знаеше как е минала седмицата на съдията, но след като научиха, че е бил в болница уж за рутинни изследвания, вече не говориха за себе си и дертовете си, а повече го разпитваха как е. Той самият им съобщи къде е бил до вчера. Така или иначе щяха да разберат, умно постъпи да не ги лъже поне за това. Виж, лъжеше ги юнашки или отговаряше уклончиво и за резултатите от изследвания си, и изобщо за здравето си. После се смяха на разни действително смешни истории, включително с внуците, въобще всячески се стремяха ако не да забравят, то поне да изместят мислите и притесненията, които всеки престой в болница неизменно и неизбежно пораждаха – особено у хората на порядъчна възраст.

Цял час Маргарит Иванов слушаше и си мислеше, че виртуозният лъжец Стоян Жечев е без съмнение уникат. Той бе първият човек измежду стотиците и стотици близки и далечни познати през дългия живот на поета, измежду роднините му, колегите му, който почти не го бе страх от смъртта. Поне видимо. И в никакъв случай, ако съдията го бе страх донякъде, това не бе онзи животинския страх, който понякога парализира огромна част от обикновените хора.

Всичко, всичко би могло да се каже по негов адрес, но не и че изглежда парализиран от страх. Разбира се, мислеше си поетът, приятелят му не бе и обикновен човек.

Хората се разотиваха, а Маргарит тихо попита Тина къде е Радка.

- Разсополивила се е, предпочита да не излиза – осведоми го лекарката.

- Стоян знае, нали? И затова не продума за нея.

Тя кимна и на свой ред шепнешком го попита може ли да дойде да спи при него.

- Що за въпрос? – изуми се той.

- Нормален. Ти да си отворил уста...

Маргарит зяпна. Тя си взимаше довиждане с последните неколцина, той дежурно, автоматично се усмихваше, ала умът му бе другаде. Тя бе права. Наистина

си бе мълчал. Вчера, нали вчера пак му бе сготвила, бе напълнила хладилника му с разни кутии и пакети – и някак от само себе си се подразбираше, че уикендът ще са заедно при него. Да де, ама той не бе обелил дума от вчера. Сякаш не искаше всяка минута да е с нея! Поклати глава, отново бе много разочарован от себе си. Какво му ставаше? Защо не ѝ споделяше колко много иска да е с нея и каква радост е да е с нея?

Магистратът се върна от тоалетната. Излязоха заедно тримата.

- Ще те преслушам утре – рече му докторката.
 - Надявам се, не със слушалки – отвърна ѝ меко той.
 - По телефона, драги, не се плаши. Стой на топло!
 - Да, док. Ще преслушаш ли и Радка?
 - Добре, че си ти да ми напомниш.
 - Не се сърди, док, ние старците дрънкаме каквото ни е на акъла.
- Усмивната, Тина престорено изръмжа.

Маргарит реши, че няма да отлага речта си, докато се приберат при него, и веднага се впусна в доста объркана, но искрена любовно-оправдателна тирада. Тина го слушаше, без да го прекъсва, и се питаше откога не е чувала такива думи. Нямахше спомен. Точно такива – може би никога.

И докато вечеряха, пак ги слушаше.

И многократно през тази хубава нощ срещу събота, даже още по-хубави думи, по-стопящи, по-стопяващи. И на сутринта още и още.

Прекараха необикновено уикенд те двамата. Тина четеше втория том на мъдрата книга – много бавно и много, много внимателно, понеже все ѝ се струваше, че може да изпусне нещо извънредно важно. Питаше за разни неща, разменяха мнения с преизпълнения с нежност и с някакво странно благоговение Маргарит.

- Странен си днес – сподели какво усеща лекарката.
- Заради тебе е – сподели какво усеща поетът. – Не мога да разбера сънувам ли... Какво е всичко това...
- Кое това?
- Това тук. С нас.
- Лошо. Разчитах на теб да ми кажеш сънувам ли. Все по-често се чудя и аз.
- Намерила си на кого да разчиташ!

Тина два дни не похвана никаква домашна работа. Нито пък Маргарит.

Тя четеше, зяпаше телевизия, говореше по телефона, ровеше се в нета, почиваше си.

Той четеше, поспиваше си и пишеше стихотворение за кръстопътищата на душата по пътя ѝ. Отпърво му се стори, че ще излезе дълга-предълга елегия, но по-късно май че взе да се оформя нещо като поема. Засега бе съвсем в началото ѝ. Не можеше да повярва какво прави. Не бе писал от десетки години. А имаше чувството, че едва вчера пак така седеше пред клавиатурата – тогава на пишещата си машина – и се опитваше да обуздае образите и мислите си в някакъв приемлив за него порядък.

Бе информирал Тина с какво възнамерява да се занимава. Очите ѝ бяха просияли.

- Той ще се зарадва – бе казала, вдигайки палец нагоре.
- Чакай да го напиша, тогава ще говорим ще се радва ли, или ще реве.
- Ще чакам.

И търпеливо чакаше, но той и до неделя вечерта не довърши стихотворението ли, кратката поема ли.

Тя се прибра у дома си чак в понеделник по обед, но преди това, на закуската сутринта, възникна малко комичен казус заради полушеговитата реплика на Маргарит дали не е време да се запознае с майката на Тина. Докторката възприе шегата, но съвсем сериозно му обясни, че предпочита да не разбутва престарялата жена. Допусна, че като научи за тях, тя дори можела да започне и да завижда на дъщеря си. Защо не? Акълът ѝ до голяма степен бил изветрял, а и по-добре да не се впускала – тя, Тина – в подробности за отношенията между майките и дъщерите.

- Ти майтапиш ли се? – допиваше си кафето домакинът.

- Ни най-малко – отвърна гостенката.

- Да ти завижда!

- Мили мой, гледай си мъжките работи и не си завирай гагата в женското царство! – прозвуча отсреща.

Маргарит прихна. Бе се сетил за приятеля си.

- Да, док – рече и вдигна двете си длани.

Докторката го изгледа, хареса ѝ каквото видя.

- Като напишеш стихотворението, прати ми го на имейла.

- Ако го напиша...

После тя излезе „по магазините“ с някаква приятелка, а той седна да пише поезия.

22.

Следващите две седмици минаха тегаво и напрегнато. Застудя отначало. Радка се оправи. Стоян казваше, че той си е все така – бомба. Тина пое две дежурства до петък. Маргарит сам не знаеше колко пъти ѝ заяви как няма търпение да е с нея в събота и неделя, как му липсва и все питаше къде ще бъдат.

- Този път у нас – смееше се докторката, давайки му да разбере, че попрекалява с проявите на привързаността си, че не е нужно чак толкова да се престарава, че тя оценява как си е взел бележка за дървенящината си. Но и че ѝ е приятно и няма да му се разсърди, ако продължи да ѝ повтаря едно и също по три пъти на ден.

Че болеше ли от хубаво!

Поетът посети за първи път съдията в петък преди кръжока. Жечев реши изневиделица, че няма да идва на тази сбирка, без да му обясни по телефона защо, и той му се натрапи малко нахално, но никак не му пукаше. Имаше си и основателен довод, който бе скрил при разговора им, за да изненада приятеля си.

Първото, което стори Маргарит, бе да „преслуша“ Стоян. Видимо всичко бе наред горе-долу, ако не броеше подкашлянето, но той вече не го броеше. Изслуша какво бе измислил приятелят му, за да обясни нежеланието си да дойде в клуба, прие,

че измишльотината си я бива. Да, разбира се, че ще предаде на „девойките и младежите“ след малко съедобната измишльотина.

- Храниш ли се добре? – осведоми се делово. – Измършавял си малко.

- Само посмей да го споменеш пред Радка! Ще си имаш разпавии с мене.

- Споменавам го пред теб.

- Добре съм, ям си нормално, а килограми не меря.

„Ти не мериш, ама в болницата мерят“, премълча си гостът.

- Ти за какво се изтърси без покана? – подаде му чаша чай домакинят.

Току-що го бе сварил, бе страхотно ароматен и вкусен.

- Радка ми донесе някакви билки, тя ги е брала – обясни съдията.

- Така и предполагам.

- Е?

- Донесох ти стихотворението, което си поръча.

- Я! Благодаря! – изненада се радостно магистратът. – Ей, не беше поръчка, молба беше.

- Както и да е. Разпечатах го. Можеш да си го сложиш в рамка.

Поетът бръкна в чантата си и извади тънка прозрачна папка с един единствен лист в нея, но текстът бе в две колони от горе до долу. Протегна ръка.

Стоян Жечев го наблюдаваше, но не посегна към папката.

- Сложи я на масата – рече замислено.

Маргарит Иванов я остави до чашата му с чай.

Приятелят му погледна часовника си: още нямаше шест часа.

- Я ми кажи колко стихотворения стигат за една книжка? – изтърси изневиделица.

- Примерно петдесет – отвърна след кратка пауза поетът.

- Можеш ли да пишеш по едно на седмица?

- Що за въпроси?

- Хрумна ми, че няма да е зле да събереш една книжка и да ми я посветиш.

Искам да я пипна, да си я погала и да си я прибера в библиотеката. Ей там, най-горе, да се вижда. Обаче...

Авторът на нероден Петко търпеливо слушаше.

- Нека стихотворенията са двайсет. Какво прави това, да, почти пет месеца. Много добре, ще бъде тънка книжка, ама мъдра. Цикъл мъдрости.

Маргарит едва чуто въздъхна.

- Принтирай ги на отделни листа, клъцни ги с як телбод и ми ги връчи през юни. Живот и здраве, юни е идеален месец за четене на поезия. Какво ще кажеш?

- И това ли не е поръчка? – уточни поетът.

- И това. Молба е пак – сръбна от чая си лицемерът.

- Що не прочетеш какво е казал Христос за „лицемерците“ – рече Маргарит Иванов.

- Чел съм, знам – усмихна се Стоян Жечев. – А сега помълчи! Пий си чая и мълчи!

Извади листа с дългото стихотворение и се зачете.

Поетът го гледаше и си мислеше, че и Тина може би го четеше в момента. Не, най-вероятно вече го бе прочела. Беше ѝ го е пратил на имейла, преди да тръгне насам. Сигурно щяха да говорят за него на кръжока или по-скоро след това, когато се приберяха при нея. Разбира се, че тогава. Сбирката в клуба не бе най-подходящото място да се обсъждат шепнешком поетични творби, посветени на душата и най-вече на кръстопътищата ѝ по големия път към светлината.

Съдията дочете страницата. Обърна за всеки случай листа от обратната страна, но там, разбира се, нямаше нищо. Захвана се да чете пак отначало.

- „Дантеада“ – промърмори след минути.

- Това е шега – обясни приятелски авторът. – Цялото стихотворение е в полушеговит тон. Опитах се да му придам привкус на закачка.

- Хареса ми – каза читателят. – И не ми говори кой е лицемерец! Искаш ли още чай?

- Не.

- Нещо по-твърдо?

- Не.

- Аз пък искам.

Стана, сипа си уиски, поколеба се, но реши, че не му се разкарва и взе да си го пие чисто.

- Данте-ада – разчлени бавно и примлясна от удоволствие. – Браво! След трийсет години суша – bravo! Ти си добър поет, Марго. Има обаче две лоши неща.

- Почва се... Сега разбираш ли защо спрях да пиша?

- Първото е – махна му да млъква литературният критик, – че няма посвещение, което е поправимо, и то ей сегичка. Тъкмо ще ми го посветиш собственоръчно. Второто лошо: ти не осъзнаваш, че си добър поет. Което нямам идея дали е поправимо. Не ми пипай уискито!

Съдията стана, отиде за химикалка и безмълвно я подаде на госта си.

Поетът помисли и написа до заглавието: „На Стоян. Господ да е с теб по пътя на душата ти!“

Стоян Жечев прочете посвещението, кимна доволен и високо зачете началото, сякаш се намираше на подиума на някое общинско читалище, където се провеждаше регионален поетичен рецитал:

- „Дантеада“, стихотворение от Маргарит Иванов.

На попрището жизнено във края
Намерих се в алеята след сетния ми кръстопът.
Тя беше светла, права и възлека,
И водеше натам, натам, към портите...

Съдията преглътна, остави листа.

- Наистина ли мислиш, че алеята накрая ще е възлека?

- Надявам се – прочисти гласа си поетът. – Господ е милостив... Прощава...

- А как смяташ, ще ти прости ли, че оставяш приятелите си да пият сами. Една глътка?

- Само една.

- Това вече е християнско поведение – засмя се Стоян и набързо му сервира глътката.

Повече не говориха за поезия, а и нямаха време.

Минаха набързо през няколко теми: парите, които съдията ще раздаде другата седмица (Тина да каже на хората); току-що отминалата инаугурация на американския президент Тръмп, когото домакинът презираше, както не понасяше и двамата му предшественици; цялата световна бъркотия, която предстояла; мимоходом войната на Русия срещу Украйна, проклетата война, чиято несправедливост и жестокост изобщо не бе изненадала съдията – това Маргарит го чуваше поне за трети път, а се чудел как той, Маргарит, интелигентен човек, можел да се шокира от подобно безумие, което било ясно като бял ден и лесно предвидимо; и накрая, отнякъде си, Жечев се присети за хората, за джиесемите и таблетите им.

- Допреди две-три години това ме подлудаваше, Марго – клатеше глава. – Сега само преглъщам и се моля Господ да ги закриля. Виж ги, по улиците, в метрото, навсякъде. Всички или почти всички, вторачени в пустите си телефони. Ти нали си поет, ти ми кажи колко души се разминават всеки ден? Такива, които биха се обичали! Но не се и поглеждат. И не си дават шанс да се разпознаят, че са сродни души.

- Ако са един за друг, ще се спогледат – вметна поетът.

- Ще се спогледат, ама на куково лято!

- Надявам се да се спогледат.

- Абе ти друго правиш ли, освен да се надяваш!... Надявал се той! Господ им е уредил да се срещнат. Да или не? Срещнал ли ги е? Да. А те попипват смартфоните и въртят с мазните пръсти по екрана. Ето ти я и срещата. Здравей и сбогом. Ама без здравей.

Маргарит нищо не отвърна.

- И ще ми разправя някой, че било голяма трагедия да напуснеш точно този свят!

- Кой някой? – вдигна рязко глава гостът.

- Радка, кой!

Поетът стигна до клуба, премислил вече част от „загадките“, които му бе поставил приятелят му.

Съобщи на Радка, че се е отбил при Стоян и той е добре, просто не му се излизало днес. Хич не я убеди, че ѝ казва истината.

Пошепна на Тина да каже на хората за парите, а тя му пошепна, че стихотворението му е чудесно и би искала да продължи да пише.

- Закъсня – рече ѝ той весело. – Вече имам поръчка за цяла стихосбирка.

- И на Стоян му хареса, нали? – не се изненада тя.

- Къде ще иде, то е посветено на него.

Кръжокът мина бързо и без много приказки. Сестрата на енергетика не беше никак добре и той съвсем беше посърнал, колкото и да бе свикнал вече с мисълта за скорошната им раздяла.

А Радка току бършеше някоя скрита сълза.

Уикендът у Тина отлетя този път сякаш за часове. И двамата бяха изпаднали в някакво особено настроение – хем любовно отпуснато, хем леко носталгично, но без съжаления и лигави сантименталности.

Обсъждаха стихотворението му и най-вече посланието му, че кръстопътищата са важни – естествено – и меродавни за цялостната преценка дали душата си е свършила работата на земята, но последната алея, коя е тя, каква е тя и накъде води, е онова, заради което душата е слязла тук в човешко тяло по пътя ѝ през времето.

Обсъждаха и стихосбирките му.

Обсъждаха връзката си и се радваха като деца на късмета си.

Обсъждаха децата си в чужбина. Ние сме добре, повтаряше постоянно Маргарит. Имаше пред вид и тях двамата, и изобщо живота в България. Тук се живее, твърдеше убедено. Я си представи, че бяхме украинци, разперваше ръце.

- Или подлещи – бе вметнала умно Тина.

- Да, или подлещи – бе се съгласил веднага той. – Добре сме. Ти и аз... Просто не мога да го измисля как би било да е по-добре... Но и не желая да мисля, моето момиче.

Бе доста нервно до края на работната седмица. Чакаха резултата от биопсията, но той все не идваше. Може би най-малко припрян бе Стоян, който вършеше своите си дела и създаваше впечатлението – поне по телефона, – че сякаш едва ли не е забравил за някакви си изследвания не миналата, а по миналата седмица. И за какво впрочем бяха?

Никой не му се връзваше на престореното безразличие, но Маргарит продължаваше да му се възхищава на самообладанието.

Тина го срази в срядата – беше си боядисала косата и му се показа на кратко „ревью“ за по едно бързо кафе, преди да иде на вечерна смяна в болницата. Завари го абсолютно неподготвен. Тя искрено се забавляваше да го наблюдава как се пържи на слаб огън, докато намисли реакцията си. Той отдалечи възможно най-дълго проговарянето си с въздишки, жестове на възхищение и изненада и други подобни кълчения, които никак не помагаша.

От една страна, много ѝ отиваше този свеж кестеняв цвят, подмладяваше я до неузнаваемост. А и прическата... От друга страна, първоначално дори го заболя, заради което не успя да скрие страдалческата си гримаса: прободете го за онай Тина, в която се бе влюбил на стари години.

- Страхотна си така! – изрази сравнително честно и поносимо тъпо моментните си чувства. Донякъде поносимо.

Тя обаче не изтрая да го гледа как се мъчи и реши да му помогне.

- Я кажи бе, консерво, за старата Тина ли ти домъчня? – подхвърли полусериозно.

- Как така старата? – направи се той на абдал.

- Така. И в буквалния, и в преносния смисъл. Не ти ли допада да си въобразиш, че хората ти завиждат как такъв старчок като тебе е забил такова свежо и запазено маце като мене? И че само ние двамата ще знаем годините ми.

Наистина се забавляваше устатата му докторка, но той се опита да се отдръпне, да ги погледне отстрани и откри колко е права. Старчок може би бе малко хапливо, но останалото си беше вярно.

- Вече ми допада – усмихна ѝ се с цялата си любов, която изпитваше към нея. – Толкова съм тъп, че допреди малко не бях способен да си го въобразя.

- Сега, като се успокои, какво мислиш?

- Истината ли?

- Е, можеш и да послъжеш малко, ако е гадна.

- Без да послъгвам, истината е, че вече съм уплашен. Болницата вероятно е пълна с лекари младоци, които имат вкус и не са консерви.

- Такъв те искам, моето момче! – похвали ги свежото маце с цвят на косата, който той и да го изтезаваха не би могъл да назове как се нарича.

След което размениха по няколко думи, уговориха се за разните си техни неща и тя отпраши да се грижи за болните.

Маргарит Иванов остана още малко в кафенето да поразсъждава колко е изнервен и колко изобщо не е на себе си. Объркан и изнервен. Щастлив и нещастен. Посегна към джиесема до чашата с кафе, прибра ръка. Какво щеше да я пита, какво щеше да ѝ приказва? Да сподели, че е нещастен освен щастлив? Че се бои? И да ѝ каже честно и приятелски за какво мисли от пет минути. Как през последния половин век е изпратил вече толкова народ – и млади хора включително, доста млади хора, – а страда за човек, когото познава от няколко месеца. И че на всичкото отгоре го оплаква приживе.

В петък предобед четиримата научиха по различен начин за биопсията. Докторът се обади и на Стоян, и на Тина, тя – на Маргарит и Радка. Естествено, че реагираха също всеки посвоему. И комай Стоян бе отново най-адекватен. Или поне най-малко смутен. Лекарят го привика веднага в болницата да поприказват какво ще предприемат оттук нататък. Поприказваха. Радка поплака. Тина обмисляше разни варианти, след като научи какво са говорили приятелят ѝ докторът и приятелят ѝ пациентът. Маргарит потъна в себе си, където откри чудесно черно блато за удавяне, но се хвана за косите и се самоизмъкна от мрачното тресавище, а в шест часа вече бе напълно дошъл на себе си, когато влезе в малката черква да се помоли за болния си приятел. Завари го там, седнал срещу голямата икона на Христос. Запали свещите си, постоя там, приближи.

Стоян Жечев го видя, направи му знак да мълчи и продължи да се моли. И така – до шест и половина. Извърна се, но пак не проговори.

- Мислех, че няма да идваш в клуба – каза поетът.

- Че защо? – наклони глава съдията.

- С такова впечатление останах, като говорихме следобед.
- А парите? – вдигна показалец приятелят му. – Забравил си, че обещах да им раздам парите за януари.

Маргарит бързо кимна.

- Как си?

- Предполагах, че ще е много лошо, ала сгрехих. Съвсем поносимо е. Малко смъди, но това е. Свикнах вече, Марго. Свикнах, настроих се.

- Не може да не си се надявал – пошепна поетът.

- Не може и се надяхах. Но беше от тези надежди... Като за чудо... Вече къртя едни хрочки, все червенееят...

- Трябва да се пребориш с ината си! Това, което си заявил на доктора, е абсолютно безразсъдно!

- По-тихо де!

- Извинявай.

- За химиотерапията ли говориш?

- Разбира се.

- Че ти знаеше!

- Знаех, но от това не става по-малко безразсъдно!

- Човече, пред олтара сме, съобрази срещу Кого си седнал! – усмихна се кротко бившият корумпиран магистрат Стоян Жечев. – Съобразявай ги тези неща... Всичко е точно така, както трябва да бъде. Нима си въобразяваш, че нещо може да не е така, както трябва да бъде?

- Ти си бил някога йезуит – пропъшка Маргарит.

- Ако е трябвало, бил съм – отвърна йезуитски Стоян.

И пак се умълчаха, преди да поемат към клуба.

Весел кръжок си спретнаха. Никакви болести не обсъждаха, никакви тумори и раци. Дори вицове си разправяха, а най-остроумен и най-големият кладенец на позабравени, но все така актуални майтапи бе именно съдията. Пликовете – някак между другото – отидоха при хората, на които им се полагаше. Тина се смееше наравно с останалите, а Радка не вярваше на очите си, но и тя бе завлечена от общото настроение, пък и не смееше да се издава, срязвана няколко пъти от красноречивия взор на водещия.

Маргарит Иванов бе написал през седмицата второ стихотворение, този път нещо средно между елегия и балада, и на два пъти се изкуши да им го съобщи и да изрецитира кратката си творба, състояща се от четири куплета. Пребори обаче изкушението – нито му беше времето, нито мястото, нито жизнерадостната атмосфера предразполагаше елегично-баладични впръсквания, та да я омеша с болка и примирение.

Пак получи плик, пак с картичка вътре, както се убеди по-късно.

И уикендът, и следващата седмица минаха в безплодни увещания Стоян да се подложи на задължителната химиотерапия. Маргарит научи поне за пет едва ли не чудодейни изцеления на уж безнадеждно болни, подложили се на химиотерапия. И които от много, ама много години си живеели, без да се сещат – уж де – през какво

са преминали. Разбира се, че и Стоян научи за тях. Насън да го вдигнеха, можеше да разкаже колко е полезна химиотерапията. Не спореше, понеже нищо не разбираше от реалната природа на тази химиотерапевтична материя. Вярваше на историите, които му се сервираха, защото вярваше, че така е трябвало да бъде във всички конкретни истории или съдби. Неговата съдба си беше негов грижа и той избираше накъде ще поеме пътят ѝ. И нищо не можеше да побутне решението му и усилията на близките му, на приятелите му отиваха напусто.

Дойде и на кръжока в петък, 7-и февруари. Нищо видимо не се променяше. Този път се получи делова, изцяло насочена към текущи проблеми сбирка. Пак бе студено, зимата си вървеше към края, но никой и не помисляше за това.

Следващата седмица сви як студ. Радка свикваше съдията да я вижда през три-четири дни с торбите и съдините да му оставя домашна храна и да му помага в къщната работа, която той все повече занемаряваше. Тя го слушаше как кашля, как пъшка от разни болести, за които не само не отваряше дума, но и отказваше, че съществуват, с упоритост, на която би завидял всеки закоравял инат. Наминаваха и децата му, поприглеждаха го, правеха се, че едва ли не почти не осъзнават очевидното.

И те, и докторът – приятелят на Тина, и самата Тина (донякъде) бяха вдигнали вече ръце да го увещават да се лекува. Само Радка не се отказваше и молеше, молеше – всуе, разбира се.

Маргарит Иванов пък си мълчеше на тази тема, а Стоян Жечев оценяваше уважението, което му засвидетелстваше приятелят му.

Двамата все повече се сближаваха. Приказваха си дълго – и по телефона, и при посещенията на поета у магистрата. Маргарит му разправяше, че е споделил вече със своите си деца и внуци – и тези тук, и онези в Америка, за кръжока, как си бил намерил компания, дружки, че вече излиза много по-често, че е много добре. Странното било, подхилваше се той, че не собствените му деца, че даже не снаха му тук, а зет му зад океана почнал да се безпокои дали няма да го омая някоя „дружка“ и да им прибере наследството, демек апартамента. Зетят бил богат, ама алчен за още. Класика! Или не чак алчен, но тесногърд и ограничен. Неговото си било негово, нищо че е на жена му. Та подхвърлял – уж много хитро и заобиколно – не е ли добре тъстът му да припише по една втора от апартамента си на двете си деца, с право на доживотно ползване, разбира се, и то не заради едно или друго, а заради разстоянията, неудобствата, да не се разправят с делби и прочее досадни тъпотии. И все подпитвал – приятелски някак, с участие, едва ли не радостно – какви са тия дружки в кръжока и този бивш съдия, дето го бил създал.

Смееха се двамата на тия мизерлъци, а поетът къташе дълбоко в себе си болката си за семейния живот на дъщеря си.

Стоян Жечев пък за първи и последен път си позволи да попита къде е починала жена му на Маргарит.

Вдовецът му разказа, че с триста зора бил уредил с дебели връзки тя да постъпи в болница. Предлогът бил някакви измислени изследвания, но така била под

лекарски грижи в последните си дни. Да, на морфин, разбира се. И изобщо била доста поприспана, та по-малко да я боли.

- Ти къде спеше?

- Там, до последно... Бях намерил наистина дебели връзки...

По мълчаливо взаимно съгласие темата отново бе прибрана и заключена в архива.

Следващия петък пак седяха в църквата, пак мълчаливо, пак утихнали и вгльбени всеки в своите си откровения.

- Не поемайте с Тина ангажменти за утре вечер – рече хрипло в мрака съдията. – Каня ви да хапнем в един ресторант, ще ахнете. Веднъж съм ходил, впечатляваща снобария, но готвят хубаво, сервират бързо и ти говорят на вие. И друго – между масите има поне два метра.

- Ти си я запазил вече нашата – обади се Маргарит Иванов. – В ъгъла е, нали?

- Позна – усмихна се съдията.

- За колко души е?

- За четирима.

- Благодаря за поканата – рече поетът и нищо повече не попита.

Кръжокът мина нормално, малко по-дълго от друг път. Близките на енергетика чакаха днес-утре сестра му да си отиде. Него го нямаше, проблеми обаче имаше счетоводителят, и то сериозни, та му отделиха почти цялото време в опитите си да му помогнат поне със съвети и емоционална подкрепа.

Когато взеха да се сбогуват и да излизат навън в поомекналата февруарска вечер, Стоян направи жест на Тина и Радка да останат. След минути бяха само четиримата.

- Маргото вече знае – започна направо съдията. – Ако обичате, заповядайте утре на вечеря в ресторант, където не сте стъпвали. Маргото ще доведе Тина, а Радка може да дойде у нас и ще идем дотам двамата. Раде, нещо против?

Радка само кимна с блесналите си от мъка и болезнено щастие очи.

- Тина? Вчера ми каза, че нямаш дежурства през уикенда.

- Мерси. Разбира се.

- Ще пусна адреса на Маргото на пощата му. В седем часа удобно ли ви е? Удобно им беше.

- Облечете се като за концерт на Виенската филхармония – ухили се внезапно Стоян Жечев. – Да не бием на очи.

- И защо точно там? – не се стърпя докторката.

- И защо не точно там? – стрелна я развеселеният магистрат.

- Прав си, защо не – кимна бързо Тина и погледна към Радка.

- Обстановката е доста приятна и ще можем да си чуем приказката – съобщи Стоян и мило добави: – Радка има една страхотна рокля, веднъж съм я виждал в нея. Много ѝ отива. Тъкмо повод да я облече отново.

Поетът не можеше да повярва на очите си: учителката правеше неистови усилия да не ревне, а същевременно почти се бе изчервила.

- Хайде, деца – рече шефът на кръжока, – затваряме. Ще метем.

Маргарит Иванов тихо прихна, а учителката изключи духалките. Тина стоеше безмълвна и сякаш за момент не беше с тях.

Съботата случиха на време. Случиха и на сервитьори. Действително никой от тримата „гости“ не бе посещавал подобен ресторант. Четиримата се чувстваха чудесно, но отначало двете дами трябваше да посвикнат с лукса и парвенющината, която бликаше не само от масите, но и се разхождаше между тях.

Водиха тих откровен разговор, хубав разговор, честен. И шеговит дори на моменти. Тон даде съдията още щом се настаняха, та почти до полунощ.

Първото, което стори, бе да им благодари, че са му приятели, че са до него и че може да разчита на тях. Заяви им, че ще им бъде трижды по-благодарен, ако по-малко се притесняват и по-малко страдат заради предстоящата им раздяла. Помоли ги да не забравят някои елементарни неща – така се изрази – като елементарната подробност, че не те, а той бил за завиждане, понеже отивал на извънредно добро място, а те оставали тук, в София, която също била извънредно добро място, но не чак толкова добро като бъдещото му обиталище.

Пиеше великолепна ракия, а очите му искряха.

Маргарит Иванов, грях не грях, си помисли, че приятелят му сега ще обясни на жените какво извънредно добро място за пребиваване до края на времената е адът и особено неговата температура, поддържана от най-съвършената парна инсталация във вселената. Нищо подобно. Дамите така и си останаха със заблудата, че той говори за рая.

Вместо някои особености на адовата наредба и изобщо на адовите екстри съдията отправи и към трима им още една настоятелна молба – също весела и летално-закачлива. Зарече ги да не му додяват повече (в неговия мил Шекспиров вариант: „да не полагат напразни усилия на любовта“) с кандърмите си да се подложи на химиотерапия, а да изразходват тази безценна енергия да си помагат взаимно и да се обичат взаимно, та той да им се радва отгоре и да му е спокойно да си гледа работата.

Пак не уточни като как я вижда там работата си, а им разправи комичните си прекеждия отпреди 60 години как успял да избута цяла четворка по химия, с която враждебна нему наука бил скаран. Затова и сега не възнамерявал да я обикне, особено пък в комбинация с неведомото му понятие терапия. Човек трябвало да държи враговете си далеч от себе си, а не да ги прикотква.

Дори Радка устоя да не пусне сълзи. Колкото и жестоко да звучеше всичко върху фона на игривото му словотворчество, някак не идеше нито да се скапеш, нито да се разсърдиш, че той си прави майтап с такава трагедия. Вярно, правеше си, но пък трагедията си беше негова и никой не можеше да му забрани да си я изживява както реши. А и защо трагедия?

Приказваха си за какво ли не – и за кръжока, и за техните отношения, и за живота си. Маргарит научи по един или друг начин много неща за Радка, а и за Тина

и Стоян. Съдията бе в стихията си, пиеше много внимателно, не го хващаше, дори не се закашля нито веднъж. Вечеряха някакви страхотии с още по-страховито непроизносими имена, ядоха торти, пиха кафета и уискита, смяха се или се умълчаваха, говореха или тихо въздишаха... И четиримата несъмнено осъзнаваха и то не излизаше от ума им, че това е първата им и последна такава вечер заедно. Ала Стоян Жечев бе успял да я направи и незабравима, и приятна, и съвсем поносима въпреки обстоятелствата.

Взеха едно такси. Съдията даде 50 лева на шофьора още със сядането им, а после колата остави първо Радка, после него и накрая закара Маргарит и Тина до дома ѝ.

Поетът метна палтото си на закачалката, обу чехлите, „неговите“ чехли, изми си ръцете и веднага се отправи към хола, към шкафа, към поредната бутилка хубава водка, подарена на докторката от поредния благодарен пациент.

Сипа си половин широка чаша, пи още преди да седне и чак тогава седна. Тина бе в банята, та не успя да се порадва на гледката. Завари го с полупразна чаша и бутилката отпред на масата, помисли, нищо не каза, а си взе и тя чаша, но си сипа само на дъното.

- Никога не съм срещала такъв човек – продума и пийна глътка.

- И аз – кимна Маргарит и допи чашата си, за да си налее още малко.

Мълчаха.

- Колко време му остава? – обади се той.

- Никой не знае – отвърна тя.

- Горе-долу?

- Няколко месеца... Година... Ама надали.

Той я погледна:

- Един знае, но няма как да го попитаме.

Тя пое въздух.

- Не пий повече – помоли.

Той гаврътна чашата си на екс, стана и прибра шишето на мястото му. Едва-едва, почти незабележимо залитахе, но Тина реши да реши, че така ѝ се е сторило.

Единственото, което я интересуваше, бе, че той е жив и – милостив е Господ – здрав.

23.

Хвана голям студ още от началото на следващата седмица. Радка взе да наминава при Стоян през ден, ако не всеки ден. Помагаше му все повече, все повече страдаше, но се стараше да крие от него как ѝ се къса сърцето. Разбира се, нищо не успяваше да скрие – съдията четеше клетата жена като отворена книга.

Маргарит Иванов се разходи до антикварната книжарница досами площад „Славейков“ и си купи „Приключенията на добрия войник Швейк през Световната война“: онова старото издание от 1969-а, жълто-зеленото, където на корицата Швейк козирува, усмихнат и приветлив. Започна да чете предпазливо и с известно

предубеждение, след ден вече оставяше книгата с огромно съжаление, че има някаква работа (освен ако работата не бе свързана с Тина и близките му), а след още един ден старият сапър Водичка неизбежно се превърна в любимия му герой, понеже още не се бе запознал с фелдфебел-школьника Марек.

Бе станал все по-мълчалив поетът, затворен, вгълбен. Отделяше доста от свободното си време на най-малката си внучка, чиято жизнерадост и изобщо присъствието ѝ го успокояваше и смиряваше. Търсеше по-често и дъщеря си зад Атлантика, интересувахе се от подробности, които никога преди това не бяха го занимавали. Момичето му бе учудено, но и се радваше заради вниманието на баща си. Внуците му там се отродяваха и разбългаряваха, ала това не бе новост за него, нито бе нещо, от което тепърва възнамеряваше да се вълнува. Така беше и така щеше да е. Наистина нищо ново не се случваше под слънцето.

Междувременно в четвъртък, 20-и февруари, температурата в София по едно време стигна минус 12 градуса. Беше сравнително рано сутринта, когато Стоян Жечев му се обади и го покани да обядва при него, но още по-добре било да дойде веднага, че да поприказвали и преди да хапнат от разните вкусни манджи на Радка.

- Добре ли си? – притесни се поетът.

- Доколкото това е възможно – отвърна уклончиво съдията.

- Не се занасяй, моля те!

- Добре съм. Не те викам заради здравето си.

- Идвам – рече Маргарит и след няма и час бе при приятеля си.

Огледа го на вратата: комай не бе излъгал, поне изглеждаше нормално, тоест както обикновено.

Настаниха се в хола, където на масата лежеше тънка кожена папка и плик с някакъв диск.

Без да го пита, домакинът наля топъл чай, предварително бе сложил там чаши, лъжички, захарница, лимон.

- Това са копия от документи за отвратителен човек и отвратителните му аверчета – започна без предисловия. – И един запис, направен законно, законно подслушване, от което ще ти прилошее, като го чуеш. Пак копие. Не любопитствай откъде и как – няма да получиш отговор, не е твоя работа и не бива да е. За твое добро.

Гостът пийна от хубавия чай, запарен с хубавите билки на Радка, мълчеше.

- Случаят е супергаден, отпреди доста години вече станаха. Прокуратурата го потули, смачка го и го пусна в боклукчийския контейнер. Пито-платено. На гадината не ѝ повдигнаха обвинение, някои прокурори и следователи забогатяха.

Съдията изръмжа, преглътна хрчката си.

- Искам да знаеш, че много дълго мислих дали изобщо да се връщам към тази гадория. Не само пред теб да говоря, изобщо... Реших, че ти заслужавах да знаеш. Достатъчно си умен, за да прецениш как да постъпиш, ако имаш въобще избор за някакво действие. Според мен трябва да се направи нещо, иначе сега нямаше да пиеш чая на даскалицата, Бог да я благослови за доброто ѝ обичливо сърце. Към мен обичливо – засмя се изведнъж Стоян.

Маргарит пак посегна към чашата си.

- Сигурно ще попиташ: защо не ти?

- Защо не ти? – попита глухо поетът.

- Защото нямам доверие на никого – поклати глава съдията. – Пак ли да ти обяснявам! Веднъж вече ти го обясних.

- А анонимно?

- Добър въпрос, но наивен в нашите родни ширини. Само ще го оповестят дебелия гаден червей и той ще се развърти, ще покрие оригиналите, за които не е подозирал, че го изобличават, ще замаже и потули всичко около гадорията.

- Толкова ли е гадно?

- Ще се убедиш сам. И гадорията е гадна, на той е още по-гаден. Нищо не направих толкова години... Мислих го и го превъртах всякак... А той порасна и израсна до небесата... Глупости говоря! Израсна до ада и трябва вече да бъде спрян.

- Разбирам – обади се поетът.

- Нищо не разбираш още, драги! Ако можех да измъдрия как аз да свърша работата, никога нямаше да чуеш нищичко за тая афера. Нещата се промениха обаче. И с кариерата на мръсника, и с тоя проклет дребноклетъчен карценом! Да го вземат...

Стоян Жечев спря наред дума, прихна, а може би по-скоро изсумтя:

- Поне да беше едроклетъчен. Малко е унижително да е дребноклетъчен, не мислиш ли?

Маргарит му спести мнението си по този унижителен проблем.

- Исках да кажа, че ако проклетникът отиде още съвсем малко по-нагоре – продължи съдията по темата, сякаш изобщо не бе прекъсвал, – може да стори чудеса. Без кавички чудесата. Накрая да ти призная нещо. Аз чаках, чаках, чудех се, сучех и пуйчех как да постъпя конкретно с този мерзавец, но си мислех и друго, скъпи ми приятелю. Мислех си, че този народ заслужава точно това – потупа старият човек по папката и диска – и точно него, каналията.

- А сега какво мислиш? – вметна Маргарит Иванов.

- Сега си отивам – погледна го съдията. – Един ден, надявам се да е много-много далеч напред този ден, ще научиш от собствен опит, че когато си отива, човек вижда всичко другояче. Та и аз така.

- Какво се иска от мен? – попита полека поетът.

- Да се разберем, нищо не искам – вдигна ръка съдията. – Моля те да прочетеш тези няколко листа поне два пъти. Тук, при мен. Сега. Ще обядваме и чак после ще ти пусна записа, че иначе няма да имаш апетит. Записът е кратък. Чуй го няколко пъти. А утре на кръжока ще ми съобщиш имаш ли канал това чудо тук да стигне до сериозен човек.

- Схванах.

- Ти сам прецени. Забрави за анонимен сигнал, няма да хвърляме бисери на свинете. Одеве пропуснах: Къовешки не ни върши работа, дори да ти е първа братовчедка. Не са намесени европейски пари, нашички са. Целта е всичко това да стигне до човек, който няма да се уплаши. Ти трябва да имаш пълно доверие на своя

човек, той на следващия – и така до смелчака, на когото също трябва да му се има стопроцентово доверие. Ясно е, че ти нямаш такава пряка връзка с честен магистрат, иначе щеше да си ми казал досега.

- Така е, нямам.

- Значи, трябва да се действа чрез посредници.

- А журналист? Разследващ журналист? Да го разобличи?

- Може. Пак е нещо. – Съдията размърда рамене. – Не че ще се самосезират, продажниците, ама пак е нещо. Поне да го има черно на бяло в медиите.

- До утре ще пуйча – усмихна се едва-едва Маргарит Иванов. – Но ще ти кажа не на кръжока, а в черквата.

- Вярно бе, забравих. Сега те оставям да четеш, аз ще стопля разни работи в кухнята.

Поетът прочете четирите листа четири пъти. Прибра ги в папката, потъна в размисъл. Съдията се бе върнал, седеше насреща му и дума не обелваше.

- Не споменах нещо очевидно – обади се. – По никакъв начин разследващите не трябва да имат понятие откъде идва сигналът. Не за мен говоря, за теб. Теб те няма. Ти не съществуващ. Да лъжат каквото искат откъде са се докопали до документите. В идеалния случай ти си потресеният гражданин, който научава за поредната политическа мръсотия от телевизията.

- А в най-лошия случай?

- Не, приятелю, няма да се обременявам да си го представя. Ще ти кажа така, импровизирано, какъв е сравнително лошият. Някъде по веригата някой се уплашва, може да е дори нашият набеден смелчак, дето уж щеше да се заеме да чисти оборите на Авгий, той лъже, че уж е образувал предварително производство, ама отгоре – пак уж – са го смачкали, докато в действителност нищо не е образувал, а го е смачкал самият той. Или някой от нашата измислена верига преди него... Хайде да ядем.

- Да си измия ръцете.

- Измий ги. И не забравяй, че проблемът дали нашият с тебе народ си заслужава рисковете стои и не мърда. Вече само пред теб. Така че можеш да си измиеш ръцете и като Пилат Понтийски. Никой няма право да те съди, че не си си мръднал пръста. Поне никой от тоя народ.

Маргарит Иванов се бе изправил до фотьойла си и озадачено се бе вторачил в приятеля си.

- Браво бе! – изпусна.

- Браво я! – процеди ледено приятелят му. – Споменах ли преди малко, че дребноклетъчните проблемчета хвърлят ярка светлина върху едронационалните проблеми.

- Не – пое шумно въздух гостът.

- Ето, сега го споменавам – посочи с щедър жест към кухнята домакинят.

Нахраниха се до насита.

- Аз какво ти рекох – отнесе чиниите и приборите Стоян.

- Че тя готви по-добре от мене! – потвърди възхищението си Маргарит.

- Тя може би готви по-добре и от Тина, ама ти не ѝ го казвай.

- На кого?
- Я си мълчи и пред двете – засмя се съдията.

Малко по-късно, на пълен стомах, поетът издържа да изслуша записа само два пъти.

- Догади ли ти се? – осведоми се Стоян.
- То бива... – само отрони Маргарит.
- Сега се прибери да поспиш – почти го изгони домакинът, – аз също ще си легна да придремя. С каквото се събереш, такъв ставаш... – измърмори. – А утре ще приказваме.

Поетът обаче не успя да поспи.

На другия ден в църквичката съобщи на приятеля си, че е измислил някаква половинчата схемица: документите да стигнат до смел журналист, който има сериозни контакти в правните среди, а ако нищо не стане с евентуално разследване, той – ако не се уплаши дотогава – поне да им даде публичност с някаква надежда за по-нататъшен натиск върху прокуратурата.

- Не е съвсем зле – вдигна колебливо рамене съдията. – Ще направя още едно копие на всичко у мен и ще ти го дам да го предадеш. Благодаря ти.

- Благодари на Господ – посъветва го приятелят му.
- Ще тръгваме ли?

Бяха се помолили, свещичките им бяха изгорели отдавна.

- Не още.

Маргарит бръкна в чантата си и извади лист, сгънат на две.

- Това е за теб. От оная книга, дето си я чета често-често. Тина и тя вече напредна... Приеми го като документ. Няма само ти да раздаваш документи.

Стоян Жечев разгърна листа, видя, че е съвсем кратко, и зачете:

„Много още хорска скръб ще видиш в живота си и немалко ще я изпиташ сам. И всеки път, където и каквото страдание да срещнеш, ще видиш, че началото на всяко страдание е страхът, съмненията, ревността и завистта, а също така жаждата за пари и слава. Върху тези корени израстват всички други страсти, в които загиват хората. А втората половина от мъките живее у човека заради неговата слепота, от мислите, че целият живот е включен в малкия период от раждането до смъртта, напъхан в калъфа единствено на личния му, откъснат от целия свят живот. И този основен предразсъдък пречи да видим ясно цялата вселена и да разберем своето място в нея, в нейния труд, в хармонията ѝ.“

Съдията сгъна листа по ръба и си го прибра в своята чанта.

- Това е моят подарък за теб – пошепна поетът, загледан към иконите. – Задето сега си такъв, какъвто си.

- Можеше и един шоколад да прибавиш – произнесе по-високо магистратът с безизразно лице.

- За шоколад не се сетих.
- Сещай се де! Не е кой знае каква философия да включиш, че вселенската хармония не е никаква хармония без шоколад.
- Ще запомня. Какъв шоколад предпочиташ?

- Всякакъв – гласеше отговорът.

Минаха и двата февруарски петъка. На 28-и съдията раздаде месечните „вноски“ по обичайния тих и почти незабележим начин, толкова различен от коледната празнично-тържествена „процедура“. Оставяше пликите на купчинка в ъгъла на масата, само малкото име, написано горе вдясно – и толкова.

- Купих си „Швейк“ – бе го зарадвал поетът през седмицата. – Чета, наваксам. Познай кой вече ми е любимият герой?

- Фелдфебел-школникът Марек – предположи Стоян.

- Не.

- Ей, да не е фелдкурт Ото Кац?

- Той ми е дубльорът.

- Предавам се.

- Старият сапър Водичка – излъга Маргарит, сякаш без да му трепне окото.

Все пак приятелят му нямаше как да види, че окото му трепна.

- Ако не лъжеш, за да ми се подмажеш, проявяваш изискан литературно-философски вкус – произнесе важно магистратът.

- Защо да ти се подмазвам? – прояви любопитство лъжецът.

- Защото те отварям за велики книги, за които доскоро и не предполагаше, че съществуват, какъвто си невежа.

- Бях чувал за „Швейк“ – засмя се поетът.

- Моля те, не ми се оправдавай!

- Водичка или Водичка все пак? – смени темата невежиат доскоро.

- Ох, Господи! – въздъхна мъченически по телефона съдията. – Забрави ли, казах ти го вече! На чешки ударението е винаги на първата сричка.

- Ще го запомня, учителю.

И времето бе меко, пролетно почти, и Стоян Жечев бе омекнал някак и – пак някак – сякаш се бе сгушил на топка в себе си и едва ли не с любопитство чакаше да научи как ще протече това чудо, дето му предстоеше.

В началото на март той се почувства много добре. Навън бе направо лято, хората се разсъблякоха, учениците ходеха полуголи по улиците. Маргарит се обади на шофьора на оня малкия училищен микробус, за да провери дали уговорката им е все още в сила. Беше. Дори цената, която младият мъж изстреля начаса по телефона, се оказа същата.

- Дайте ми един ден да позвъня на приятелите си. Утре ще ви се обадя за потвърждение.

- Дадено.

Маргарит се сети за своето отколешно раздражение – едно от многото – от дрънканиците на безброя родни мрънкачи, че нищо не се било променило през последните 35 години. Махна с ръка и тутакси забрави мрънкачите.

Първо съобщи на Тина какво предлага.

- Защо не си ми споделил? – учуди се тя, хем леко разсърдена, хем доста зарадвана.

- Защото не вярвах, че ще се случи – отвърна разсъдително той. – Откъде можех да знам, че Стоян ще е толкова добре! А и виж прогнозата за времето. Някъде ще е над 20 градуса.

- До това „някъде“ ли ще ходим?

- Където решим, там. С мнозинство. При два на два гласа, решаващият ще е на Стоян.

- Справедливо – съгласи се докторката. – Ти ли ще се обадиш на Радка?

- Аз.

- Тогава аз ще звънна в болницата да не ме броят за съботно канарче.

Радка не успя да повярва от първия път, та се наложи бавно да ѝ обясни, че от нея не се иска нищо, освен да си вземе дрехи и да участва в гласуването за маршрута.

- Стоян ли го измисли? – попита милата жена.

- Този път моя милост – рече скромно Маргарит. – Знам, че ти е трудно да го приемеш, но не всичко хубаво на тоя свят го измисля господин кръжочният ни ръководител.

Радка бърбеше топли думи, смееше се, обещавахе да направи някакъв страхотен кекс за по пътя.

Маргарит реши да покани лично приятеля си на екскурзията и се самопокани в топлия слънчев следобед. Беше сряда, 5-и март.

След като го изслуша, Стоян Жечев направи последното нещо, което Маргарит Иванов очакваше от него. Съдията го прегърна мълчаливо и не го пусна поне половин минута.

- Приемам го като подарък – рече тихо.

- Това означава ли, че ще ми спестиш разправията около плащането? – осведоми се директно гостът, та всичко да е ясно отнапред.

- Означава – кимна домакинят.

- Много добре – въздъхна облекчено поетът. – Къде ти се ходи?

Тук му се наложи да почака доста.

- Нека да видя малко от Родопите първо – проговори съдията. – А оттам да отидем в Котленско.

- Готово – рече Маргарит.

Обясни му какъв ще е регламентът, ако на двете дами не им хареса планът му.

- Ние двамата печелим, така ли? – смееше се магистратът.

- Безусловно.

- Това в моя занаят се нарича престъпен сговор – вдигна показалец.

- В моя свят пък се нарича честно гласуване по предварително уговорена процедура.

- Майко, ти щеше да стигнеш до Върховния съд!

- Едва ли – хилеше се поетът, – там са само принципни люде, а аз рядко съм толкова принципен като в момента.

- Имам една молба – изстинаха очите на Стоян Жечев, а лицето му се изопна въпреки бръчките. – Предупреди момичетата, ако обичаш, че не искам да чувам някои думи: болест, рак, химиотерапия, разум, отговорност... И синонимите им.

Бъди настоятелен, бъди принципен, не се поддавай на увещания! Това е заповед, така им кажи.

- Можеш да разчиташ – кимна Маргарит. – Няма да ти разваля...

- Ти какво, речникът ти ли е беден? – стрелна го как запецна Стоян. – Казва се сбогуването.

- Добре де...

- Ще разчитам, щом ми обеща.

- Къде ще спим?

- В Котел.

Маргарит аха да попита няма ли да се умори, но сколаса да прехапе езика си.

След малко вече бяха запазили апартамент и три стаи в хубав нов хотел и маса за четирима в ресторанта им.

Пенсионерите не можеха да познаят добрия им стар приятел Стоян Жечев в петъчната вечер – толкова смях, толкова майтапи и веселба не бяха изживявали Бог знае откога. Ако въобще някога в кръжока бе царяла такава отпускаща, като че ли безразсъдна атмосфера.

- Добре, деца, хайде да вървим да си лягаме – рече далеч след десет часа съдията.

- Аслъ като децата бяхме днес – подхвърли бившата касиерка.

Четиримата прекараха великолепно два дни. И като настроение, и като природни хубости, и като слънчево време, и като нормален сух път. Младежът зад волана бе отначало малко скован, дистанциран, после се поотпусна, но не фамилиарничеше, не се намесваше в разговорите им, а си вършеше работата.

Качиха се до Чепино, но не се отбиха до Велинград, а през Ракитово стигнаха Батак, видяха Баташката планина, разходиха се и из Перушица, пресякоха Тракийската низина, без да спират никъде, хапнаха късно чак след Стара Загора, Котленският балкан им напомни, че все още е зима, но беше толкова свежо и красиво навън, а вътре толкова невероятно мило и прекрасно, че са заедно, че всеки миг от тази неочаквана екскурзия ще им остане завинаги – до края.

Бяха уморени, разбира се, но стояха в ресторанта до затварянето му, спаха до късно, после се върнаха на подбалканското шосе, спираха за кратко в Калофер, в Карлово, в Сопот, сетне Стоян пожела да види Копривщица, отбиха се, забавиха се около гроба на Дебелянов, седнаха да вечерят нещо, разпитаха, имаше къде да спят без проблеми.

Маргарит проведе преговорите. На младежа му отне половин час да уреди негов колега да го смени сутринта и да вземе с друг микробус децата за училище.

Втората вечер се бяха настанили на маса за шестима, е шофьорът им се оказа и сладкодумник с огромен житейски опит покрай професията си. Като повечето хора, които умееха да разказват увлекателно, и той не беше на „ти“ с мярата, та щеше да стане досаден, ако Стоян не бе поел ролята си и не го бе омагьосал с историите, които взе да споделя. Кое то донемайкъде изненада не само Маргарит, но и двете им дами. Пак обаче бе весело и много, много поучително – вероятно за всички.

На сутринта в понеделник се прибраха по живо, по здраво. А във вторник съдията дори обеща да иде на някакъв измислен от Тина контролен преглед. И отиде, за да научи и той, и другите, че нещата са си същите, тоест още по-лоши. Поне на скенера.

Маргарит Иванов си мислеше неведнъж по-късно, че през този подарен им от Господ уикенд четиримата са се смеели, както някои хора често се смеят на погребенията. И си казваше, че това е най-нормалното и най-освобождаващото, и най-простимото, и най-умното поведение, което такива опечалени интуитивно или не избираха в такива скръбни дни. Вместо да реват и да се тръшкат. И до пречат на душата да върви спокойно по пътя си.

Караха я някак до края на март. Календарната пролет бе настъпила, когато Стоян Жечев извика у тях приятеля си за уреждането на някои делови въпроси, както се изрази. Връчи му два тлъсти плика с пари. Обясни му, че вътре има и списък с разпределение на месечните и „празничните“ суми на всеки от кръжока. Даде му свобода да ги променя, да разрежда плащанията – през месец или през два, ако прецени. Изобщо му даде свобода да прави каквото намери за добре с тези пари, предназначени обаче единствено за кръжока. Съобщи му, че вече е уредил всичко с децата си – жилище, влогове, продажбата на колата му, а парите от нея те щели да разделят на три, както ги е инструктирал: за тях и за кръжока по равно. Той ги е предупредил, те щели да се свържат с него, с Маргарит, и да му дадат третинката от парите за колата, когато свършили работата. Прехвърлил бил и на бившата си жена каквото преценил, че трябва. Отделно му бе приготвил лист с телефона и името на човека, към когото да се обърне за ново евентуално помещение, ако ги изгонят от клуба. В краен случай можели да се събират в някаква кръчма с удобно сепаре. Собственикът бил негов човек, съдията го бил спасявал на времето. На листа пишеше и името на ресторанта, и на собственика му. Като свършили парите, а това щяло да стане сравнително скоро, да се оправяли както решат.

Маргарит Иванов прибра всичко в чантата си, без да спори.

- Как си? – попита полека.

- Все така, бомба – отвърна Стоян Жечев.

- Тогава защо се занимаваме с... това?

- Рано пиле, рано пее – обясни защо съдията.

А в началото на април състоянието му рязко се влоши. Пилето се оказа не само добър ранен певец, но и почти прорицател.

Маргарит Иванов прецени, че сега е времето да изпълни едно от своите обещания и помоли изумената Радка да му разкаже накратко мъченическия си живот.

- Защо? – попита тя още в началото на разговора им.

Въпросът се отнасяше за доста неща, не само за странното му любопитство.

- Стоян прецени, че ще ми бъде полезно за философските ми занимания – опита са да разреди гръмотевичното напрежение поетът. – Каза ми, че съм неук, а ти ще ми помогнеш да се понауча на някои житейски тънкости.

Погледна я сериозно и топло:

- Ти си ми приятелка, редно е да знам поне малко от малко как си живяла. И аз ще ти разправам разни работи...

Беше ранен следобед, седяха в някакво кафене, преди да идат до кръжока. До надвечер Маргарит наистина бе научил такива „тънкости“ за побои, алкохолизъм, продадени по кръчмите покъщина, телевизори, женски бижута – изобщо всичко, срещу което можеше да се купи още пиячка; за изгубеното дете между двете живи и здрави, които я бяха дарили и с внуци; за развода, самотията и вечния ѝ късмет да попада все на симпатични отнапред, а впоследствие оказвали се идиоти и говеда мъже.

Маргарит я слушаше и си спомняше за думите „мъченица“ и „герой“, които бе употребил Стоян. Спомняше си и за разни други жени през дългия си живот – роднини, колежки, приятелки, които също бяха съжителствали предимно с идиоти и говеда, да извиняваха кротките преживни.

Пак по това време, когато съдията пропусна сбирката на 4-ти април, на Маргарит му бе „поръчано“ ако не безапелационно, то крайно настоятелно, да се грижи за Тина.

- Ти не си дърво – бе го похвалил приятелят му, докато кашляше и проклинаше кашлицата си, че му пречи да нарежда и заповядва. – Помниш ли какво ти казах за мекото на хляба, за „душичката“? Трябва да си се убедил за толкова месеци, че нашата докторка само се пъчи, че само се прави на много желязна, ама не може да стъпи на малкия пръст на Маргарет Тачър. Тя си беше сам-сама. Ни майка, ни сестра, ни дете на майната си не те спасяват от самотията. И хич не ѝ бе лесно... Доскоро.

Така че Маргарит Иванов пое още едно обещание – този път с леко сърце и без никаква вътрешна болка дали ще се справи. Или щеше, или нямаше.

Стоян Жечев дойде в клуба на 11-и април, стегнал се беше. Никой от тримата му приятели не знаеше какво ще последва. Вместо да предостави на кръжока да си споделят болестите и проблемите, той им съобщи още в седем и пет, че е болен от някакъв тумор, че ще взема мерки отсега нататък, че вероятно ще отсъства дълго за разните химиотерапии и други мъчения.

Радка и Тина гледаха с полуококорени очи. Маргарит не издържа и заби взор в масата.

Съдията лъга още съвсем кратко, но всички вече се бяха разстроили. Радка и Тина също.

- Сега някои промени – оповести „шефът“, всички утихнаха. – Кръжока ще го поеме Маргарит засега, той ще води сбирките, ще плаща наема и другите неща... Това ще му е за наказание, че е отвеян поет. Нека се учи и на работа, не само да драска стихчета и есета! Ха-ха!... – задави се Стоян на нескъпаната си шега. Намръщи се, добави: – Това ще е само един месец. После може да се ротираш с Пенко, с останалите...

- Ти ги зарежи тия номера с ротациите! – прекъсна го именно Пенко. – Ходи там да те лекуват и се връщай!

- Това е планът – кимна сговорно изпеченият лъжец.

После лъга още половин час, докато го разпитваха какво, що, откога и защо така.

А още по-после набързо приключиха сбирката.

Маргарит Иванов продължаваше да пише всяка седмица по едно стихотворение. В някои седмици – и по две. Напредваше „стихосбирката“ му. Стараеше се да не се поддава на чувствата, които напиреха отвътре, понеже нямаше начин да пише поезия и да не сеца защо се занимава със старата си страст и болка, постоянно мислеше за Стоян и състоянието му, а чувствата му съответно го теглеха повече към тъжни и някакви такива „окончателни“, почти „есхатологични“ стихове. Теглеха го, но и той бе упорит, криво-ляво удържаше, извикаше най-доброто и най-оптимистичното у себе си, така че постигаше сякаш баланс в настроението на „поетическата тъкан“, както биха се изразили едновременно критики, да биха могли да надникнат зад рамото му, ама не биха – папчицата, която едва-едва дебелееше, бе предназначена не за критици, а за смъртници.

Скоро след последната сбирка, на която Стоян присъства, Тина уреди професионална болногледачка да идва сутрин и вечер при него, да му помага, да следи за лекарства и болкоуспокояващи. Той обаче ставаше все по-зле и по-зле с темпове, които ужасяваха приятеля му.

Любовта им с Тина разцъфваше, както разцъфва всяка споделена чиста любов, но при тях играеше роля и „бонусът“, че и двамата не забравяха нито за миг, че любовта им повече от вероятно бе последна. „Ротацията“, за която бе подхвърлил Стоян, им даде идеята, че и те биха могли да ротира „местодомуването“ си през месец. Решиха да опитат и да видят как ще е да живеят постоянно под един покрив, теглиха чоп и се падна първият месец да живеят при нея. Новодолецът си взе малко дрехи и книги, лаптопа и любимата нощна лампа и се премести тутакси.

Пенко се запъна категорично отказа да „ротира“. Заяви още през април, че поетът е страхотен водещ, че е роден за тая работа, че такъв „кръжочник“ като него е цяло щастие за всички им – изобщо го поднасяше и майтапеше на едро и с удоволствие, та дори му предложи да му оправя колата безплатно, ако му поеме „ротацията“. Никакви шеги обаче не можеха да скрият колко им липсваше Стоян, за когото Тина даваше ежеседмични сводки, без да се броят телефонните между петьците.

Съдията поизтрая жената, която го навестяваше, но реши, че не е редно така. Тя бе съвестна жена, а и оправна, но той я пожали. Много го болеше – и не само гърдите, ставаше раздразнителен, а и тя липсваше, когато имаше нужда от нея по обед или нощем, докато не спеше и мислеше, мислеше.

Пролетта и тя разцъфна като любовта между Тина и Маргарит, а той все по-често започна да ходи в църквата. Бе отвикнал да е сам там, но му намери цаката. Седеше навън на слънчевите пейки, след като даваше на котката да хапне, и „говореше“ със Стоян Жечев за каквото им хрумнеше, спореха, смееха се какви са остроумни и дълбокоумни. Съдията използваше постоянно любимите си изрази – драги, по дяволите, моето момче... „Изпитваше“ го какви есета би написал за разни грехове и добродетели: за леност и трудолюбие, за похот и целомъдрие, за

чревоугодие и постене... Маргарит почваше да пише наум, началото само, а Стоян одобряваше и му казваше да си го довърши в къщи на спокойствие.

„Разправяха се“ за политика, за тукашните и световните безумия, за библейски главоблъсканици и за подробностите на живота след физическата смърт.

Поетът се изумяваше пред бездната от теми, за които почти не бяха успели да си поприказват като хората. Просто не бяха имали времето и сгодата. И пак се сещаше за рака – най-проклетата от всички проклети болести. И най-кармичната, което пък нямаше нищо общо с каквато и да е проклетия.

Колкото и да се учудваше на късмета си с утехата, самотните му посещения в църквата и най-вече в потъналия в цветя църковен двор му носеха утеха. А той нямаше нужда от нищо друго освен от утеха.

Междувременно Стоян – какъвто си бе оправен, въпреки че гаснеше с всеки залез на слънцето, – бързо-бързо си намери някакъв много скъп хоспис близо до София. В този полусанаториум щеше да е обграден с лекари, сестри, санитарки и от всякакъв битов уют срещу сума, която непреклонно отказа да съобщи на Маргарит, за да не му предизвика инфаркт.

Ха-ха.

Не че приятелят му бе попитал.

След Гергьовските празници съдията бе откаран там от децата си, а Тина и Маргарит „следяха“ процедурата по телефона, след което докладваха на Радка.

Преди болният да иде в онова богаташко нещо, двамата приятели бяха разговаряли дълго в хола на съдията. Поетът установи (с истинско смирение пред криволиците на човешката съдба), че те имат вече спомени, за които да си приказват и да си ги напомнят, като се прекъсват и допълват един друг.

Поприказваха докъде я бяха докарали с разобличението на оня гад, височайшия. Записите и документите бяха вече в ръцете на някакъв фактор от Министерството на правосъдието, уж честен човек, а той вече щеше да ги препраща към обвинението евентуално. Кога? Някога. Чакаха. Спестиха си общото подозрение, че поне единият от тях няма да доживее резултата от „препращането“. Евентуалното...

Разбира се, нямаше как да не стигнат и до смъртта.

- Знаеш ли какво ще си взема в хосписа за нощното шкафче? – бе се присетил отнякъде Стоян. – Енциклопедията на братя Данчови и един атлас. Чуй сега, моето момче. Колчем отворя енциклопедията или пък вляза в гугъл да проверя за живота на някого, все ми прави впечатление, и то не отскоро, че всички велики и достойни хора, с много редки изключения, са починали по-млади от мен. И преди 5 години беше същото, тоест били са по-млади и от теб в момента. И преди 10 години не бе по-различно. Схващаш ли?

- Дотук – бе отвърнал Маргарит.

- Та ето какво винаги си мисля, като видя или си спомня колко кратко са живели. Казвам си с преклонение: за толкова кратко време толкова велики и достойни дела! И това не престава да ме изумява. Не, не говоря за Божии чудеса като Левски, Ботев, Бенковски, Волов, Каблешков, Димчо, Яворов. Барабар с хилядите от

всякакви други земи. Тях ги остави – всичките. Говоря ти за дългожителите едно време – дето са си отишли „нормално“ за тогавашните „мерки“. За онези на 40, на 50 и за старците на 60 години. И у нас, и в Европа е било така, и в Америка, и навсякъде. А аз съм на 76 и каква само драма се спретна наоколо ми... Опитах се, ей Богу, опитах се да я избегна, ама не успях...

Гостът тъкмо да възрази за драмата, че не съществува, че никой нищо не е спретвал, най-малкото главният герой, но домакинят го пресече:

- Следиш ли мисълта ми?

- Дотук – повтори Маргарит.

- Майтапът с моята нежелана и нелепа драма е, че аз не съм извършил никакви велики и достойни дела – заяви съдията и прихна да се смее.

И продължи така да се смее, че накрая хрочеше и плюеше кървави слюнки.

- Виж докъде води драматизмът – рече, като се поуспокои.

И смени темата. И пак бе спокоен и уравновесен.

Такъв и замина за хосписа да мре.

24.

Маргарит не вярваше, че е възможно, но Стоян го изненада: свикна бързо с лекия режим, с богатите несретници, които бяха настанени там, с медицинския екип и болногледачките. Държеше се тихо, почти незабележимо, не се сближи с никого. Пиеше си лекарствата, ядеше каквото му сервираха, излизаше навън, когато бе разрешено, сиреч постоянно, слушаше птички и се любуваше на балкана наоколо. И на небето над балкана.

Много четеше. Четенето и мисленето му помагаша да не обръща внимание на болките, на оная кокалеста развалина, която виждаше в огледалото, когато се къпеше с триста зора, на календара, който висеше в трапезарията. Накратко, стремеше се да живее, сякаш нямаше идея колко още ще живее.

То и така си беше, що се отнася до конкретния месец или още повече датата.

Тина, Маргарит и Радка идваха редовно. Често в пълен комплект, понякога само Радка с автобуса или двамата „младоженци“, както той ги наричаше, мъчейки се да им се нарадва, но никога не успяваше, защото времето за „свиждането“ отлиташе бързо.

Тина веднага се лепна за доктора на „глезарника“, така бе кръстила хосписо-санаториума. Нищо от разговорите им не я успокояваше. Човекът се бе нагледал на какво ли не, приказваха си откровено като колеги, а и какво ли можеше да ѝ спести. Стоян Жечев сякаш и не забелязваше кратките им „аудиенции“, не разпитваше, наблюдаваше от страни и гледаше да използва минутите с Радка, за да ѝ вдъхне кураж. Точно така – той на нея. Тогава Маргарит „се разхождаше“ из парка. А когато биваха насаме с приятеля му, магистратът разправяше какво е чел и какво е премислил. Разбира се, питаше и за кръжока, но все по-вяло и като че по навик все повече.

Попита само веднъж за заседналите в правосъдното министерство документи и повече не обели дума за това.

Пролетта изтичаше, идваше лятото.

Радка не се стърпя и довери на Тина, че съдията ѝ бил връчил петцифрена сума, уж за черни дни, както се бил изразил, като ѝ бил забранил да споменава и дума на деца и внуци – това си били нейни пари, да си ги харчела на воля и през белите дни, ако така ѝ текнело. Споделяше и плачеше. Докторката каза на Маргарит, тя всичко му казваше: беше го „предупредила“, че ще бъде абсолютно открита с него, пък да ставало каквото ще. А той – ако искал. Приятелят ѝ не ѝ се върза на женските уловки, той също продължаваше да бъде откровен с нея, така че всичко в това отношение бе наред. Впрочем – във всяко отношение всичко с тях бе наред. Това – между другото.

Тина му разправи за Стояновата щедрост и заяви, че не се интересува откъде са му парите. Маргарит реагира спонтанно и изтърси:

- Да можеше и той да не се интересува...

- Какво искаш да кажеш? – стрелна го с хубавите си очи докторката.

- Нищо, просто така... – измънка приятелят ѝ, но вече знаеше, че е попаднал в небрано лозе.

- Ало! – леко повиши тон тя.

Той я погледна и вдигна многозначително рамене.

- Разбирам – кимна примирено Тина, – но пак не ме интересува. Не само хората, и парите могат да сменят енергията си! Това знаеше ли го?

- Току-що го научих – рече честно поетът.

- Запиши си го! И не ми подхвърляй повече разни „загадки“. Нито съм глупава, нито съм наивна. Затова и продължава да не ме интересува!

При следващото ходене до хосписа Стоян помоли да ги оставят сами с Тина и ѝ даде тънък плик със столовки. Говореше тихо и много убедително:

- Ти знаеш, нищо друго не мога да сторя за вас... Не да ви благодаря, а да ви въздам, че сте толкова свестни... Все пари, ама и това бива... Тук налични пари не ми трябват. Бях взел за всеки случай...

Тя мълчеше.

- Искам да идете там през лятото или наесен, когато вече няма да ме има. А и да ме има... Вътре в плика съм написал къде е мястото, как се стига. Помълчете малко, пийнете си красота, наситете ѝ се... Чуйте тишината... Обичах да ходя там... Наблизо има ресторант, долу в ниското, прелейте ми глътка червено вино...

- Добре – рече жената и прибра плика в чантата си.

- Маргото пише ли стихове? – попита Стоян.

- Пише, събира ти ги.

- Много добре... Че ми е неудобно да го притискам.

- Няма нужда, той е много съвестен.

- Абе той е съвестен – засмя се съдията, – ама и оная с косата е много съвестна.

Реши ли нещо, държи си на думата...

Още при първото свиждане мъжете бяха говорили за „персоналната стихосбирка“, която поетът бе обещал на приятеля си. Тогава бе написал вече над десетина стихотворения, а Стоян бе подхвърлил, че е добре „да върви към приключване“. Или още по-добре Маргарит да съчинява по две на седмица.

- Да не се изложим и да я направим съвсем тънка тая сбирчица – бе заявил весело.

Множественото число бе трогнало „автора“ почти до сълзи. Това бе първият път, когато му се навлажниха очите. Вторият път предстоеше.

- Правя-струвам – бе се усмихнал и той.

- Дерзай! – правеше се съдията, че не забелязва какви я вършат очите на приятеля му.

В началото на юни – бяха двамата с Тина без Радка – Стоян Жечев заприказва за „политика“. Кратко и някак покрай останалото, преди да се върнат на обичайните си теми: какво правят те и дали много се обичат, както неведнъж им бил поръчал, как е кръжокът, какво ново-вехто по София и така нататък.

Политиката започна „радостно“. Тоест с искрената радост на болния, че си отива сега, а не примерно след година-две, вече съвсем грохнал и изтерзан. Комай наистина се радваше, като го слушаха. Съобщи им, че все още гледал по телевизията и следял по интернет какво се случва по света, а смъртта щяла да го избави от това удоволствие. Довери им с безизразно лице, сякаш говореше сериозно, че неговият приятел Тръмп (така го наричаше от февруари, а може би още от инаугурацията) му помагал да си иде по-леко, с облекчение по-точно. Както му помагали и многобройните колеги, приятели и душеприказчици на американския президент в Русия, Северна Корея и други демокрации. Колкото повече научавал за него и за приятелите му, толкова по-спокойно му било, че скоро няма да населяват една планета. Той напредва, рече Стоян, другарчетата му и те напредват с него, ама и моята болест напредва. Той, съдията, не бил страхливец като разни холивудски звезди и руски опозиционери да бяга от родината си, а щял да избяга от планетата. Така се правело, а не разни половинчати лиготии. Бил сключил задочна сделка с Господ (Господ хабер си нямал за нея), за да не гледа сделките на Тръмп и ортаците му с дявола. Тъкмо и да не дишал един въздух и с ония нашенски изверги, дето убиват животни срещу пари или деца за удоволствие, или жените си за назидание... И всякакви други изверги къде ли не по света, на които – като вдишвал – усещал вонята им във въздуха.

- Съзнавам, че е егоистично – въздъхна Стоян, – децата и внуците ми остават, вашите деца и внуци остават, вие оставате... Ала въпреки мъката ми за вас, радвам се за себе си.

Маргарит и Тина не знаеха нито какво да кажат, нито какво да правят.

- Я разправете как е Пенко, тая добра душа! – смени рязко темата умираещият им приятел и ги избави от ужасяващата тишина, която бе легнала около пейката им в градината. – Разправете ми за моите смирени сърца в кръжока! Как е там, владее ли мир в сърцата ви?

А при едно от поредните си посещения Маргарит бе сам. Стоян Жечев бе съвсем зле вече, по-рядко излизаше, та говориха в стаята му. Навън валеше летен дъжд, бе сиво, мрачно, безнадеждно – поне за поета. Той вече бе подарил преди седмица стихосбирката си, сега бе получил възторжените благодарности и като че искрените похвали на приятеля си, бяха уточнили някои висящи проблеми около кръжока (на смирените сърца!), на който предстоеше да излезе във „ваканция“.

Маргарит говореше нещо, Стоян вдигна ръка.

- Сетих се изведнъж... Нека ти го споделя, че после мога да забравя – продума болезнено. – Искам да знаеш, само на теб го признавам... Никога не си простих, че бях в отбора на лошите. Мъчих се, въртях го всякак, не от сто – от хиляда кладенеца вода вадих, обаче не успях да си простя. Не сполучих, Марго, а аз, както много добре знаеш, съм първокласен йезуит. Чел съм за Савел-Павел, за още куп светии, за всякакви грешници, а впоследствие праведници, за всякакви просветления след греховете... Много съм навътре по въпроса с изкупленията... И въпреки това не си простих... Поне не докрай. И предусещам, дори съм почти уверен, че единствено смъртта може да ме избави от чувството за вина. Така че не я мразя, чакам я! Помни го, за да тъгуваш по-малко.

Поетът събра сили, само кимна. Очите му бяха сухи.

- И още нещо да ти кажа – продължи след дълго мълчание Стоян Жечев. – Тия дни ми хрумна, сутринта беше, в просъница. – Засмя се пресекливо. – Разрешавам ти да го използваш в някоя поема за душата... Изпълни ме надежда, че душата може да е като ракета със степени. Представи си, че Господ е измайсторил и такава магия. И аз се възнадеждих, че душата ми по пътя нагоре ще се раздели на две степени. Лошата част ще си иде в ада, където ѝ е мястото, и там ще изгори. А втората ми душа, новата, тази, с която живях в мир и сговор последните десетина години, ще се насочи към Бог. Втората ми степен. И тя стига до Божиите селения, само си го въобрази за момент. Къде ще ме турят, не знам и не ме е еня. Моля се всеки ден да ме сложат да чистя оборите с конете на слугите на стажантите, дето стажуват за помощник-ангели. Каквото и да е съм готов да върша, само да съм в отбора на светлите. И ще те чакам, мили мой приятелю. Тебе веднага ще те запишат в подготвено за помощник-ангелите, а мен ще ме повишат лично да ти реша коня и да ти го подковавам, та си препускаш на воля из небесните пасбища.

След половин час Маргарит Иванов седна зад волана на колата си. След още десет минути избърса очите си, сложи си очилата, закопча колана, запали. Насред цялата мъка го владееше една единствена мисъл, тя и упование: „Милостив е Господ!“